

TAIVALKOSKI

Inventointi 1999

Mika Sarkkinen

TAIVALKOSKI

Tutkimuksen suorittaja: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Inventoija: FM Mika Sarkkinen

Jatkettaessa Pohjois-Pohjanmaan liiton , Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston yhteistyönä toteutettavaa Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten julkaisuhanketta, osoittautui Taivalkosken ajantasaistava perusinventointi aiheelliseksi ennen luettelon 4. osan kokoamista. Kenttätöiden aikana tarkastettiin ja pyrittiin paikantamaan kunnan alueelta aiemmin tiedossa olleet muinaisjäännöskohteet (47 kpl). Vanhojen arkistotietojen yms. perusteella tarkastettiin 1 aiemmin luettelematon kohde. Kokonaan uusia kohteita pyrittiin etsimään mahdollisuuksien mukaan. Niitä tavattiin 29 kpl. Kaikkiaan 77 kohteesta on esihistoriallistyyppisiä asuinpaikkoja noin 40 (asuinpainanteita 2 kohteessa), erilaisia maakuoppakohteita noin 30. Maakuopat esiintyvät usein asuinpaikkojen yhteydessä, joten näiden yhteinen lukumäärä on hieman pienempi. Ainoat esihistoriallisiksi tulkittavat kivirakenteet ovat yhdessä kohteessa tavatut rakkakuopat. Eri ikäisiä löytöpaikkoja on 13. Loput ovat mm. tuhoutuneita kohteita, paikantamattomia vanhoja epämääräisiä arkistomainintoja tai historiallisen ajan jäänteitä. Joukossa on kuitenkin esimerkiksi yksi harvoista säilyneistä ja viimeaikoina todetuista kivisistä lapinpadoista sekä myös vedenalainen puista tehty mahdollinen kala-aita tms.

Löydöt: KM 31717 - 31727 (kiviesine, kvartsia, palanutta luuta)

Kenttätyöaika: 31.5. - 30.6.1999

Tutkimuskustannukset: Taivalkosken kunta 13 000, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Museovirasto

Tutkimusraportti: M. Sarkkinen 29.11.1999 Museoviraston ark. os. top. ark:ssa ja PPM:ssa.

SISÄLLYSLUETTELO

SIVU

JOHDANTO	1
KOHDELUETTELO	3
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	4
LÖYTÖLUETTELO	5
DIALUETTELO	7
YLEISKARTTA - pohjoisosa	11
- eteläosa	12
KOHDEKUVAUKSET JA KARTTAOTTEET	13
MUITA KOHTEITA	168 (-170)

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston yhteistyönä toteutettavan Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten luettelointi- ja julkaisuhankkeen jatkamiseksi katsottiin tarpeelliseksi Koillismaan seutukunnan alueella tehtävä ajantasaistava inventointi.

Taivalkosken inventoinnin mahdollisti Taivalkosken kunnan, Museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan liiton taloudellinen panos, joka kattoi neljän viikon kenttätyöt tarvittavine valmistelu- ja jälkitöineen. Työn toteutti FM Mika Sarkkinen, joka toimi Pohjois-Pohjanmaan liiton va. tutkijana ja jolle Pohjois-Pohjanmaan museo tarjosi tarvittavat työtilat. Inventointi valmisteltiin 24. - 28.5.1999. Kenttätyöt tehtiin 31.5. - 30.6.1999 ja raportointi lokamarrakuussa 1999 rinnan Kuusamon inventoinnin raportoinnin kanssa.

Taivalkosken inventointi perustuu Museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin, joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla. Museoviraston kuntakohtaisessa luettelossa oli ennen inventointia 47 kohdetta. Inventoinnin yhteydessä aiemmin luetteloimattomien kohteiden tarkastaminen tai kokonaan uusien kohteiden löytyminen nosti kohteiden kokonaismääräksi 77. Inventoinnin aikana pyrittiin vanhojen kohteiden tiedot saattamaan ajan tasalle, mm. paikallistamaan vanhat löytöpaikat ja selvittämään vanhoissa arkistotiedoissa olevien joskus hyvinkin epämääräisten sijainti ja luonne. Ajan säästämiseksi jätettiin tarkastamatta kohteet, jotka on tarkastettu vain muutama vuosi sitten ja joiden tietojen voitiin näin katsoa olevan ajan tasalla. Kokonaan uusien kohteiden järjestelmälliseen etsimiseen ei juurikaan ollut mahdollisuutta. Niitä kuitenkin tavattiin vähintäänkin kohtuullinen määrä. Suhteessa kunnan alueeseen ja uusien kohteiden etsimiseen käytettävissä olleeseen aikaan voidaan todeta, että Taivalkoskelta nyt tunnetut kohteet ovat lopultakin vain otos alueen todellisesta muinaisjäännöskannasta.

Taivalkoskella on aiemmin tehty jonkin verran inventointia ja yksittäisiä tarkastuksia. Vuonna 1970 inventoi A. Sarvas toistakymmentä kohdetta ja kokosi tiedot alueelta tuolloin tunnetusta 17 kohteesta. Vuonna 1982 M. Torvinen inventoi Iijoen keskijuoksua Taivalkoskella ja Pudasjärvellä. Tuolloin tarkastettiin Taivalkoskella 17 kohdetta, joista 12 kokonaan uusia. Lisäksi Taivalkoskella on tehty muutamia yksittäisten kohteiden tarkastuksia, mm. C. Carpelan, P. Purhonen, T. Wallenius, H. Poutanen ja E. Raike. Vuonna 1993 tarkastivat pääasiassa Ala-Irnijärven alueella J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen 11 kohdetta, joista kahdeksan kokonaan uusia. Kaivauksin on tutkittu kahta kohdetta: Jurmu Aatsinki 2:ta (1988-9, K. Katiskoski, kohde 33) ja Irnijärven Tervaniemen Aholaa (1993 J. Saukkonen, 1994-5 E. Raike, kohde 37). Vanhemmista tutkimuksista on mainittava A. H. Snellmanin ”Oulun kihlakunta. Muinaistieteellisiä ja historiallisia lehtiä”, Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikauskirja (SMYA) IX, 1887 sekä J. H. Karvosen kertomus Kuusamoon vuonna 1900 tehdystä matkasta. Molempiin viitataan kohdekuvauksissa, eikä niitä mainita erikseen kohdassa aiempia tutkimuksia.

Inventointikertomus noudattaa Museoviraston kuntakohtaista kohdenumerointia. Luettelo sisältää yhteensä 77 kohdetta. Johdantoa seuraavat yhteenvetoluettelot kunnan kohteista, kohteiden jakautumisesta peruskarttalehdille, löytöluettelo sekä luettelo inventoinnin aikana otetuista dioista. Muinaisjäännöskohteista ilmoitetaan aluksi nimi-, luokitus-, sijainti- ja omistajatiedot. Jälkimmäisiä ei ole järjestelmällisesti selvitetty, vaan on tyydytty kirjaamaan inventoinnin aikana mahdollisesti saadut tiedot. Tämän jälkeen seuraa kohteen kuvaus, jossa kerrotaan kohteen sijainti, ympäristö pääpiirteissään sekä alueella tehdyt havainnot. Kuvauksen lopussa ovat ns. tutkimukselliset tiedot eli tiedot aiemmista tutkimuksista, kohteesta tehdyistä löydöistä sekä inventoinnin aikana otetuista valokuvista. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kohdekuvausta seuraa peruskarttaote. Luettelon loppuun otsikon ”Muita kohteita” alle on koottu inventoinnin aikana kirjattu tietoja erilaisista epämääräisistä löydöistä ja

kohteista, joista vain osa on tarkastettu ja paikannettu. Pääasiassa kyseessä ovat historiallisen ajan muistot.

Kohteiden luokituksesta ja kuvauksesta on todettava, että on pyritty vain kirjaamaan ne havainnot, jotka paikalla on tehty. Esimerkiksi erilaiset kuoppakohteet on tyydytty luetteloimaan useimmiten maakuoppina ottamatta kantaa niiden käyttötarkoitukseen. Kohteen nimeäminen kivikautiseksi asuinpaikaksi tarkoittaa yksinomaan kyseessä olevan kivikautistyyppisen asuinpaikan. Niinpä näiden joukossa voi olla huomattavasti nuorempiakin, lähinnä varhaismetallikautisia kohteita.

Kohteiden muinaisjäännösluokitus on seuraava:

I-luokka	Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan, eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.
II-luokka	Muinaisjäännös on kokonaan rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai III.
III-luokka	Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen perusteella vapaa kohde.

On syytä huomata, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta ja että tehdyn inventoinnin jälkeen kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta. Koska kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, on kaikkia ennestään tunnettuja tai mahdollisia tietoon tulevia uusia kohteista koskevissa epäselvissä tilanteissa syytä kääntyä Museoviraston puoleen.

Oulussa 29.11.1999

Mika Sarkkinen

KOHDELUETTELO

Luettelossa paikannetut kiinteät muinaisjäännökset on alleviivattu. Muinaisjäännöksen luokitusnummun (I-III) jäljessä sulussa oleva kysymysmerkki tarkoittaa, että kohteen tarkkaa sijaintia ei tunneta.

1.	Tyräjärvi, Huttu	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
2.	Pisto, Hietala	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
3.	Polo	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
4.	Ojaniemi, Turpeinen	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
5.	Reposaari	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
6.	Hautaniemi	kivikautinen löytöpaikka. II.
7.	Saarela	<u>kivikautinen löytö- ja asuinpaikka(?)</u> . II.
8.	Harjunpää	kivikautinen löytöpaikka. II.
9.	Runtinkoski	lapinpato. III.
10.	Kovio - Tyräjärven salmi	<u>lapinpato</u> . II.
11.	Kirkkosaari	<u>vanha hautausmaa</u> . I/Hist. aika.
12.	Halkola	kivikautinen(?) liedensija. II(?).
13.	Salmela	rautakautinen löytöpaikka. II(?).
14.	Levälä	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
15.	ent. Lossiranta	kivikautinen asuinpaikka(?)/kvartsilöytöpaikka. III.
16.	Kauhaperä	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
17.	Pesiövaara	”lapinraunioita”/”lappalaisasuipaikka”(?). II(?).
18.	Juurikka	<u>kivikautinen löytö- ja asuinpaikka(?)</u> . II.
19.	Tyrämäki	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
20.	Jokelanniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
21.	Turvakonalusta	<u>viljelysraunioita</u> . II/Hist. aika.
22.	Lassinniemi	”hautoja liki rantaa”(?). II-III(?).
23.	Aatsinki I	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
24.	Koitijärvi NE	<u>maakuoppia</u> , <u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
25.	Koitijärvi N	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
26.	Koitijärvi, Niemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
27.	Peuraniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
28.	Myllypudas	<u>maakuoppia</u> , <u>asuipaikka(?)</u> . II.
29.	Väliperä NE	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
30.	Villisaari	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
31.	Autiosuvanto	<u>kvartsilöytöpaikka</u> , <u>kiukaanraunio</u> . II/hist. aika.
32.	Pesiösuvanto	kivikautinen asuinpaikka(?). III.
33.	Aatsinki 2	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
34.	Hyvälahti	kivipään löytöpaikka. II/III.
35.	Simosenkoski	<u>maakuoppia</u> . II-III.
36.	Riitainharju	<u>maakuoppia</u> . II.
37.	Tervaniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
38.	Lapinlampi	<u>maakuoppia(?)</u> . II/III(?).
39.	Tölppäreenhauta NW	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II?/III.
40.	Tölppäreenniemi N	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
41.	Paloniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
42.	Tölppäreenniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II?/III.
43.	Ojanniemi, Ala-Irni	<u>maa-/pyyntikuoppia(?)</u> . II.
44.	Kaihlasaari E	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> , <u>maakuoppia</u> . II.
45.	Kaihlasaari W	<u>maakuoppia</u> , <u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
46.	Pajusalmi	<u>maakuoppia</u> , <u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
47.	Poroperä, Inkee	kivikautisia asuinpaikkoja. III.
48.	Virkkunen	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
49.	Kaupinmutka E	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.

50.	Hiisiniemi	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
51.	Loukonlahti	<u>maakuoppia</u> . II.
52.	Valkki E	<u>maakuoppia</u> . II.
53.	Nuusalanieniemi	<u>maakuoppia</u> . II/hist. aika.
54.	Saunakari	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II.
55.	Honkaojan suu	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
56.	Kellolahti	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
57.	Ukonlahti	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
58.	Inkeenjärvi N ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia(?)</u> . II.
59.	Myllykangas, Väliperä	<u>maakuoppia</u> . II.
60.	Alasaari N reuna	<u>maakuoppia</u> . II.
61.	Alasaarenlahti NW	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> , <u>maakuoppia</u> . II/III.
62.	Kurtinlampi N	<u>kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia</u> . II.
63.	Lummelampi W	<u>kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita</u> . II.
64.	Lummelampi N	<u>kivikautinen asuinpaikka(?) maakuoppia</u> . II.
65.	Eskola	<u>kivikautinen löytöpaikka</u> . II(?).
66.	Myllykangas N, Pisto	<u>maakuoppia</u> . II.
67.	Myllykangas S, Pisto	<u>maakuoppa/painanne, kivik. asuinpaikka(?)</u> II.
68.	Kenttäniemi	<u>maakuoppia</u> . II.
69.	Pitkäniemi	<u>maakuoppia</u> . II.
70.	Pyöreäniemi	<u>asuinpainanne, kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
71.	Latvajoen suun E puolinen..	<u>pyydysrakennelma(?)</u> , <u>vedenalainen aita(?)</u> . II.
72.	Loukusanhariju, Hautalahti	<u>liesiä/asuinpaikka(?)</u> , <u>rakkakuoppia</u> . II.
73.	Kärryoja E	<u>maakuoppia</u> . II.
74.	Lamminniemi	<u>maakuoppia</u> . II.
75.	Otsaojan suu W	<u>esihistoriallinen(?) tulisija</u> . II.
76.	Kangaslampi NE	<u>maakuoppa</u> . Hist. aika.
77.	Pyhityksenlahti	kiviesineen löytöpaikka. II.

KOhteiden JAKAANTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE

3532 10 YLI-KURKI	65 Elkkolanniemi
3534 01 HONKAVAARA	53 Nuusalanniemi
3534 02 JURMU	22 Lassinniemi
3534 03 PIRINKOSKI	8. Harjunpää, 23 Aatsinki 1, 33 Aatsinki 2, 75 Otsaojan suu W
3534 04 NARKIOJÄRVI	38 Lapinlampi
3534 06 TAIVALKOSKI	17 Taivalkoski, 20 Jokelaniemi, 21 Turvakonalusta, 27 Peuraniemi, 32 Pesiösuvanto, 54 Saunakari
3534 07 YLI-KISSOSJÄRVI	12 Halkola
3534 08 RIITAINJÄRVI	28 Myllypudas, 31 Autiosuvanto, 60 Alasaari N reuna
3541 11 UKONVAARA	76 Kangaslampi NW

3543 01 VIRKKUNEN	6 Hautaniemi, 48 Virkkunen
3543 02 LOUKUSA	7 Saarela, 70 Pyöreäniemi, 71 Latvajoen suu E, 72 Hautalahti, 73 Kärryoja E
3543 07 KOITILA	24 Koitijärvi NE, 25 Koitijärvi N, 26 Koitijärvi Niemi, 49 Kaupinmutka E
3543 09 KOSTONJÄRVI	57 Ukonlahti, 77 Pyhityksenlahti
4512 04 KORVUA	50 Hiisiniemi, 51 Loukonlahti SE, 52 Valkki E
4512 05 TYRÄMÄKI	11 Kirkkosaari, 14 Levänen, 15 ent. Lossiranta, 18 Juurikka, 19 Tyrämäki, 30 Villisaari, 35 Simosenkoski, 36 Riitainharju, 61 Alasaarenlahti NE, 62 Kurtinlampi N, 63 Lummelampi W, 64 Lummelampi N
4512 06 ISO-ULKU	16 Kauhaperä, 29 Väliperä NE, 59 Myllykangas
4512 08 TYRÄVAARA	1 Huttu, 5 Reposaaari, 10 Kovio-Tyräjärven salmi, 34 Hyvälahti
4512 09 KYLMÄLUOMA	4 Ojaniemi, 46 Pajusalmi, 68 Kenttäniemi, 69 Pitkäniemi
4512 11 PISTO	2 Hietala, 66 Myllykangas N Pisto, 67 Myllykangas S Pisto
4512 12 IRNIJÄRVI	3 Polo, 9 Runtinkoski, 37 Tervaniemi, 39 Tölppäreenhauta NW, 40 Tölppäreenniemi N, 41 Paloniemi, 42 Tölppäreenniemi, 43 Ojaniemi, 44 Kaihlasaari E, 45 Kaihlasaari W, 74 Lamminniemi
4521 05 INKEE	47 Poroperä, 58 Inkeenjärvi N ranta
4521 06 HUKKANEN	55 Honkaoja E, 56 Kellolahti

LÖYTÖLUETTELO

Kansallismuseon (KM, Helsinki) kokoelmissa olevat löydöt:

KM 2266:1	kivinen keihäänkärki	1 Huttu
KM 2266:27	rautakirves	13 Salmela
KM 3454:1	kourutaltan katkelma	2 Hietala, Pisto
KM 3454:2	litteä reikäkivi	3 Polo
KM 3454:3	kivipaino, uurros ympärillä	4 Ojaniemi, Turpeinen
KM 10988	pyöreä reikäkivi	5 Reposaaari

KM 13422	rombimainen reikäkivi	6 Hautaniemi
KM 15324:1	pohjalainen tasatalta	8 Harjunpää
KM 18229	kvartseja	15 ent. Lossiranta
KM 18230	kvartsi-iskoksia	1 Huttu
KM 20162	katkelmallinen talta	18 Juurikka
KM 20532	soikea reikäkivi	19 Tyrämäki
KM 21798:1-2	kvartsi- ja kivilaji-iskoksia	33 Aatsinki 2
KM 21799:1-3	kvartsesine ja -iskoksia, pal.luuta	23 Aatsinki 1
KM 21800	kvartsi-iskoksia	14 Levälä
KM 21801	kvartsi-iskoksia	28 Myllypudas
KM 21802	kvartsi-iskoksia	30 Villisaari
KM 21802	kvartsi-iskoksia	30 Villisaari
KM 21803	kvartsi-iskoksia	31 Autiosuvanto
KM 21804:1-2	kvartsi- ja kivilaji-iskoksia	20 Jokelanniemi
KM 21805:1-3	tuura?, kvartsiitta, iskujälk. kivi	27 Peuraniemi
KM 21806:1-2	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta	32 Pesiösuvanto
KM 21807	kvartsi-iskoksia	24 Koitijärvi NE
KM 21808	kvartsi-iskoksia	25 Koitijärvi N
KM 21809:1-3	kivilaji- ja kvartsi-iskoksia, pal. luuta	26 Koitijärvi Niemi
KM 23571	päättä esittävä kivi	34 Hyvälähti
KM 24443:1-650	kaivauslöytöjä	33 Aatsinki 2
KM 24831	kourutalalta	37 Tervaniemi
KM 25235:1-4	kvartsi- ja kivilaji-iskoksia	37 Tervaniemi
KM 25271:1-604	kaivauslöytöjä	33 Aatsinki 2
KM 27914	kvartsiittiveitsi	47 Inkee Poroperä
KM 27946	kivikirves	48 Virkkunen
KM 28104	kvartsi-iskoksia	33 Aatsinki 2
KM 28128	kaivauslöytöjä	37 Tervaniemi
KM 28687	kaivauslöytöjä	37 Tervaniemi
KM 28757	kvartseja	47 Inkee Poroperä
KM 28899:1-1026	kaivauslöytöjä	37 Tervaniemi
KM 31717	kvartsi-iskoksia	7 Saarela
KM 31718	palanutta luuta	26 Koitijärvi, Niemi
KM 31719:1-2	työstetty kvartsi, kvartsi-iskoksia	29 Väliperä NE
KM 31720:1-2	kvartsi-iskos, kvartsiittilohelma	30 Villisaari
KM 31721:1-4	sädekivilohelma, kvartsesineitä	48 Virkkunen
KM 31722	kvartsi-iskoksia	49 Kaupinmutka E
KM 31723:1-2	työstetty kvartsi, kvartsi-iskos	54 Saunakari
KM 31724:1-2	tasatalta ja kvartsesine	57 Ukonlahti
KM 31725:1-2	kvartsesine ja kvartsi-iskoksia	61 Alasaarenlahti NW
KM 31726:1-2	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta	63 Lummelampi W
KM 31727:1-2	kvartsesine ja -iskoksia	70 Pyöreäniemi
KM:Sgr 5587:1-8	sädekiviliusketta, kvartsia	30 Villisaari

Taivalkosken kotiseutumuseon kokoelmissa (TaiKM) olevat löydöt:

TaiKM 1000	suksen kärki(?), ei löydetty)	Kynsiperä, Valkeanhetteen suu (ks. Muita kohteita)
------------	-------------------------------	---

Tyrämäen kylämuseon kokoelmissa,

ei numeroa	kaksoiskairattu vuolukivinen nuijakivi	65 Eskola
------------	--	-----------

Diat on luetteloitu Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkistoon Pohjois-Pohjanmaan liiton kokoelmana (PPL/PPM:n kuva-arkisto).

Dia + numero: Kuva-aihe:

- D 422 Taivalkoski 1 Huttu, kvartsihavainnot oikealla olevan ulkorakennuksen edestä pellolta, lännestä.
- D 423 Taivalkoski 1 Huttu, mahdollinen rakenne rantakivikossa talosta etelään, itäkaakosta.
- D 424 Taivalkoski 6 Hautaniemi (-aho), rantapeltoa, koillisesta.
- D 425 Taivalkoski 10 Tyrjärven - Kovion salmi, lapinpadon tienoota pohjoisluoteesta.
- D 426 Taivalkoski 11 Kirkkosaari, hautausmaan eteläosaa, lounaasta.
- D 427 Taivalkoski 11 Kirkkosaari, puuristejä katoksen alla, koillisesta.
- D 428 Taivalkoski 14 Levälä, läntisempi kvartsihavaintopaikka polun mutkan luona, pohjoisesta.
- D 429 Taivalkoski 18 Juurikka, asuinpaikkahavainnot itäisen mökin pihalla, pohjoisesta.
- D 430 Taivalkoski 18 Juurikka, kiviesineen löytöpaikkaa läntisen mökin luota, koillisesta.
- D 431 Taivalkoski 19 Tyrämäki, esineen löytöpaikka ja kvartsihavainnot rantaan johtavalta polulta ison petäjän ja maakiven luota, pohjoisesta.
- D 432 Taivalkoski 21 Turvakonalusta, yleiskuva kaakosta.
- D 433 Taivalkoski 21 Turvakonalusta, yleiskuva kaakosta.
- D 434 Taivalkoski 21 Turvakonalusta, koeruutu peltokerroksineen.
- D 435 Taivalkoski 23 Aatsinki 1, asuinpaikkahavainnot rantatörmästä ja törmän päältä kuvan keskeltä, luoteesta.
- D 436 Taivalkoski 25 Koitijärvi Niemi, maanottopaikka, jonka luota asuinpaikkahavainnot, idästä.
- D 437 Taivalkoski 25 Koitijärvi Niemi, yleiskuva niemen kärjestä palaneen luun löytöpaikalta, lännestä.
- D 438 Taivalkoski 25 Koitijärvi Niemi, kvartsihavainto keskellä olevan laukun kohdalta, niemen läntisimmän osan itäpäässä, lännestä.
- D 439 Taivalkoski 27 Peuraniemi, niemi kuvan keskellä, luoteesta.

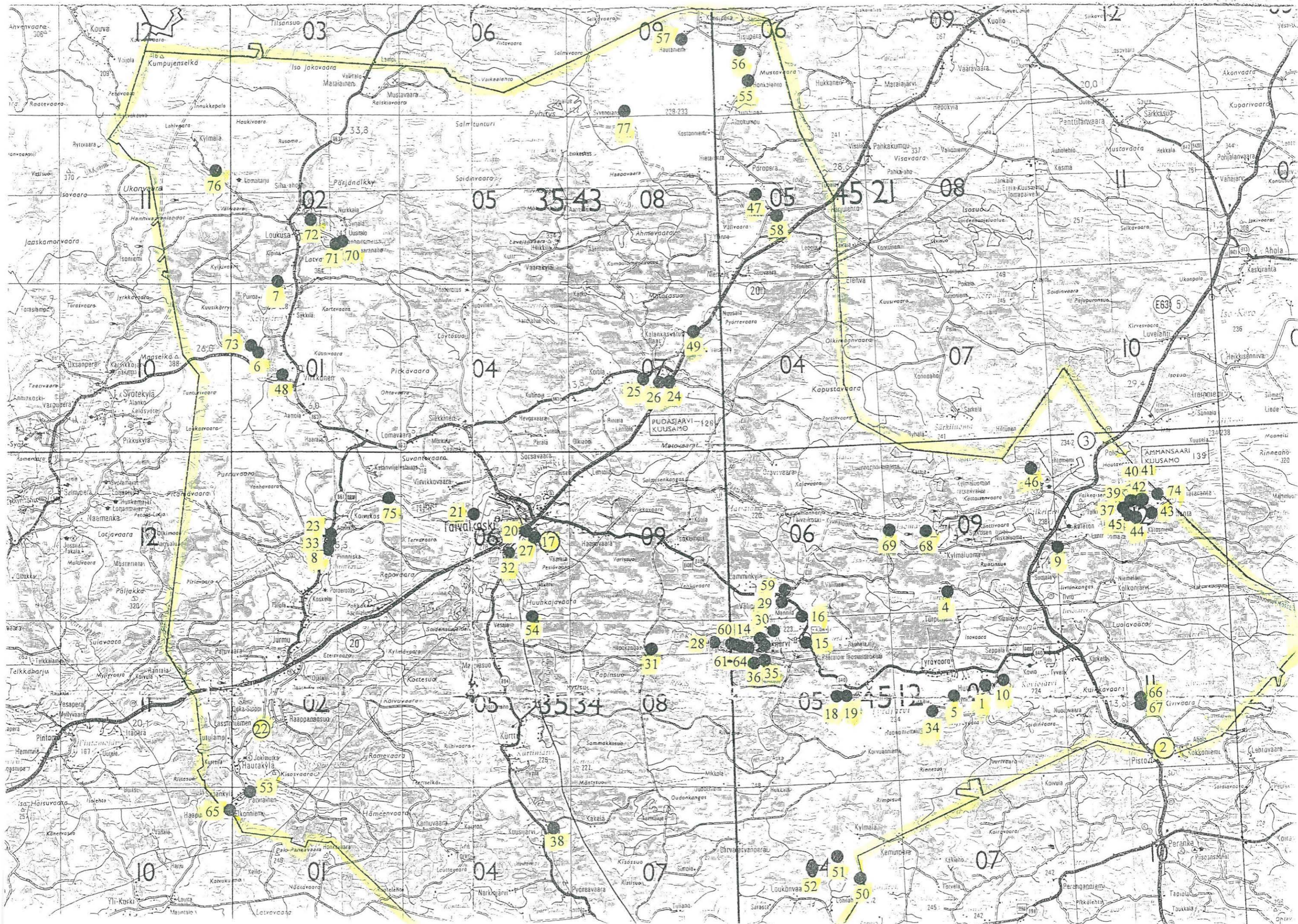
- D 440 Taivalkoski 28 Myllypudas, kohteen itäisimmät kuopat mökin länsipuolelta idästä.
- D 441 Taivalkoski 29 Väliperä NE, kohteen eteläpään rantatörmää, josta kvartseja, maakuopat törmän päällä kankaalla, etelästä.
- D 442 Taivalkoski 29 Väliperä NE, kohteen keskiosan kvartseja in situ.
- D 443 Taivalkoski 30 Villisaari, saaren lakea kuopanteineen kaakosta.
- D 444 Taivalkoski 30 Villisaari, saaren lakea eteläisen törmän luona, luoteesta.
- D 445 Taivalkoski 30 Villisaari, törmän valumaa, kodan 9 profiilia, S. Soronen taustalla, etelästä.
- D 446 Taivalkoski 31 Autiosuvanto, kiuas ja etualalla koeruutu sekoittuneine maineen, pohjoisesta.
- D 447 Taivalkoski 32 Pesiösuvanto, ojan rantaan johtava polku, vasemmalla rautatiesilta ja oikealla levennetty tie, pohjoisesta.
- D 448. Taivalkoski 37 Tervaniemi, yleiskuva, asuinpaikkaniemi ja sen mantereesta erottava soistunut alava kannas, pohjoisluoteesta.
- D 449 Taivalkoski 47 Poroperä, b-alueen kvartsilöytöpaikkaa itäkaakosta.
- D 450 Taivalkoski 47 Poroperä, c-alueen kvartsilöytöpaikkaa itäkaakosta.
- D 451 Taivalkoski 48 Virkkunen, löytö- ja asuinpaikka-aluetta kaakosta.
- D 452 Taivalkoski 48 Virkkunen, löytö- ja asuinpaikka-aluetta lounaasta.
- D 453 Taivalkoski 49 Kaupinmutka, vasemmalla rantaan johtava tie, keskellä ja oikealla hiekkakuoppaa, molemmilta asuinpaikkalöytöjä, kaakosta.
- D 454 Taivalkoski 50 Hiisiniemi, niemen metsäinen pää riutalta kuvattuna, itäkaakosta.
- D 455 Taivalkoski 50 Hiisiniemi, niemiharjanteen pää, asuinpaikkahavainnot vasemmalta törmästä ja oikealla alhaalla olevasta nuotiosta kärkeen päin, lännestä.
- D 456 Taivalkoski 51 Loukonlahti, rannempi maakuoppa, kaakosta.
- D 457 Taivalkoski 52 Valkki E, tien pohjoispuolinen maakuoppa, idästä.
- D 458 Taivalkoski 53 Kuusaanniemi, maakuopista ensimmäiseksi kuvattu, mahdollinen hiilimiilu tms., lännestä.
- D 459 Taivalkoski 53 Kuusaanniemi, vanha maakuoppa lounaaseen johtavan polun varrelta, lännestä.
- D 460 Taivalkoski 54 Saunakari, asuinpaikkahavainnot Iijoen rantaa kulkevalta ajouralta kuvan keskeltä, itäkaakosta.

- D 461 Taivalkoski 57 Ukonlahti, etelärannan itäosaa, taltan löytöpaikka rannalle nostetusta veneestä oikealle vesijätöllä, koillisesta.
- D 462 Taivalkoski 57 Ukonlahti, etelärannan kaakkoisosaa, kolmannen mökin pohjoispuolta, kvartsia rantatörmän päällä ajouralla ja vesijätöllä, koillisesta.
- D 463 Taivalkoski 58 Inkeenjärvi N-ranta, asuinpaikkaa luoteesta.
- D 464 Taivalkoski 58 Inkeenjärvi N-ranta, asuinpaikkaa itäkoillisesta.
- D 465 Taivalkoski 59 Myllykangas Väliperä, etualalla itäisin maakuoppa, sen takana kankaan reunaa kulkeva ajoura, koillisesta.
- D 466 Taivalkoski 60 Alasaaren N-reuna, maakuoppa, itäkaakosta.
- D 467 Taivalkoski 61 Alasaarenlahti NW, kvartsia ja palanutta kiveä rantavedessä harjanteen reunametsikön ja vasemmalla olevan soisen rannan rajalla ja siitä oikealle, idästä.
- D 468 Taivalkoski 61 Alasaarenlahti NW, kvartsi-iskoksia vedessä.
- D 469 Taivalkoski 61 Alasaarenlahti NW, toinen harjanteen kuopanteista polusta vasemmalle varjossa, koillisesta.
- D 470 Taivalkoski 62 Kurtinlampi N, kvartsia ja palanutta kiveä etualan kankaalla törmän päällä ja reunassa, lahden takana äärimmäisenä vasemmalla kohde 61, kaakosta.
- D 471 Taivalkoski 63 Lummelampi W, kohteen toiseksi läntisin asuinpainanne rajan itäpuolella törmän partaalla, idästä.
- D 472 Taivalkoski 63 Lummelampi W, Lakkasaaresta länteen oleva pohjoisempi asuinpainanne, jonka läpi kulkee ajoura, toinen painanne sen takana keskellä, luoteesta.
- D 473 Taivalkoski 63 Lummelampi W, pohjoisin yksittäinen iso painanne, lännestä.
- D 474 Taivalkoski 64 Lummelampi N, harjanteen laella olevan asuinpaikan aluetta, lahden takana kohteen 63 rantaa, koillisesta.
- D 475 Taivalkoski 65 Eskola, vuolukivinen reikänuija sivulta.
- D 476 Taivalkoski 65 Eskola, vuolukivinen reikänuija päältä.
- D 477 Taivalkoski 66 Myllykangas N Pisto, maakuoppa etelälounaasta.
- D 478 Taivalkoski 67 Myllykangas S Pisto, etuoikealla maakuoppa/painanne, kvartsihavainnot tieltä varjon kohdalta missä tie alkaa laskea, luoteesta.
- D 479 Taivalkoski 68 Kenttaniemi, nimen itäkärjessä oleva painanne, pohjoisesta.
- D 480 Taivalkoski 68 Kenttaniemi, itäinen harjanteella oleva maakuoppa, pohjoisesta.
- D 481 Taivalkoski 68 Kenttaniemi, itäinen harjanteella oleva maakuoppa, idästä.

- D 482 Taivalkoski 68 Kenttäniemi, yleiskuva niemen itäosasta, lännestä.
- D 483 Taivalkoski 68 Kenttäniemi, nimen länsiosan maakuoppa, pohjoisesta.
- D 484 Taivalkoski 69 Pitkäniemi, lähellä niemen kärkeä oleva maakuoppa, etelästä.
- D 485 Taivalkoski 70 Pyöreäniemi, asuinpainanne juurakon edessä, koillisesta.
- D 486 Taivalkoski 72 Hautalahti, maakuoppa/kuoppaliesi lahden etelärannan harjanteella, lahden perukan kivikoissa rakkakuopat, lännestä.
- D 487 Taivalkoski 72 Hautalahti, lahdenperukan ylempi rakkakuoppa, pohjoisesta.
- D 488 Taivalkoski 72 Hautalahti, lahdenperukan alempi rakkakuoppa, pohjoisesta.
- D 489 Taivalkoski 72 Hautalahti, kauempana rannasta notkelman kivikossa oleva rakkakuoppa, pohjoisesta.
- D 490 Taivalkoski 73 Kärryoja E, b-alueen maakuoppa, lännestä.
- D 491 Taivalkoski 73 Kärryoja E, d-alueen yleiskuva, maakuoppa kuvan keskellä olevan kummun laella, idästä.
- D 492 Taivalkoski 74 Lamminniemi, yleiskuva niemen pohjoisrannalla olevien maakuoppien luota, länsilounaasta.
- D 493 Taivalkoski 75 Otsaojan suu W, tulisijan merkit ojan suuhun johtavan polun oikealta puolen, lännestä.
- D 494 Taivalkoski 76 Kangaslampi NW, maakuoppa, ”piilopirtin sija” kummun laella kuopassa Ilpo Kylmäluoma, länsilounaasta.
- D 495 Taivalkoski 36 Riitainharju, luoteesta lukien toinen maakuoppa, pohjoisluoteesta.
- D 496 Taivalkoski 55 Honkaojan suu E, asuinpaikkahavainnot mökin edestä vesijätöltä, lännestä.
- D 497 Taivalkoski 56 Kellolahti, asuinpaikkahavainnot vesijätöltä pusikon takana häämöttävän mökin venepaikan vesijätöltä, lounaasta.
- D 498 Taivalkoski, Kostonjärven Kynsiperän Kotirinteen kivi, jossa ”hakkauksia”.
- D 499 Taivalkoski, Rääpysjärven Kotalahden kalaseita, ”Naulapää”, luoteesta.
- D 500 Taivalkoski, Rääpysjärven Kotalahden kalaseita, ”Naulapää”, koillisesta.

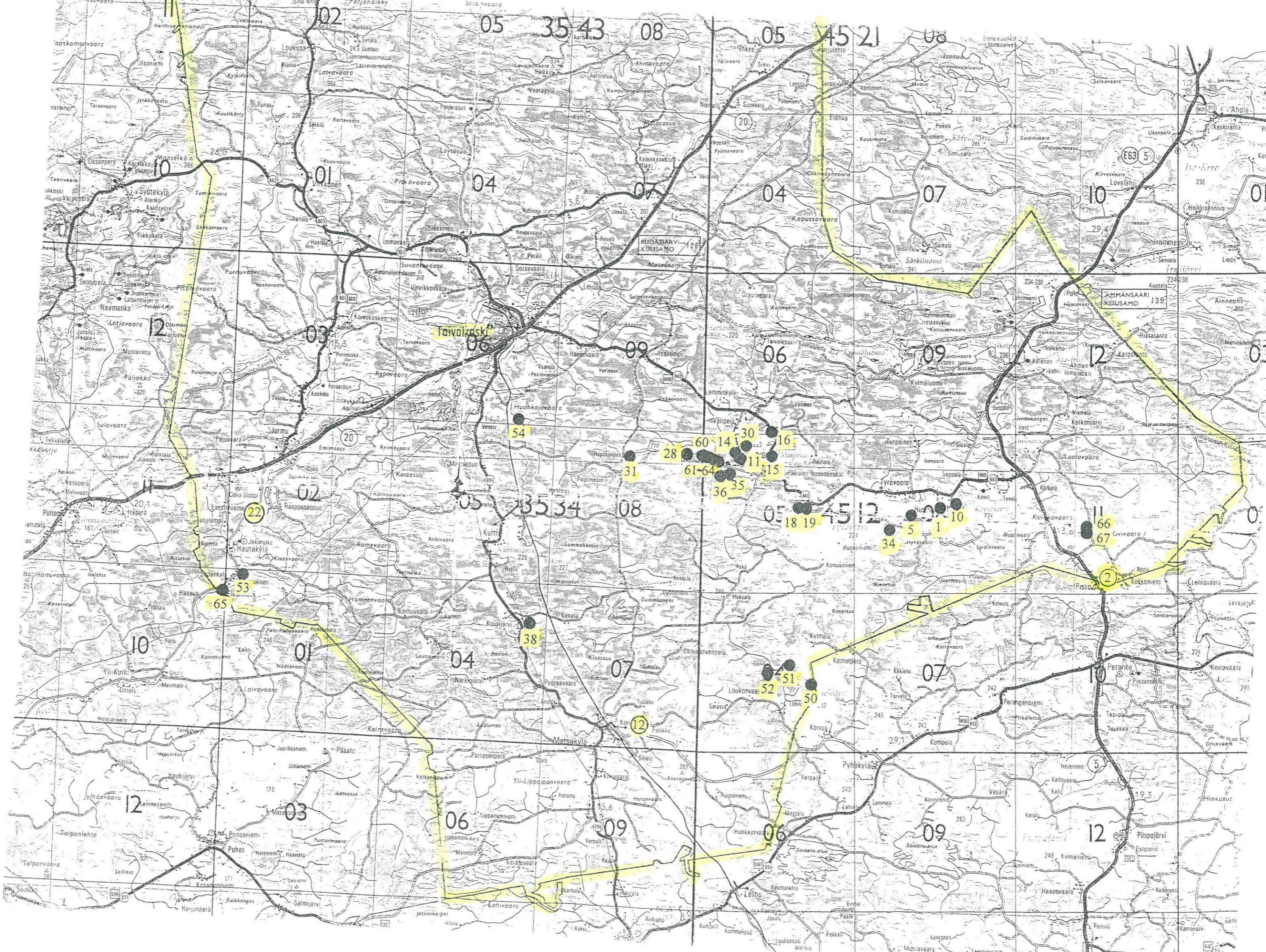
YLEISKARTTA
pohjoisosa

YLEISKARTTA

eteläosa

TAIVALKOSKI 1

Kohteen nimi:	Huttu
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4512 08 TYRÄVAARA
Koordinaatit:	x = 7265 55, y = 4445 60, z = 227,5 - 230
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Hutunniemi
Tila, rek:no:	111:21
Maanomistaja:	Anton Huttu Munalantie 9 C, 93540 Tyrävaara

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 29 km itäkaakkoon, Tyräjärven itärannan Hutunniemellä Hutunlahden etelärannalla Tyrävaaran koulusta noin 750 metriä kaakkoon ja Hutunsalmen yli johtavasta sillasta noin 550 metriä lounaaseen. Hutunniemi on noin 8 - 9 metriä järvenpinnan yläpuolelle kohoava viljelysmaaksi raivattu niemi.

Hutun uudemman päärakennuksen lounaispuoliselta pellolta on aiemman tarkastuksen yhteydessä tavattu asuinpaikan merkkeinä muutamia kvartseja, ei kuitenkaan kvartsiesineitä. Lisäksi Hutun talosta ”vanhaa huoneensijaa kaivettaessa“ on 1800-luvun lopulla löydetty kivinen keihäänkärki, jonka tarkkaa löytöpaikkaa ei kuitenkaan tunneta (Snellman, SMYA IX, 1887, s. 10).

Inventoinnin yhteydessä todettiin aiemmalla kvartsihavaintopaikalla pari kvartsilohelmaa, jotka jätettiin paikoilleen. Nämä sijaitsivat uuden varistorakennuksen länsipuolella niemen korkeimman kohdan tuntumassa olleella pellolla, josta tarkastuksen aikana osa oli mansikkamaana ja vain osa mullalla. Maaperä oli kivikkoista peltomultaa. Asuinpaikkahavainnot jäivät vähäisiksi.

Niemen luoteinen niemenkärki on rannaltaan hiekkava, mutta tämän alueen tarkastuksessa ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Sen sijaan kvartsilöytöpaikalta noin 250 metriä etelään (x = 7265 30, y = 4445 64, z = 230) Kallioniemen kaakkoispuolisen erillisen peltoalueen lounaispuolella olevan rinteen noin 15 metriä pitkässä ja 4 - 5 metriä leveässä mukulakivikossa oli majanpohjaksi korjailtu kivikehä, jonka alkuperäisestä muodosta ei voi sanoa mitään varmaa. Tämän kaakkoispuolella oltiin havaitsevinaan epämääräinen rakkakuopan tai purnun sija.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: KM 2266:4 kivinen keihäänkärki
KM 18230 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 422 Alueen kvartsihavainnot ison ulkorakennuksen edestä pellolta, lännestä.
D 423 Mahdollinen rakenne rantakivikossa talosta etelään, itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 08 TYRÄVAARA, p. 1986

7266

7265

4445
4512 08 TYRÄVAARA x = 7265 55
Taivalkosken inventointi 1999 y = 4445 60
M. Sarkkinen z = 227,5 - 230

TAIVALKOSKI 2

Kohteen nimi:	Hietala
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4512 11 PISTO
Koordinaatit:	ruutu 7261/4455(?)
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Pisto
Tila, rek:no:	22:? tai 26:4(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 39 km itäkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Pistonjärven rannalla Kajaani - Kuusamo -tien itäpuolella.

Kansallismuseon kokoelmissa oleva kourutaltan katkelma (KM 3254:1) on löytötietojen mukaan saatu Piston Hietalan talon isännältä Antti Tunbergilta 1896, löytöpaikkaa ei tarkemmin tunneta. Selvitettäessä esineen löytöpaikka kävi ilmi, että vielä 1800-luvun lopulla ilmeisesti yhtenä tilana ollut Pistonjärven länsirannan Hietala (Rek:no 22) on myöhemmin jaettu useaksi tilaksi. Aluetta tarkastettiin tuloksetta lähinnä Mäntyrannan (om. Väinö ja Vappu Lehtoniemi) talon alueelta, missä talon molemminpuoliset rantapellot olivat kynnöksellä. Rantatörmä oli suhteellisen korkea, maaperä soraista peltomaata. Läheisen Kunnaksen talon Väinö Keränen (yli 70-v, Hietalantie 1 Tyrävaara) kertoi A. Tunbergin asuneen Kokkoniemessä ennen muuttoaan Hietalaan. Lisäksi hän tiesi A. T:n löytäneen kiviesineen (se onko kyseessä ko. kourutaltta vai joku muu myöhempi löytö, ei ole tietoa). Kokkoniemi sijaitsee vastapäätä vanhaa Hietalaa Pistonjärven itärannalla. Kyseessä on alanteen erottama korkeahko, suhteellisen loivarinteinen korkeahko niemi, joka maastollisesti vaikuttaa asuinpaikaksi sopivammalta kuin järven länsiranta. Pentti Keräsen omistaman talon pellot olivat suurimmaksi osaksi ketona. Talon etelä- ja kaakkoispuolella oli mullalla olleet perunamaat, joista ei kuitenkaan tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3254:1 kourutaltan katkelma

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 11 PISTO, p. 1986

7261

4455 Nok = -31° 4456 4457 Nok = +14° 20' -03

4512 11 PISTO
M. Sarkkinen,
Taivalkosken inventointi 1999

ruutu 7261/4455-6

TAIVALKOSKI 3

Kohteen nimi:	Polo
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	ruutu 7279/4452
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Polo
Tila, rek:no:	19:? (tai 18:?)
Maanomistaja:	Einari Polon perikunta (19:9)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 33 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalla olevan Polojärven kaakkoisrannalla olevalla Niemellä kuntien rajasta runsaan kilometrin lounaaseen. Poloniemi on noin 900 metriä pitkä ja enimmillään noin 200 metriä leveä koillinen - lounas -suuntainen saarekemainen niemi, jonka kapea ja alava kannas yhdistää mantereeseen. Maaperä paikalla on pääosin hiekkaa, niemi on valtaosaltaan peltoa. Alueella on pari vanhempaa taloa ja puolenkymmentä kesämökkiä. Säännöstellyn järven rantoja on paikoin kivetty, niin myös Poloniemellä.

Kansallismuseon kokoelmissa olevan reikäkiven (KM 3254:2) on löytötietojen mukaan löytänyt Juhan Polo talonsa pellostä. Kokoelmiin esine on toimitettu 1896. Aiemman tarkastuksen yhteydessä on selvitetty, että löytäjä on asunut saaren koillispuolella Vanhalaa, esineen löytöpaikkaa ei kuitenkaan saatu selville. Näihin tietoihin ei inventoinnin aikana saatu lisäystä. Karkean arvion mukaan noin puolet tai hieman vähemmän koko saaren pelloista oli mullalla, joten havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Alue tarkastettiin näiltä osin varsin perusteellisesti, mutta mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei paikalta löydetty.

Kohde tarkastettu: 23.6.1999

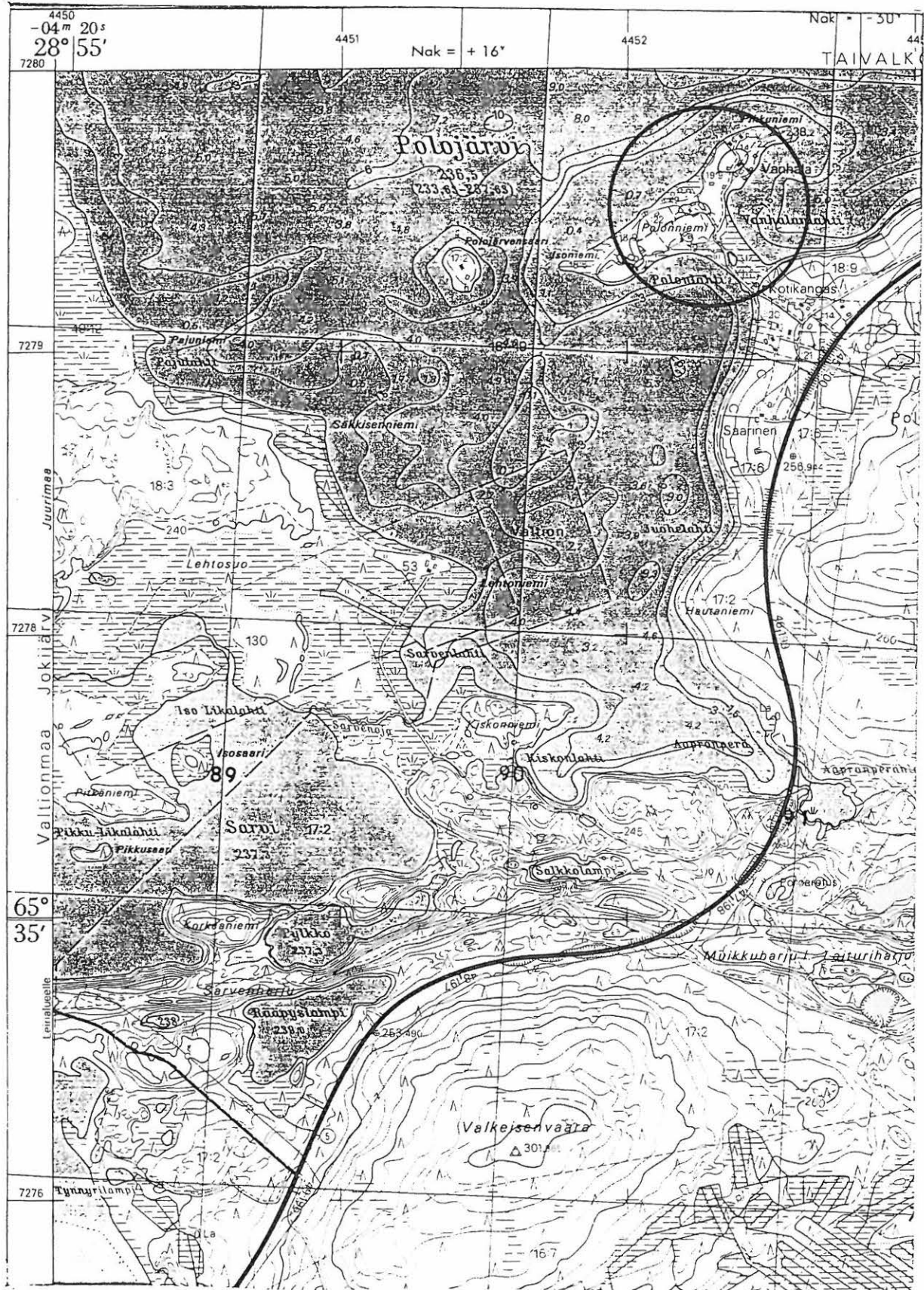
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: KM 3254:2 latuskainen reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI

ruutu 7279/4452

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

TAIVALKOSKI 4

Kohteen nimi:	Turpeinen, Ojaniemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4512 09 KYLMÄLUOMA
Koordinaatit:	x = 7271 00, y = 4443 43, z = n. 225 (Ojaniemen talon sijainti)
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Turpeinen
Tila, rek:no:	48
Maanomistaja:	Heimo Puolakanaho Myllyahontie 56, Taivalkoski

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 25 km itään, Tyrjärven ja Kylmäluoman puolimaissa olevan Turpeisen pohjoisrannalla, järven puolimaissa vastapäätä Turpeisenniemeä, järveen pohjoisesta laskevan Kylmäojan suun itäpuoleisella rannalla olevan Ojaniemen talon tienoilla. Alue on matalaa hiekkaista rantamaata, joka talon kohdalla muodostaa lounaaseen kohti ojansuuta kurottavan niemekkeen. Rantamaan yläpuolella maasto nousee selvästi jyrkemmin kohti pohjoista.

Kansallismuseon kokoelmissa olevan kiviesineen (KM: 3254:2) on löytötietojen mukaan löytänyt Turpeisen rannalta Ojaniemen mökin maalta Matti Puolakka. Kokoelmiin esine on saatu 1896. Löytöpaikkaa ei ole aiemman tarkastuksen yhteydessä onnistuttu tarkemmin määrittelemään. Inventoinnin aikana Ojaniemessä käytässä ilmeni, että Matti Puolakka (=Puolakanaho) on asunut juuri ko. taloa. Maastollisesti löytöpaikka sopisi hyvin asuinpaikaksikin, mutta inventoinnin aikana pelot olivat kulokkona lukuun ottamatta päärakennuksen ja rannan välissä ollutta neljännes aarin kokoista perunamaata. Alueelta ei onnistuttu löytämään mitään asuinpaikasta kertovaa. Lisäksi H. Puolakanahon mukaan alueelta ei tiettävästi ole tehty muita löytöjä.

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: KM 3254:3 painokivi, jossa uurre ympärillä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 09 KYLMÄLUOMA, p. 1986

4512 09 KYLMÄLUOMA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7271 00
 y = 4443 43
 z = n. 225 (talo)

TAIVALKOSKI 5

Kohteen nimi:	Reposaari
Määrittely ja mj-luokka:	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4512 08 TYRÄVAARA
Koordinaatit:	x = n. 7264 75, y = n. 4443 50, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Tyräjärvi
Tila, rek:no:	68:2(?)
Maanomistaja:	Aune ja Emil Lohilahti

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 27 km itäkaakkoon, Tyräjärven itäosassa olevalla saarella Hyväniemestä koilliseen. Reposaari on noin 400 x 500 metriä oleva matalahko saari, jonka koillispuolisko on alavaa kosteikkoa ja muu osa pääosin mäntyä kasvavaa paikoin kivikkoista moreenia. Saaren etelärannalla on kesämökki juuresmaineen.

Kansallismuseon kokoelmissa olevan reikäkiven (KM 10988) on löytötietojen mukaan löytänyt Juho Soronen 1920-luvun alussa Reposaaresta peltotyössä. Saarta koskevat tiedot ja vene soutumatkaa varten saatiin Munalan talosta, missä paikalla oli talon vanha emäntä. Hänen mukaansa saaren etelärannalla on ollut vanha talonpaikka, jonka peltoja Munalan väki on viljellyt pitkään. Kertoman mukaan saarella on asuttu ennen Munalan talon perustamista, joka tapahtunut noin 120 vuotta sitten (1870 tienoilla). Saaresta tavattiinkin vanha pieni peltoala peruskartalle niittynä merkityltä alueelta (koordinaatit). Alue on nykyisin mökin peruna- ja kasvimaana. Mökin tuntumasta ei löydetty mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavaa. Mökin ja rannan välissä näytti olevan vanha talonpohja ja mökistä noin 50 metriä kaakkoon tavattiin kivetty kellarikuoppa(?) (sen ala n. 1,5 x 4 m) ja tämän vieressä historialliselta ajalta oleva maakuoppa, jonka halkaisija oli noin 2 metriä ja syvyys runsaat 0,5 metriä. Mökin lähiympäristön lisäksi tarkastettiin tuloksetta saaren eteläosa ja länsirantaa.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: KM 10988 reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 08 TYRÄVAARA, p. 1986

4512 08 TYRÄVAARA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7264 75
 y = n. 4443 50
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 6

Kohteen nimi:	Hautaniemi (=Hauta-aho)
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	3543 01 VIRKKUNEN
Koordinaatit:	x = n. 7285 96, y = n. 3541 56, z = n. 240 (nykyinen päärakennus)
Kylä, kylänosa:	Loukusa, Luokanjärvi
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Paavo Virkkunen

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 19 km länsiluoteeseen, Jurmusta Loukusaan johtavasta tiestä pari kilometriä länteen olevan Luokanjärven pohjoisrannalla. Alue on alavien kosteikkorantojen ympäröimä kangasniemeke, jonka kaakkoisreunalla on Hauta-ahon talo (koordinaatit), joka nykyisin on lähinnä kesäkäytössä. Nykyisen päärakennuksen etelä- ja lounaispuolella on loivasti rantaan viettävää hiekkaista peltoa.

Kansallismuseon kokoelmissa oleva rombimainen reikäkivi (KM 3254:2) on löytötietojen mukaan löydetty Hautaniemestä (=Hauta-aho) puretun rakennuksen alta. Löydön on tehnyt 1950-luvun alussa tilan silloinen omistaja Heikki Hokki. Tarkastuksen aikana mainitut pellot olivat mullalla, mutta hyvistä havaintomahdollisuuksista huolimatta näiden tarkastus jäi tuloksettomaksi. Myöskään vesirajasta ei tavattu mitään asuinpaikasta kertovaa. Päärakennus ja nurmella piha sijaitsevat hieman tarkastettuja alueita korkeammalla. Vaikka alue on maastollisesti sopiva asuinpaikaksikin, voi esineen löytöpaikka puretun rakennuksen alla viitata sen asettamiseen paikoilleen rakennuksen alle, kuten uskomuksellisessa tarkoituksessa on silloin tällöin historiallisella ajalla tehty. Esineen löytösyvyys, n. 30 cm, viittaa kuitenkin selvästi maalöytöön.

Kohde tarkastettu: 22.6.1999

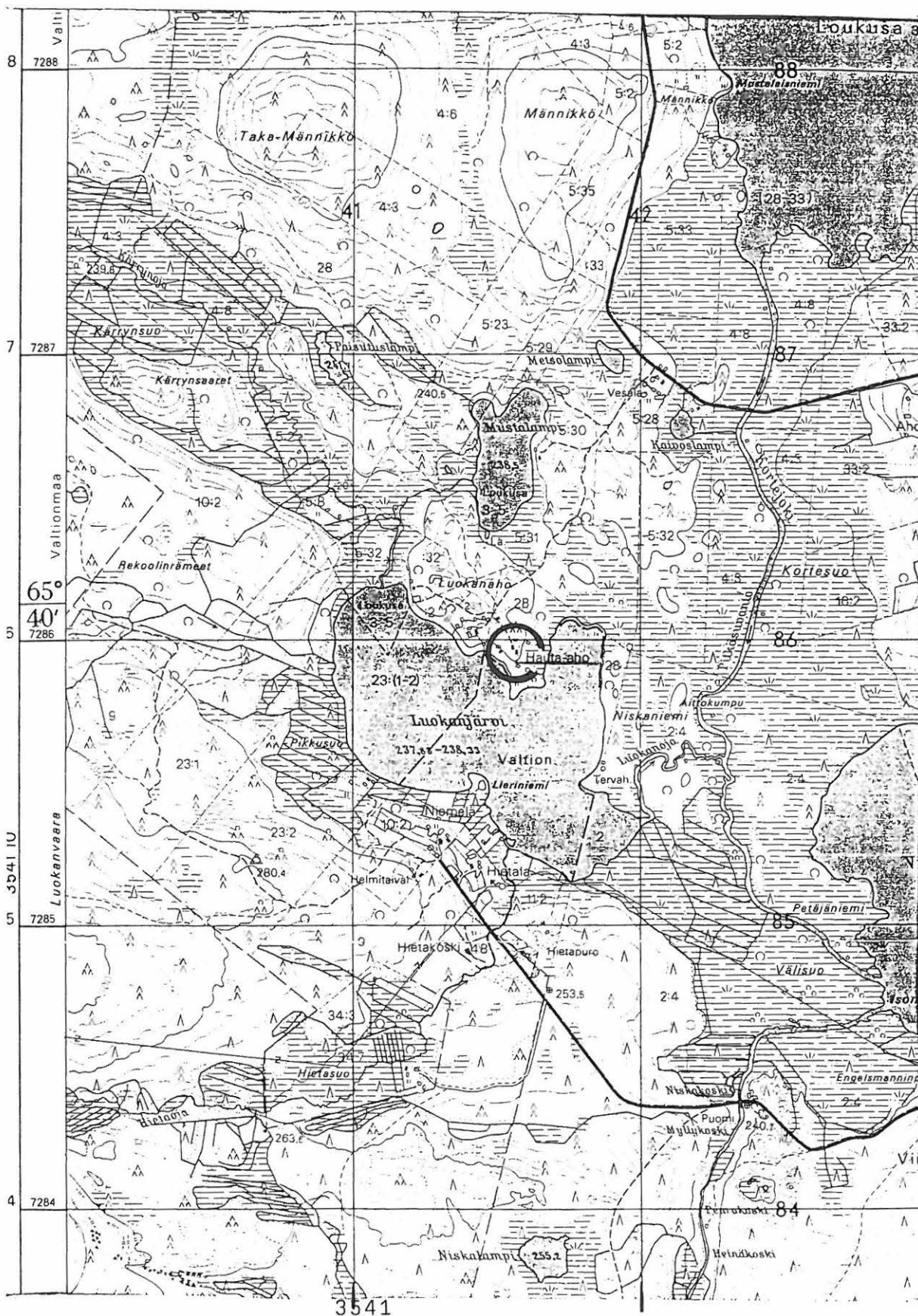
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: KM 13422 rombimainen reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: D 424 Hautaniemen rantapeltoa, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 01 VIRKKUNEN, p. 1987

3543 01 VIRKKUNEN
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7285 96
 y = n. 3541 56
 z = n. 240 (päärakennus)

TAIVALKOSKI 7

Kohteen nimi:	Saarela
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?), reikäkiven löytöpaikka. II.
Peruskartta:	3543 02 LOUKUSA
Koordinaatit:	a) $x = 7290\ 12$, $y = 3542\ 86$, $z = n.\ 240$ b) $x = n.\ 7290\ 17$, $y = n.\ 3542\ 70$, $z = n.\ 240$
Kylä, kylänosa:	Loukusa, Kortejärvi
Tila, rek:no:	31
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 20 km luoteeseen, Jurmusta Loukusaan johtavan tien länsipuolisen Kortejärven pohjoisrannalla, järven pohjukasta noin 400 metriä itäkoilliseen alavan ojitetun rantasuon keskellä olevalla matalalla kankaalla. Kankaan länsipuolelta laskee järveen Luhdanoja, itäpuolella kankaan erottaa laajasta kirppulehdon nimellä kulkevasta kankaasta kapea suosalmi. Kankaalla on autiona oleva Saarelan talo, jonne johtaa heikkokuntainen ajoura itäkaakosta Kaarnalan talon luota.

Paikalta on löydetty reikäkivi, jota vielä 1970-luvun alussa säilytettiin Loukusan koululla. Esineen nykyinen olinpaikka ei ole tiedossa. Aiemman tarkastuksen yhteydessä löytö on määriteltävä irtolöydöksi. Inventoinnin aikana oppaana oli loukuslainen Ilpo Kylmäluoma. Tuolloin ainoat asuinpaikkaan viittaavat merkit tavattiin taloon johtavalta ajouralta (a-koordinaatit) noin 200 metriä kaakkoon em. suosalmen rantamaalta kankaan laidalta loivalta kumpareelta. Paikalla oli useita kvartsi-iskoksia. Ne olivat sekoittuneessa tiemaassa tien levennyksen kohdalla ja tästä noin 20 metriä itään. Kumpareen korkeimmalta kohdalta tavattiin huuhtoutumiskerros, tämän alla hiekkaa sekä palaneita kiviä, mutta ei kvartssia. Paikalle ei ole tuotu maata muualta. Pellot ovat olleet viljelemättä 1960-luvulta.

Ilpo Kylmäluoman kautta saatiin yhteys talossa aikoinaan asuneeseen Niilo Kuusijärveen Nivalassa (p. 040-7517213). Hän kertoi puhelimitse, että halkaisijaltaan n. 10 cm ollut kiekkomainen reikäkivi löytyi vanhasta navetasta lähes suoraan järvelle päin kankaan reunalta suo-ojaa kaivettaessa (b-koordinaatit, noin). Lisäksi hän kertoi, että suon laidassa ojia kaivettaessa oli tien läheisyydessä ollut nuotionsijoja noin puolen metrin syvyydessä.

Kohde tarkastettu: 22.6.1999

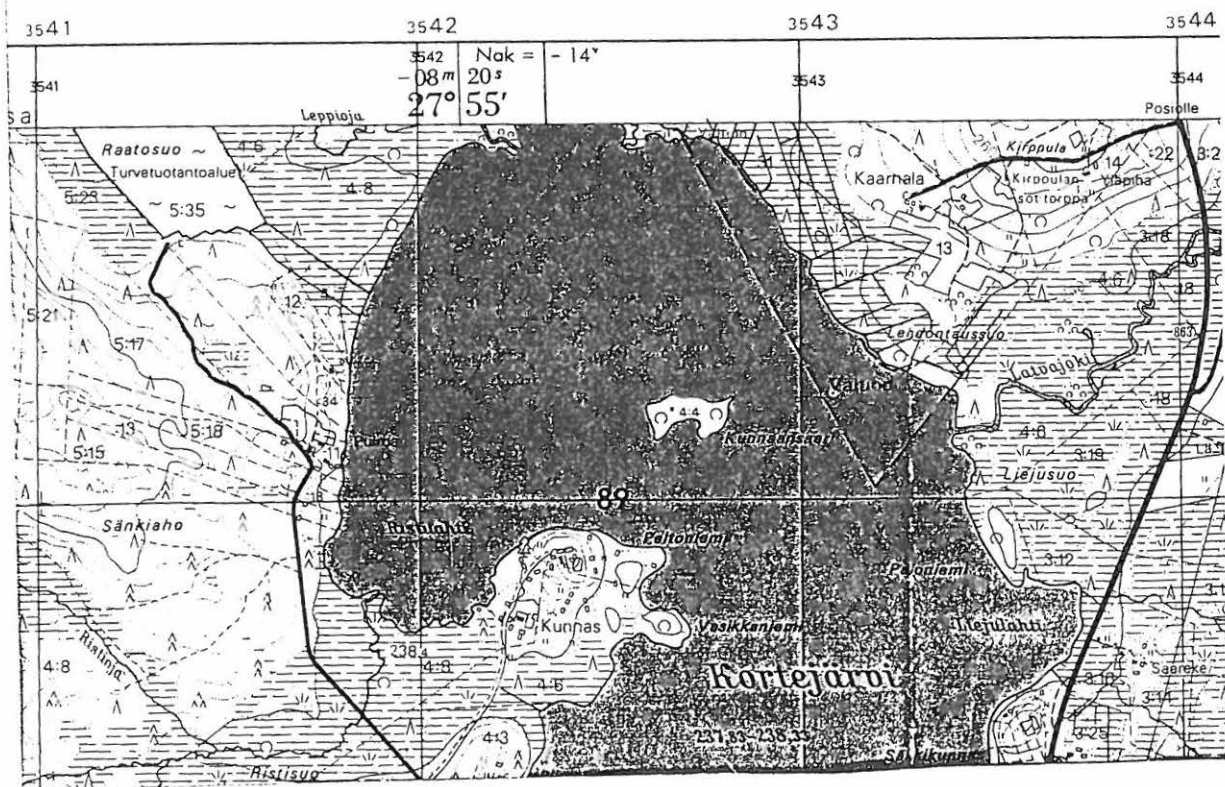
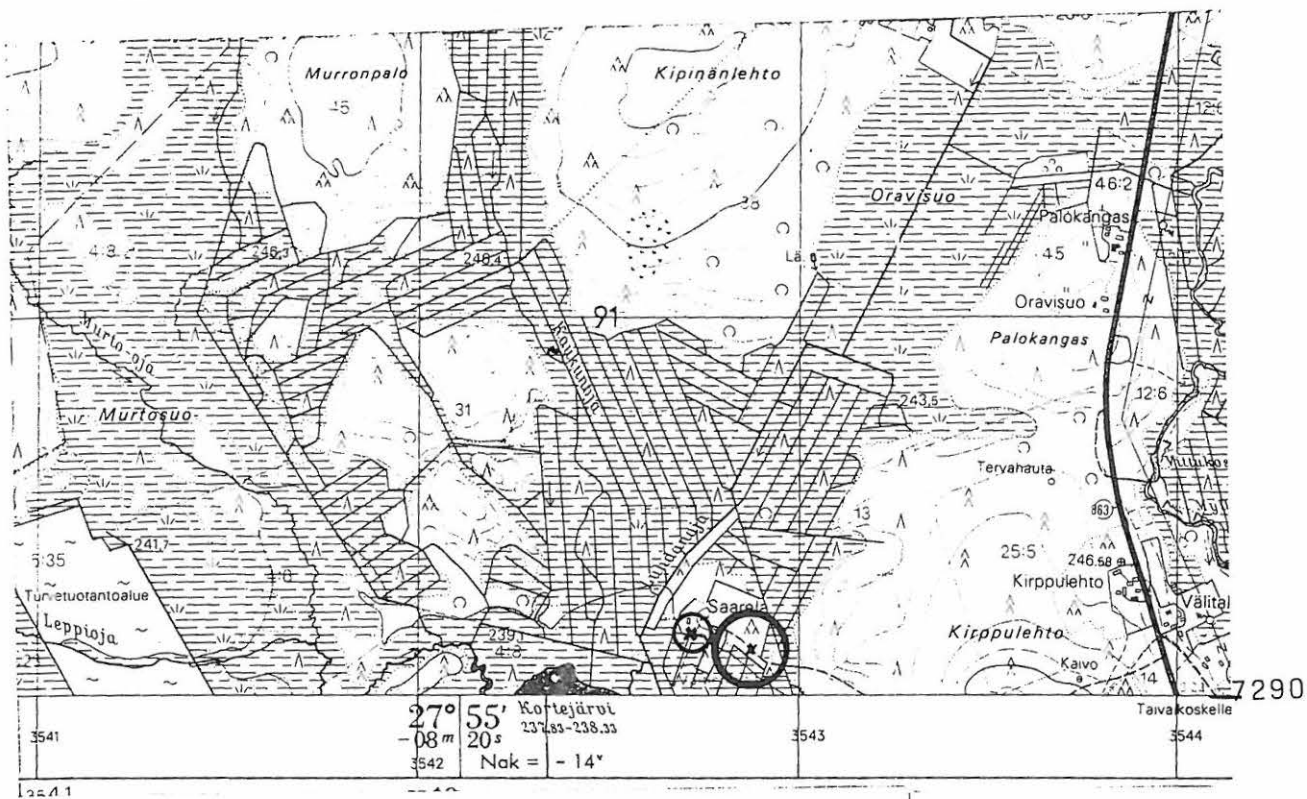
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: Loukusan kansakoululla(?) pieni latte reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3543 02 LOUKUSA, p. 1987

3543 02 LOUKUSA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7290 12 ja 17
 y = 3542 86 ja 70
 z = n. 240

TAIVALKOSKI 8

Kohteen nimi:	Harjunpää
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	3534 03 PIRINKOSKI
Koordinaatit:	x = 7274 36, y = 4545 72, z = 175 - 180
Kylä, kylänosa:	Jurmu
Tila, rek:no:	16
Maanomistaja:	Yrjö ja Veikko Kortesiahti (1975)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 12 km länteen, Iijoen länsirannalla, Iijokeen luoteesta laskevan Loukusanojen suusta noin 950 metriä etelään, Jurmusta Loukusantielle johtavan tien ja joen välissä. Alue on loivasti jokea kohti laskevaa hiekkavaa rantaa Harjunpään talon itäpuolella noin 20 - 40 metriä rannasta.

Paikalta on aiemmin löydetty tasataltta (KM 15324), mutta aiemmissa tarkastuksissa paikalta ei ole löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Inventoinnin aikana paikalla käydessä talonväki ei ollut paikalla. Pääosa pellostä oli ketona ja jokseenkin löytöpaikan tuntumassa ollut perunamaa tarkastettiin tuloksetta. Kun paikalta ei neljän tarkastuskäynnin aikana ole löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa, voitaneen kohde luokitella irtolöydöksi.

Kohde tarkastettu: 11.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
Tark. 1975, P. Purhonen
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 15324:1 tasataltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 03 PIRINKOSKI, p. 1972

3534 03 PIRINKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7274 36
 y = 4545 72
 z = 175 - 180

TAIVALKOSKI 9

Kohteen nimi: Runtinkoski

Määrittely ja mj-luokka: lapinpato. III.

Peruskartta: 4512 12 IRNIJÄRVI

Koordinaatit: $x = n. 7273\ 50$, $y = n. 4450\ 12$, $z = n. 233$

Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Ala-Irni

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 31 km itään, Ala-Irnijärven alapuolisessa (länsipuolisesta) Runtinkoskessa, Kajaanista Kuusamoon johtavasta tiestä noin kilometrin itään, Teerirannalle johtavan tien eteläpuolella.

Paikalla on Snellmanin mukaan (SMYA IX, 1887, s.120) sijainnut lapinpato, jonka pituus on ollut 45 - 50 sylvä (n. 80 - 90 m), leveys 2 - 3 kyynärää (n. 1,2 - 1,8 m) ja korkeus yhden kyynärän (n. 60 cm). Kummallakin rannalla, noin 15 metriä rannasta, on ollut noin sylvän levyinen (n. 1,8 m) aukko, jota Snellmanin mukaan kansa on arvellut ”rysänsijaksi”.

Kohde on aiempien tarkastusten yhteydessä todettu tuhoutuneeksi. Tuhoutuminen on tapahtunut viimeistään Irnijärven säännöstelypadon rakentamisen aikoihin.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

TAIVALKOSKI 10

Kohteen nimi:	Kovio - Tyräjärvi -salmi (Hutunsalmi)
Määrittely ja mj-luokka:	lapinpato. II.
Peruskartta:	4512 08 TYRÄVAARA
Koordinaatit:	x = 7265 73, y = 4446 31, z = n. 223
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Hutunsalmi
Tila, rek:no:	21:13
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 30 km itäkaakkoon, Tyräjärven ja Koviojärven välisessä Hutunsalmessa, salmen ylittävästä sillasta noin 250 metriä itäkaakkoon. Hutunsalmi on leveydeltään vaihteleva, noin kilometrin pituinen alavien soiden ympäröimä uoma, jota pitkin Koviojärvi laskee vetensä länsipuolellaan olevaan Tyräjärveen.

Snellman kertoo (SMYA IX, 1887, s. 121) Koviosalmeksi kutsumassaan salmessa olevan ”lappalaisten padon”. Sen pituus on noin 8 syltä (n. 15 m) ja leveys n. 2 kyynärää (n. 1,2 m). Hän kertoo padon vajonneen liejuiseen salmenpohjaan niin, että sen korkeutta ei voi määrittellä. Aukkoja ei Snellman ole padossa huomannut. Patoa ei tuon jälkeen ole maastossa tarkemmin paikallistettu, vaikkakin sen on tiedetty olleen paikkakuntalaisten tiedossa. Inventoinnin aikana Hutun talossa (kohde 1) käytäessä selvisi, että talonväki tuntee paikan. Oppaaksi ja venemieheksi saatiin koululainen Niko Huttu. Pato löytyikin vaivatta. Se sijaitsee koordinaattien osoittamassa soiden ympäröimässä paikassa, joka kartan perusteella on salmen kapein kohta. Tarkastuksen aikana pato oli veden alla noin metrin syvyydessä, mutta erottui jokseenkin hyvin. Paremmin se kuulemma erottuu vähemmän veden aikana. Arviolta noin pää kokoisista kivistä koottu pato näytti vastaavan hyvin Snellmanin antamaa kuvausta, ehkä hän olisi voinut ilmoittaa leveydeksi 2 - 3 kyynärää.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

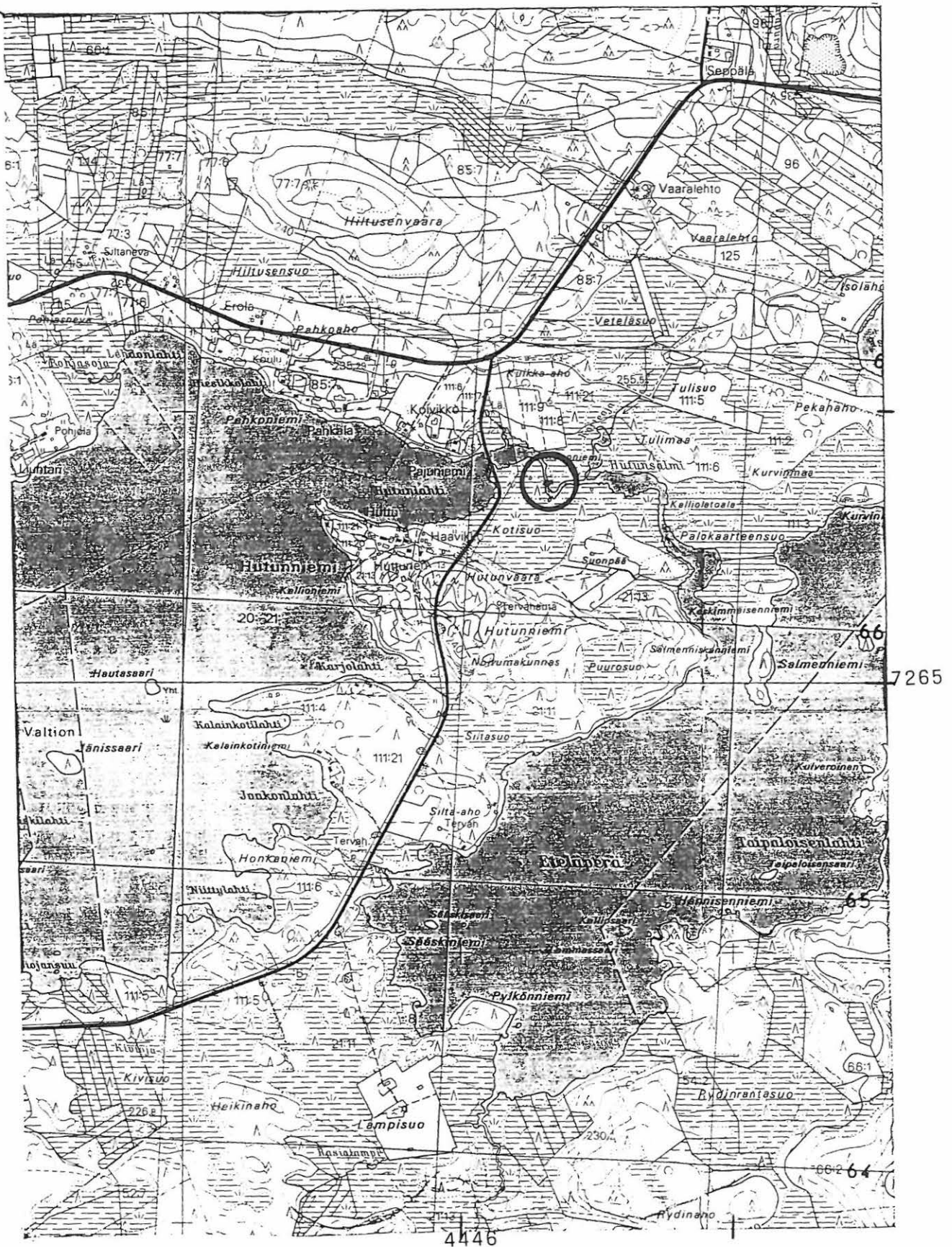
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 425 Lapinpadon tienoota, venemiehenä Niko Huttunen, pohjoisluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 08 TYRÄVAARA, p. 1986

4512 08 TYRÄVAARA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7265 73
 y = 4446 31
 z = n. 223

TAIVALKOSKI 11

Kohteen nimi:	Kirkkosaari
Määrittely ja mj-luokka:	vanha hautausmaa. I/Hist. aika
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7268 33-46, y = 4432 52-81, z = n. 223,4 - 227,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Simonen
Tila, rek:no:	yhteismaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Jokijärven lounaisosassa Iijoen niskassa olevalla Kirkkosaarella. Kyseessä on 500 metriä pitkä ja enimmillään noin 60 metriä leveä etupäässä mäntyä kasvava hiekkaharjannesaari, joka kohoaa arviolta noin 6 - 8 metriä ympäröivän järven yläpuolelle. Itäpää on leveämpi ja korkeampi, länsipää on paikoin hyvin kapea. Saaren jakaa kahtia sen keskiosan länsipuolella oleva kapea alanne.

Paikalla on entinen hautausmaa, joka on ollut käytössä viimeistään 1760-luvulla tai ehkä jo aiemminkin ja joka ainakin osin liittyy Jokijärven vanhaan kirkkoon (ks. J. Vahtola, Taivalkosken seurakunnan historia). Saareen on haudattu vielä 1920-luvulla, kuten saarella olevista hautaristeistä ja kivistä voi päätellä. Muutamia erilaisia puuristejä on koottu saaren itäpäässä olevan katoksen alle. Hautausmaana on käytetty saaren itäisintä osaa noin 300 metrin matkalla. Paikalta laskettiin ainakin puolisansataa hautakuoppaa, joukossa oli ainakin 3 alaltaan noin 3 - 4 x 3 - 4 metristä painaumaa, jotka lienevät 1600 - 1700-luvuilla käytettyjen kammiohautojen jäänteitä. Osa painumista taas oli hyvin vaatimattomia. Hauta-alueen rinteissä ei ollut sortumia ja kasvillisuus sitoo rinteitä, joten sortumien vaara lienee vähäinen. Hauta-alueen itäpäässä on kookas puinen muistoristi.

Saaren länsipäässä tavattiin sortumissa muutamia palaneita kiviä, osa selvästi keskittymänä kunnan alaisessa huuhtoutumiskerroksessa. Kvartsia tms. asuinpaikasta kertovaa ei kuitenkaan tavattu. Hautaamisen tuloksena on saari niin hyvin läpikotaisin kaivettu, että mikäli saarella on ollut toimintaa rautakaudella, on sen jäänteisiin varmasti törmätty. Nyt ei aiemmissa tiedoissa mainittuihin löytöihin saatu enempää selvyyttä.

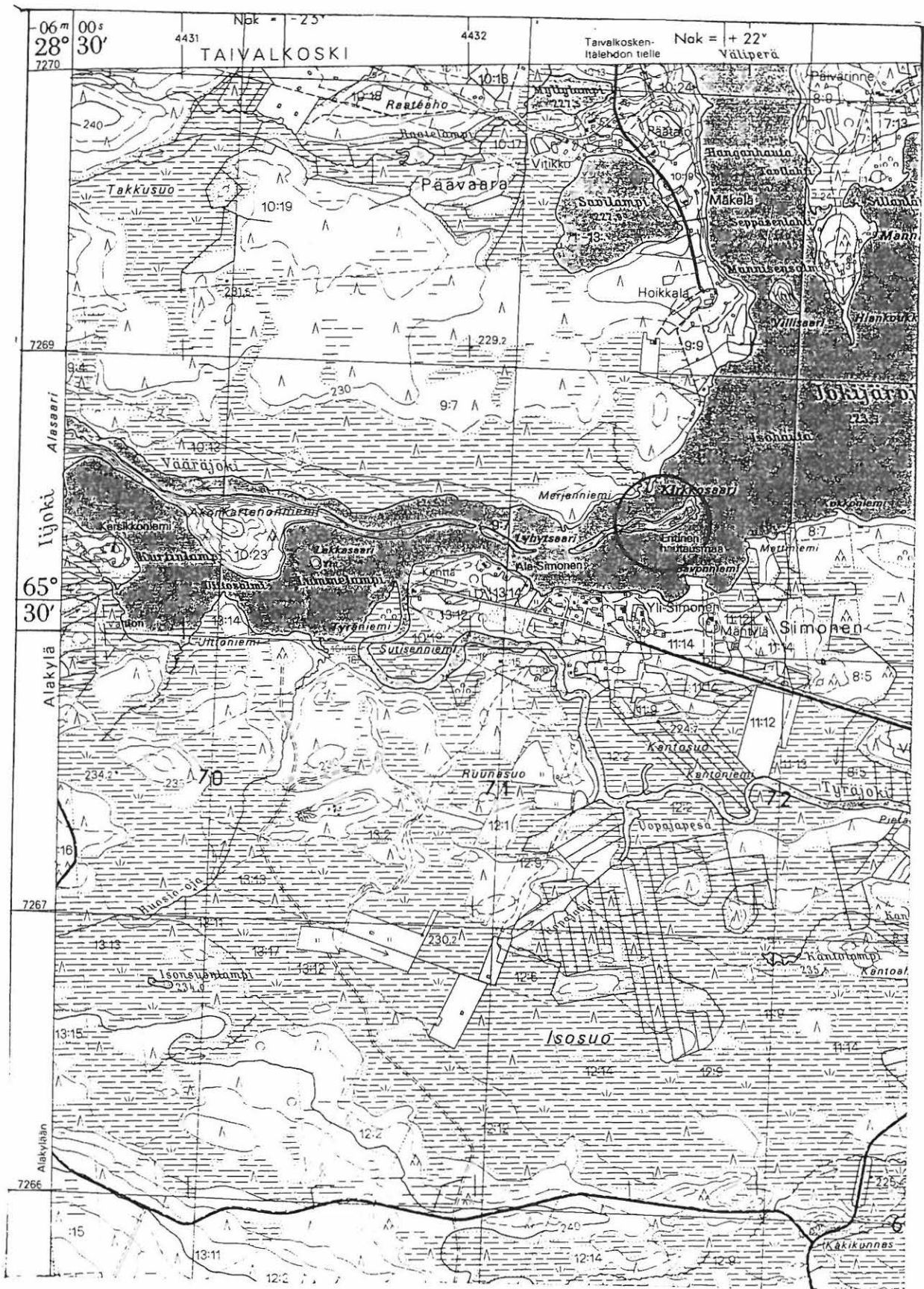
Kohde tarkastettu: 15.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -

Diat: D 426 Hautausmaan eteläosaa, lounaasta.
D 427 Puuristejä katoksen alla, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 33 - 46
 y = 4432 52 - 81
 z = n. 223,4 - 227,5

TAIVALKOSKI 12

Kohteen nimi:	Halkola
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen(?) liedensija. II(?).
Peruskartta:	3534 07 YLI-KISSOSJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7250 26, y = 3566 09, z = n. 240 (Halkolan talo)
Kylä, kylänosa:	Metsäkylä, Isojärvi
Tila, rek:no:	14:13
Maanomistaja:	

Halkolan talo sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 26 km eteläkaakkoon, Isojärven etelärannalla sijaitsevalla vaaralla, järvestä etelään laskevan Välijoen niskasta noin 350 metriä kaakkoon.

Vuonna 1963 on Metsäkylän Halkolan talon mailta tavattu ”kivikautinen liedensija”. Tarkempaa kuvausta tai paikannusta löydöstä ei ole. Inventoinnin aikana käytiin Halkolassa, mutta talonväki ei ollut paikalla. Pääosa pelloista oli nurmella tai ketona. Käynnin aikana tarkastettiin talon järvenpuoleisella rinteellä ollut perunamaa sekä talosta itään ollut kynnös. Lisäksi käytiin talosta länsiluoteessa sijaitsevan Välijoen suun eteläpuolella. Alueelta ei tavattu mitään esihistorialliseen asuinpaikkaan tai vastaavaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 3.6.1999

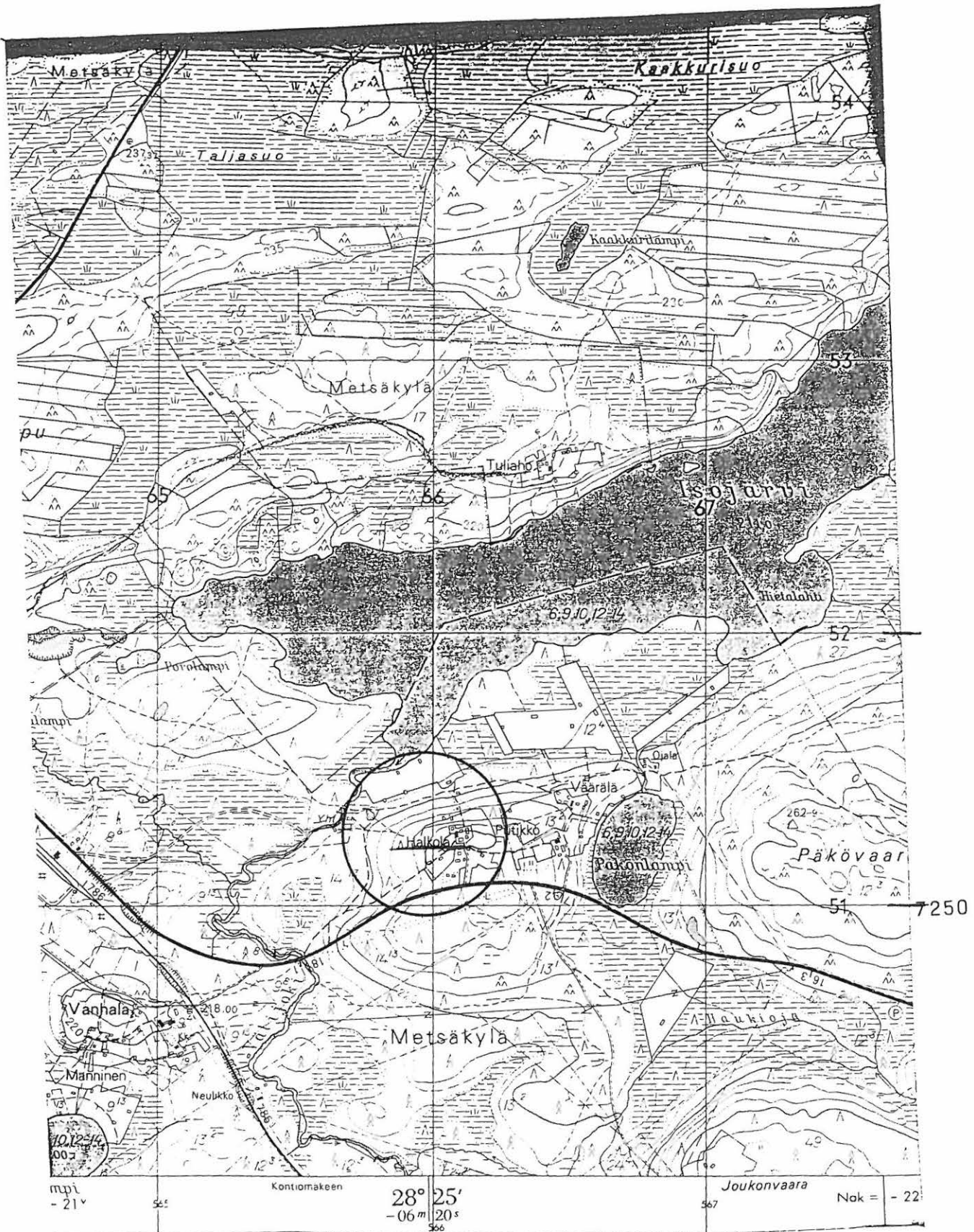
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1963, A. Erä-Esko

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 07 YLI-KISSOSJÄRVI, p. 1972

3534 07 YLI-KISSOSJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7250 26
 y = 3566 09
 z = n. 240 (talo)

TAIVALKOSKI 13

Kohteen nimi: Salmela
 Määrittys ja mj-luokka: rautakautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: ks. alla
 Koordinaatit: ?
 Kylä, kylänosa: ?
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja:

A. H. Snellman on toimittanut Kansallismuseon kokoelmiin on 1880-luvulla rautakautisen kirveen (KM 2266:27), joka hän ilmoittaa löydetyn Taivalkosken Salmelasta.

Löytö on yhdistetty Metsäkylän Vääräjärven Salmelaan (PK 4511 06 HUOKAUSVAARA, ruutu 7247/4431). Talossa käytiin tuloksetta 3.6.1999.

Toinen Salmela sijaitsee Loukusan Uudentalonjärven etelärannalla, jonka Latvavaaranaho on vanha Salmela (PK 3543 02 LOUKUSA, ruutu 7292/3546). Tämän omistavat Reijo ja Maire Uusitalo. Paikalta ei tiedetty löytöjä tehdyn. Sen sijaan alueella on yksi historiallisen ajan talonpohja talosta noin 450 metriä eteläkaakkoon Koosalaan johtavan ajouran lounaispuolella (x = n. 7291 78, y = n. 3546 82), noin 25 metriä ajourasta. Sen ala oli noin 4,5 - 5 x 8 metriä. Kyseessä ilmeisesti suhteellisen nuori kaksihuoneisen kiukaallisen talon perustus.

Reijo Uusitalon ja Ilpo Kylmäluoman mukaan Taivalkoskella on ollut kolmaskin Salmela. Se on sijainnut Taivalkosken kirkolla nykyisen Kunnanviraston paikkeilla (PK 3534 06 TAIVALKOSKI, ruutu 7276/3557). Tämä alue on kokonaan rakennettua.

Ilmeisesti samasta Taivalkosken Salmelasta Snellman kertoo (SMYA IX, 1887, s. 67), että paikalta on peltoa tehtäessä oli maan alta tullut esiin ”kiukaansija”, jonka ympärillä oli ollut palanutta multaa. Lisäksi hän toteaa, että aseita ei tästä paikasta löydetty. Jälkimmäinen viittaa, että jostain muualta niitä olisi löydetty. Kun Snellman nimeää tämän paikan ”Taivalkosken Salmelaksi” on hyvin todennäköistä, että kyseessä on nykyisen taajaman alueella ollut Salmela. Lisäksi kaksi muuta Salmelaa näyttävät olevan syrjässä Snellmanin reitistä.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2266:27 rautakirves

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

TAIVALKOSKI 14

Kohteen nimi:	Levälä (Hoikkala)
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7268 71-76, y = 4432 78-81, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Päävaara
Tila, rek:no:	9:7 ja 9:?
Maanomistaja:	Sulo Soronen, Taivalkoski (9:7)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Jokijärven länsirannalla Iijoen niskan pohjoispuolella, Kirkkosaaren itäkärjestä noin 300 metriä suoraan pohjoiseen. Alue on mäntyä kasvavaa alavaa hiekkakangasta, jonka rannalla on kaksi kesämökkiä. Eteläisemmän mökin ympärillä oleva rantakangas on hieman ympäröivää aluetta korkeampi. Maaperä on paikoin hiekkavaa kivikkoista moreenia. Paikalla on aiemmin sijainnut Levälän talo, jonka peltoja ja jäänteitä on mökin länsipuolella hieman kauempana rannasta. Vanha Levälän paikka kuuluu Hoikkalan maihin.

Snellmanin (SMYA IX, 1887, s. 10, 48) mukaan on Levälän taloa tehtäessä löydetty erään vanhan raunion läheltä kaksi kiviesinettä, joita ei oltu pantu talteen. Vuoden 1982 tarkastuksen yhteydessä paikalta löydettiin asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia, palanutta kiveä ja likamaata. Löytökohta sijaitsee rantapolulla noin 10 metriä mökistä lounaaseen. Samoilta sijoilta, ehkä noin 5 metriä kauempana mökistä, tavattiin yksittäinen kvartsi-iskos myös nyt. Lisäksi tavattiin useita kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä mökistä noin 20 metriä pohjoiskoilliseen, mökin pohjoispuolisen varaston tasalta, sen ja rannan välistä maanpinnan kuluttaneelta mökkitieltä noin 6 - 8 metriä rantatörmästä. Mökin takana olevalle kentittyneelle vanhalle pelolle tehtiin tuloksetta pari koepistoa.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

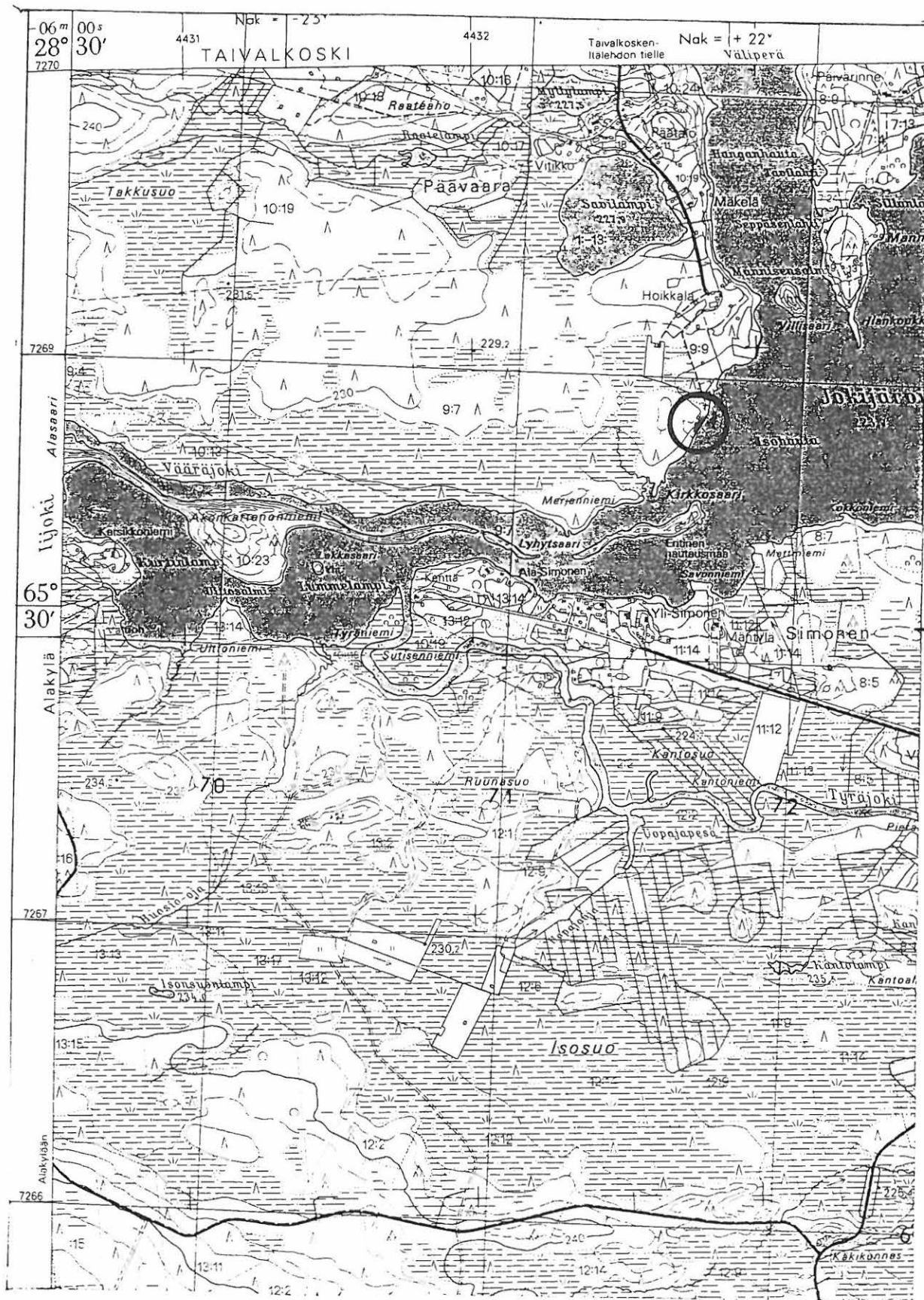
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21800 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 428 Läntisempi kvartsihavaintopaikka polun mutkan luona, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 71-76
 y = 4432 78-81
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 15

Kohteen nimi: ent. Lossiranta

Määritys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka/kvartsilöytöpaikka(?). III.

Peruskartta: 4512 05 TYRÄMÄKI

Koordinaatit: x = 7268 34, y = 4435 03, z = 223,4 - 225

Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Jokijärvi

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 18 km itäkaakkoon, Jokijärven ja Murhiperän välisen Romppaisensalmen etelärannalla. Salmen yli kulkee nykyisin Taivalkoskelta Tyrämälle johtava tie, jonka paikalla on ollut aiemmin lossi. Salmen eteläpuolella on alava kangassaareke. Tien lounaispuolella on pysähdyspaikka ja Siltavouti -niminen kioskki. Lisäksi salmen rannassa on veneenlaskupaikka.

Koordinaattien osoittamasta kohdasta on löydetty kvartsi-iskoksia vuoden 1970 tarkastuksen yhteydessä. Vuonna 1982 paikalta ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa, ei myöskään 1993. Inventoinnin aikana todettiin, että paikalla olevan Siltavouti-kioskin piha pysäköinti ja levähdysalueineen peittää korkeimman kentän, joka sekin on ilmeisesti suurelta osin paikalle tuotua ja tasattua maata. Kioskin luoteispuolella on veneenlaskupaikka, jonka rakentamisen yhteydessä rantaa on myllätty ja paikalle tuotu soraa. Tämän eteläpuolella ranta oli jokseenkin luonnontilassa. Alava ranta oli pensaikon ja kasvillisuuden peittämää. Vesirajasta ja kapealta vesijätöltä ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Paikalla mahdollisesti ollut pienialaista asuinpaikkaa voidaan pitää tyystin tuhoutuneena.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

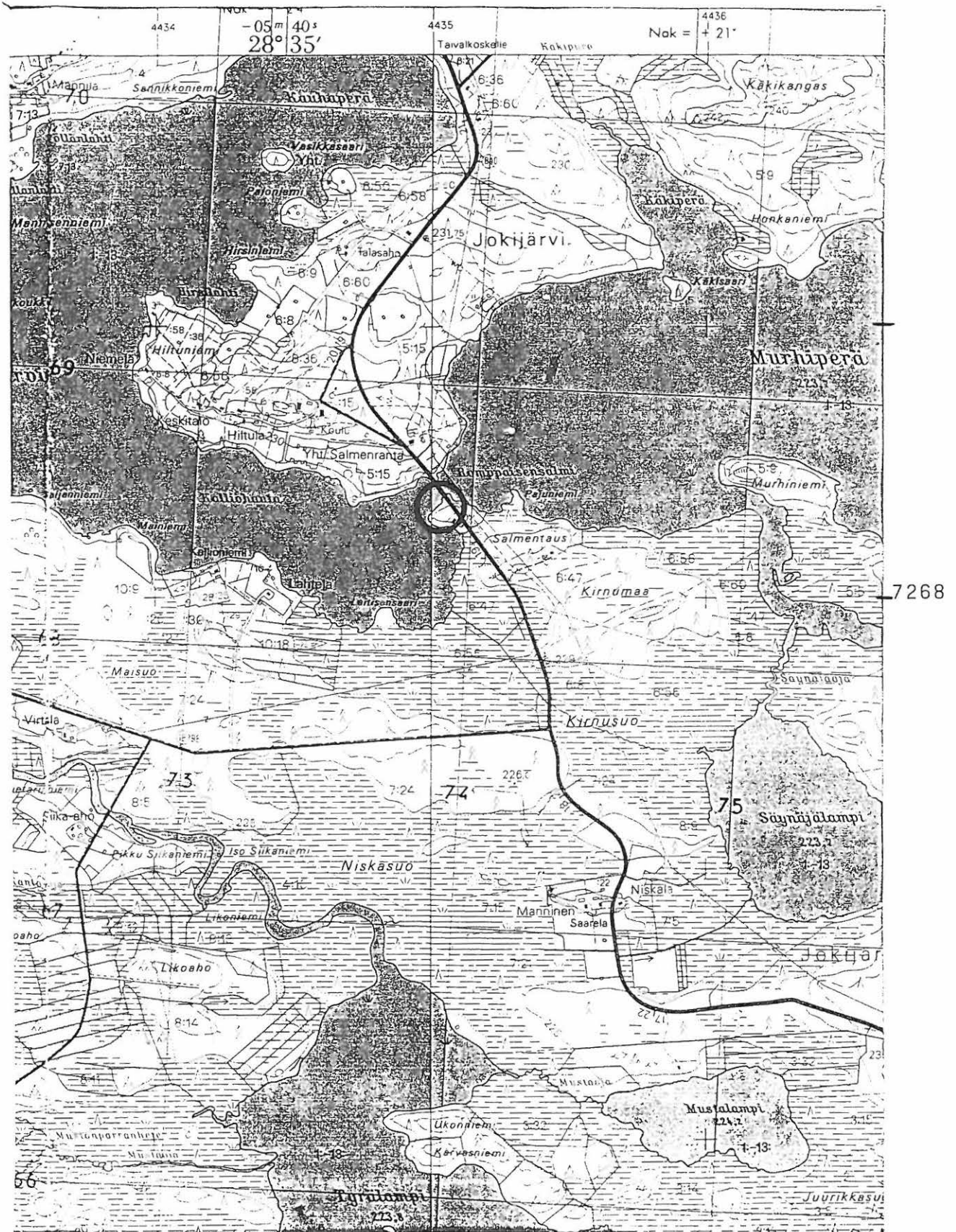
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
 Inv. 1982, M. Torvinen
 Tark. 1993, J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM 18229 kvartseja

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 34
 y = 4435 03
 z = 223,4 - 225

TAIVALKOSKI 16

Kohteen nimi:	Kauhaperä
Määritys ja mj-luokka:	kiviesineen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	4512 06 ISO-ULKU
Koordinaatit:	x = 7270 20, y = 4434 75, z = n. 225 (Perälän talo)
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi
Tila, rek:no:	Perälä 7:14
Maanomistaja:	

Taivalkosken kirkolta noin 17 km itäkaakkoon sijaitsevan Jokijärven Kauhaperän rannalta kertoo Snellman (SMYA IX, 1887, s. 10) löydetyn myöhemmin särkyneen ja kadonneen kiviesineen. Aiempien tarkastusten yhteydessä on selvinnyt, että lahden pohjoisrannalla sijaitsevaa Perälää on ennen kutsuttu Kauhaperäksi. Ainakin nykyisin Kauhaperänä tunnetaan koilliseen pistävä laaja lahti. Snellmanin antamista tiedoista ei käy selville tarkoittaako hän taloa vai lahtea. Perälän sijainti lahteen laskevan Siikaojan suun länsipuolella on sellainen, että aluetta voisi asuinpaikaksi ajatella.

Inventoinnin aikana Perälässä käytäessä ei talonväki ollut kotona. Pellot olivat nurmella tai ketona, eikä paikalta onnistuttu löytämään mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Mahdollisesta esineestä on vain enemmän tai vähemmän luotettava kertomus, jonka Snellmanin on kirjannut. Esineen löytymiseen Perälän alueelta voidaan suhtautua varauksellisesti. Kauhaperän rantojen läpikäymistä epämääräisen löydön vuoksi ei katsottu mielekkääksi.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

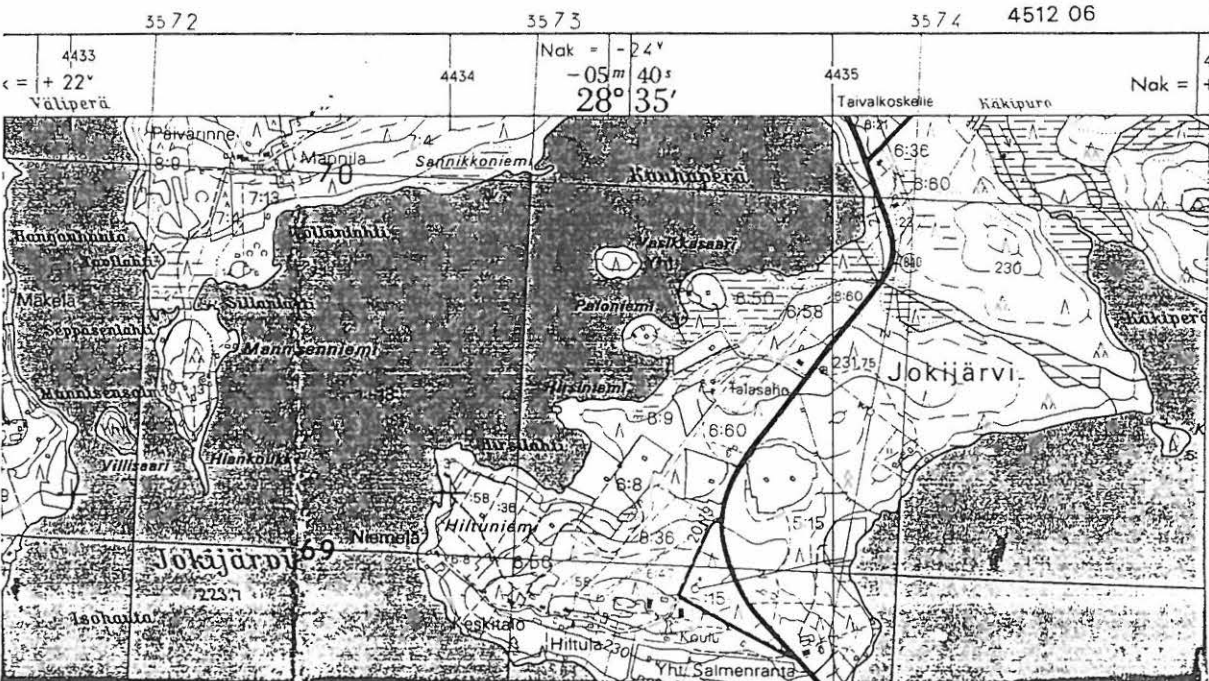
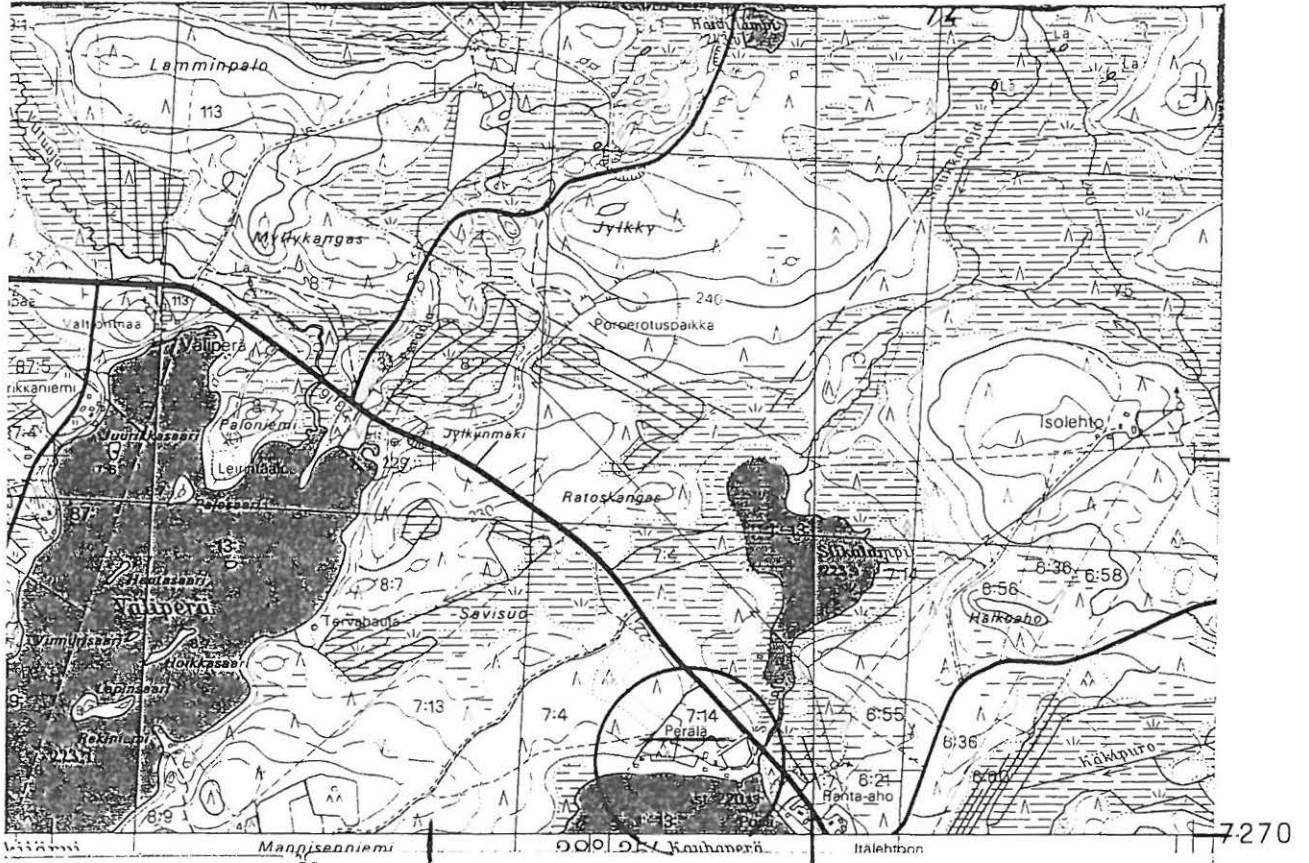
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: Hukkaantunut kiviesine

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 06 ISO-ULKU, p. 1986

4512 06 ISO-ULKU
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7270 20
 y = 4434 75
 z = n. 225 (Perälä)

TAIVALKOSKI 17

Kohteen nimi:	Pesiövaara
Määrittys ja mj-luokka:	”lapinraunioita”/”lappalaisasuinpaikka”(?). II(?)
Peruskartta:	3534 06 TAIVALKOSKI
Koordinaatit:	ruutu 7273/3558 tai 7275/3558
Kylä, kylänosa:	Taivalkoski, Kirkonkylä
Tila, rek:no:	?

Maanomistaja:

A. H. Snellman on kirjannut ylös tiedon, jonka mukaan Taivalkosken kirkolta kaakkoon sijaitsevalla Pesiönvaaralla on ”lapinraunioita“ (SMYA IX, 1887, s. 48). Jo tuolloin osaksi hävitetyt rauniot ovat alkuaan ilmeisesti olleet pyöreitä. Niiden halkaisija on ollut noin 1,5 syltä (2,5 - 3 m) ja korkeus puolisen kyynärää (n. 30 cm). Snellmanin kuvauksen mukaan näistä kaksi on ollut eräänlaisia kivikehiä, joiden keskellä on ollut tuhkaa ja niiltä, loppujen keskiosakin on ollut kivetty. Kivet ovat olleet palaneita. Raunioiden sijainnista Snellman toteaa: sijaitsevat Pesiölammen ja erään toisen metsälammen välisellä kapealla korkeanlaisella kunnaalla.

Aiempien tarkastuksen mukaan alueelta ei ole tavattu muinaisjäännoiksiä, kuitenkin vuoden 1994 peruskartassa on Pesiövaaran eteläiselle laelle merkitty muinaisjäännos, johon liittyy selitys ”lappalaisten asuinpaikka“ (x = 7273 40, y = 3558 80). Inventoinnin aikana paikalta ei kuitenkaan tavattu merkkiäkään muinaisjäännoksistä. Myöskään läheisen Vaaralan talon isäntä ei ollut alueella koskaan mitään erikoista havainnut. Ainoa vanha jäännos, jonka hän raunioita kysellessä näytti oli talonpoikainen kiuas ja talonsija Vaaralan talosta noin 50 metriä kaakkoon aivan tilustien vieressä.

Snellmanin kuvausta vastaa parhaiten Pesiölammen ja Pikku-Pesiön välinen kannas (x = n. 7275 50, y = n. 3558 15), joka sijaitsee Pesiövaaran laelta runsaat 1,5 km pohjoisluoteeseen. Em. Vaaralan isäntä sekä Jokelan emäntä Irma Räisänen (ks. kohde 20) kertoivat, että kyseisellä kannaksella olisi joskus ollut asutusta. Maastossa ei paikalta kuitenkaan onnistuttu löytämään mitään tuosta asutuksesta kertovaa, ainoa tuontapainen voisi olla em. koordinaattien paikalla ollut laakea painanne, joka voi olla luontainenkin. Myöskään pikkutyttönä ”talonjäänteitä” kannaksella nähnyt I. Räisänen ei niitä nyt paikalla käydessä löytänyt. Kannaksen rikkoo Pikku-Pesiön länsirannan uudelle mökille johtava tie, jonka rakentaminen on tuhonnut osan kannaksesta. Lisäksi tarkastettiin tuloksetta kannaksen molemminpuoliset kangasharjanteet. Lännessä tarkastus ulottui aina Jokelaan saakka.

Yhtenä mahdollisuutena saataisi tulla kyseeseen myös Jokelan talon koillispuolisen lammen ja Pesiölammen välinen pelloksi raivattu harjanne, jota sitäkin voisi kutsua ”kapeaksi korkeanlaiseksi kunnaaksi”. Alueen pellot arveltiin Jokelassa raivatun 1800-luvun lopulla, mikä saattaisi sopia mainintaan, jonka mukaan rauniot ovat ”jo osaksi hävitetyt”. Pelto oli nurmella, ja alueen tarkastus jäi tuloksettomaksi.

Lappalaisasutuksen jäänteitä ei paikalta siis löydetty. Ainoa alueelta tunnettu muinaisjäännos sijaitsee Pesiölammen Peuraniemessä, kohde 27.

Kohde tarkastettu: 1.6.1999

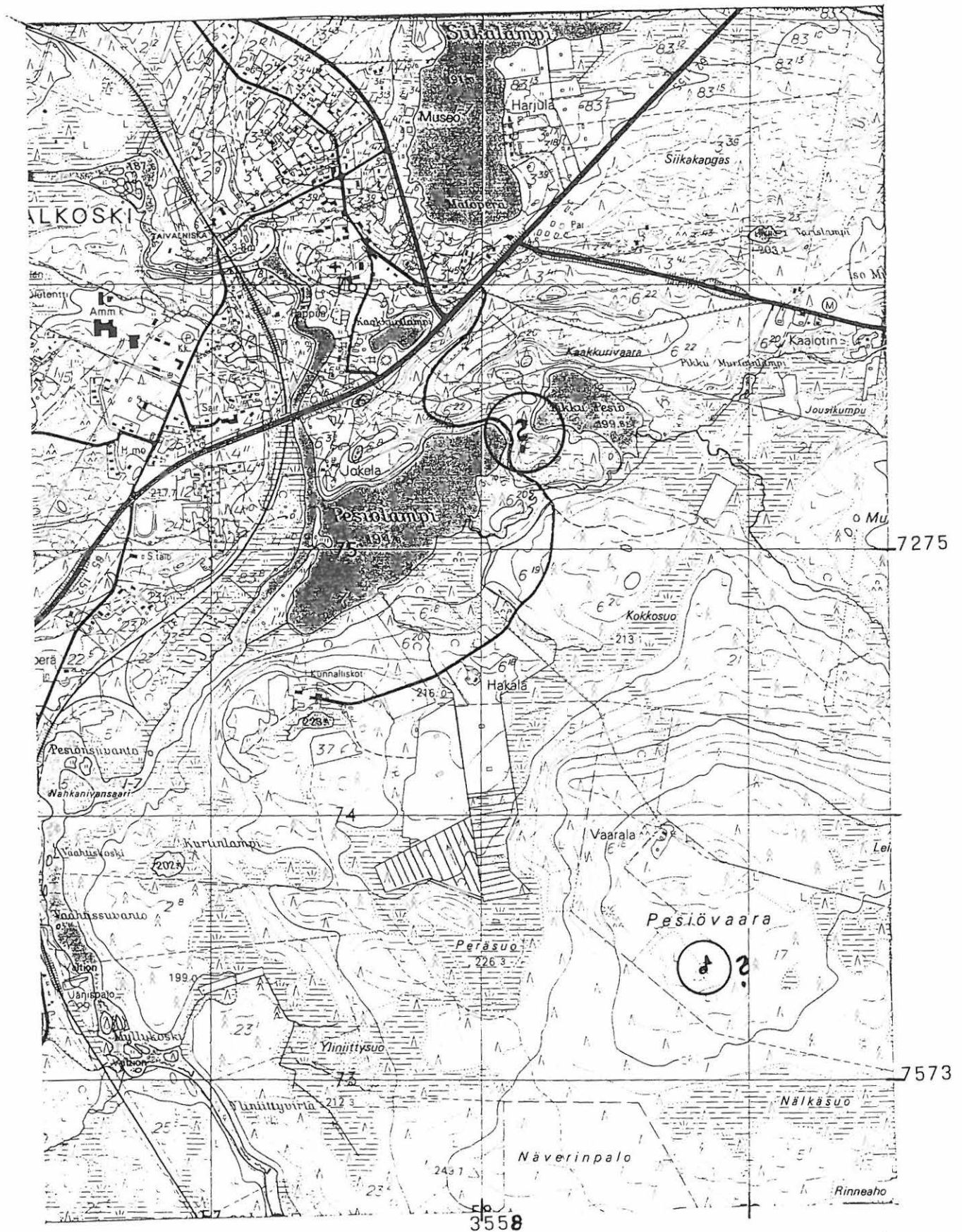
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1970, A. Sarvas

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 06 TAIVALKOSKI, p. 1972

3534 06 TAIVALKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

ruutu 7273/3558 tai
 ruutu 7275/3558

TAIVALKOSKI 18

Kohteen nimi:	Juurikka
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?) ja löytöpaikka. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	a) x = 7265 02, y = 4436 73, z = n. 225 b) x = 7265 09, y = 4436 66, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Tyrämäki
Tila, rek:no:	a) 3:19 ja b) 3:18 (ent. 3:4a)
Maanomistaja:	b) Matti Saastamoinen

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 21 km itäkaakkoon, Tyräjärven länsiosan Niskaselän pohjoisrannalla olevalla Juurikkaniemellä. Juurikkaniemi on leveä kaksikäärkinen niemi, jonka erottaa rantakankaasta alava suo. Niemen kärjessä on kaksi erillistä osin kallioista kumpareta, joissa molemmissa on yksi kesämökki. Mökkejä koskevat tiedot saatiin läheisestä Moilasesta (ks. kohde 19). Oppaana paikalla toimi Moilasessa kesänvietossa ollut koululainen Annikki Seiteri.

Juurikkaniemestä on 1970-luvun alussa löydetty kivitalta hirsimökin pilaria kaivettaessa (b-koordinaatit). Mökin luona oli rikkonaista kalliota, jonka kuopissa kangasmaata ja moreenia, pihalla kivetty polku ja grillikatos. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa paikalta ei nyt löydetty tältä paikalta kuten ei aiemmankaan tarkastuksen yhteydessä. Sen sijaan tästä kaakkoon olevan toisen mökin (a-koordinaatit) luota tavattiin useita paikoilleen jätettyjä kvartsi-iskoksia ja -lohkoja. Ne sijaittivat pihalle pohjoisesta nousevalla polulla ja mökin pihalla ohuen kuivan sammalkarikkeen seassa.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

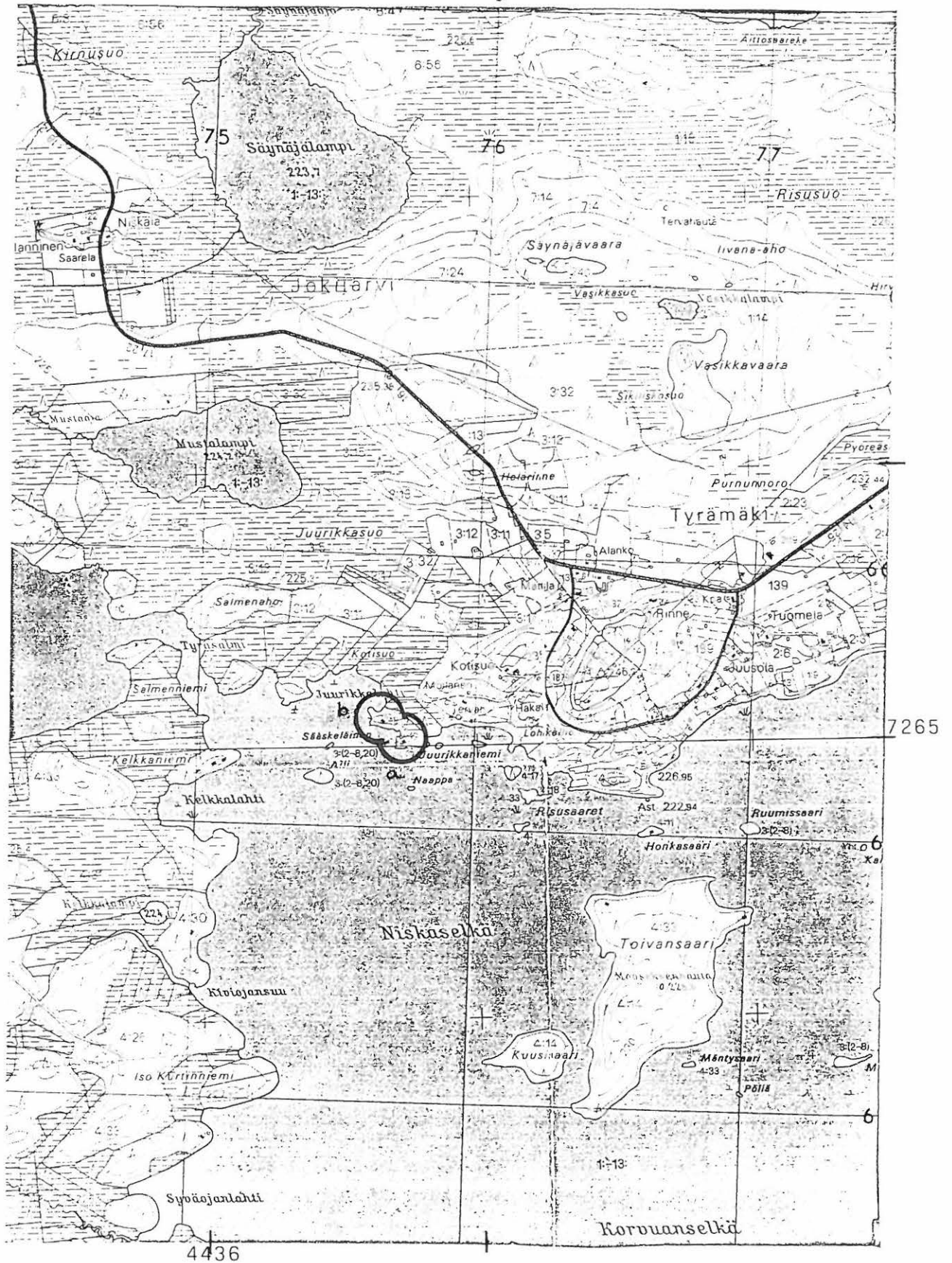
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM 20162 katkelmallinen kivitalta

Inventointilöydöt: -

Diat: D 429 Asuinpaikkahavainnot itäisen mökin pihalla, pohjoisesta.
D 430 Kiviesineen löytöpaikkaa läntisen mökin luota, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7265 02 ja 09
 y = 4436 73 ja 66
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 19

Kohteen nimi:	Tyrämäki
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7265 13, y = 4436 93, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Tyrämäki
Tila, rek:no:	3:37
Maanomistaja:	Antti Moilanen, Tyrämäki Rannan mökki Orvokki Moilanen (Hki)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 21 km itäkaakkoon, Tyräjärven läntisen Niskaselän pohjoisrannalla olevan Juurikkaniemen tyvessä, Tyrämäen lounaislaidalla. Alue on loivasti etelään kohti rantaa laskevaa hiekkavaa mäntyä kasvaa moreenikangasta Moilasan pääarakennuksen ja rannan välissä.

Jäljitettäessä 1978 löytyneen soikean reikäkiven (KM 20532) löytöpaikkaa kävi ilmi, että löytötietojen perusteella tehty paikannus ja samoin aiempi tarkastus (x = 7265 07, y = 4437 04) osuvat noin 100 metriä itäkaakkoon oikeasta löytöpaikasta. Tyrämäen yhteismaan ranta osoittautui alavaksi, eikä paikan tarkastus tuottanut tulosta. Tästä länteen ranta kohosi ja muuttui kuivemmaksi. Antti Moilanen muisti tehdyn löydön ja osoitti löytöpaikan, joka sijaitsee talon luota rantaan lähtevän polun länsipuolella olevan ison petäjän luona. Paikan itäpuolella on isohko maakivi ja kaakossa tervahauta. Polulla havaittiin kaksi kvartsi-iskosta, jotka jätettiin paikoilleen. Orvokki Moilasan omistaman rantamökin luona ranta oli kivikkoinen eikä paikalta löydetty enempää kvartseja. Löytöpaikan rannan suunnassa molemmin puolin maasto oli peitteistä, eikä enempää mahdollisesta asuinpaikasta tavattu enempää merkkejä.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

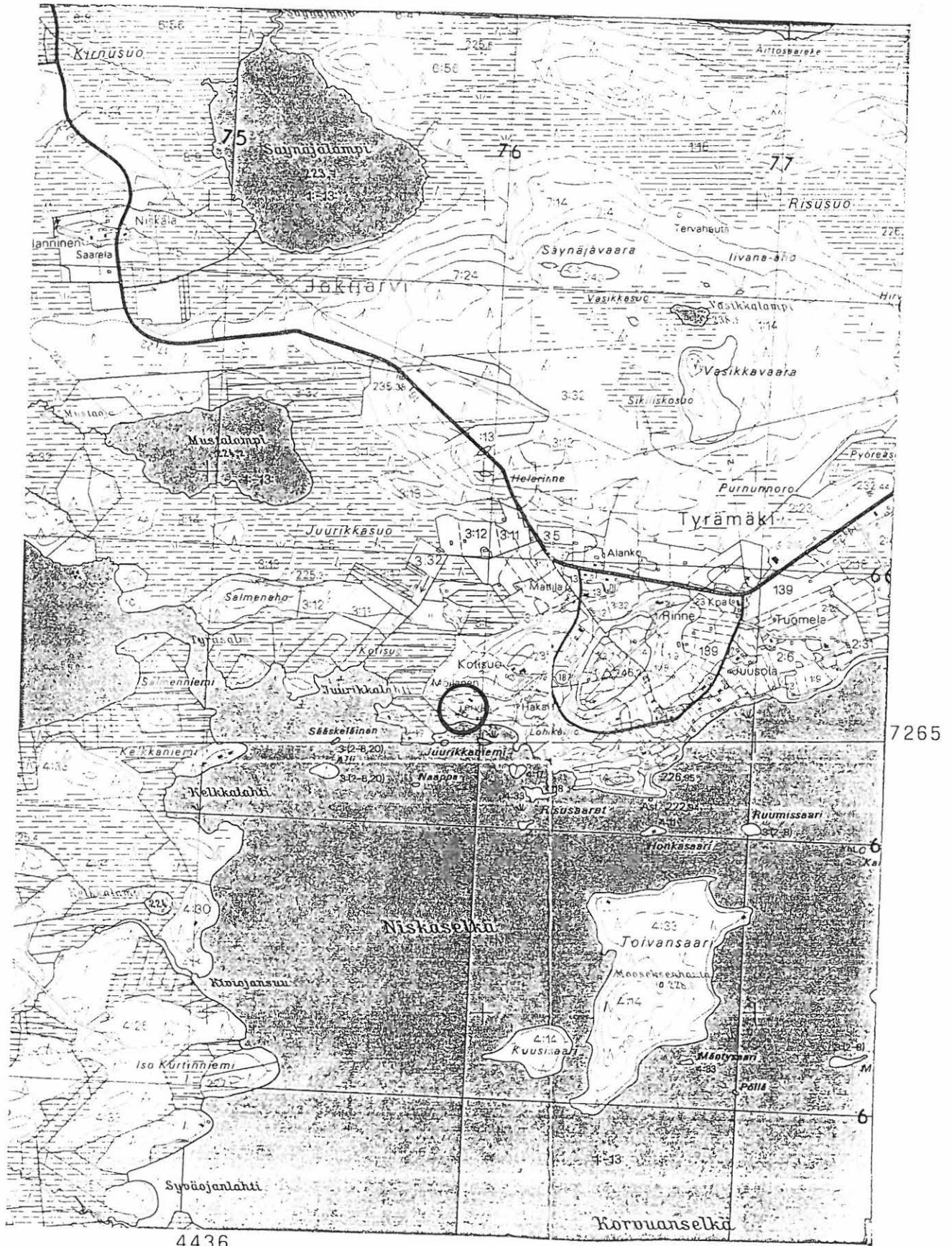
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM 20532 soikea reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: D 431 Esineen löytöpaikka ja kvartsihavainnot rantaan johtavalta polulta ison petäjän ja maakiven luota, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7265 13
 y = 4436 93
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 20

Kohteen nimi:	Jokela
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II.
Peruskartta:	3534 05 TAIVALKOSKI
Koordinaatit:	x = n. 7275 24, y = n. 3557 40, z = n. 200
Kylä, kylänosa:	Taivalkoski, Kirkonkylä
Tila, rek:no:	Jokelanniemi 6:8
Maanomistaja:	Irma Säkkinen, Kaakkurintie 19 A, Taivalkoski

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkosta noin 0,8 km suoraan etelään, Iijoen ja sen itäpuolisen Pesiölammen välisellä niemellä, lammen pohjoisrannalla. Alue on laeltaan jokseenkin tasainen jyrkkärantainen hiekkaniemi, jonka päällä on Jokelan talo ja tätä ympäröivät pellot. Nykyinen päärakennus sijaitsee lähellä niemen kärkeä.

Paikalta on tieto 1930-luvulla löydetystä, mutta myöhemmin kadonneesta kivitaltasta, joka on löydetty nykyisen päärakennuksen länsipuolelta. Aiemman tarkastuksen yhteydessä tavattiin kvartseja paitsi löytöpaikan tuntumasta (koordinaatit) myös pihan pohjoisreunalta (x = n. 7275 28, y = n. 3557 45). Tämänkertaisen käynnin aikana pellot olivat ketona tai nurmella. Ainoastaan taltan löytöpaikan tienoilla oli pieni kasvima, joka tarkastettiin tuloksetta. Alueelta ei tehty enempää mahdollisesta asuinpaikasta kertovia havaintoja.

Oppaana pihapiirissä toimineen Irma Säkkinen mukaan päärakennuksen länsipuolella olevaa Jokelanniemen Iijoen törmää on käytetty väliaikaisena hautapaikkana ennen Taivalkosken kirkon rakentamista.

Kohde tarkastettu: 1.6.1999

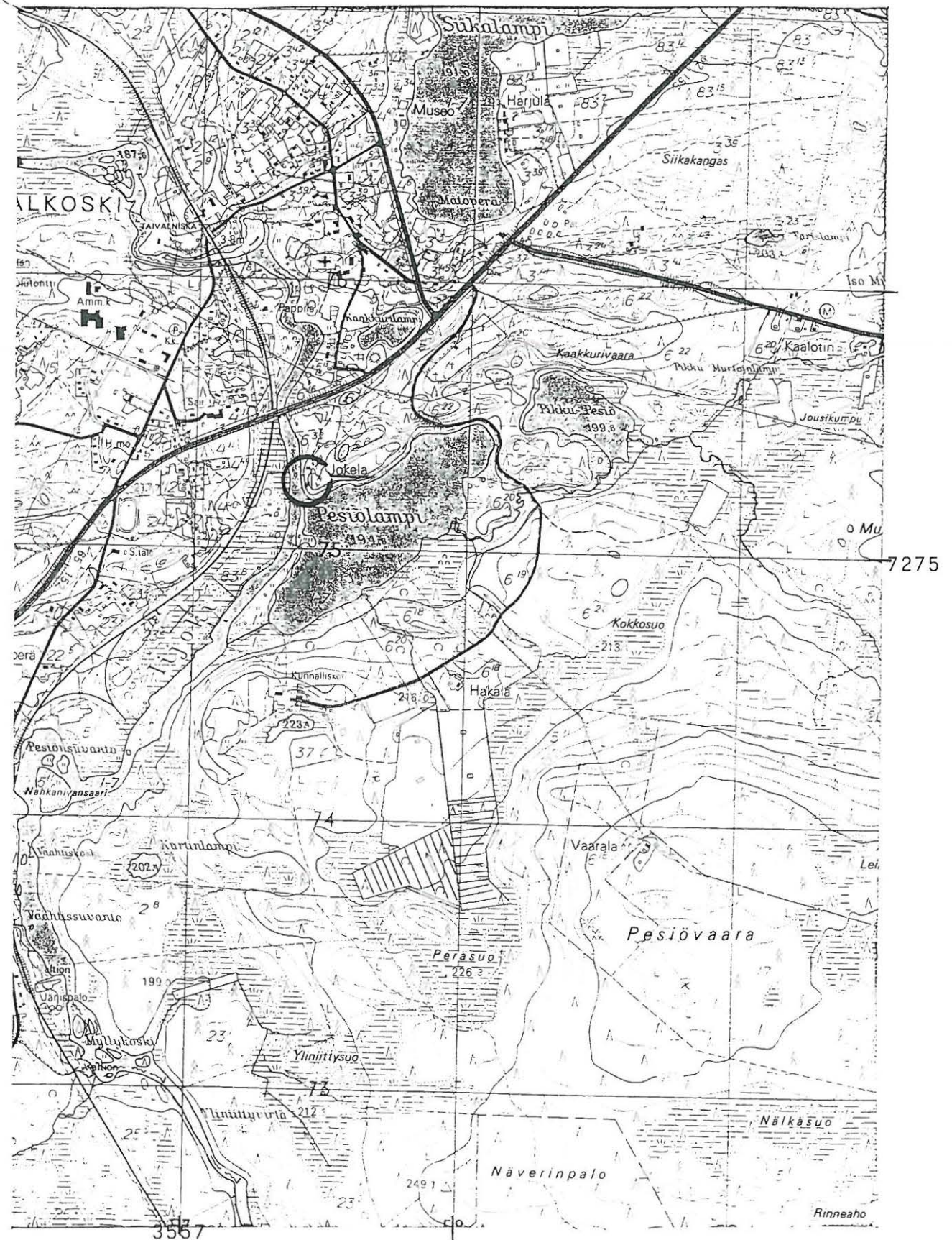
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21804:1–2 kvartseja ja -iskoksia
hukkaantunut kivitalta 1930-luvulta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 05 TAIVALKOSKI, p. 1972

3534 05 TAIVALKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7275 24
 y = n. 3557 40
 z = n. 200

TAIVALKOSKI 21

Kohteen nimi: Turvakonalusta

Määritys ja mj-luokka: viljelysraunioita, ”lappalaisten hautausmaa”. hist. aika

Peruskartta: 3534 06 TAIVALKOSKI

Koordinaatit: x = 7276 33, y = 3554 12, z = n. 185 - 190

Kylä, kylänosa: Taivalkoski, Kirkonkylä

Tila, rek:no: 3:39

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 3,3 km länteen, Iijoen ja Kostonjoen yhtymäkohdasta noin 700 metriä länteen, Turvakonalaus-nimisen laajan suvannon pohjoispuolisella kankaalla. Alue on kuivaa mäntyä kasvavaa moreenikangasta.

Aiemman tarkastuksen yhteydessä alueella on todettu 36 kivirauniota noin 50 x 60 metrin alalla. Raunioiden etelä- ja länsipuolella on havaittu matala kiviaita. Tuolloin kartoitettujen raunioiden halkaisijaksi mainitaan 1,3 - 3,7 metriä ja korkeudeksi 20 - 70 cm. Paikkakunnalla rauniot on selitetty lappalaisten kalmistoksi, toisaalta ne on mainittu tulisijoiksi ja kiukaiksikin.

Inventoinnin aikana aiempi kartoitus todettiin tarkaksi, mutta kohde oli paikannettu runsaat 200 metriä liian itään (vrt. aiemmat koordinaatit). Rauniot sijaitsevat kankaan reunalla olevan matalan kumpareen päällä ja loivilla länsi- sekä etelärinteillä. Osassa raunioista olivat kivet näkyvissä, mutta matalimmat olivat sammalen peittämiä. Käytetyt kivet olivat palamattomia ja lähes poikkeuksetta pään kokoisia tai pienempiä. Alue on hakattu useita vuosia sitten ja se kasvoi nuorta mäntyä ja kuusta. Raunioiden alueella kasvillisuus poikkesi selvästi ympäröivästä alueesta. Alueella kasvoi ensinnäkin ahomaista heinää, toisaalta katajaa ja kolmanneksi mainittua kuusta, mitkä kaikki puuttuivat ympäröiviltä alueilta. Raunioiden väliseen kankaaseen tehtiin kenttälapiolla jokunen koepisto. Se paljasti ohuen kunnan alla olevan vielä ohuemman huuhtoutumiskerroksen alun, jonka alla oli kerros sekoittunutta hiilensekaista maata. Raunioalueen ulkopuolella tavattiin normaali luonnollinen maannos. Lisäksi ulkopuolinen alue oli selvästi kivikkoista, eikä samalla tavalla raivattua kuin raunioalueella. Raunioiden sijoittuminen maastossa, niiden vaihteleva koko ja muoto, niihin liittyvä aitamainen rakenne sekä osaltaan myös alueelta tunnettu nimi ”härmänhalmemaa”, kertovat selvästi kyseessä olevan vanhojen viljelysraunioiden.

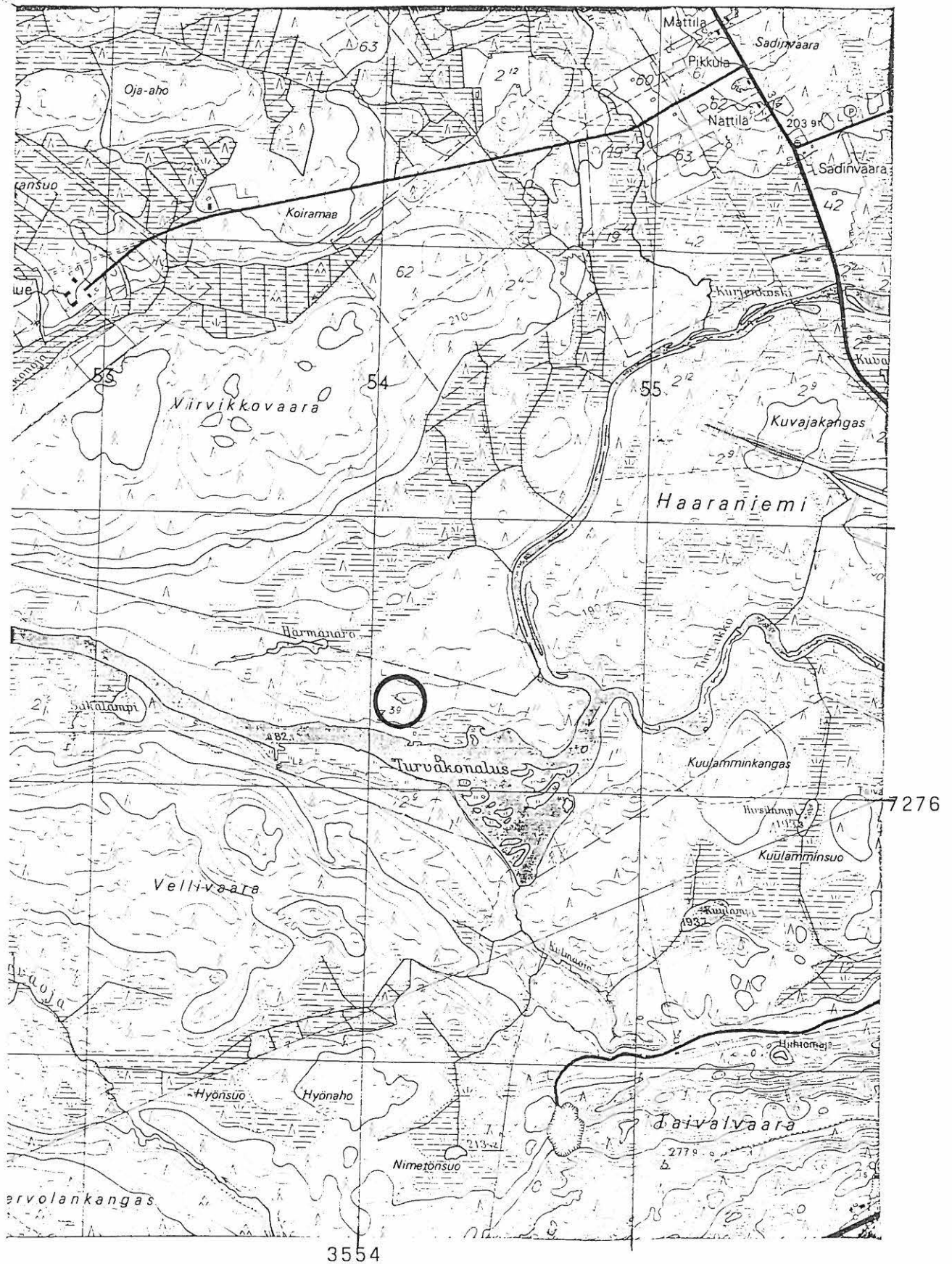
Kohde tarkastettu: 11.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1963, C. Carpelan
Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -

Diat: D 432-3 Yleiskuvia kaakosta.
D 434 Koeruutu peltokerroksineen.

Kartta: Peruskarttaote 3534 05 TAIVALKOSKI, p. 1972

3534 06 TAIVALKOSKI

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7276 33

y = 3554 12

z = n. 185 - 190

TAIVALKOSKI 22

Kohteen nimi:	Lassinniemi
Määrittely ja mj-luokka	”hautoja liki rantaa”(?). II-III(?)
Peruskartta:	3534 02 JURMU
Koordinaatit:	x = 7263 37, y = 3541 82, z = n. 167,5 (talon sijainti)
Kylä, kylänosa:	Jurmu, Lassinniemenkylä
Tila, rek:no:	12:?(?)
Maanomistaja:	

Lassinniemi sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 20 km lounaaseen, Ouluun johtavalta tieltä noin 3 km etelään, Iijoen länsirannalla, jokseenkin vastapäätä jokeen kaakosta laskevan Koivuojan suuta. Lassinniemi on kokonaisuudessaan pelloksi raivattua joenrantaa, jonka molemmin puolin on jonkin verran mäntykankaita.

Karvosen (1900) mainitsee Lassinniemellä ”olevan hautoja rantaa liki hiekka aholla”. Hautoja ei ole voitu myöhemmin tarkemmin paikantaa. Inventoinnin aikanakaan ei hautoihin enempää selvyyttä saatu. Lassinniemen talossa niistä ei luonnollisestikaan tiedetty. Maaston läpikäyminen ei tuottanut tulosta. Ainoa tavattu hauta oli talosta noin 550 metriä länteen, pienen jokeen luoteesta laskevan ojan lounaisrannalla (x = 7263 23, y = 3541 26) ollut ilmeisen iäkäs tervahauta, jonka halkaisija valleineen on noin 6 metriä. Karvosen mainitsema hiekka-aho sopii parhaiten tarkoittamaan juuri talon luona olevaa nykyistä viljelysmaata. Kuopat ovat ilmeisesti tuhoutuneet peltoa raivattaessa.

Kohde tarkastettu: 4.6.1999

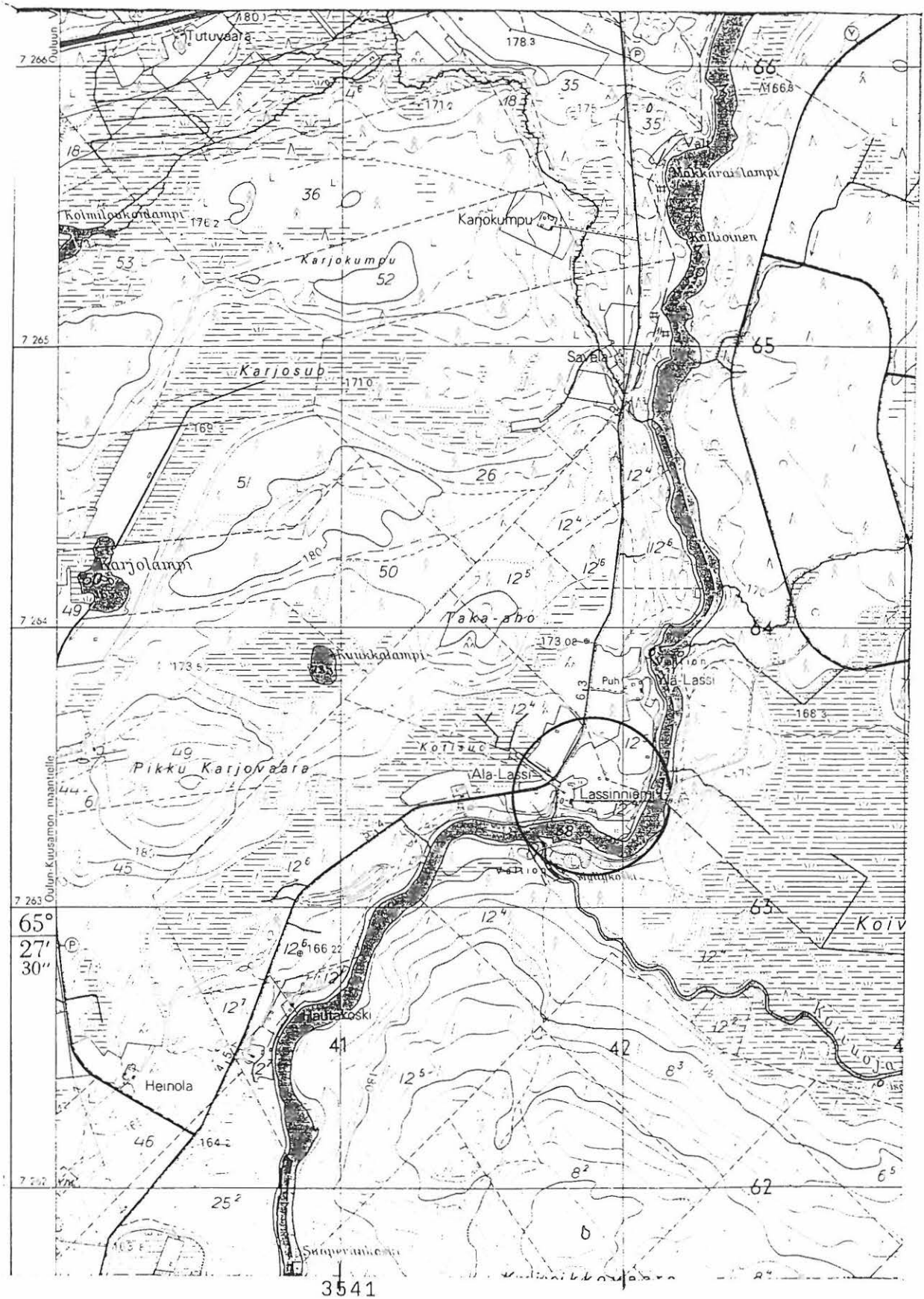
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 02 JURMU, p. 1972.

3534 02 JURMU
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7263 37
 y = 3541 82
 z = n. 167,5
 (talon sijainti)

TAIVALKOSKI 23

Kohteen nimi: Aatsinki 1
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3534 03 PIRINKOSKI
 Koordinaatit: x = 7275 27, y = 3545 91, z = n. 180
 Kylä, kylänosa: Jurmu
 Tila, rek:no: 13:4
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 12 km länteen, Iijoen ja Loukusanjoen yhtymäkohdassa Jurmusta Loukusaan johtavan tien ja rannan välissä, Loukusanjoen suun eteläpuolella Iijoen länsirannalla. Alue on tasaista mäntyä kasvavaa sorakangasta.

Paikalta on aiemmin löydetty asuinpaikan merkkeinä kvartsiesine ja -iskoksia sekä palanutta kiveä ja maata. Inventoinnin aikana paikalta tavattiin rantatörmän yläosasta muutama palanut kivi. Ne sijaitsivat noin 20 metriä niemekkeen pohjoisreunalla olevasta rajakivestä kaakkoon. Rajakivestä noin 10 metriä kaakkoon, törmän reunalta alle 10 metrin päässä havaittiin hyvin matala ja epämääräinen painanne, joka voi olla luontainenkin. Painanteeseen tehdystä koekuopasta tavattiin likamaata ja palanutta kiveä. Kohteen laajuutta ei voitu tarkemmin määrittellä. Asuinpaikan eteläpuolta tarkastettiin tuloksetta läheisen mökin ympäristöön saakka.

Kohde tarkastettu: 11.6.1999

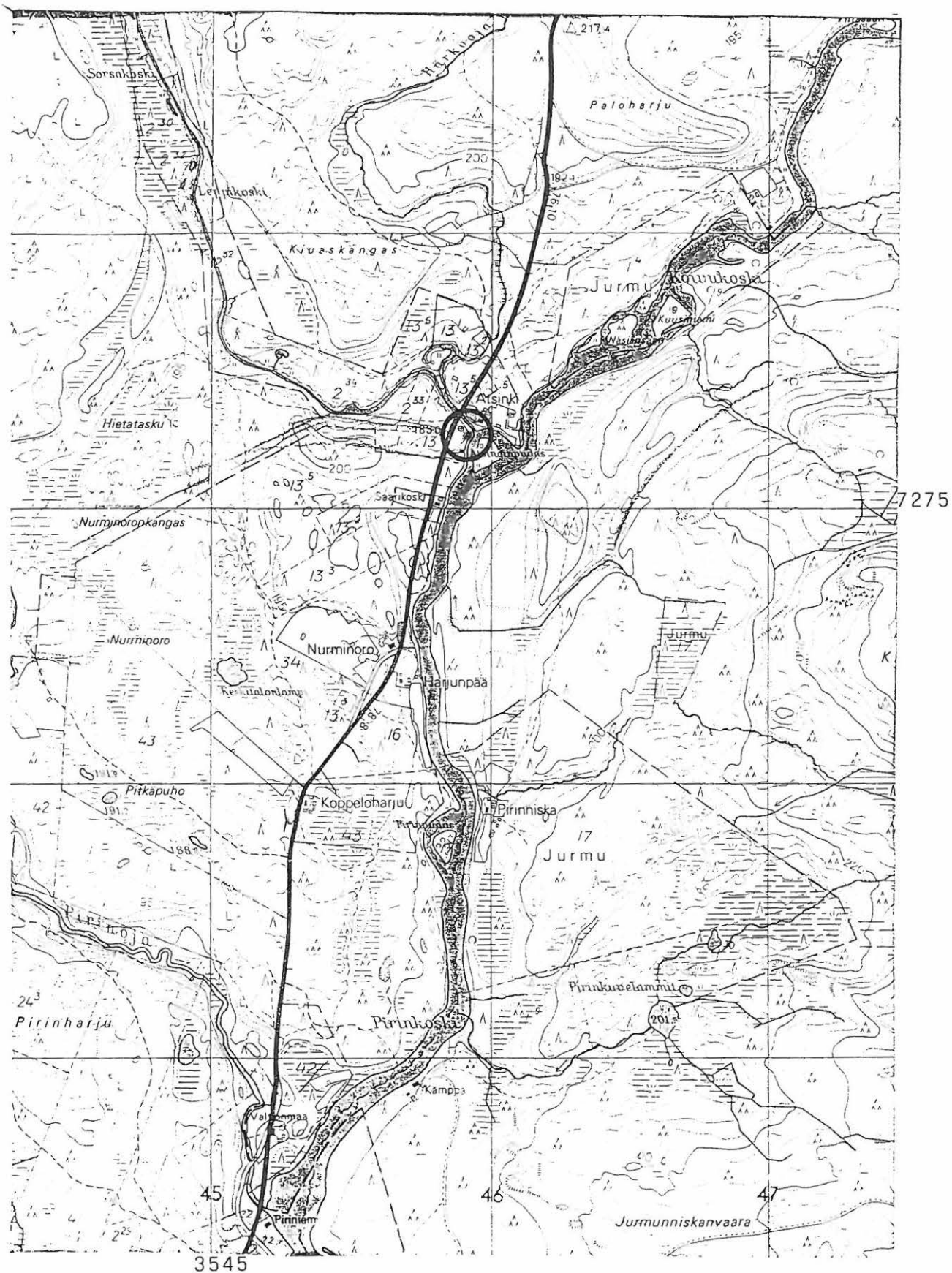
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21799:1 – 2 kvartsiesine ja -iskoksia sekä palanutta luuta

Inventointilöydöt: -

Diat: D 435 Asuinpaikkahavainnot rantatörmästä ja törmän päältä kuvan keskeltä, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 03 PIRINKOSKI, p. 1972

3534 03 PIRINKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 27
 y = 3545 91
 z = n. 180

TAIVALKOSKI 24

Kohteen nimi: Koitijärvi NE

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?), maakuoppia. II.

Peruskartta: 3543 07 KOITILA

Koordinaatit: a) x = 7284 20, y = 3566 10, z = 206,2 - 210
 b) x = 7284 18, y = 3566 01, z = 206,2 - 210
 c) x = 7284 18, y = 3565 94, z = 206,2 - 210

Kylä, kylänosa: Jokikylä, Koitijärvi

Tila, rek:no: 2:4-11

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 12 km koilliseen, Koitijärven koillisrannalla olevan pitkän ja kapean itä - länsi -suuntaisen Harjaniemen tyvessä, Kuusamoon johtavan tien molemmin puolin. Paikalla on aiemmin tavattu kvartsi-iskoksia ja maakuoppia.

Maantien itäpuolelta a-koordinaattien osoittamalta alueelta tavattiin tällä ainoastaan yksi kvartsi-iskos. Se löydettiin sorakuopan järvenpuolella säilyneeltä harjanteen laelta. Muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei paikalta löydetty. Alueella oleva sorakuoppa on käytännössä tuhonnut paikalta mahdollisen asuinpaikan. Sorakuoppa on nurmitettu ja rakennettu levähdyspaikaksi kioskeineen.

Maantien länsipuolella (b-koordinaatit) on kolme maakuoppaa, joiden halkaisija on 1 - 1,5 metriä ja syvyys 30 - 40 cm. Näiden lisäksi tavattiin harjanteen laelta kaksi selvää maakuoppaa edellisistä noin 80 metriä länteen (c-koordinaatit) ennen harjanteen poikki kulkevaa kaivantoa. Mitoiltaan ne ovat samanlaisia kuin jo mainitut. Kahden kuoppa-alueen välistä ei tehty asuinpaikkaan tms. viittaavia havaintoja. Rikkoutuneita maastonkohtia ei paikalla ollut, joten havaintomahdollisuudet olivat sikäli heikot.

Kohde tarkastettu: 2.6.1999

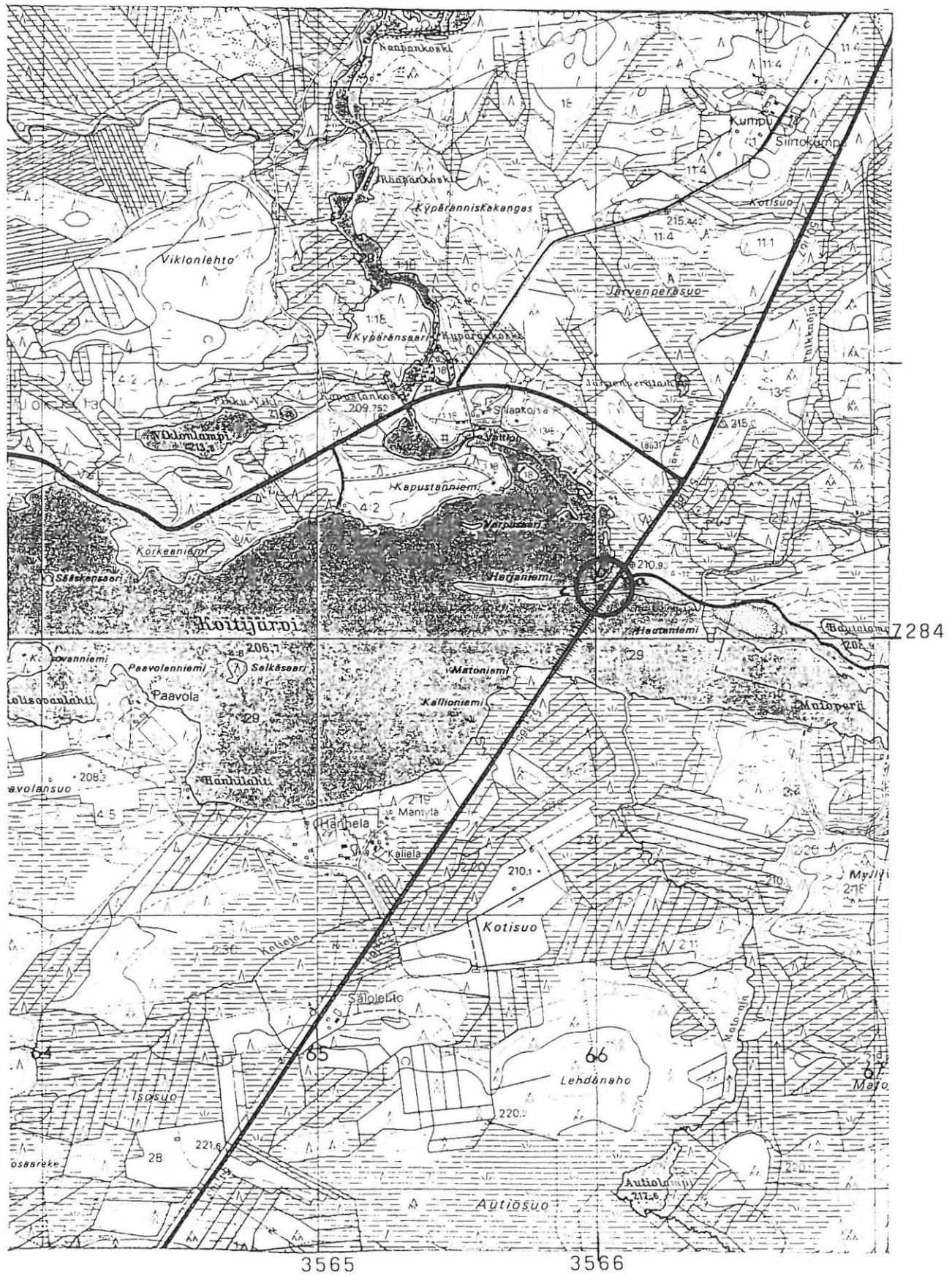
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21807 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3543 07 KOITILA, p. 1987

3543 07 KOITILA x = 7284 20, 7284 18 ja 7284 18
M. Sarkkinen, y = 3566 10, 3566 01 ja 3565 94
Taivalkosken inventointi 1999 z = 206,2 - 210

TAIVALKOSKI 25

Kohteen nimi: Koitijärvi N

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia(?). II.

Peruskartta: 3543 07 KOITILA

Koordinaatit: $x = 7284\ 38, y = 3564\ 26, z = 206,7 - 212,5$

Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Koitijärvi

Tila, rek:no: 4:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 11 km koilliseen, Koitijärven pohjoisrannalla olevan Korkeaniemen länsirannalla, noin 1,8 km länteen Koitijärven ylittävän sillan koillispäästä. Alue on kumpuilevaa soiden rikkomaa kangasmaata.

Paikalta on aiemmin tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Inventoinnin aikana aiemmalla löytöpaikalla havaittiin palaneita kiviä ja kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Löydöt sijaitsivat korkean kumpareen lounais- länsipuolisella rannalla hiekkaisella vesijätöllä. Lisäksi tavattiin kumpareen laella halkaisijaltaan noin 3 metrinen noin 50 cm syvä maakuoppa, joka selvästi oli vanhempi kuin kumpareen länsirinteessä oleva vanha pieni sorakuoppa, jonka reunalta maakuoppa sijaitsee noin 8 metriä itään. Näiden välisellä alueella on joitakin epämääräisiä painanteita, jotka voivat olla luontaisiakin.

Kohde tarkastettu: 2.6.1999

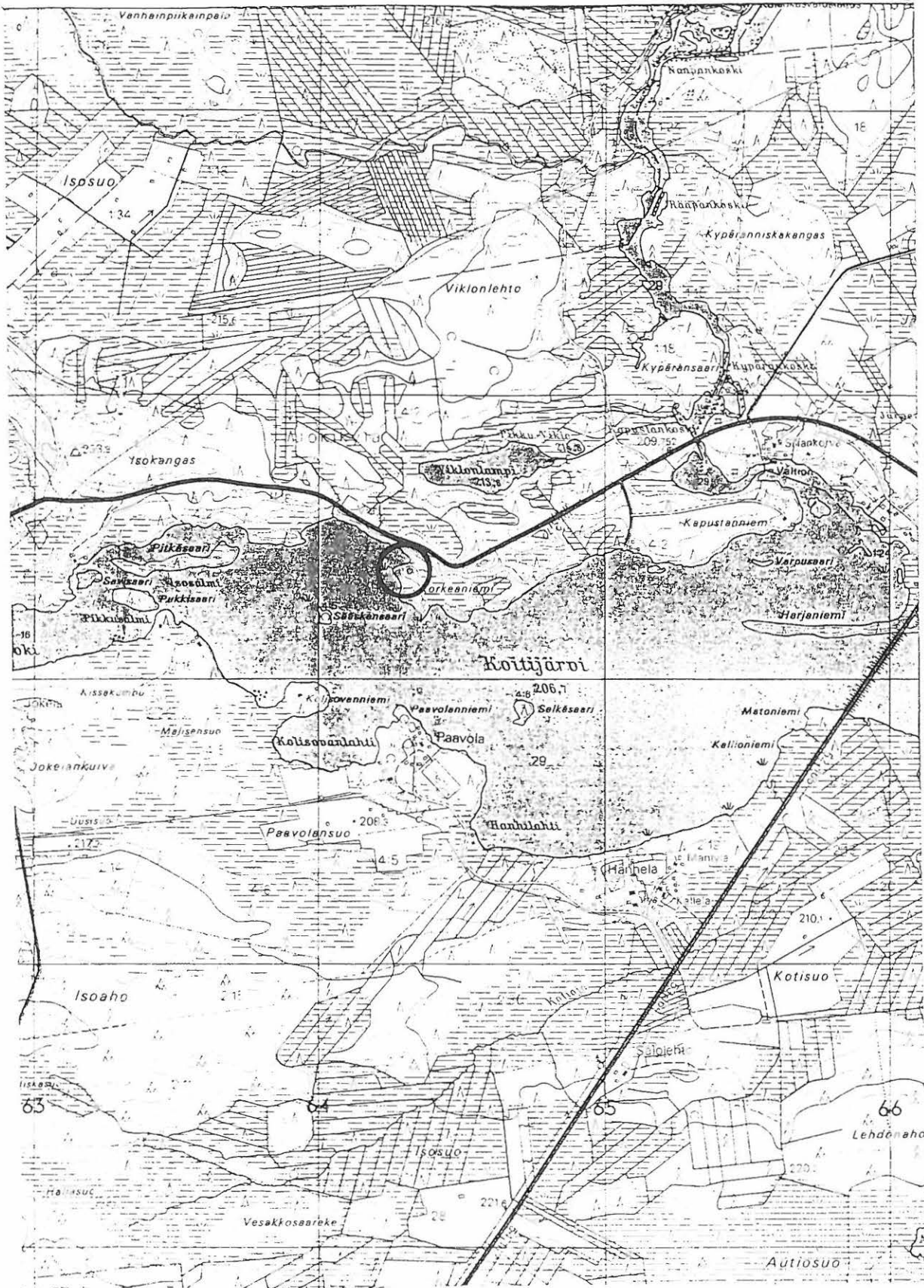
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21808 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3543 07 KOITILA, p. 1987

3543 07 KOITILA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7284 38

y = 3564 26

z = 206,7 - 212,5

TAIVALKOSKI 26

Kohteen nimi:	Koitijärvi, Niemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II.
Peruskartta:	3543 07 KOITILA
Koordinaatit:	x = 7284 20, y = 3565 50-65, z = n. 206,7 - 210
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Koitijärvi
Tila, rek:no:	2:4-11 (Harjaniemen Harjun luonnonsuojelualue)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 12 km koilliseen, Koitijärven koillisrannalla olevan pitkän ja kapean itä - länsi -suuntaisen Harjaniemen kärjessä, välittömästi järven ylittävän sillan länsipuolella. Harjaniemi on noin 500 metriä pitkä idästä länteen pistävä kapean moreeniharjanteen muodostama niemi, jonka kaksi alavampaa ja kapeampaa kohtaa tavallaan jakaa kolmeen korkeampaan jaksoon, joista läntisin niemen kärjessä oleva jakso on muita matalampi. Niemen kärjessä on aiemmin todettu kivikautinen asuinpaikka.

Inventoinnin aikana niemen kärjessä olevan pienen soranottoaikan reunalta (x = 7284 18, y = 3565 50, aiempi havaintopaikka) tavattiin yksi kvartsi-iskos. Tästä noin 15 metriä itään löytyi polulta palaneen luun kappale. Tämän itäpuolisella alueella laskettiin puolenkymmentä samanlaista maakuoppaa kuin harjanteen tyvessä selvemmin erottuvat (vrt. kohde 24). Kuoppien halkaisija on 1 - 1,5 metriä ja syvyys 30 - 50 cm. Noin 100 - 150 metriä sorakuopasta on harjanteen laki hieman notkolla ja polku tekee mutkan etelärannalle. Polun pohjoispuolisella tasanteella raotettiin turvetta yhdestä kohdin, jolloin lastalla mineraalimaata katsottaessa tavattiin välittömästi yksi kvartsi-iskos, joka jätettiin paikoilleen. Alueella havaittiin myös pari epämääräistä kuopannetta. Asuinpaikan yhtenäisyydestä kärjestä viimeksi kuvatulle alueella ei ole varmuutta, osaltaan löytöpaikkojen väliä kaventavat alueella havaitut maakuopat, jotka tietenkin voivat olla eri-ikäisiä kuin asuinpaikka. Niemen keskimmaisella osalla ei tehty havaintoja kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Kohde tarkastettu: 2.6.1999

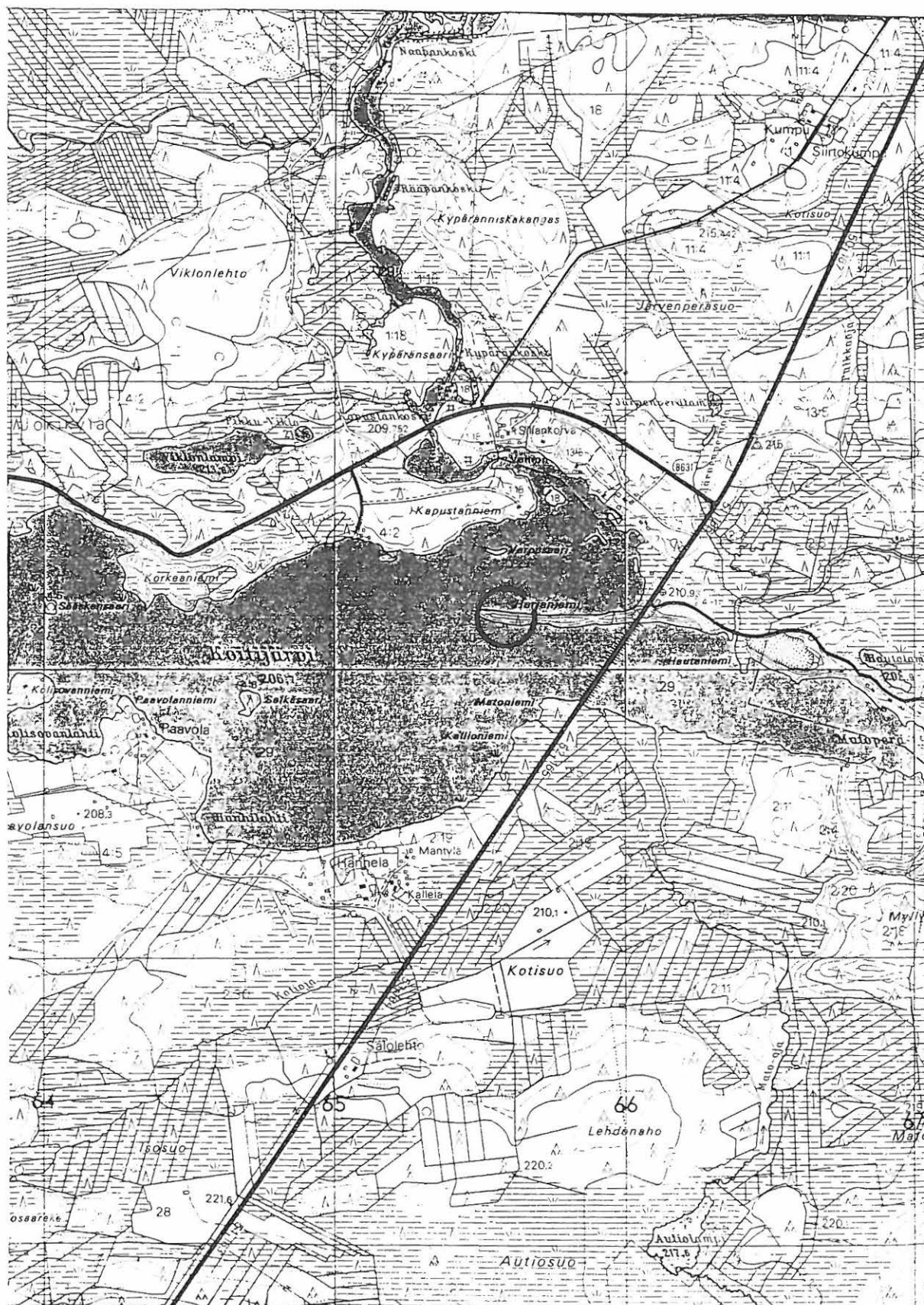
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21809:1-3 kivilaji- ja kvartsi-iskoksia, palanutta luuta

Inventointilöydöt: KM 31718 palanutta luuta

Diat: D 436 Niemenkärjen maanottoapaikka, jonka luota asuinpaikkahavaintoja, idästä.
 D 437 Yleiskuva niemen kärjestä palaneen luun löytöpaikalta, lännestä.
 D 438 Kvartsihavainto keskellä olevan laukun kohdalta, niemen läntisimmän osan itäpäässä, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 3543 07 KOITILA, p. 1987

3565

7284

3543 07 KOITILA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7284 20

y = 3565 50 - 65

z = 206,7 - 210

TAIVALKOSKI 27

Kohteen nimi: Peuraniemi
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II
Peruskartta: 3534 06 TAIVALKOSKI
Koordinaatit: $x = 7275\ 25$, $y = 3558\ 00$, $z = n. 195 - 200$
Kylä, kylänosa: Taivalkoski, Kirkonkylä
Tila, rek:no: 6:20
Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 1 km kaakkoon, Iijoen itäpuolisen Pesiölammen kaakkoisrannan niemellä. Kyseessä on pieni korkea niemeke lammen koillispohjukan ja lampeen idästä laskevan Sääskipuron puolimaissa. Jyrkkätörmäisen niemen laella on noin aarin kokoinen tasanne, jonka kaakkoispuolella on niemen korkein kohta. Paikalla olevalla tasanteella on aiemmin todettu asuinpaikka ja korkeimmalla kohdalla kolme maakuoppaa.

Inventoinnin aikana havaittiin, että tilanne aiempaan tarkastukseen verrattuna oli pysynyt ennallaan. Tasanne oli peitteinen eikä koekuoppia paikalle tehty. Tulipaikan vierellä oli uudehko noin 50 x 50 cm ollut kuoppa, jonka profiilissa ei kuitenkaan havaittu selvää likamaata tms. asuinpaikasta kertovaa. Myöskin maakuopat olivat entisellään. Niiden halkaisija on noin 1 metri ja syvyys noin 50 cm.

Kohde tarkastettu: 1.6.1999

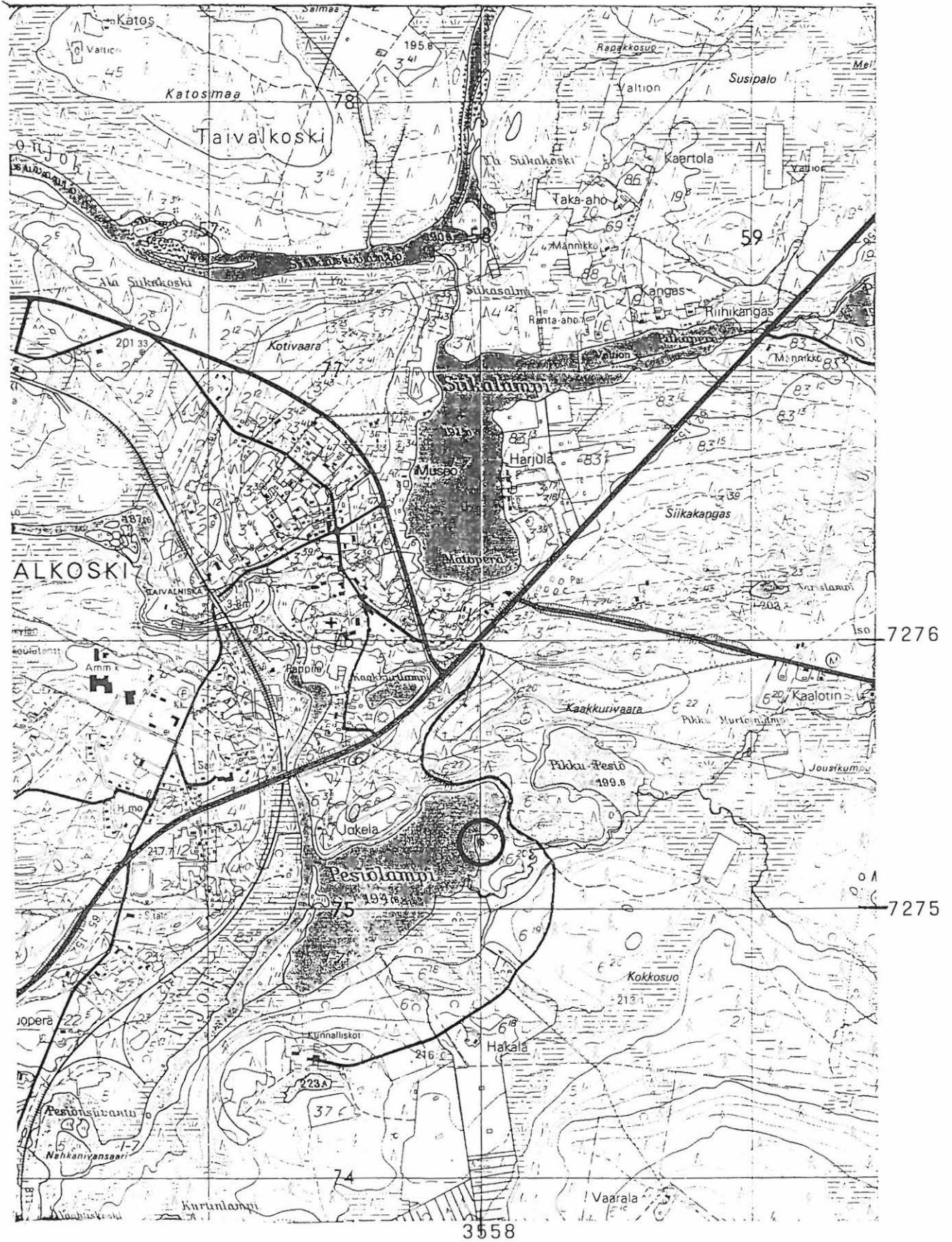
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982. M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21805:1-3 kiviesine, iskujälkinen kivi, kvartsiitti-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 439 Peuraniemi kuvan keskellä, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 06 TAIVALKOSKI, p. 1972

3534 06 TAIVALKOSKI
M. Sarkkinen,
Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 25
y = 3558 00
z = n. 195 - 200

TAIVALKOSKI 28

Kohteen nimi:	Myllypudas
Määrittely ja mj-luokka:	asuinpaikka(?), maakuoppia. II.
Peruskartta:	3534 08 RIITAINJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7268 60, y = 3568 30-40, z = n. 225 - 227,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Alakylä
Tila, rek:no:	13:4
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 13 km kaakkoon, Jokijärvestä länteen laskevan Iijoen niskassa olevan Alasaaren länsipuolisen suvannon pohjoisrannalla olevalla itä-länsi -suuntaisella mäntyä kasvavalla moreeniharjanteella. Harjanteen pituus on noin 300 metriä ja leveys 20 - 30 metriä, kapean harjanteen laen leveys on kymmenkunta metriä, rinteet ovat suhteellisen jyrkät. Harjanteen erottaa sen pohjoispuolisista kankaista kapea suokaista. Harjanteen itäpäässä on mökki ja sen länsipää on ajettu soraksi. Sorakuopalle johtaa metsäautotie pohjoisesta.

Aiemman tarkastuksen yhteydessä harjanteen laelta on tavattu maakuoppia, joiden lisäksi alueelta havaittiin tuolloin kvartsi-iskoksia kahdesta paikkaa. Inventoinnin yhteydessä paikalta ei onnistuttu löytämään kvartsiä. Harjanteella on runsaat 10 enemmän tai vähemmän selvää maakuoppaa, joiden koko vaihtelee 2 - 3 metrin välillä, joukossa on tosin joku kookkaampikin. Syvyyttä kuopilla on 20 - 40 cm. Itäisin kuoppa sijaitsee noin 50 metriä mökistä ja läntisin sorakuopan itäpuoleisesta rajasta kymmenkunta metriä itään. Tilanne aiempaan tarkastukseen on pysynyt ennallaan.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

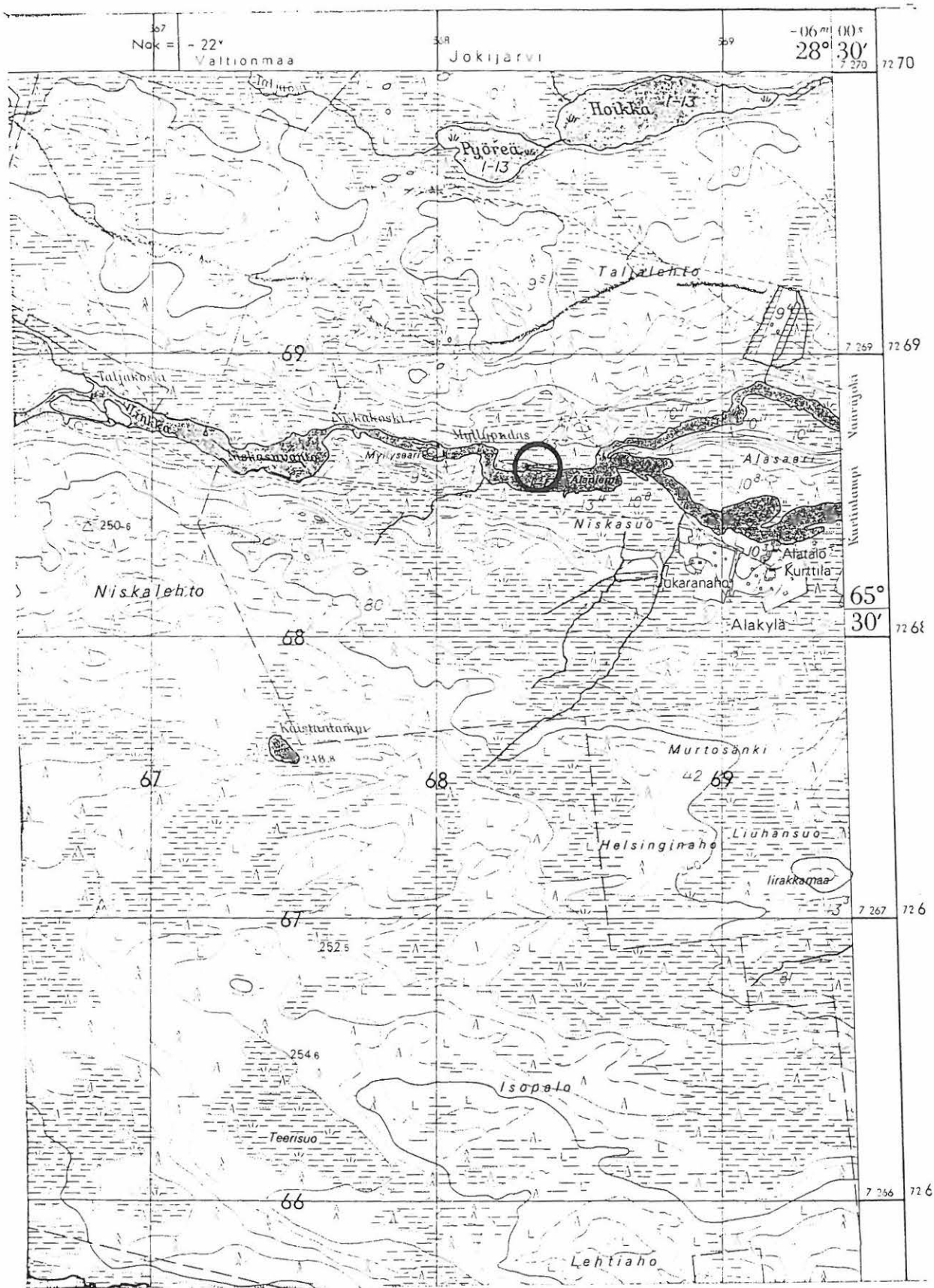
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21801 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 440 Taivalkoski 28 Myllypudas, kohteen itäisimmät kuopat mökin länsipuolelta idästä.

Kartta: Peruskarttaote 3534 08 RIITAINJÄRVI, p. 1972

3534 08 RIITAINJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 60
 y = 3568 30-40
 z = n. 225 - 227,5

TAIVALKOSKI 29

Kohteen nimi:	Väliperä NE
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?), maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 06 ISO-ULKU
Koordinaatit:	x = 7270 92 - 7271 06, y = 4433 67 - 74, z = n. 224 - 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Väliperä
Tila, rek:no:	8:7
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Jokijärven pohjoisosan Väliperän pohjukassa olevalla kapealla niemellä ja sen tyvessä. Kyseessä on noin 150 metriä pitkä koillisesta lounaaseen kurottava matala hiekkaniemi, joka enimmillään on noin 10 metriä leveä. Niemen keskiosassa on alava kapeikko. Niemellä kasvaa mäntyä ja sammalta. Paikka paikoin vesi on kuluttanut niemen rantoja ja sen kärkeä.

Niemen kärjestä on aiemmin tavattu kuusi matalaa maakuoppaa. Inventoinnin yhteydessä löydettiin niemen kärjestä kuoppien lisäksi kvartsi-iskoksia, jotka sijaittivat niemen kärjen veden kuluttamassa törmässä kuoppien eteläpuolella. Kärjessä olevien kuoppien halkaisija on noin 1,5 - 2 metriä ja syvyys 40 - 60 cm. Niemen kärjen ja tyviosan välisen alanteen kaakkoisreunalta, tyviosan veden kuluttamasta törmästä löydettiin kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Lisäksi kvartsia havaittiin niemen tyven itäpuoliseen venevalkamaan johtavalla tiellä, sen länsireunalla lähellä niemen tyveä. Näiden lisäksi on venevalkaman tasalla ja siitä pohjoiseen, tien länsipuolella 5 - 6 matalaa painauma/kuopannetta, joiden halkaisija on 2 - 4 metriä ja syvyys 40 - 70 cm. Yhteen kuoppaan tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Lisäksi tavattiin kaksi kuoppaa Tyrävaaraan johtavan tien läheltä, sen eteläpuolelta ja rantaan johtavan tien itäpuolelta. Näistä ainakin toinen vaikutti edellisiä nuoremmalta.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

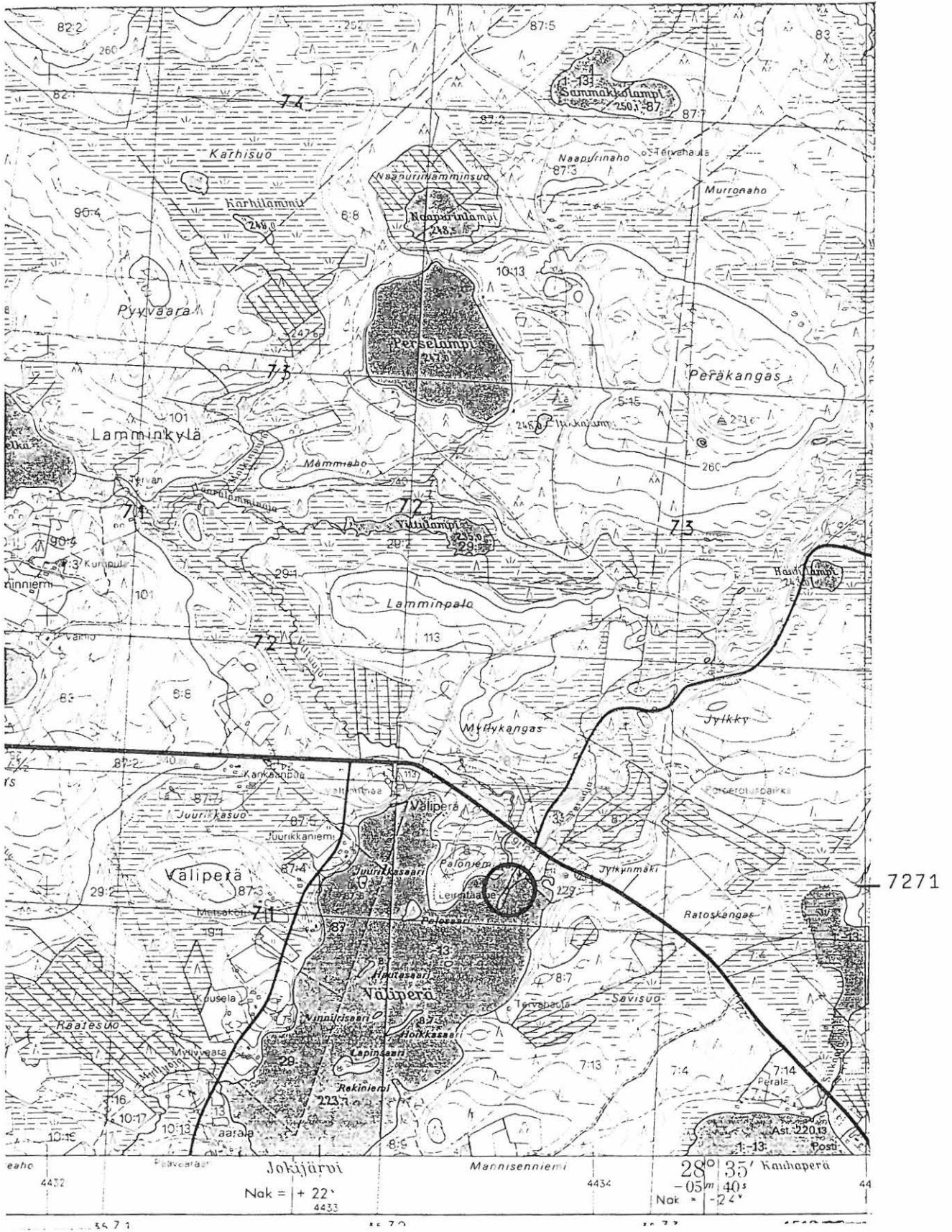
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31219:1-2 työstetty kvartsi, kvartsi-iskoksia

Diat: D 441 Kohteen eteläpään rantatörmää, josta kvartseja, maakuopat törmän päällä kankaalla, etelästä.
D 442 Kohteen keskiosan kvartseja in situ.

Kartta: Peruskarttaote 4512 06 ISO-ULKU, p. 1986

4512 06 ISO-ULKU
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7270 92 - 7271 06
 y = 4433 67-74
 z = n. 224 - 225

TAIVALKOSKI 30

Kohteen nimi:	Villisaari
Määrittely ja mj-luokka:	asuinpaikka, maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7269 16, y = 4433 12, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Päävaara
Tila, rek:no:	yhteismaa

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Jokijärven Väliperän eteläosassa Hoikkalan ja Mannisenniemen välisessä Mannisensalmessa olevalla Villisaarella. Kyseessä on korkea hiekkasaari (yli 10 metriä vedenpinnan yläpuolella), jonka rinteet ovat jyrkät, mutta jonka laella on laaja tasanne. Saaren eteläkärjestä on otettu hiekkaa ja hiekanottoaikan reunat ovat vyöryneet alas vielä hiekanoton lopettamisen jälkeen.

”Jokijärven Kanariaksi” kutsutulla saarella mainitsee jo Snellman (SMYA IX, 1887, s. 116) olevan lappalaisten asentopaikan, jossa on lapinhautoja (so. maakuoppia). Niitä on Snellmanin tietojen mukaan ollut alkuaan paljon, mutta tuolloin niitä oli ollut enää muutama jäljellä. Saarelta olisi löydetty myös hopearaha(?) ja ihmisenhammas. Vuonna 1963 kohdetta tutkittiin koekaivauksin ja alueen painaumat kartoitettiin. Tuolloin tutkituissa painaumuksissa tavattiin tulenpidon jälkiä, lisäksi alueelta löydettiin kivikautistyyppistä kvartsi- ja liuskemateriaalia. Kuopanteet tulkittiin kevytrakenteisten kotien jäänteiksi; vastaavia tavataan saamelaisilta. Myöhemmässä tarkastuksessa saarelta on tavattu kvartssia.

Inventoinnin aikana oppaana ja venemiehenä toimi Hoikkalan Sulo Soronen, jonka mukaan lakitasanteen eteläreuna on vyörynyt, jolloin esim. 1963 kartoituksessa olevat kaksi eteläisintä kuoppaa ovat tuhoutuneet ainakin osin. Tuolloisen kota 1 kohdalla vyöryssä oli tulenpidon jälkiä ja yksi kvartsiittilohelma. Kota 9 oli nyt lopullisesti tuhoutunut. Sen alta vyörymästä tavattiin yksi kvartsi-iskos. Muut kartoituksessa havaitut kuopanteet olivat paikoillaan. Näiden lisäksi vyöryssä oli havaittavissa tulenpidon jälkiä, joista osa varmastikin maakuoppia nuorempia.

Lähilöytönä on mainittava saaren itäpuolisen Mannisenniemen eteläpään Hiiankoukun tyven itärannalta (x = n. 7269 13, y = 4433 31) tavattu ”vihreää kiveä ollut noin 25 cm pitkä ja 3 cm paksu“ hukkaantunut talttamainen kiviesine, jonka niemen kärjessä asuva Niilo Pärnä oli matalan veden aikana vesirajasta löytänyt. Paikan tarkastus oli tulokseton.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

Aiemmat tutkimukset: Koekaiv. 1963, C. Carpelan
Inv. 1963, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM:Su 5587:1-8 sädekiviliuskeen kpl., kvartssia
KM 21802 kvartsi-iskos

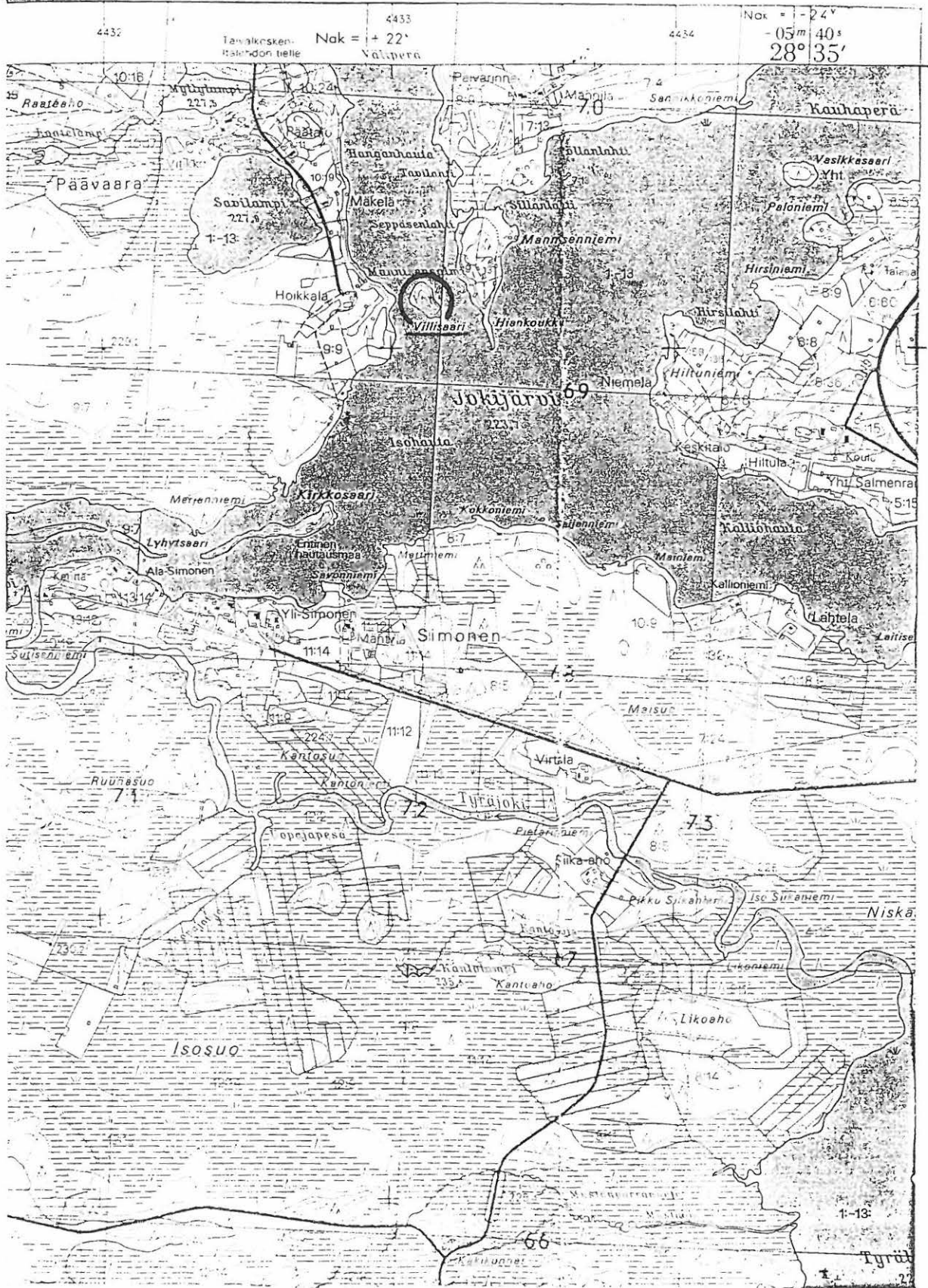
Inventointilöydöt: KM 31720:1-2 kvartsi-iskos, kvartsiittilohelma

Diat: D 443 Saaren lakea kuopanteineen kaakosta.

D 444 Saaren lakea eteläisen törmän luona, luoteesta.

D 445 Törmän valumaa, kodan 9 profiilia, S. Soronen taustalla, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7269 16
 y = 4433 12
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 31

Kohteen nimi:	Autiosuvanto
Määrittys ja mj-luokka:	kvartsilöytöpaikka ja kiuas/”lapinraunio”. II/hist. aika
Peruskartta:	3534 08 RIITAINHARJU
Koordinaatit:	x = 7268 18, y = 3564 76, z = n. 220 - 222,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Hepokangas
Tila, rek:no:	Valtionmaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 11 km kaakkoon, Metsähallituksen Hepokankaan kämpästä noin 300 metriä itään, Iijoen pohjoisrannalla. Alue on nuorehkoa ja kohtalaisen tiheää männikköä, joka jokseenkin tasaiselta kankaalta laskee suhteellisen jyrkästi alas kapealla tasaiselle rantakaistalle. Paikalta on aiemmin löydetty rantavietteen partaalta kiviraunio ja rantatörmän alaiselta vesijätöltä kvartsia.

Koordinaattien osoittamalla paikalla on kivistä koottu raunio, jonka ala on noin 2,5 x 3 metriä ja korkeus noin 60 - 80 cm. Sammalen peittämän raunion kivet ovat palaneita ja sen päällä, samoin kuin sen lähellä kasvaa katajaa. Raunion itä-, pohjois- ja länsipuolelle tehtiin koepistot noin 3 - 5 metrin päähän. Niistä paljastui turpeenalainen hiilen sekainen sekoittunut maa ilman huuhtoutumiskerrosta. Kauemmas kankaalle tehdyissä koepistoissa tavattiin luonnollinen maannos huuhtoutumiseen. Kyseessä on historiallisen ajan kiuas. Epävarmaksi jää, onko kyseessä suvannon nimennyt ”autio”.

Rantatörmän alapuoliselta vesijätöltä ja rantavedestä tavattiin kaikkiaan puolenkymmentä paikalleen jätettyä kvartsi-iskosta. Ne sijaitsivat röykkiön kohdalla rannassa ja tästä ylöspäin (x = n. 7268 16, y = 3564 80, z = n. 217,5, noin 3 - 4 metriä röykkiötä alempana). Kvartsien löytöalueella oli rantatörmän päällä pari pientä maanottoa, joiden reunat olivat kasvanet umpeen. Kuoppien reunoja avattiin kenttälapiolla, mutta mitään asuinpaikasta kertovaa niistä ei löydetty, samoin kuin ei muuallakaan törmän päälliseltä rantaterassilta.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

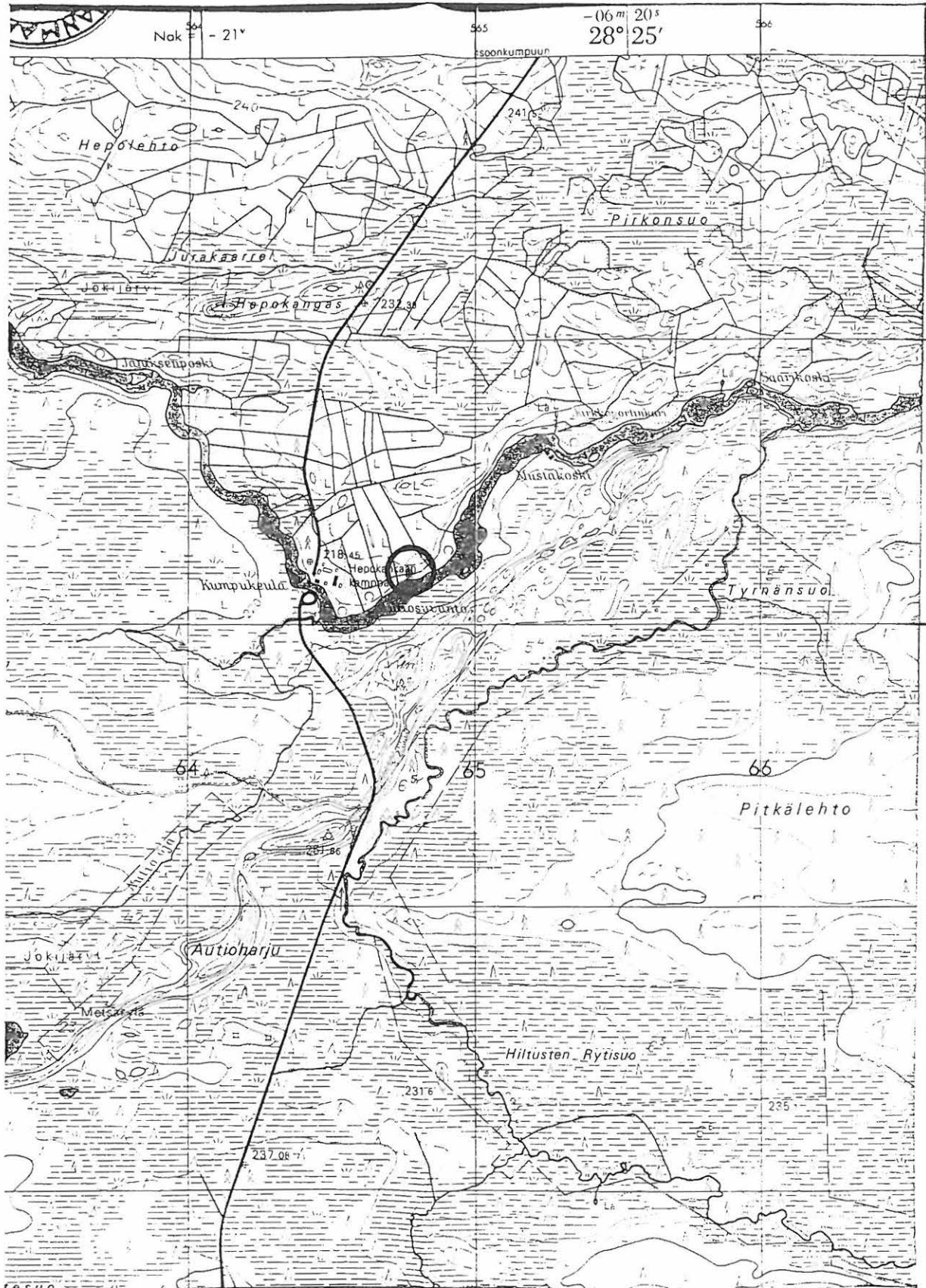
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21803 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: D 446 Kiuas ja etualalla koeruutu sekoittuneine maineen, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 08 RIITAINJÄRVI, p. 1972

7268

3534 08 RIITAINJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 18
 y = 3564 76
 z = 220 - 222,5

TAIVALKOSKI 32

Kohteen nimi: Pesiösuvanto
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). III.
Peruskartta: 3534 06 TAIIVALKOSKI
Koordinaatit: $x = 7274\ 14$, $y = 3556\ 29$, $z = n. 197,5$
Kylä, kylänosa: Taivalkoski, Kirkonkylä
Tila, rek:no: 80:6
Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 2,2 km etelälounaaseen, Iijoen Pesiösuvannon länsirannalla, jokeen lännestä laskevan Heinäojan suun pohjoispuolella. Kohteen itäpuolitse aivan jokirantaa kulkee rautatie, jonka länsipuolella Puolankaan johtava tie. Paikalta on aiemmin tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

Aiemman tarkastuksen jälkeen on Puolankaan johtavaa tietä uusittu, jolloin sitä on levennetty ja oikaistu hieman länteen siirtämällä. Nykyisin on ojan yli vievän sillan ja rautatiesillan väli noin 10 metriä tai hieman enemmän. Näiden välistä johtaa ojan rantaan ajoura. Paikalta ei enää voitu löytää mitään asuinpaikasta kertovaa. Kohde voidaan katsoa käytännössä tuhoutuneeksi.

Kohde tarkastettu: 18.6.1999

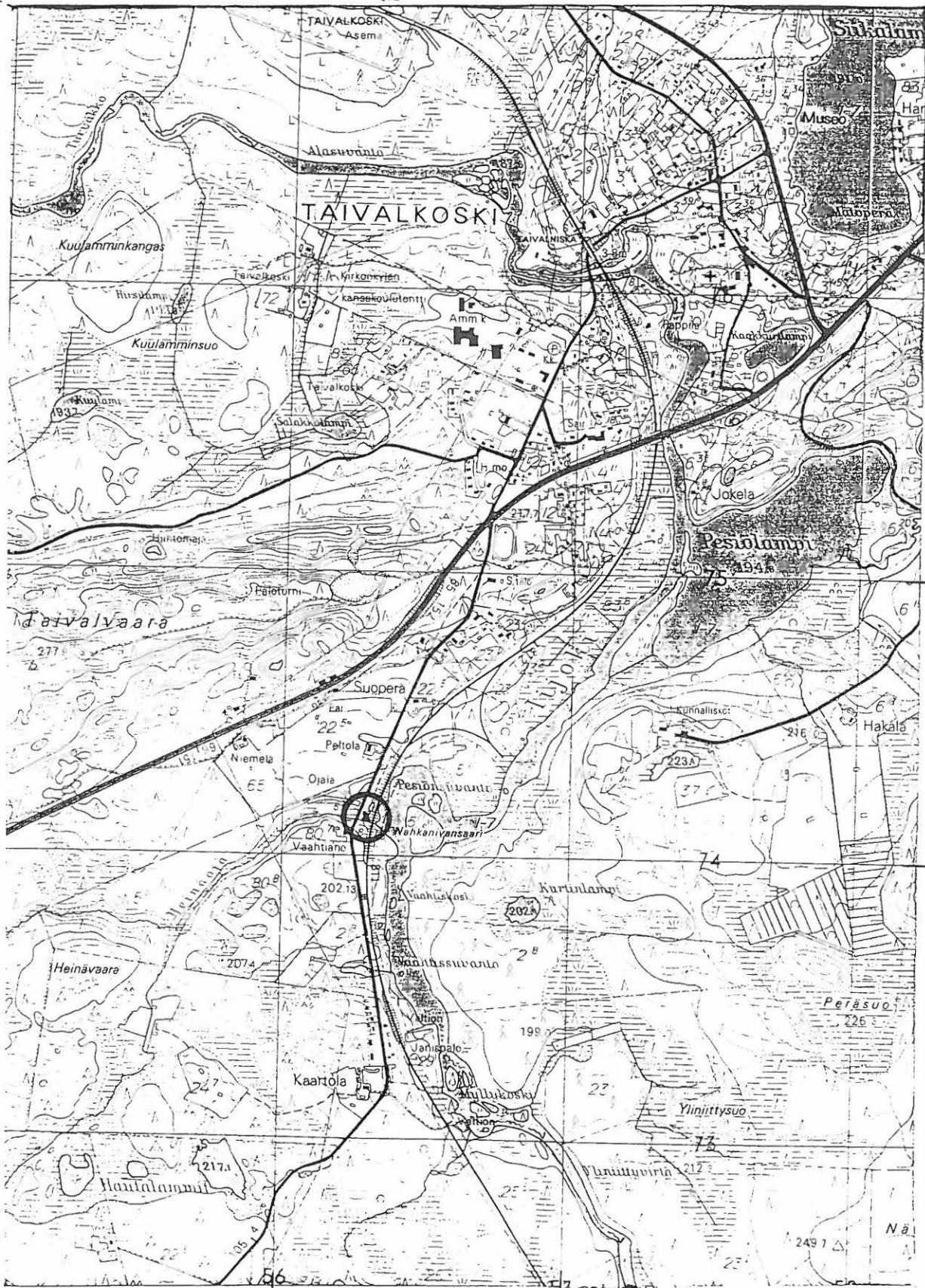
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21806:1-2 kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Inventointilöydöt: -

Diat: D 447 Ojan rantaan johtava polku, vasemmalla rautatiesilta ja oikealla levennetty tie, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 06 TAIIVALKOSKI, p. 1972

3534 06 TAIVALKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7274 14
 y = 3556 29
 z = n. 197,5

TAIVALKOSKI 33

Kohteen nimi: Aatsinki 2
 Määritys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3534 03 PIRINKOSKI
 Koordinaatit: x = 7274 49, y = 3545 72, z = n. 180
 Kylä, kylänosa: Jurmu
 Tila, rek:no: Valtionmaa
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 12 km länteen, Iijoen ja Loukusanjoen yhtymäkohdasta noin 800 metriä etelälounaaseen, Jurmusta Loukusaan johtavan tien ja rannan välissä Iijoen länsirannalla. Alue on jyrkästi jokea kohti laskevan rinteessä olevaa hiekkavaa rantaterassi, jonka joenpuoleinen reuna sortuu korkeahkona törmänä jokeen.

Alueella on kivikautinen asuinpaikka, jota on tutkittu kaivauksin vuosina 1988 - 1989. Entisöity kaivausalue koeojineen erottui inventoinnin aikana paikalla pysähdyttäessä enää heikosti ympäröivästä kaivamattomasta terassista.

Kohde tarkastettu: 11.6.1999

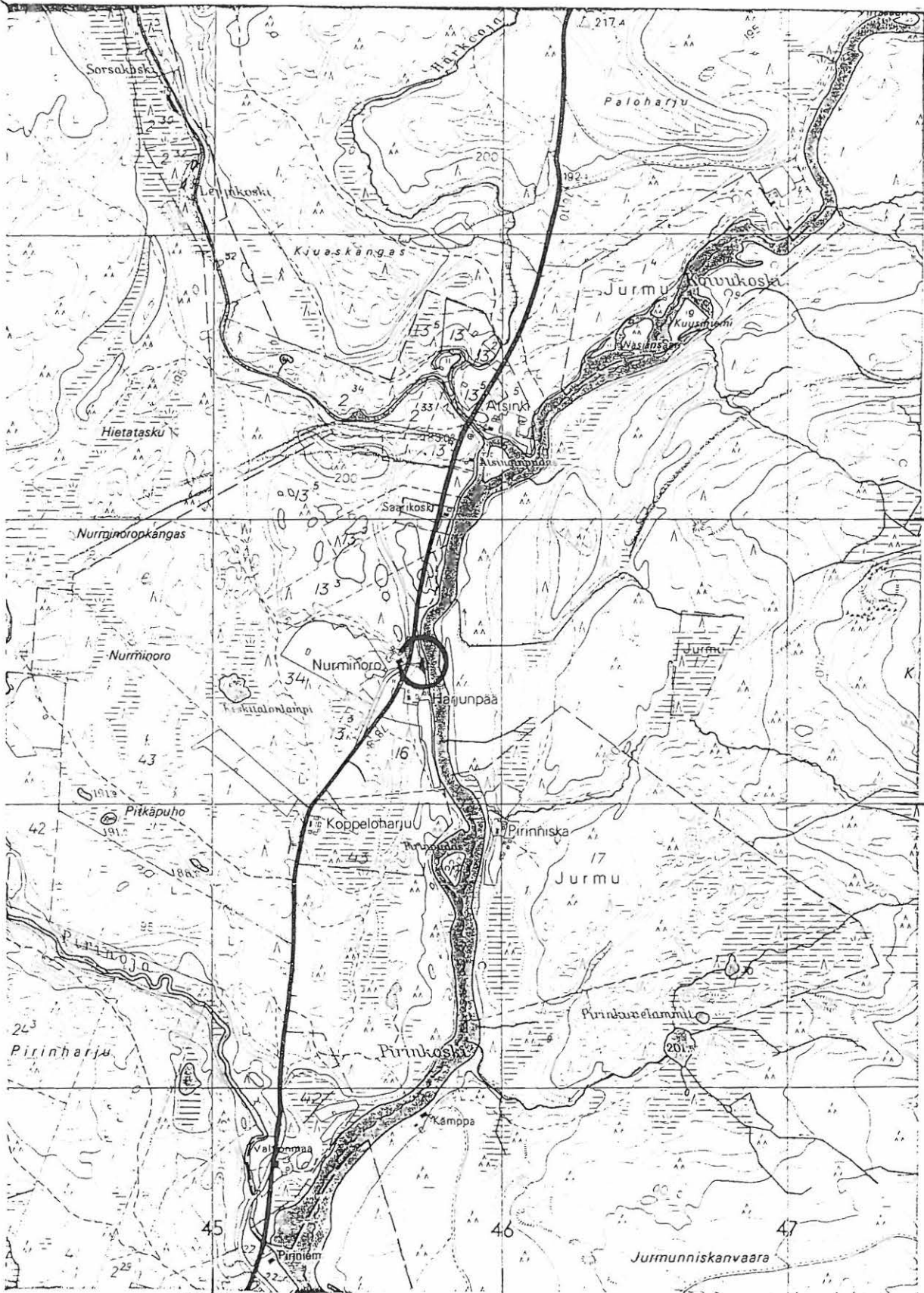
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1982, M. Torvinen
 Kaiv. 1988-9, K. Katiskoski

Aiemmat löydöt: KM 21798 kvartsi- ja kivilaji-iskoksia
 KM 24443:1-650 kaivauslöytöjä
 KM 25271:1-604 kaivauslöytöjä
 KM 28104 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 03 PIRINKOSKI, p. 1972

3534 03 PIRINKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7274 49
 y = 3545 72
 z = n. 180

TAIVALKOSKI 34

Kohteen nimi: Hyvälähti
 Määrittely ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. II/III.
 Peruskartta: 4512 08 TYRÄVAARA
 Koordinaatit: x = 7263 96, y = 4442 36, z = n. 223,5
 Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Tyräjärvi
 Tila, rek:no: (1:-13:)
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 27 km itäkaakkoon, Tyräjärven etelärannan Hyväniemen eteläpuolisen Hyvälahden itärannalla, Tirkkalasta noin 400 metriä etelään. Kyseessä on matalarantainen hiekkapohjainen enimmäkseen soiden ja paikoin alavien kankaiden reunustama lahti.

Paikalta on löydetty päätä esittävä kivi, joka löytötietojen mukaan on tavattu noin 60 metriä rannasta 30 cm syvästä vedestä. Aiemman tarkastuksen yhteydessä paikalta ei ole tavattu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Inventoinnin aikana paikalla käytässä vesi oli jokseenkin matalalla, mutta upottava pohjahiekka esti kovin syvällä kahlaamisen. Löytöalueen rantoja ja rantavettä käytiin läpi mahdollisuuksien mukaan, mutta tälläkin kertaa tarkastus jäi tuloksettomaksi.

Kohde tarkastettu: 16.6.1999

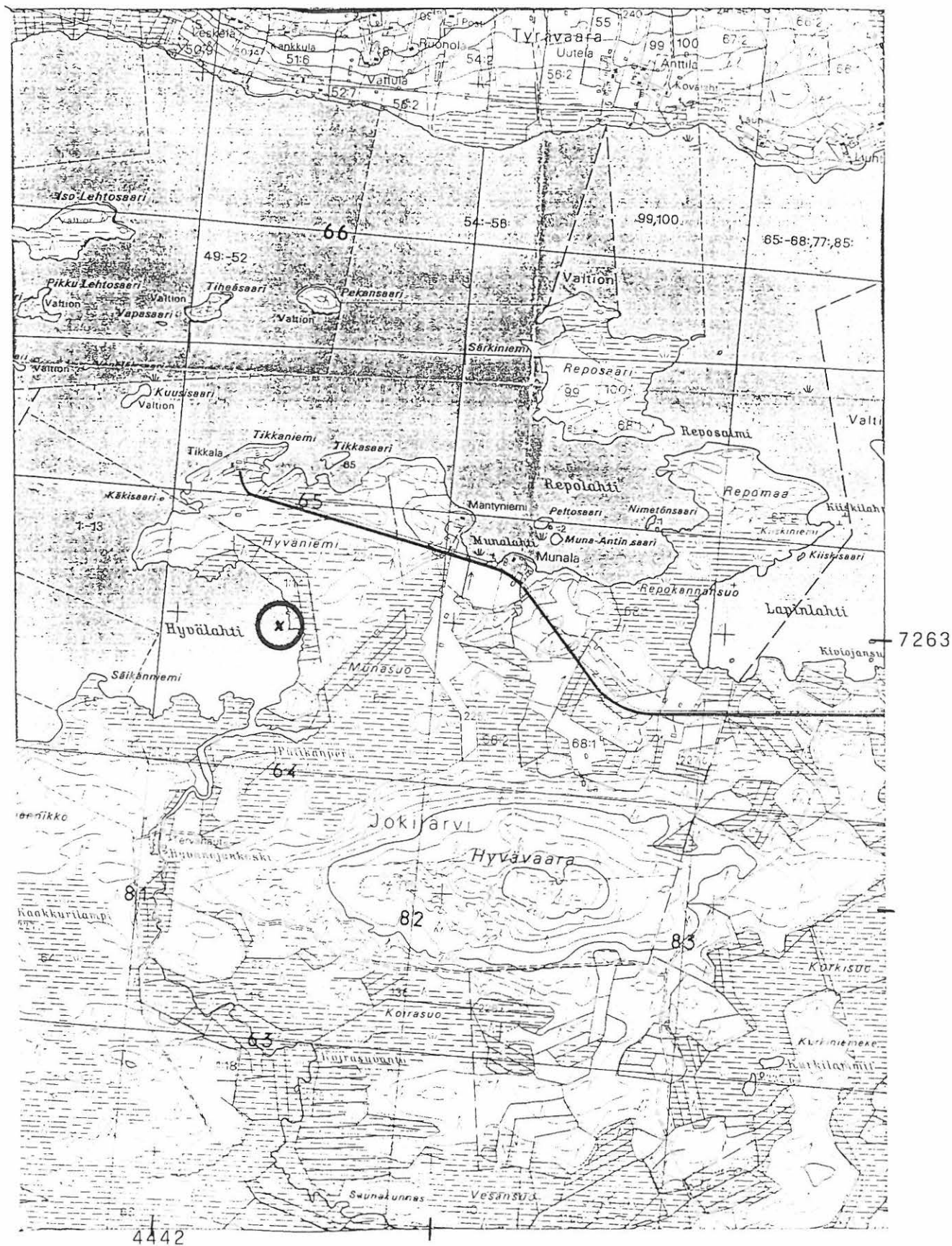
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1986, T. Wallenius

Aiemmat löydöt: KM 23571 päätä esittävä kivi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 08 TYRÄVAARA, p. 1986

4512 08 TYRÄVAARA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7263 96

y = 4442 36

z = n. 223,5

TAIVALKOSKI 35

Kohteen nimi: Simosenkoski
 Määrittely ja mj-luokka: maakuoppia. II-III.
 Peruskartta: 4512 05 TYRÄMÄKI
 Koordinaatit: x = n. 7267 88, y = n. 4432 27, z = n. 225
 Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Simonen
 Tila, rek:no: 12:16
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon Jokijärven lounaispuolella, Tyrälammesta Iijokeen kaakosta laskevan Tyräjoen Simosenkosken lounaisrannalla, joen suusta noin 600 metriä kaakkoon. Alue on autiona pitkään olleen Suojalan talon rantapeltojen rantatiheikköä. Paikalle päästiin veneellä kohteesta vajaan 100 metriä luoteeseen sijainneen vanhan sillan paikkeilta, kohdasta mistä rannasta lähtee polku etelään.

Aiemman tarkastuksen mukaan paikalla on neljä maakuoppaa, jotka paikallinen perimätieto tietää lappalaisten asuinuopiksi. Vuoden 1963 tarkastuksen tietojen mukaan kuoppien halkaisija on noin 1,5 - 2 metriä. Kuopat olivat jo tuolloin erottuneet heikosti. Tuon tarkastuksen nojalla tehty myöhempi karttapaikallistus on virheellinen. Inventoinnin aikana löydettiin yllä olevien koordinaattien paikkeilta kuopista ainakin kaksi. Ne ovat hyvin maatuneita ja joenpenkan törmässä sijaitsevina osittain kuluneet ja sortuneet. Lisäksi ne olivat niin kasvillisuuden, etenkin katajien ja kuusten juurien läpikasvamia, että kunnollista koekuoppaa ei saatu juuriston läpi tehtyä. Kuoppien sijainti ei ole mitenkään tyypillinen ja se poikkeaa selvästi muista Koillismaalta tunnetuista erilaisista maakuoppakohteista. Perimätiedosta huolimatta kyseessä voivat olla myöhäisetkin kuopat, varmuutta kuoppien luonteesta ei saatu.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

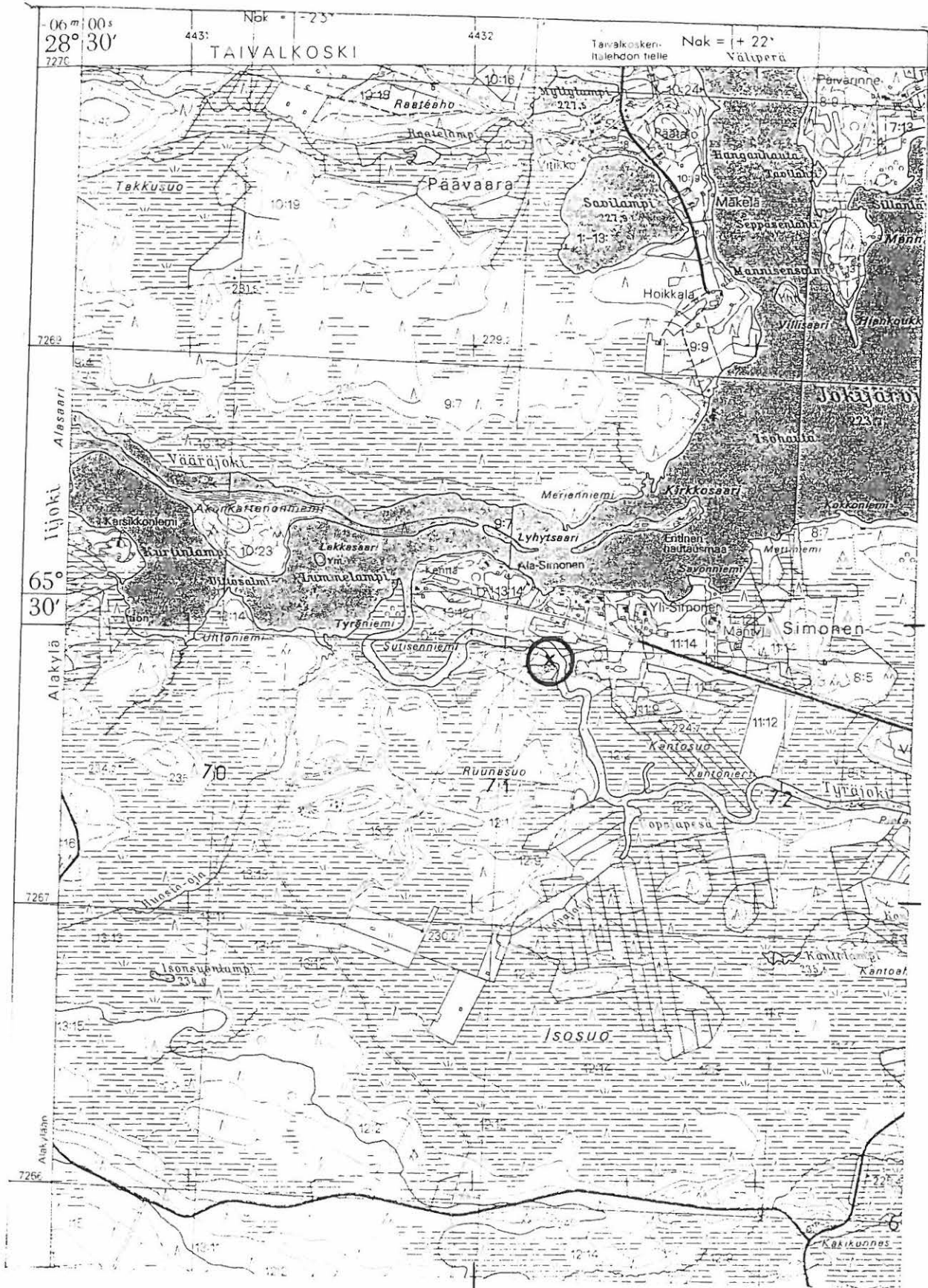
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1963, C. Carpelan

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7267 88
 y = n. 4432 27
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 36

Kohteen nimi:	Riitainharju
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7267 48-78, y = 4431 62-68, z = n. 227,5 - 230
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Simonen
Tila, rek:no:	13:2
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon Jokijärven lounaispuolella, Tyrälammesta kaakosta Iijokeen laskevan Tyräjoen länsirannalla, joen suusta noin 600 metriä kaakkoon. Kyseessä on noin 200 metriä pitkä ja 20 - 30 metriä leveä pohjois-etelä -suuntainen hiekkasoraharjanne, jonka pohjoispää sijaitsee noin 60 - 80 metriä joesta etelään. Harjanne jatkuu etelään pienen alanteen jälkeisenä niemekkeenä, joka levenee sitten isommaksi kankaaksi. Mäntyä kasvanut harjanne on vastikään hakattu, ja hakkuujäte peitti osan kuivasta polveilevasta kankaasta. Aiemman inventoinnin yhteydessä on kirjattu tieto, jonka mukaan Riitainharjulla on pyyntikuoppia.

Paikalla on ainakin kahdeksan kuoppaa. Ne sijaitsevat pitkin harjannetta, osin sen laella, osin sen reunalla, kaksi kuopista eteläisemmällä erillisellä harjanneniemekkeellä. Kuoppien välinen etäisyys vaihtelee, samoin niiden koko ja muoto. Paikalla on kuusi pyöreää kuoppaa, joiden halkaisija on n. 2,5 - 4 metriä ja syvyys 50 - 100 cm. Kaksi kuopista on soikeata tai pitkänomaista. Näistä toinen on alaltaan noin 3 x 5 ja syvyydeltään noin 80 - 100 cm (II kuoppa luoteesta laskien). Toisen ala on noin 2,5 x 4 metriä ja syvyys noin 80 cm (IV kuoppa luoteesta). Neljään kuoppaan tehtiin koepisto ja kaikissa tavattiin selvä huuhtoutumiskerros.

Paikallisen perimätiedon mukaan kyse on pyyntikuopista. Simosenkylästä kotoisin oleva Annikki Hiltunen (os. Keskisimonen), joka oli viettämässä kesäisiä eläkepäiviä kotipaikallaan kertoi, että isänsä Simo Keskisimonen oli kaivellut hautoja ennen sotia, ilmeisesti 1930-luvulla. Hän oli löytänyt kuopasta rautaisen keihäänkärjen, kivisiä(?) pienempiä nuolen(?)kärkiä tms., joissa oli ollut kaiverruksia(?), sekä kahdeksikon muotoisen ”suopungin luun“ eli kielan. Esineet oli pantu talteen, mutta talon oltua pitkään tyhjillään, ei niiden olinpaikka ollut enää tiedossa.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

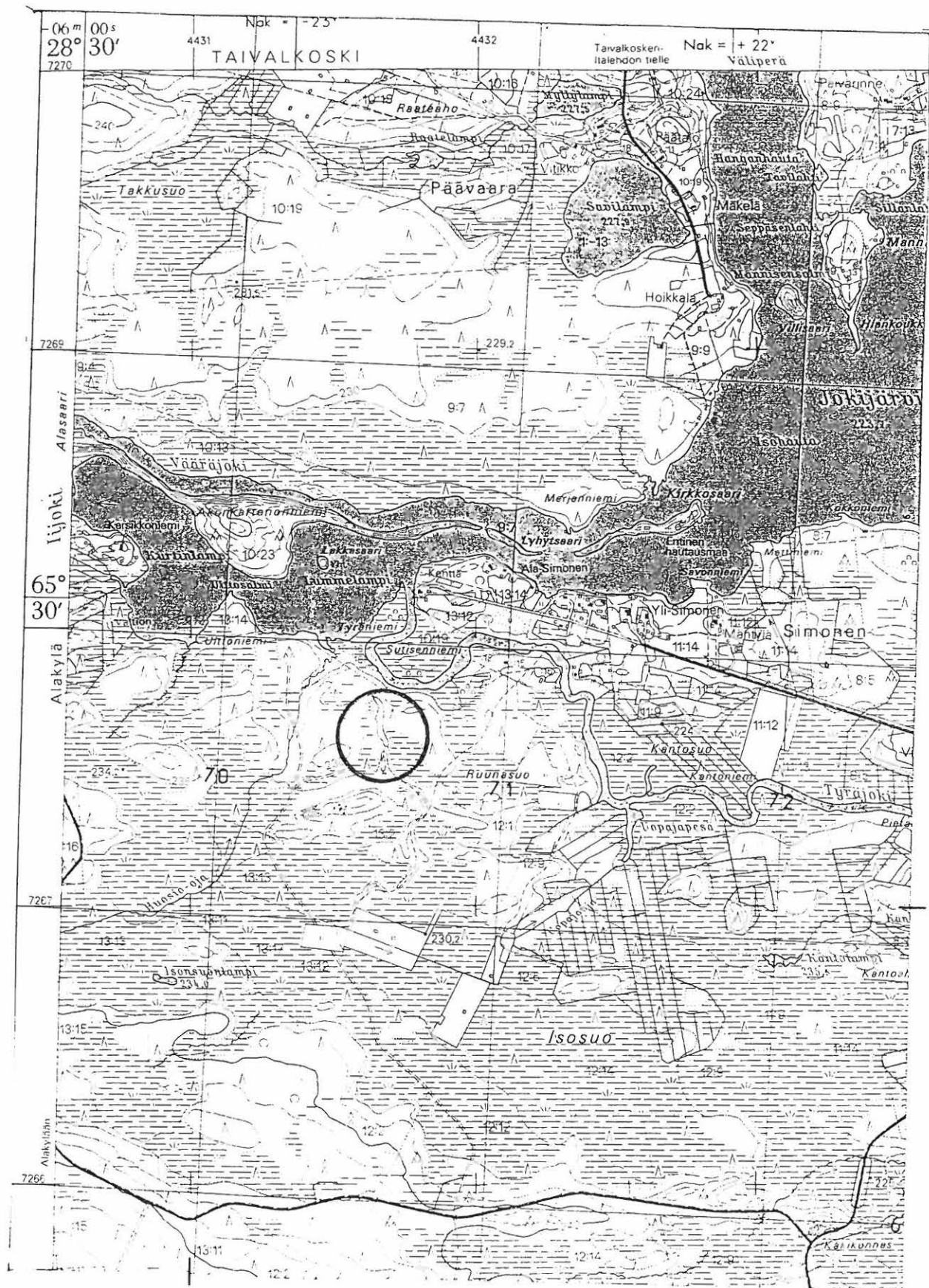
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1963, C. Carpelan

Aiemmat löydöt: kadonneet rautakeihäs, pienempiä kivikärkiä(?) ja luuesine (kiela?)

Inventointilöydöt: -

Diat: D 495 Luoteesta lukien toinen maakuoppa, pohjoisluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
M. Sarkkinen,
Taivalkosken inventointi 1999

x = 7267 48-78
y = 4431 62-68
z = n. 227,5 - 230

TAIVALKOSKI 37

Kohteen nimi:	Tervaniemi, Ahola
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	a) $x = 7275\ 47$, $y = 4454\ 13$, $z = n. 237,5$ b) $x = 7275\ 53$, $y = 4453\ 84$, $z = n. 240$ c) $x = 7275\ 75$, $y = 4454\ 23$, $z = n. 237,5$ d) $x = 7275\ 83$, $y = 4454\ 28$, $z = n. 237,5$
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	16:7
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 35 km itään, noin 4,5 km itäkoilliseen Ala-Irnin lounaispään Niskakoskesta, Ala-Irnin pohjoisrannalla Kaihlasaaresta luoteeseen. Ranta on kumpuilevaa ja epätasaisesti kohti järveä laskevaa mäntykangasta. Järven rannat ovat alavia ja soisia. Tervaniemi on alavan soistuneen kannaksen mantereeseen yhdistämä pienehkö, alaltaan noin 60 x 100 metriä, mäntyä kasvava hiekkasaareke.

Paikalla on kivikautisia asuinpaikkajäänteitä kahdella alueella. Niemen päässä (a-koordinaatit) ja tästä noin 250 metriä länsilounaaseen manteren rannassa (b-koordinaatit). Niemen kärjessä on myös useita maakuoppia. Kohdetta on tutkittu kaivauksin vuosina 1993 - 1995. Asuinpaikka on ajoitettu myöhäismesoliittiseksi. Yhdestä tutkitusta maakuopasta on varhaismetallikauteen sijoittuva ajoitus. Käytännössä niemen koko rannan, soistunut kannas mukaan lukien, rannalta on tehty asuinpaikasta kertovia havaintoja. Lisäksi niemen pohjoiskoillispuolella on kaksi kohteeseen luettua erillistä havaintopaikkaa (c- ja d-koordinaatit).

Inventoinnin aikana paikalla käytässä tilanteen todettiin säilyneen ennallaan kaivausten jälkeen.

Kohde tarkastettu: 23.6.1999

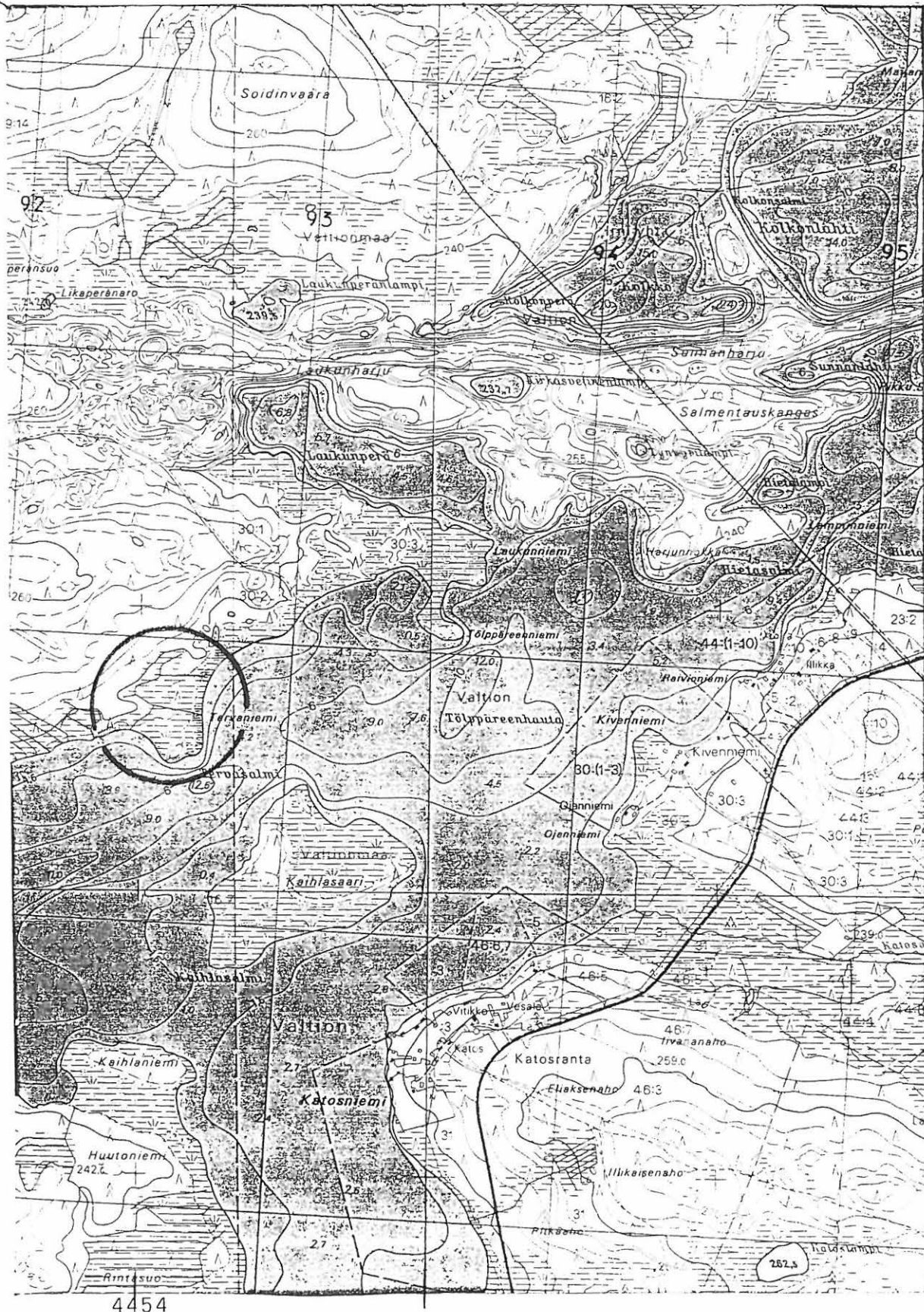
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1989, H. Poutiainen
Kaiv. 1993, J. Saukkonen
Kaiv. 1994-5, E. Raike

Aiemmat löydöt: KM 24831 kourutaltoa
KM 25436:1-4 kvartsikaavin ja -iskoksia
KM 28899:1-1026 kaivauslöytöjä

Inventointilöydöt: -

Diat: D 448 Yleiskuva, asuinpaikkaniemi ja sen mantereesta erottava soistunut alava kannas, pohjoisluoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 47 - 7257 83
 y = 4453 84 - 4454 28
 z = n. 237,5 - 240

TAIVALKOSKI 38

Kohteen nimi:	Lapinlampi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia(?). II/III(?)
Peruskartta:	3534 04 NARKIOJÄRVI
Koordinaatit:	a) $x = 7257\ 45$, $y = 3558\ 85$, $z = n. 232,5$ b) $x = n. 7257\ 40$, $y = n. 3559\ 60$, $z = n. 232,5$ c) $x = n. 7257\ 34$, $y = n. 3559\ 00$, $z = < 230$
Kylä, kylänosa:	Kurtti, Lapinlampi
Tila, rek:no:	a) 11(:?) ja b) valtionmaa
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 18 km etelään, Taivalkoskelta Näljänkään johtavan tien varrella olevan Lapinlammen länsi- ja etelärannalla.

Snellman mainitsee (SMYA IX, 1887, s. 116) Lapinlammen länsirannalla Lappalaisniemen kärjessä olevan noin 2 x 4 olevan maakuopan, jonka reunalla on runsaan metrin levyinen valli. Paikalla on kerrottu lappalaisten asuneen. Lapinlammen länsipuolisen Itälän talon Hannu Partanen tiesi Lapinniemen ja siellä olevan kuopan. Juuri kuopan paikalle, korkeahkolla kumpareelle lähelle niemen kärkeä on kuitenkin jokin aika sitten rakennettu kesämökki, joten kohde on tuhoutunut (a-koordinaatit). Alue tarkastettiin tuloksetta 3.6.1999.

Karvonen (1900) puolestaan kertoo Lapinlammen etelärannalla olevan ”hautoja liki rantaa hiekka-aholla”. Lammen etelärannalla on nimeltään Hiekkasenkangas, mikä sopii Karvosen tietoihin. Pikainen tarkastus jäi tuloksettomaksi (b-koordinaatit).

Itälän H. Partanen kertoi lapinlammen eteläisessä lahdessa noin 50 metriä rannasta (c-koordinaatit) olevasta vedenalaisesta kiviraunioista. Kyseessä on kertoman mukaan kauniilla ilmalla erottuva käteensopivista pienistä nostannaisista kasattu raunio, joka on noin kahden metrin syvyydessä. Epätavallista kohdetta ei tarkastettu.

Kohde tarkastettu: 3.6.1999

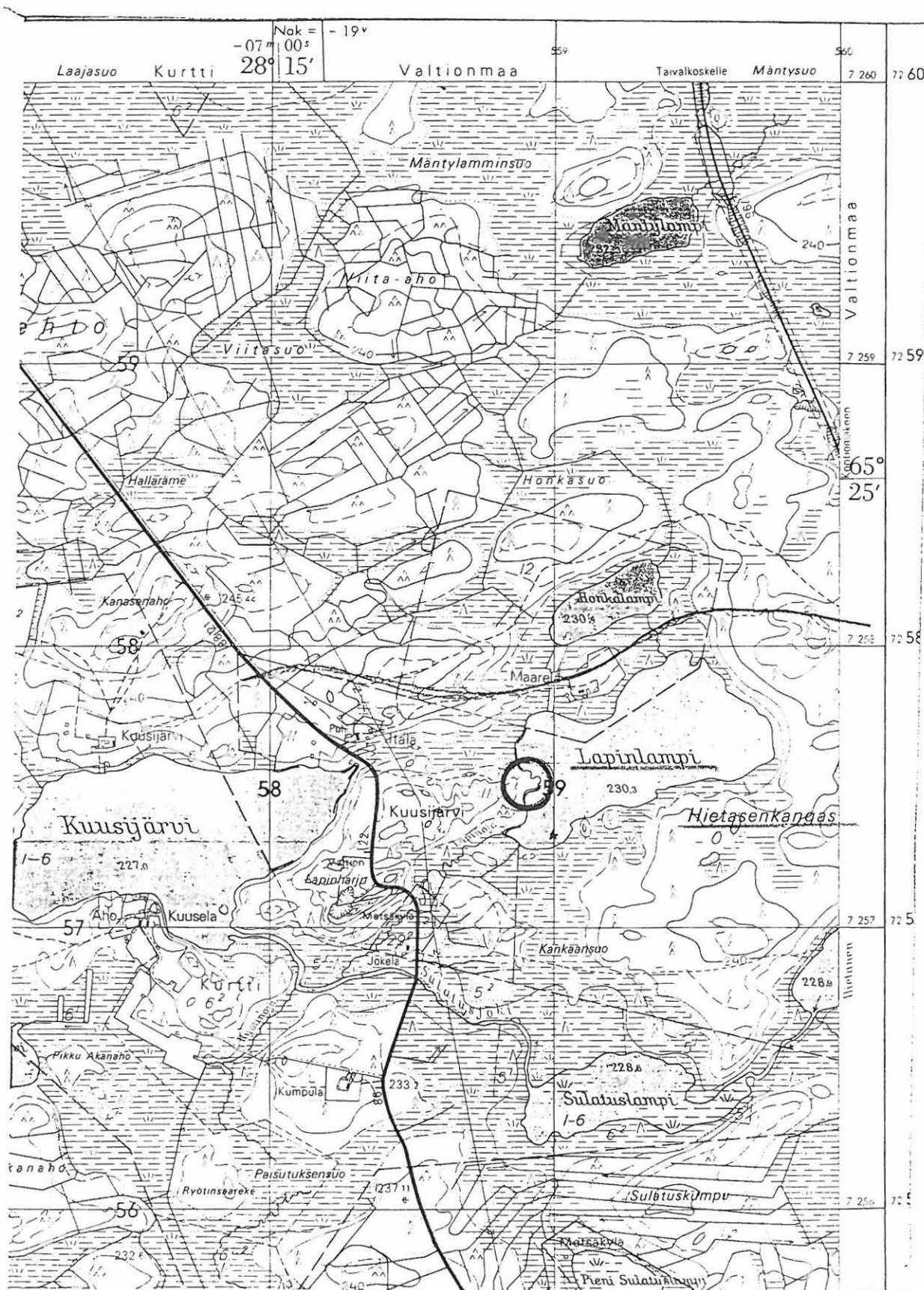
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3534 04 NARKIOJÄRVI, p. 1972

3534 04 NARKIOJÄRVI

x = 7275 45 ja 40 sekä 7257 34

M. Sarkkinen,

y = 3558 85 ja 3559 60 sekä -00

Taivalkosken inventointi 1999 z = n. 230 - 232,5

TAIVALKOSKI 39

Kohteen nimi:	Tölpäreenhauta NW
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II?/III.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7275 95 - 7276 12, y = 4454 53 - 4454 82, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	30:3
Maanomistaja:	Rikhard Nissinaho

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 35 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta vajaat 1,5 km lounaaseen, Ala-Irnin pohjoisrannalla Tervaniemestä koilliseen olevalla alavalla, osin soistuneella hiekkarannalla ja hiekkasärkillä.

Koordinaattien rajaamalla alueelta on havaittu pesäkkeellisesti erilaisia kivikautisten asuinpaikkojen jälkiä viidestä kohdasta. Löytöinä alueilta on kvartsiesineitä ja -iskoksia sekä palanutta luuta. Näiden lisäksi löytöpaikoilla on palanutta kiveä. Asuinpaikat ovat pääasiassa säännöstelyn seurauksena tuhoutuneet, ainoastaan parilla löytöpaikalla voi olla jonkin verran säilyneenä asuinpaikkojen rippeitä.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

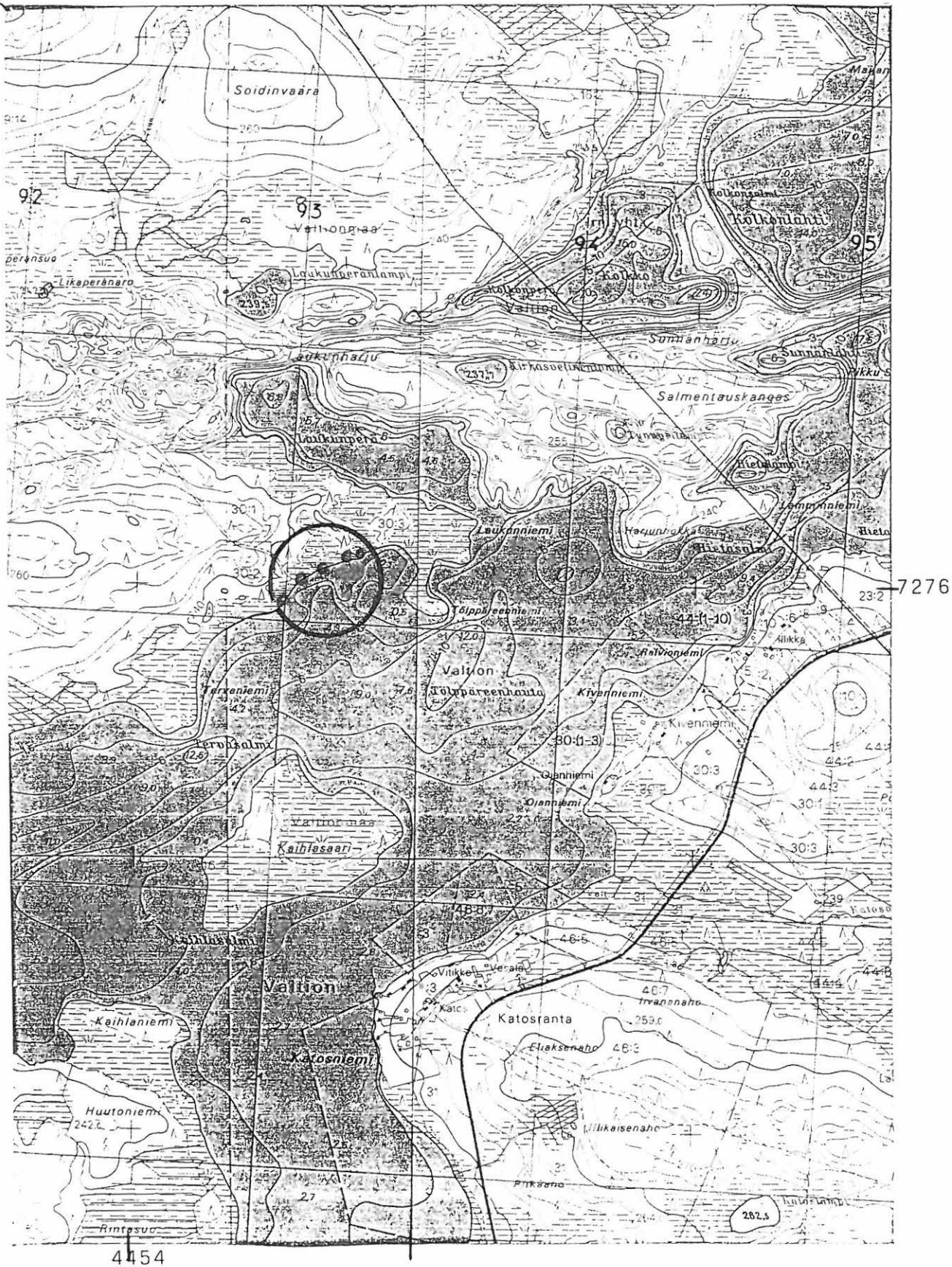
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 95 - 7276 12
 y = 4454 53 - 4454 82
 z = n. 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 40

Kohteen nimi:	Tölppäreenniemi N
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7276 11, y = 4454 99, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	30:3
Maanomistaja:	Rikhard Nissinaho

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 36 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta noin kilometrin lounaaseen Ala-Irniin pohjoisrannalla, Tervaniemestä koilliseen olevan laajahkon alavan niemen tyvessä olevalla hiekkasaarekkeella Tölppäreenniemestä pohjoisluoteeseen.

Kyseessä on alaltaan noin 10 x 20 metrin kokoinen mäntyainta kasvava luode-kaakko -suuntainen saareke, jota lounaispuolella ympäröi säännöstelyn aikaansaama rantahietikko ja muualla soistunut kaislikkoinen kosteikko. Saarekkeen kaakkoisrannan noin puolimetrisestä törmästä ja sen yläpuoliselta kankaalta on tavattu asuinpaikan merkkeinä kvartsia ja palanutta kiveä, mm. ainakin yksi selvä liesi. Saarekkeen laella on ilmeisesti vielä jäljellä ainakin osa asuinpaikasta.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

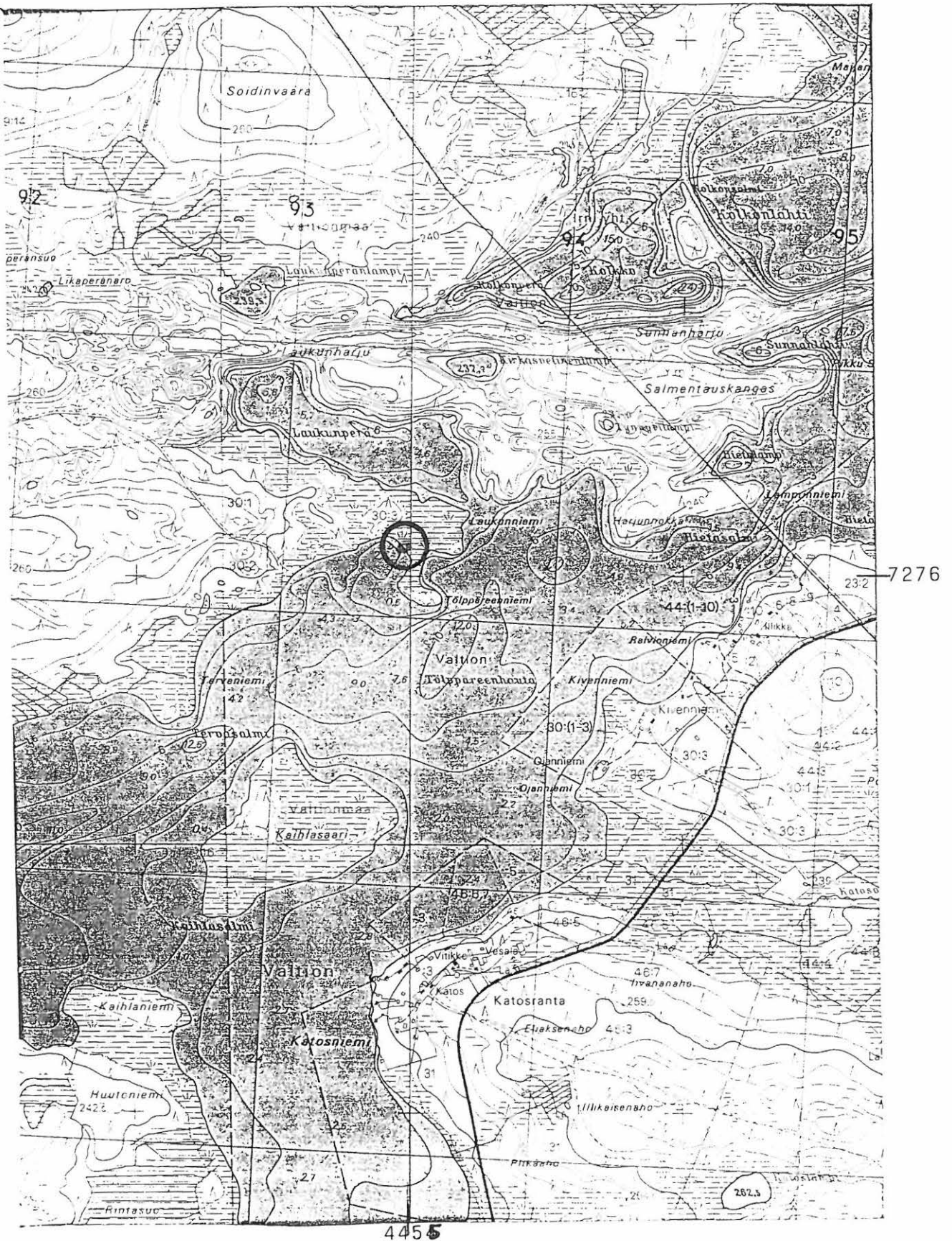
Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

-

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7276 11
 y = 4454 99
 z = n. 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 41

Kohteen nimi:	Paloniemi
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppa. II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7276 08, y = 4455 17, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	30:3
Maanomistaja:	Rikhard Nissinaho

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 36 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta vajaan kilometrin koilliseen Ala-Irnin pohjoisrannalla, Tervaniemestä koilliseen olevan laajahkon alavan niemen itäkärjessä olevalla hiekkasaarekkeella Tölppäreenniemestä pohjoiskoilliseen.

Kyseessä on alaltaan noin 15 x 35 metrin kokoinen nuorta mäntyä kasvava itä-länsi -suuntainen saareke, jota pohjois- ja luoteispuolella ympäröi soistunut kaislikkoinen kosteikko ja muualla säännöstelyn aikaansaama rantahietikko. Saarekkeella ja sen rantahietikolla sekä saarekkeesta länteen/luoteeseen tavattiin asuinpaikkalöytöjä ja runsaasti palanutta kiveä noin 60 - 70 metrin matkalla. Saarekkeen päällä on lisäksi yksi maakuoppa, jonka koko on noin 1,5 - 2 metriä.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

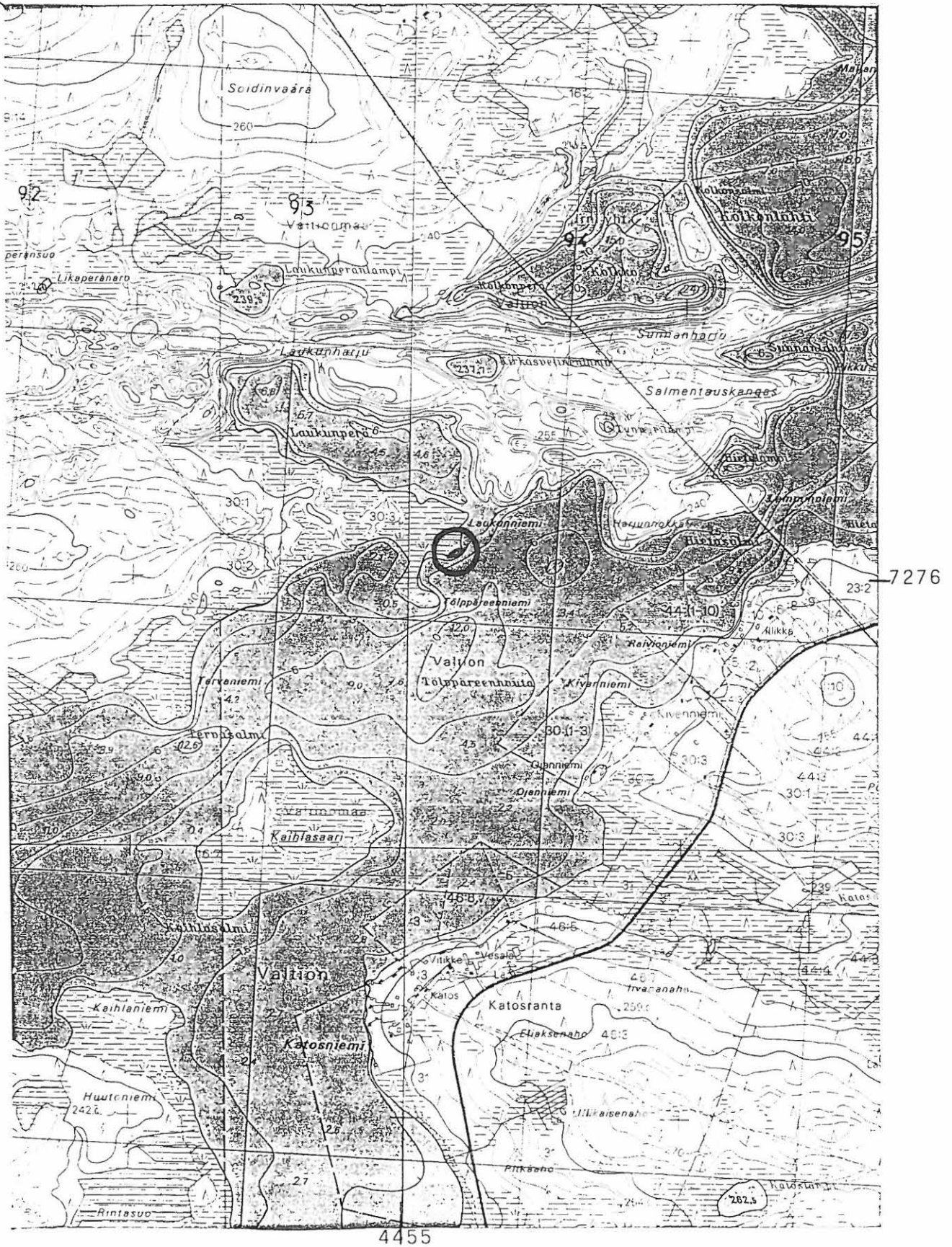
Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

-

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7276 08
 y = 4455 17
 z = n. 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 42

Kohteen nimi:	Tölppäreenniemi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II?/III.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7275 90, y = 4455 12, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	30:3
Maanomistaja:	Rikhard Nissinaho

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 36 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta runsaan kilometrin lounaaseen Ala-Irnin pohjoisrannalla, Tervaniemestä koilliseen olevan laajahkon alavan niemekkeen etelärannan niemessä.

Alue on säännöstelyn aikaansaamaa rantahietikkoa ja matalan kasvillisuuden peittämää hiekkasärkkää. Käytännössä säännöstelyn tuhoamalla paikalla on tavattu asuinpaikan jäänteinä kvartsia ja palanutta kiveä. Löytöpaikan länsipuolella on kapea rannanpuolelta sortunut harjanne, jonka alueelta ei kuitenkaan tarkastuksen yhteydessä löydetty asuinpaikan jälkiä. Maastollisesti on mahdollista että asuinpaikka jatkuu harjanteelle.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

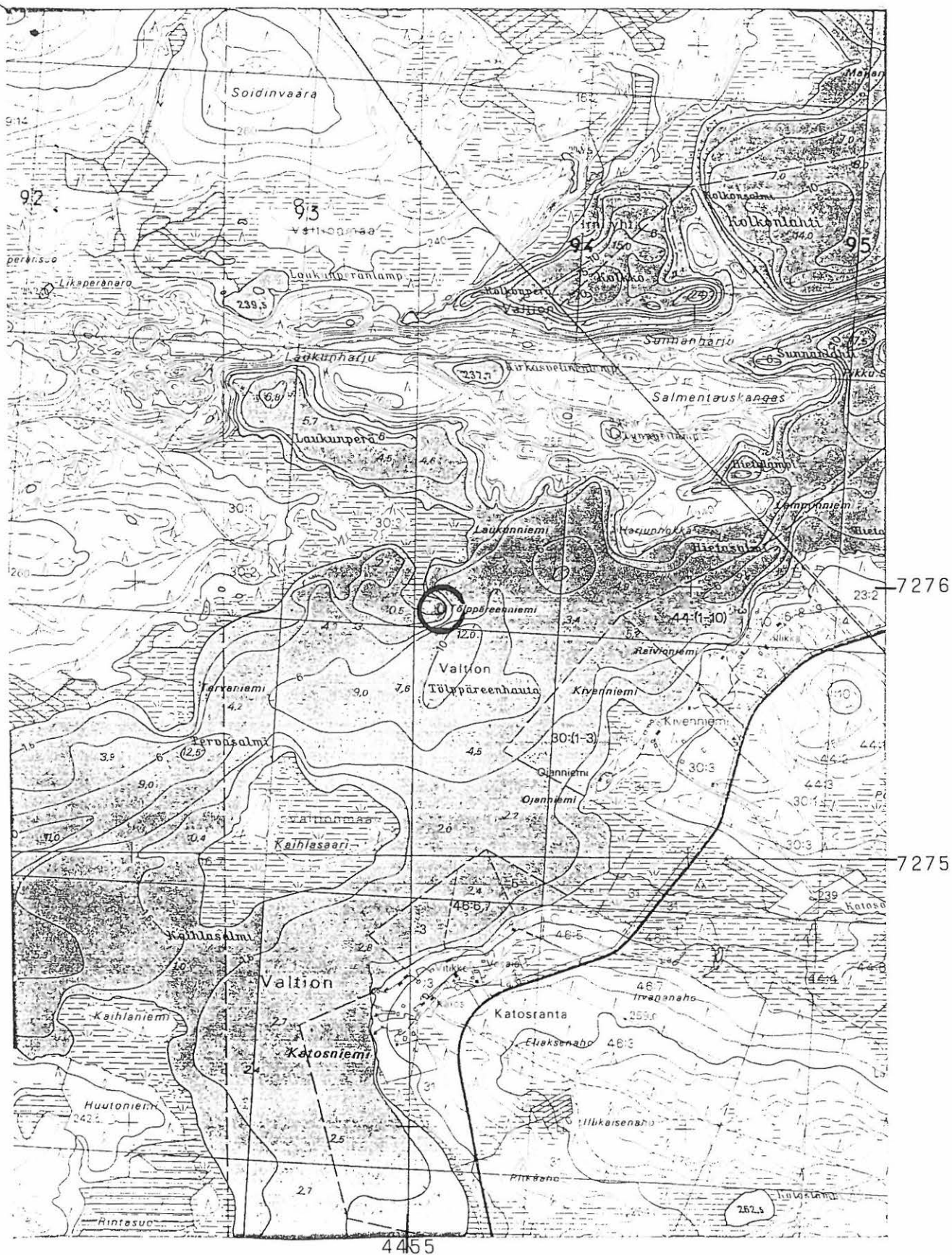
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 90
 y = 4455 12
 z = n. 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 43

Kohteen nimi: Ojanniemi, Ala-Irni
Määrittys ja mj-luokka: maakuoppia(?). II.
Peruskartta: 4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit: $x = 7275\ 26$, $y = 4455\ 66$, $z = n. 237,5 - 240$
Kylä, kylänosa: Jokijärvi(?), Ala-Irni
Tila, rek:no: Ojanniemi 30:2
Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 37 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta runsaan kilometrin lounaaseen Ala-Irniin itärannalla Kaihlasaaresta itään olevalla niemellä, idästä Ala-Irniin laskevan Katosojan suusta noin 300 metriä pohjoiseen.

Kesäkäytössä olevan Ojaniemen tilan rakennusryhmän etelä- ja länsireunalla, aivan pihamaan tuntumassa on kaksi pyyntikuoppaa muistuttavaa maakuoppaa. Asuinpaikasta kertovia löytöjä ei paikalta ole tehty.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

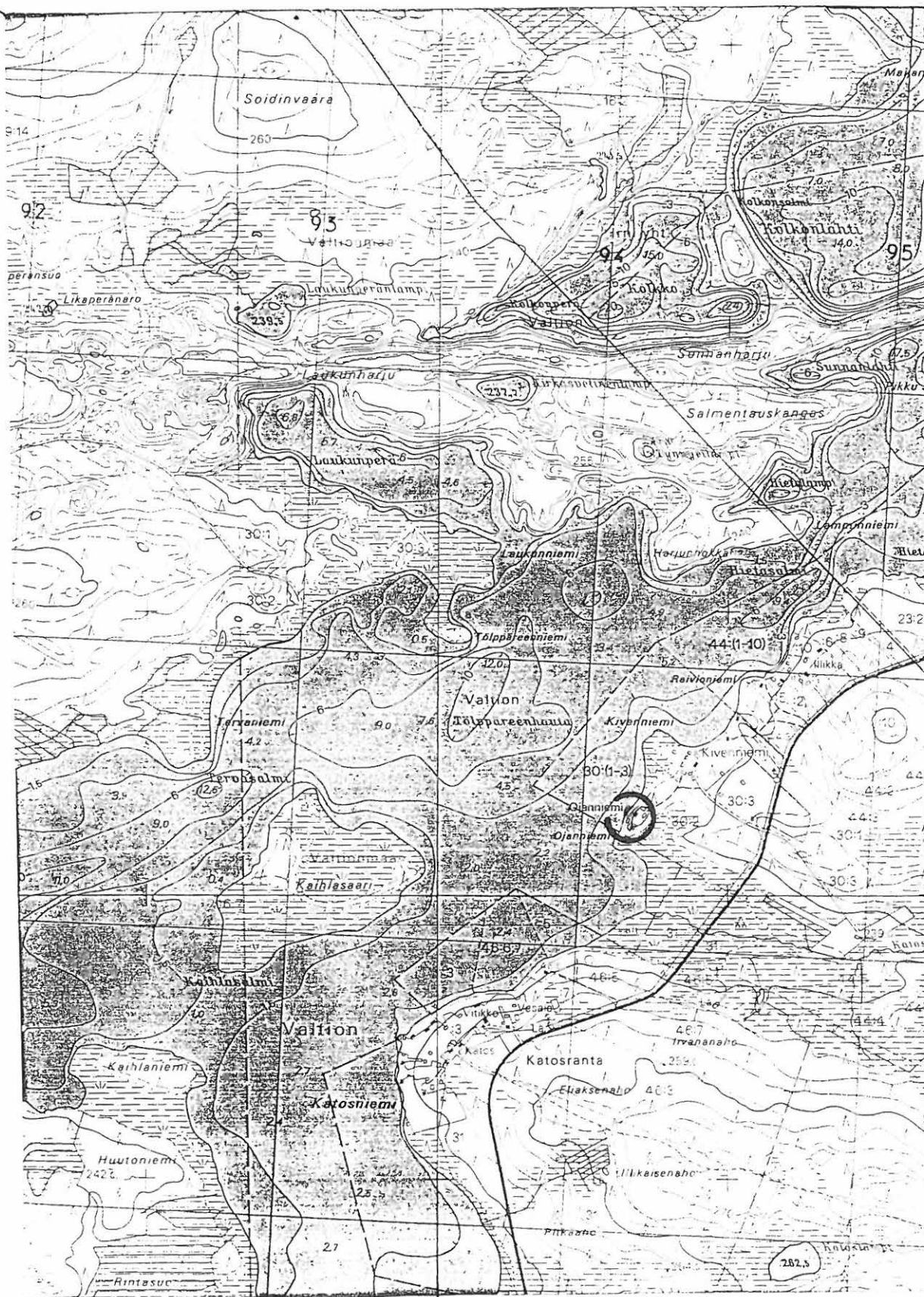
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 26
 y = 4455 66
 z = 237,5 - 240

TAIVALKOSKI 44

Kohteen nimi:	Kaihlasaari E
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maa-/pyyntikuoppia(?). II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7274 98 – 7275 12, y = 4454 76-94, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Ala-Irni
Tila, rek:no:	30:3
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 36 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta noin 1,8 km lounaaseen Ala-Irnin Kaihlasaaren itärannalla. Saaren itäosa on valtaosaltaan alavaa soistunutta kosteikkoa, jonka poikki kulkee pääsuunnassa lännestä itään kapea hiekkaharjanne, joka kasvaa mäntymetsää.

Alueella on kivikautinen asuinpaikka ja viisi maakuoppaa, mahdollisia pyyntikuoppia. Asuinpaikka sijaitsee harjanteen säännöstelyn sortaman itäpäähän itäpuolisella rantahiekalla. Kyseessä on noin 5 x 25 metrin kokoinen rannansuuntainen hietikko, mistä on tavattu asuinpaikkalöytöjen lisäksi ainakin yhden tulisijan jäännökset. Maakuopat sijaitsevat harjanteen laella noin 200 metrin matkalla. Kuopista ainakin kolme on pyöreää. Niiden halkaisija on 1,5 - 4 metrin ja syvyys 40 - 70 cm. Yksi kuopista on kooltaan noin 2 x 3 x 0,3 metriä ja yksi noin 1 x 3 metriä. Kolmen kuopan ympärillä on valli.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

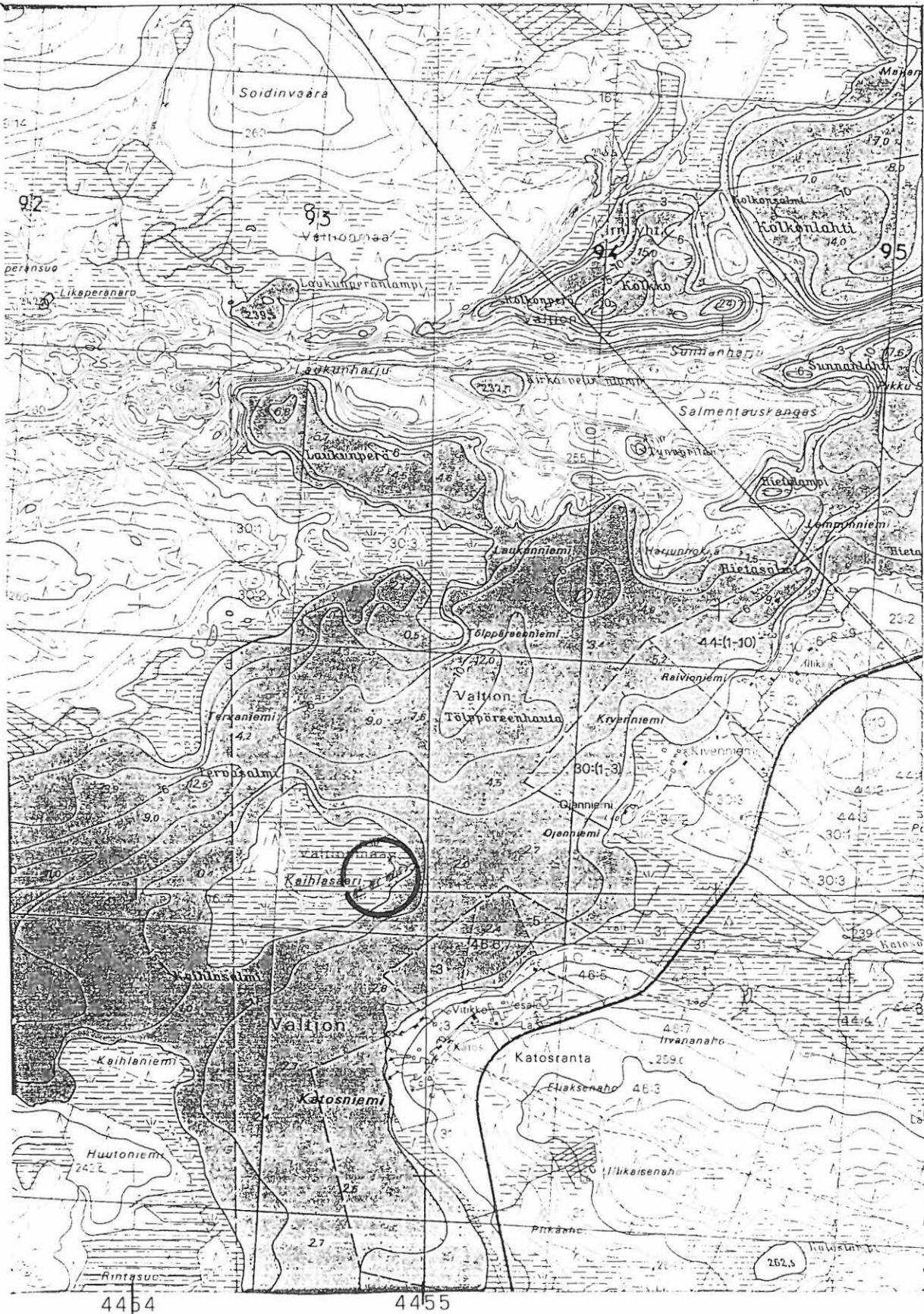
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7274 98 - 7275 12
 y = 4454 76 - 4454 94
 z = 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 45

Kohteen nimi:	Kaihlasaari W
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen(?) asuinpaikka, maakuoppia/pyynti(?). II?/III.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	x = n. 7275 04-30, y = n. 4454 32-52, z = n. 236,5 - 237,5
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Ala-Irni ja Jokijärvi, Ala-Irni
Tila, rek:no:	16:7
Maanomistaja:	Yhtyneet Paperitehtaat (16:7) ja Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 36 km itään, Taivalkosken ja Kuusamon rajalta noin 2 km lounaaseen Ala-Irnin Kaihlasaaren länsiosassa. Saari on valtaosaltaan alavaa soistunutta kosteikkoa, jonka länsiosan luoteisrannalla on hieman korkeampaa jokseenkin tasaista hiekkasaareketta.

Alueella on kivikautinen asuinpaikka ja kuusi maakuoppaa, mahdollisia pyyntikuoppia. Asuinpaikan merkkejä on tavattu kahdesta kohdin. Ne sijaitsevat saarekkeen länsirannalla noin 180 metrin päässä toisistaan. Näistä eteläisempi sijaitsee saarekkeen eteläosassa kylien välistä rajaa osoittavan pyykin länsipuolella. Noin 10 metriä pyykistä länteen on tavattu vesirajassa olleita palaneita kiviä. Toinen asuinpaikkaan viitannut palaneiden kivien kohta sijaitsee tästä noin 180 metriä koilliseen, vesirajassa sekin. harjanteen säännöstelyn sortaman itäpäähän itäpuolisella rantahiekalla. Ensin mainitusta kohteesta itään saarekkeen eteläreunalla on kaksi kahden kuopan ryhmää, toinen asuinpaikkakohdasta noin 100 metrin ja toinen noin 160 metrin päässä. Loput kaksi kuoppaa sijaitsevat viimeksi mainitusta noin 180 suoraan pohjoiseen saarekkeen pohjoisreunalla. Kuoppien halkaisija on 2 - 3 metriä ja syvyys 50 - 70 cm. Isosta saarekkeesta pohjoiseen olevalla pienellä saarekkeella on samoin kuin em. kuoppien läheisyydessä on useita pieniä, halkaisijaltaan noin 1 - 1,5 metrisiä matalia kuopanteita.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

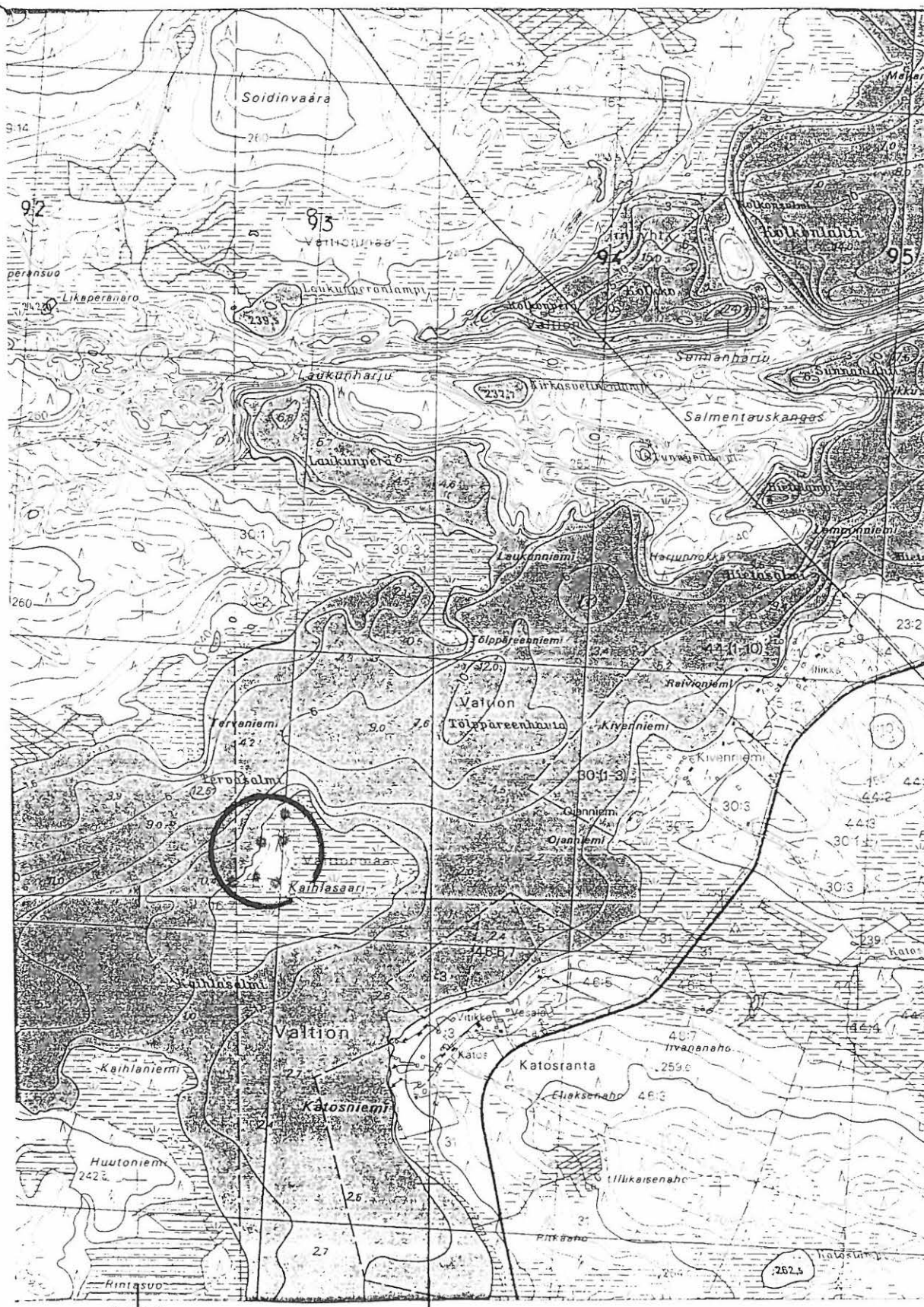
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 04 - 30
 y = 4454 32 - 52
 z = 236,5 - 237,5

TAIVALKOSKI 46

Kohteen nimi:	Pajusalmi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?), maa-/pyyntikuoppia?. II.
Peruskartta:	4512 09 KYLMÄLUOMA
Koordinaatit:	a) x = n. 7278 20, y = n. 4448 72, z = n. 238 - 240 b) x = 7278 20, y = 4448 87, z = n. 240 - 242,5
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Kylmäluoma
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 30 km itään, Iso Pajuluoman ja sen eteläpuolisen Pikku Pajuluoman välisen välisellä kannaksella järvien välisen Pajusalmen molemmilla rannoilla. Alue on kumpuilevaa mäntyä kasvavaa hiekkaperäistä maastoa.

Pikku Pajuluoman etelärannalla a-koordinaattien osoittamalla paikalla, salmen länsipuolella on vesirajasta tavattu asuinpaikkaan viittaavia kvartsilöytöjä. Kankaan päällä löytöalueella on kolme maakuoppaa, joiden halkaisija on noin 2 - 3 metriä ja syvyys puolisen metriä tai hieman enemmän. Salmen itäpuolella b-koordinaattien osoittamalla mäennyppylällä on yksittäinen maakuoppa, jonka halkaisija on noin 2 - 2,5 metriä. Kuoppa on syvempi kuin salmen länsipuoliset kuopat.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

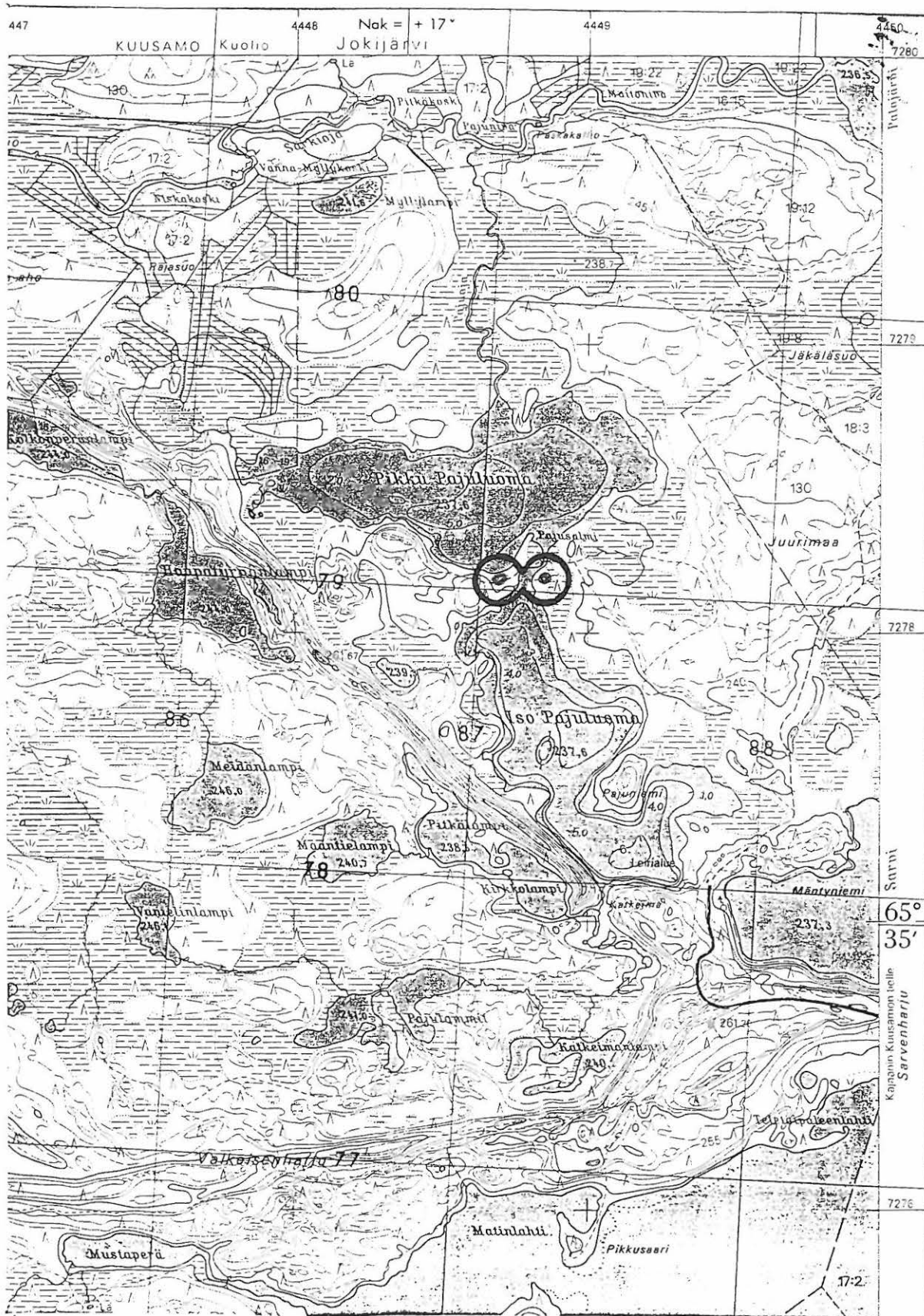
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1993, J. Saukkonen, T. Salminen ja T. Pärssinen

Aiemmat löydöt: KM

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 4512 09 KYLMÄLUOMA, p. 1986

4512 09 KYLMÄLUOMA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7278 20 ja 20
 y = 4448 72 ja 87
 z = n. 238 - 242,5

TAIVALKOSKI 47

Kohteen nimi:	Poroperä
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka, tuhoutuneita asuinpaikkoja. III.
Peruskartta:	4521 05 INKEE
Koordinaatit:	a) $x = 7295\ 24$, $y = 4433\ 60$, $z = n. 231,6$ b) $x = 7295\ 33$, $y = 4433\ 40$, $z = n. 231,6$ c) $x = 7295\ 40$, $y = 4433\ 26$, $z = n. 231,6$
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Inkee
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 24 km koilliseen, Kostojärven kaakkoiskulmassa olevan Poroperän etelärannalla. Poroperä on nelisen kilometriä pitkä ja puolisen kilometriä leveä kaakkoon pistävä Kostojärven lahti. Lahden eteläpuolella oleva Kärryvaara nousee suhteellisen nopeasti yli 70 metriä järven pinnan yläpuolella. Rannat ovat huuhtoutunut järveen säännöstelyn seurauksena. Järven ranta on kivikkoinen ja kapean rantakaistan jälkeen jyrkästi nouseva. Muutamit hiekkaisemmat kohdat, missä ranta on loivempi ovat pääsääntöisesti soistuneet.

Alueelta on aiemmin löydetty kvartsiittinen kiviveitsi, jonka löytöpaikalla on todettu tuhoutunut asuinpaikka (a-koordinaatit). Paikalla havaittiin rantavedessä muutamia kvartseja. Tästä noin 200 metriä luoteeseen oli alava rannankohta, joka kuitenkin oli murakon peitossa ja vettynyt (b-koordinaatit). Vesirajassa ja saappaan syvyydessä oli toistakymmentä veden hiomaa kvartsia ja jokunen palanut kivi noin 20 - 30 metrin matkalla. Soistuneen rannan murakkoon ei kunnan koekuoppaa saatu tehtyä. Tästä noin 100 - 150 metriä luoteeseen oli loiva lahdelmä, joka oli ympäröiviä rantoja vähäkivisempi (c-koordinaatit). Paikalla havaittiin jokunen veden hioma kvartsi rantavedessä ja vesijätöllä. Kohteet ovat käytännössä tuhoutuneet, ainoastaan keskimmäisen kohteen yläpuolella olevalla soistuneella rannalla voi olla säilyneenä asuinpaikan rippeitä. Inventoinnin aikana vesi oli suhteellisen matalalla.

Kohde tarkastettu: 9.6.1999

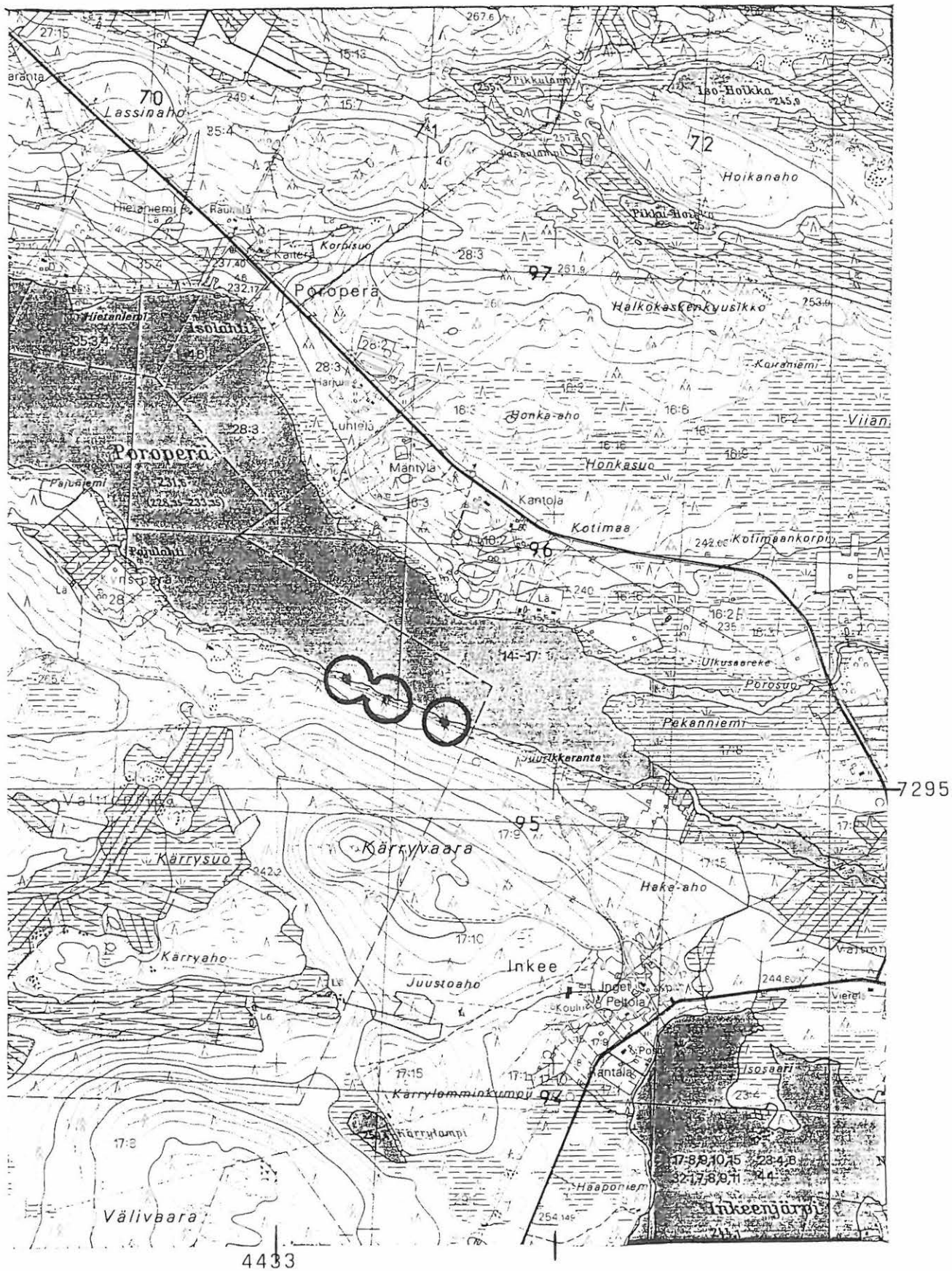
Aiemmat tutkimukset: Tark. 1995, E. Raike ja K. Lorentz

Aiemmat löydöt: KM 27914 kvartsiittiveitsi
KM 28757 kvartseja

Inventointilöydöt: -

Diat: D 449 b-alueen kvartsilöytöpaikkaa itäkaakosta.
D 450 c-alueen kvartsilöytöpaikkaa itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4521 05 INKEE, p. 1986

4521 05 INKEE

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7295 24, -33 ja - 40

y = 4433 60, -40 ja - 26

z = n. 231,6

TAIVALKOSKI 48

Kohteen nimi:	Virkkunen
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	3543 01 VIRKKUNEN
Koordinaatit:	x = n. 7284 61, y = 3543 11, z = n. 240 - 245
Kylä, kylänosa:	Loukusa, Virkkunen
Tila, rek:no:	2:4
Maanomistaja:	Juha Virkkunen, Taivalkoski

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 17 km luoteeseen, Virkkusenjärven etelärannan Isoniemellä, järvestä etelään laskevan Loukusanjoen niskasta noin 300 metriä itään, Virkkusen päärakennuksesta noin 100 - 150 metriä pohjoiskoilliseen, talon pihapiirin ja rannan välisellä pellolla. Alue laskee loivasti kohti järveä.

Koordinaattien osoittamalta paikalta on löydetty kivikirves (KM 27946). Lisäksi nuottakodan luota, päärakennuksesta noin 140 metriä WNW, mainitaan löydetyksi yksi kiviesine. Nuottakodan luona ollut pelto oli ketona ja sen kohdalla ylempänä rannassa ollut pelto oli viljalla. Tältä alueelta ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Kivikirveen löytöpaikan tuntumasta tavattiin viljelyksessä olleiden peltojen reunoilta vain pari kvartsilohelmaa/-iskosta. Esineen löytänyt Aarno Virkkunen on aikoinaan kerännyt pellostä koko joukon erilaisia kiviä ja rautaesineitä, jotka olivat säilytteillä kahdessa talon aitoista. Viimeksi mainitut ovat normaalia historiallisen ajan talonpoikaista rautatavaraa, jota alueelle on hyvinkin ehtinyt kertyä, sillä kerrotun mukaan tila on perustettu 1500-luvulla. Kivistä valtaosa näytti olevan luonnonkiviä, mutta joukossa oli myös kvartsi-iskoksia ja esineitäkin. Lisäksi joukossa oli jokunen asekvartsilohelma. Mukaan pyydettiin muutama näyte oppaana olleelta talon emännältä Kyllikki Virkkuselta. Löytöjä ei enää esineiden löytöpaikkoja muistanut, mutta niiden kerrottiin olevan pääosin juuri kuvatulta pellolta. Kiviä oli siis melkoinen joukko, eikä kaikkia ehditty käymään läpi. Sekä pellolla tehtyjen, tosin vähäisten, havaintojen ja paikalta kerätyn aineiston perusteella paikalla näyttää olleen kivikautinen asuinpaikka.

Kohde tarkastettu: 22.6.1999

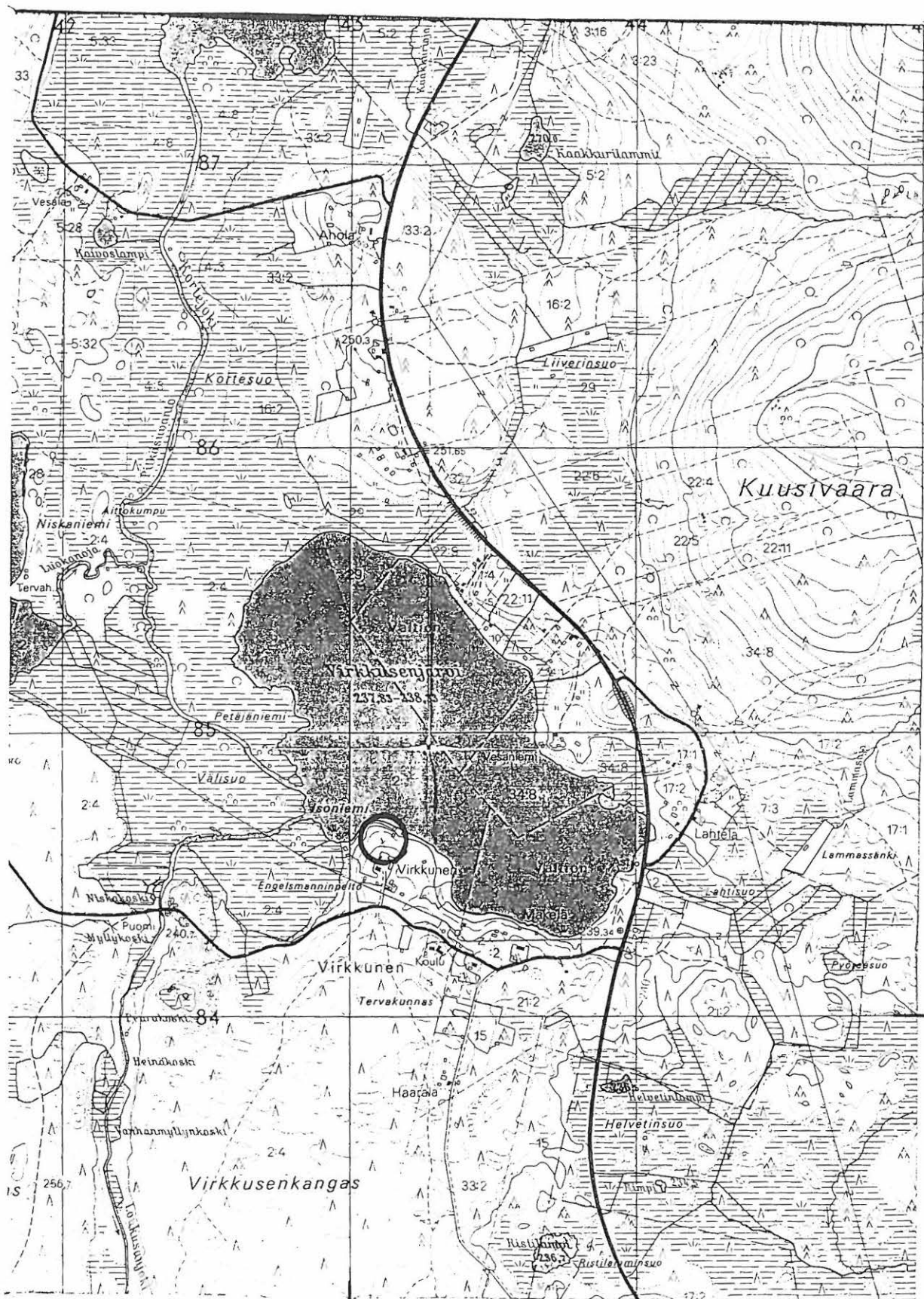
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 27946 kivikirves

Inventointilöydöt: KM 31721:1-4 kivilajilohelma, kvartsisineitä

Diat: D 451 Löytö- ja asuinpaikka-alueita kaakosta.
D 452 Löytö- ja asuinpaikka-alueita lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 01 VIRKKUNEN, p. 1987

3543 01 VIRKKUNEN
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7284 61
 y = 3543 11
 z = n. 240 - 245

TAIVALKOSKI 49

Kohteen nimi:	Kaupinmutka E
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	3543 07 KOITILA
Koordinaatit:	x = 7286 90, y = 3567 31, z = n. 220
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Kostonjoki
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 15 km koilliseen, Kuusamontien ja sen länsipuolisen Kostonjoen välissä, Kaupinmutkan itärannalla, mäntyä kasvavan loivasti jokea kohti laskevan Kaupinkankaan luoteisreunalla. Kaupinmutka on Kostonjoen laajentuma, jossa joen kulku kääntyy suorakulmaisesti länteen. Paikalla on vanha sorakuoppa, joka sijaitsee noin 50 - 60 metriä Kuusamontiestä. Näiden välillä on vanhan Kuusamontien pohjaa. Sorakuopan ja joen välillä kulkee sähkölinja, jonka alitse kulkee joenrantaan johtava tie sorakuopan eteläpuolitse. Sorakuopassa kasvaa nuoria koivuja, eikä siitä ole otettu maata pitkään aikaan.

Rantaan johtavalta tieltä kuopan tasalta tavattiin pari kvartsi-iskosta, samoin kuopan itä- ja pohjoisreunoilta. Länsireunalla laskettiin toistakymmentä kvartsi-iskosta. Kuopan pohjoispuolella on osin soranoton tuhoama vanha talonpohja. Tämän pohjoispäästä noin 15 metriä jokeen päin tehdystä koekuopasta tavattiin kvartsikaapimen puolikas. Pian tämän löytöpaikan länsipuolella, sähkölinjan itäreunalta maasto alkaa laskea jyrkemmin, samalla maaperä muuttuu karkeammaksi ja kivikkoiseksi. Löytöalueella maaperä on karkeaa hiekkaa ja jonkin verran kiveä. Sorakuopan ja talonpohjan pohjoispuolelle tehtiin 2 - 3 koepistoa, mutta niistä ei tehty asuinpaikkaan viittaavia havaintoja. Alueella olevat pienet kuopat lienevät talonpoikaisia. Rantaan johtavan tien eteläpuolella maasto laskee ja on Kuusamontien puolella tuhoutunut tervahaudan ja muiden myöhempien kaivelujen, mm. tien rakentamisen tuloksena. Asuinpaikan raja noudattelee jokseenkin 220 metrin korkeuskäyrää.

Kohde tarkastettu: 2.6.1999

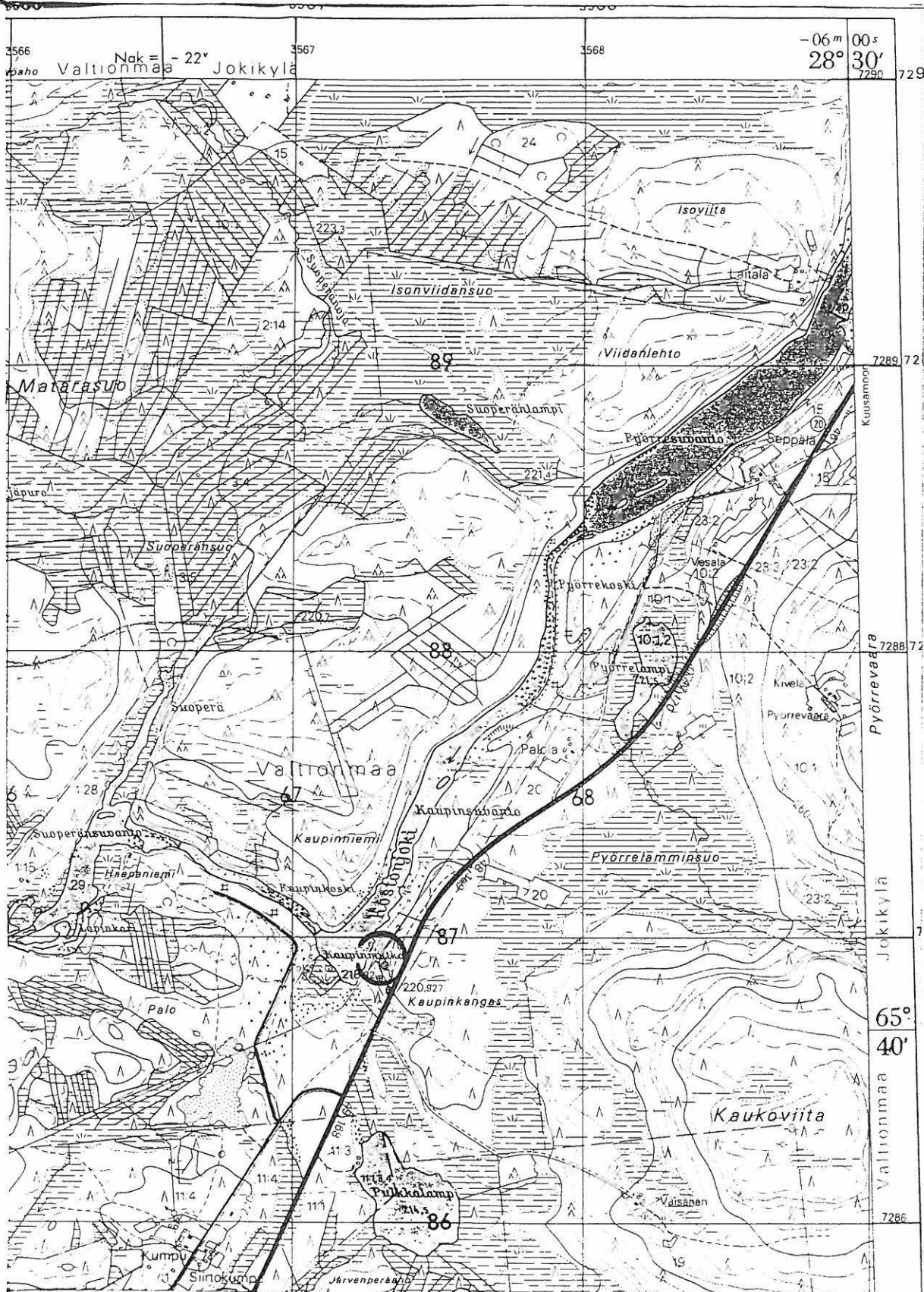
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31722 kvartsikaapimen katkelma

Diat: D 453 Vasemmalla rantaan johtava tie, keskellä ja oikealla hiekkakuoppaa, molemmilta asuinpaikkalöytöjä, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 07 KOITILA, p. 1987

3543 07 KOITILA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7286 90
 y = 3567 31
 z = n. 220

TAIVALKOSKI 50

Kohteen nimi:	Hiisiniemi
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	4512 04 KORVUA
Koordinaatit:	x = 7254 37, y = 4437 07, z = n. 245
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Korvuanjärvi
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 29 km kaakkoon, Korvuanjärven länsirannalla olevalla lähes kilometrin pituisella kapealla niemellä. Hiisiharjusta itäkaakkoon pistävä niemi on noin 700 metrin matkalta kärkeen kapeneva korkea ja kapea soraharjanne. Niemen päässä on riuttamainen vain vähän vedestä nouseva, noin 400 metriä pitkä kapea sorakivikkoinen niemi.

Korkean harjanteen kärjestä tavattiin asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Löytöpaikka on loivasti lounaaseen viettävä tasanne muutoin kuperan harjanteen päässä. Tasanteen reunat putoavat jyrkästi noin 2 - 3 metriä vesirajaan, koillinen törmä on kulunut ja huuhtoutunee vähitellen. Havainnot tehtiin tasanteen keskiosasta kuluneelta maastonkohdalta ja koillisirannan sortumasta. Lisäksi tasanteen lounaisreunalla, harjanteen kärjessä olevan ison petäjän ja harjanteen lounaisreunalla olevan nuotiokiveyksen välille tehdystä koepistosta tavattiin turpeen ja huuhtoutumiskerroksen alta palanutta ja likaantunutta maata, palanutta kiveä ja yksi kvartsi-iskos. Kaikkiaan paikalla, noin 20 - 25 metrin pituudelta harjanteen kärjessä, tavattiin kymmenkunta kvartsi-iskosta. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Harjanteen kärjen vesirajasta, korkeammalta harjanteelta tai ns. riutalta ei asuinpaikan merkkejä tavattu.

Kohde tarkastettu: 3.6.1999

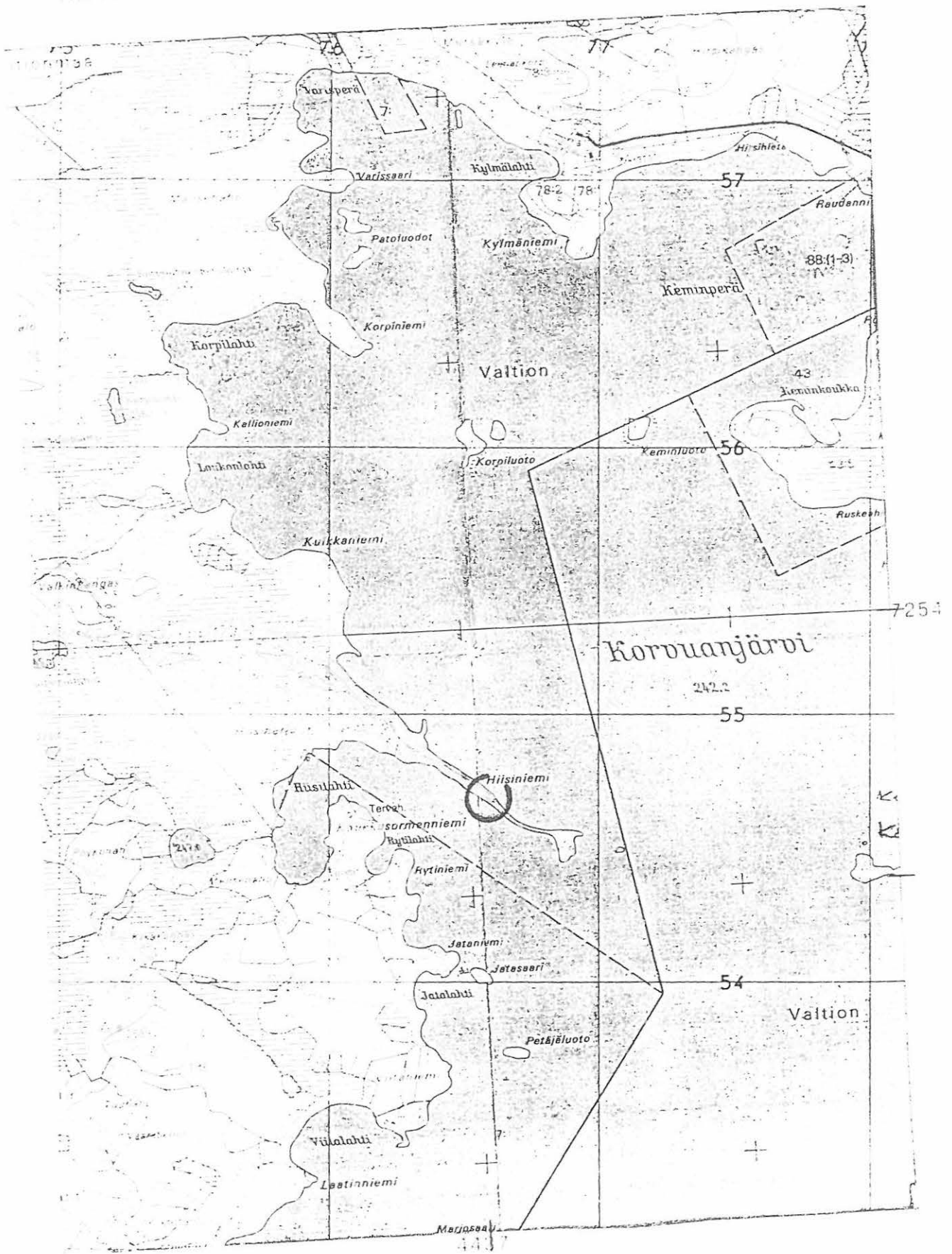
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 454 Hiisiniemen metsäinen pää riutalta kuvattuna, itäkaakosta.
D 455 Niemiharjanteen pää, asuinpaikkahavainnot vasemmalta törmästä ja oikealla alhaalla olevasta nuotiosta kärkeen päin, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 4512 04 KORVUA, p. 1986

4512 04 KORVUA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7254 37
 y = 4437 07
 z = n. 245

TAIVALKOSKI 51

Kohteen nimi: Loukonlahti
 Määrittely ja mj-luokka: maakuoppia. II.
 Peruskartta: 4512 04 KORVUA
 Koordinaatit: $x = 7255\ 44$, $y = 4435\ 98$, $z = n. 250$
 Kylä, kylänosa: Valtionmaa, Korvuanjärvi
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja: Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 27 km kaakkoon, Korvuanjärven pohjoisosan länsirannan Loukonlahden lounaispuoleisella rannalla Valkinkankaan koillisosassa. alue on mäntyä ja kuusta kasvavaa sorakangasta noin 5 - 7 metriä vesirajan yläpuolella. Lahden rannassa on metsähallituksen laavu, jonka eteläpuolella on lähde. Lähteen eteläpuolelta lähtee rannasta kaakkoon kankaalle nouseva polku.

Lähteestä noin 50 metrin päässä, kankaan reunalla ensimmäisellä tasanteella aivan polun vieressä on yksi maakuoppa, jonka halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys noin 50 - 60 cm. Tästä edelleen noin 50 metriä kaakkoon pienellä niemekemäisellä tasanteella on yksi selvä kuoppa, jonka halkaisija on noin 3,5 metriä ja syvyys 50 - 60 cm. Jääkohmeiseen maahan tehty koekuoppa paljasti huuhtoutumiskerroksen. Tämän kaakkoispuolella noin 5 - 6 metrin päässä oli kaksi hieman epämääräistä laakeahkoa kuopannetta, joiden halkaisija oli noin 2 metriä ja syvyys 30 - 40 cm. Kvartsia tai muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei alueelta löydetty, rikkoutuneita maanpinnankohtia ei tosin kuoppien läheisyydessä ollut.

Kohde tarkastettu: 3.6.1999

Aiemmat tutkimukset: -

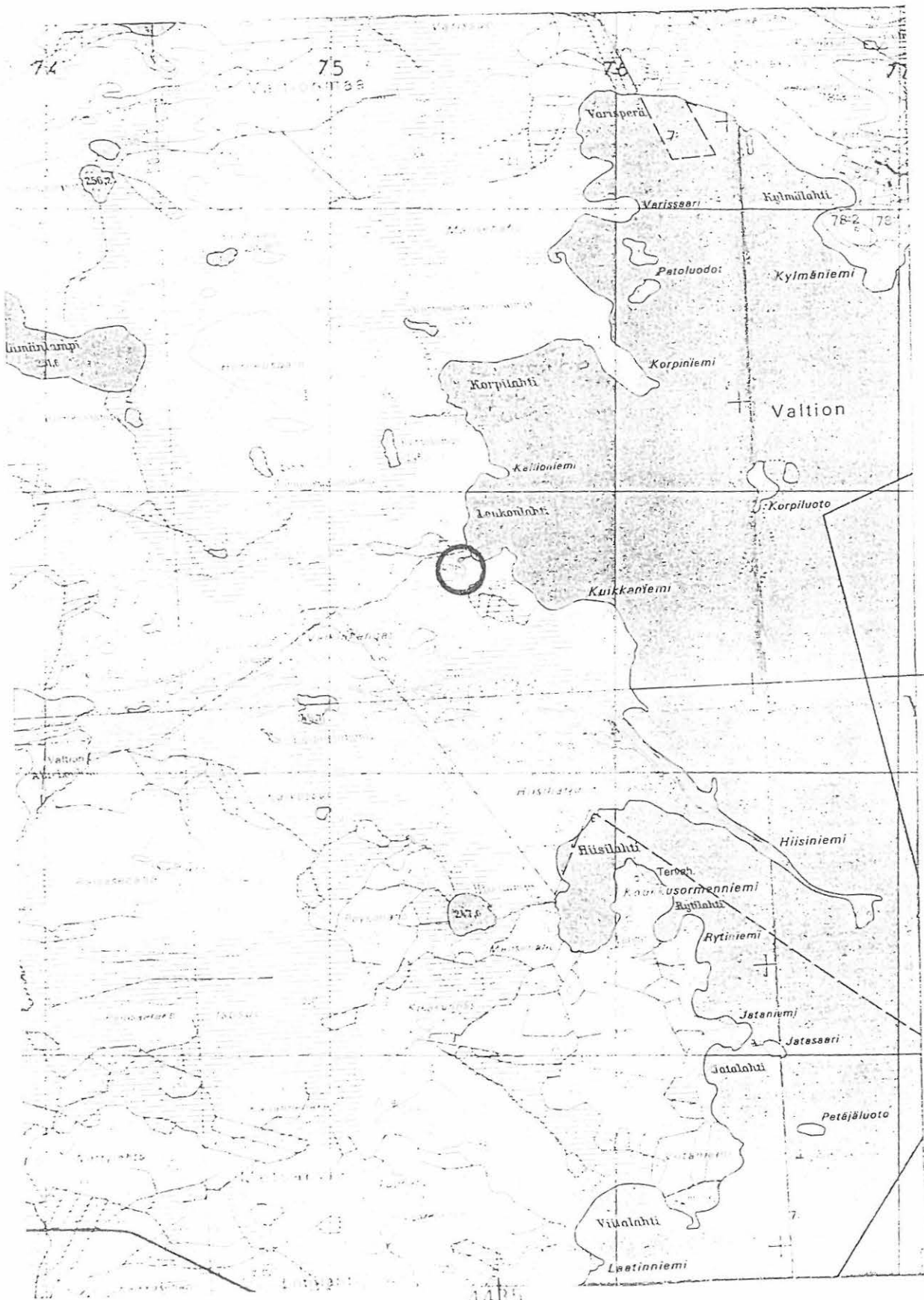
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 456 Rannempi maakuoppa, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 04 KORVUA, p. 1986

TAIVALKOSKI 51 Loukonlahti

4512 04 KORVUA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7255 44
 y = 4435 98
 z = n. 250

TAIVALKOSKI 52

Kohteen nimi: Valkki E
 Määrittys ja mj-luokka: maakuoppia, pyyntikuoppia(?). II.
 Peruskartta: 4512 04 KORVUA
 Koordinaatit: x = 7254 96, y = 4434 64, z = n. 255
 Kylä, kylänosa: Valtionmaa, Korvuanjärvi
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja: Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 27 km kaakkoon Korvuanjärven länsipuolisella metsäalueella, Valkki- ja Ala-loukko- nimisten pienten järvien välisen kapean ja korkean kannaksen itäpäässä, noin 100 metriä Valkin itäpään koillisrannalla olevasta metsähallituksen laavusta etelään/etelälounaaseen. Alue on pääasiassa mäntyä kasvavaa moreeniharjannetta. Kannakseksi kapenevaa harjannetta kulkee itä - länsi -suuntainen uudehko metsäautotie.

Kohdassa, missä laavulta metsätielle tuleva polku nousee harjanteelle ja yhtyy tiehen ja missä harjanne kapenee kannakseksi, on tiestä noin 4 metriä pohjoiseen itä - länsi -suuntainen maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 x 3 metriä ja syvyys noin 80 cm. Tämän kohdalla tien eteläpuolella, noin 3 metriä tiestä, on mitoiltaan edellistä vastaava maakuoppa. Tästä noin 30 metriä itään ja tiestä 8 - 10 metriä etelään oleva kolmas kuoppa on muodoltaan laakea, sen halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys 40 - 50 cm. Kvartsia tai muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei kuoppien luota löydetty.

Kohteesta kertoivat 3.6. Kuusijärvellä tavattu Korvualainen Eero Lohilahti ja Vääräjärven Salmelan isäntä. Heiltä kuullun perusteella alueella on ilmeisesti ollut enemmänkin kuoppia. Ilmeisesti lähes koko kannaksen kapean laen peittävän metsätien rakentaminen on tuhonnut muut kuopat.

Kohde tarkastettu: 3.6.1999

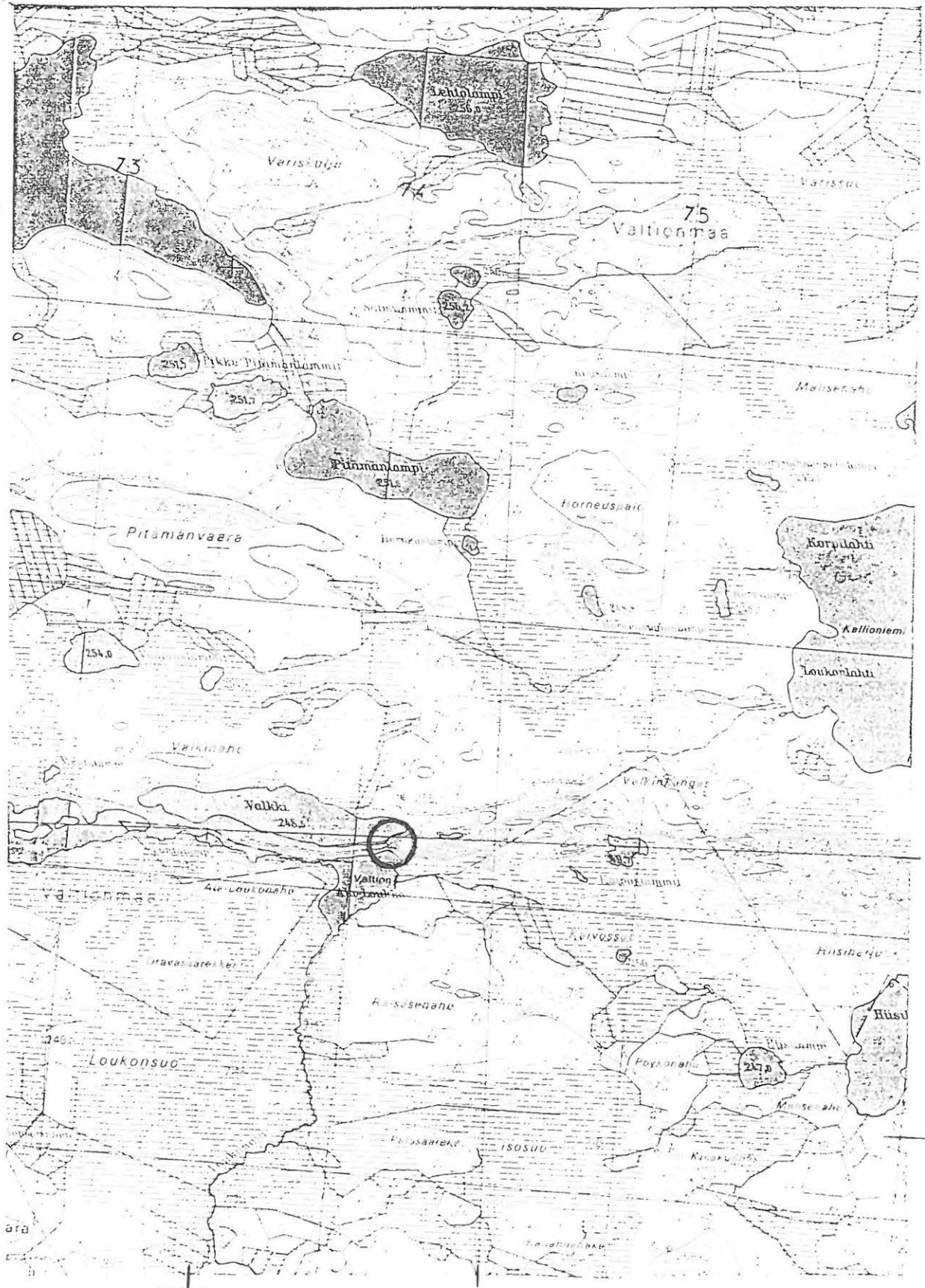
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 457 Tien pohjoispuolinen maakuoppa, idästä.

Kartta: Peruskarttaote 4512 04 KORVUA, p. 1986

4512 04 KORVUA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7254 96
 y = 4434 64
 z = n. 255

TAIVALKOSKI 53

Kohteen nimi:	Nuusalanieniemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia. II/hist. aika
Peruskartta:	3534 01 HONKAVAARA
Koordinaatit:	x = 7259 61 - 82, y = 3540 88 - 3541 03, z = n. 157,5
Kylä, kylänosa:	Jurmu, Parviainen
Tila, rek:no:	8:5 ja 8:9
Maanomistaja:	Viljo Parviainen, Parviaisentie 84 a, Jurmu (8:5) Tapio Lukkari (8:9)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 23 km lounaaseen, Iijoen länsirannan Nuusan- eli Autioniemen tyvessä, Iijokeen idästä laskevan Kisosjoen suusta noin 500 metriä länsilounaaseen. Alue on jokseenkin tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta.

Perimätieto kertoo lappalaisten asuneen paikalla. Nuusalan Viljo Parviainen kertoi kankaalla olevan peurahautoja. Lisäksi Nuusalan talon länsipuolisella peltoalueella on kaksi vanhaa kiukaansijaa. Ne sijaitsevat taloon johtavan tien molemmin puolin vajaan 100 metrin päässä talosta. V. Parviainen kävi opastamassa paikalle. Alueelta tavattiin ainakin 10 selvää kuoppaa, joista kuvaus seuraavassa.

Nuusalaan johtavan tien mutkan kohdalla, tien pohjoispuolella ja tilarajan länsipuolella (x = 7259 75, y = 3540 93) pienellä kumpareella, on halkaisijaltaan noin 4 metriä oleva kuoppa 1, jonka syvyys on noin 1 metri. Kuopan reunalla on selvä noin 1 - 1,5 metriä leveä maavalli. Kuopassa ei tavattu huuhtoutumiskerrosta, sekä keskellä että reunalla oli runsaasti hiiltä ja nokea (sysikuoppa?).

Tästä koilliseen noin 50 metriä, vesijohtokaivannon NE-puolella on soikea NE - SW -suuntainen kuoppa 2, jonka ala on n. 1,5 x 3 m ja syvyys n. 70. Vallissa oli kaksoismaannos, ylemmässä alkava huuhtoutumiskerros, keskellä hiiltä. (V. P:n mukaan tämän vierellä on ollut toinenkin kuoppa, joka on tuhoutunut vesijohtoa kaivettaessa. Lisäksi kuoppien 1 ja 2 välillä on epämääräinen halkaisijaltaan n. 1,5 m ja syvyydeltään noin 15 cm ollut painanne.)

Kuopasta 2 noin 100 m SE ja noin 15 m rannasta sijaitsevan suppilomaisen kuopan 3 halkaisija on n. 3 m ja syvyys 60 - 80 m. Siinä havaittiin selvä huuhtoutumiskerros, mutta ei kaksoismaannosta.

Tästä noin 15 m S, aivan vesijohtokaivannon NE-puolella havaittiin kuoppa 4. Sen halkaisija on noin 3 metriä, kuoppa on täytetty vesijohtokaivannon kaivamisen yhteydessä hiekalla (V. P:n mukaan tällä alueella oli kaivanto tuhonnut 2 kuoppaa).

Kuopasta 4 noin 20 m S, Nuusalan tien eteläpuolella olevan kuopan 5 halkaisija on 3 - 3,5. Kuoppaa oli kaiveltu, V. P:n mukaan kuoppaan on aikoinaan haudattu vasikka.

Tästä n. 7 m SSW olevassa halkaisijaltaan noin 3 metrisessä kuopassa 6 oli taas yritetty kasvattaa korvasieniä, joten keskellä oli maatuneita sanomalehtiä. Reunalla sen sijaan tavattiin huuhtoutumiskerros.

Tästä etelälounaaseen kulkevaa polkua noin 100 m SW, kankaan reunatörmästä noin 5 m päässä olevan kuopan 7 halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys 60 - 70 cm. koepistossa ei ollut hiiltä, mutta se paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen.

Tästä noin 12 m W oleva kuoppa 8 on mitoiltaan samanlainen kuin edellinen, ehkä hieman matalampi.

Kuoppa 9 sijaitsee tästä noin 25 metriä etelään, kankaan eteläreunalle rakenteilla olevasta mökistä (paikalla mökin perustus) n. 15 m NNW. Sen halkaisija on 3 - 3,5 m ja syvyys noin 80 cm. Reunalla oli kaksoismaannos, ylempi huuhtoutumiskerros oli ohut, mutta selvä.

Kuoppa 10 sijaitsee palstojen rajalla olevasta mutkasta (kuoppien 8 ja 9 tuntumassa) 80 - 90 m NE ja rajasta noin 10 metriä NW hieman ympäröivää aluetta korkeammalla maastonkohdalla. Kuopan halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys 40 - 50 cm.

Ainakin osa alueen kuopista on ilmeisen vanhoja, osa taas historialliselta ajalta. Muutamissa oli selvä huuhtoutumiskerros, osassa ohut huuhtoutumiskerros ja kaksoismaannos ja osassa ei ollut huuhtoutumiskerrosta lainkaan. Kvartsia tai muuta suoranaisesti asuinpaikkaan viittaavaa materiaalia ei alueelta löydetty.

Kohde tarkastettu: 4.6.1999

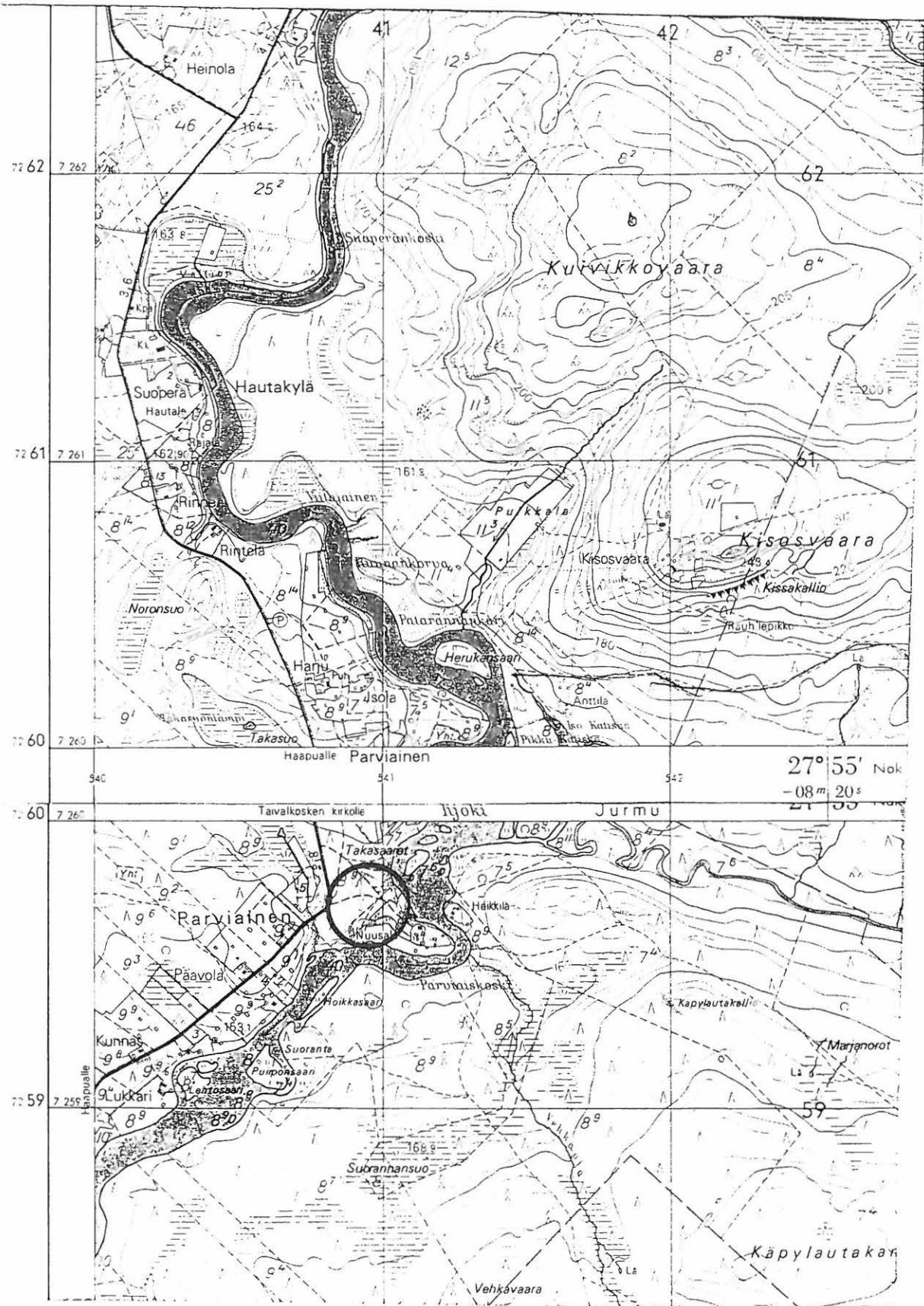
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 458 Maakuopista ensimmäiseksi kuvattu, mahdollinen hiilimiilu tms., lännestä.
D 459 Vanha maakuoppa lounaaseen johtavan polun varrelta, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 3534 01 HONKAVAARA, p. 1972

3534 01 HONKAVAARA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7259 61 - 7259 82

y = 3540 88 - 3541 03

z = n. 157,5

TAIVALKOSKI 54

Kohteen nimi: Saunakari
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3534 06 TAIVALKOSKI
 Koordinaatit: x = 7270 37, x = 3557 77, z = n. 202,5
 Kylä, kylänosa: Kurtti, Väljänsuvanto
 Tila, rek:no: 3:8
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 6 km etelään, Iijoen etelärannalla, etelästä Iijokeen laskevan Oudonjoen suusta n. 200 metriä itään, jokien väliin jäävällä niemimäisellä kankaalla. Alue on mäntyvaltaista sorakangasta. Niemen Iijoen puoleista rantaa kulkee metsäkoneen ajoura.

Polkumaiselta ajouralta tavattiin koordinaattien osoittamalta paikalta puolenkymmentä huonolaatuista kvartsi-iskosta. Ne sijaitsivat rantatasanteella kulkevalla polkumaisella ajouralla noin 4 metrin matkalla 4 - 5 metriä Iijoen rantatörmästä. Ajouran ja rannan väliin tehdystä koeruudusta tavattiin palanutta kiveä. Ajouran rengasjalkien keskelle tehdystä koeruudusta löydettiin yksi työstetty kvartsi. Havainnot jäivät vähäisiksi ja keskittyivät suppealle alueelle. Löytöpaikan lähelle tehtiin useita koekuoppia, joista ei kuitenkaan tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Maastollisesti pienialainen asuinpaikka alueella on hyvinkin mahdollinen.

Kohde tarkastettu: 7.6.1999

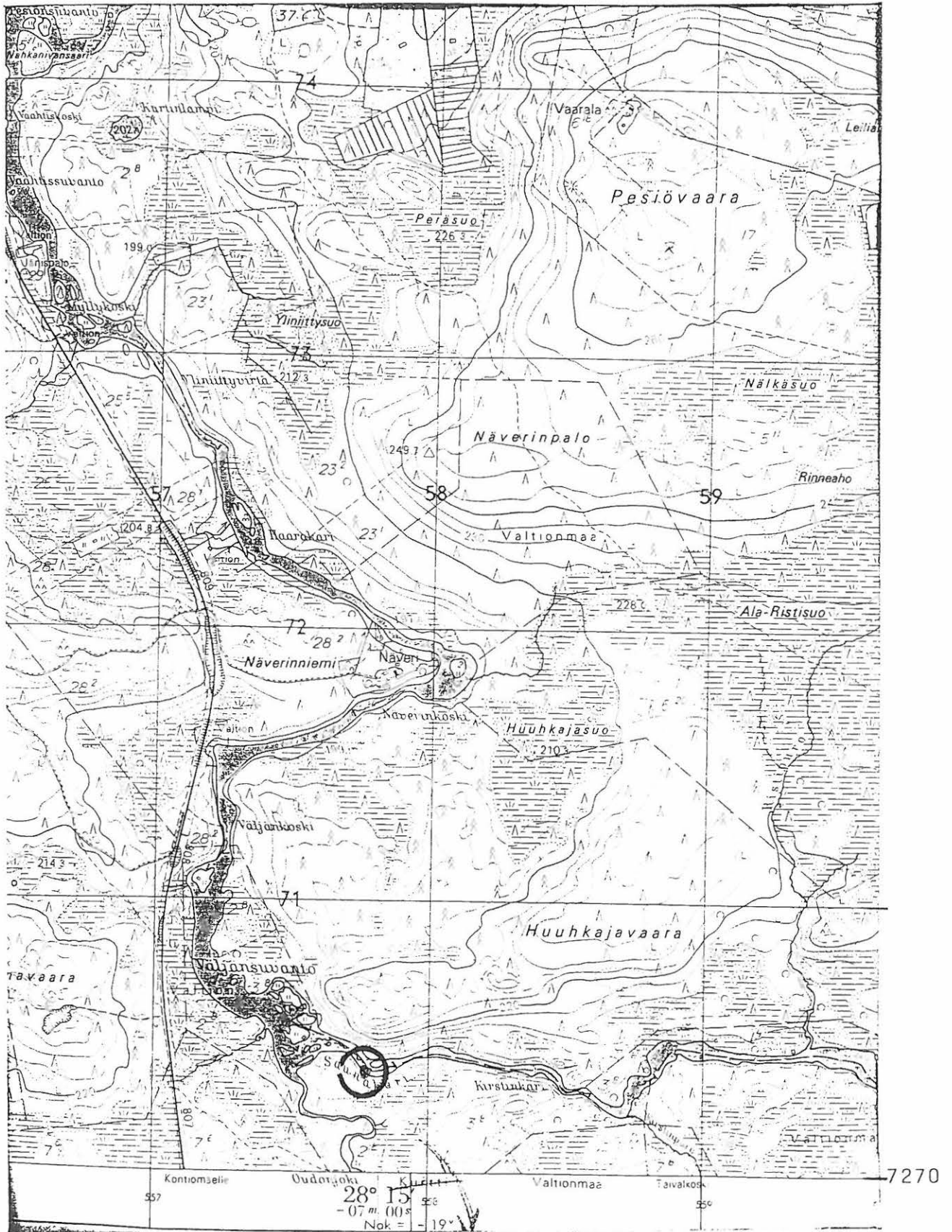
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31723:1-2 työstetty kvartsi ja kvartsi-iskos

Diat: D 460 Asuinpaikkahavainnot Iijoen rantaa kulkevalta ajouralta kuvan keskeltä, itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 06 TAIVALKOSKI

3534 06 TAIVALKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7270 37
 y = 3557 77
 z = n. 202,5

TAIVALKOSKI 55

Kohteen nimi: Honkaojan suu E
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.
 Peruskartta: 4521 06 HUKKANEN
 Koordinaatit: x = 7302 17, y = 4433 38, z = n. 231,5
 Kylä, kylänosa: Valtionmaa(?), Kostonjärvi
 Tila, rek:no:
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 29 km pohjoiskoilliseen, Kostonjärven koilliskulman itärannalla, Mustavaaran länsireunalla, järveen kaakosta laskevan Honkaojan suun itäpuolisella alavalla rantakaistaleella järven ja Inkeeltä kysiperälle johtavan tien välissä. Järven ranta pohjoiskoilliseen on varsin jyrkkää ja tie kulkee aivan järven rantaa pitkin. Kohteen alueella on loivasti järveen viettävä laaja rantatasanne, joka rajoittuu idässä Mustavaaran rinteeseen, lännessä ja etelässä soisiin ojanreunoihin ja pohjoisessa järveen. Paikalla on kaksi kesämökkiä. Maaperä paikalla on moreenia.

Lähempänä tietä olevan mökin rannassa, vesijätön alaosassa ja rantavedessä tavattiin kohtalaisesti osin veden hiomia kvartsi-iskoksia. Ainokaan käteen poimittu ei osoittautunut esineeksi, joten kvartsit jätettiin paikoilleen. Löydöt sijaitsivat hiekkavalla rannanosalla noin 40 - 50 metrin matkalla. Valtaosa kvartseista tavattiin mökin venelahdelmasta, jonka länsipuolella oli vain muutama kvartsi. Itäpuolella ranta muuttui kivikkoiseksi ja havainnot loppuivat. Kvartsien lisäksi paikalla oli myös jonkin verran kuumuuden murentamia kiviä. Paikalla käynnin aikana vesi oli suhteellisen alhaalla, joten normaalitilanteessa kohde sijainnee kokonaan vedessä, sillä ylempää rannalta ei asuinpaikasta kertovia jälkiä löydetty. Kohde on siis käytännössä tuhoutunut.

Kohde tarkastettu: 8.6.1999

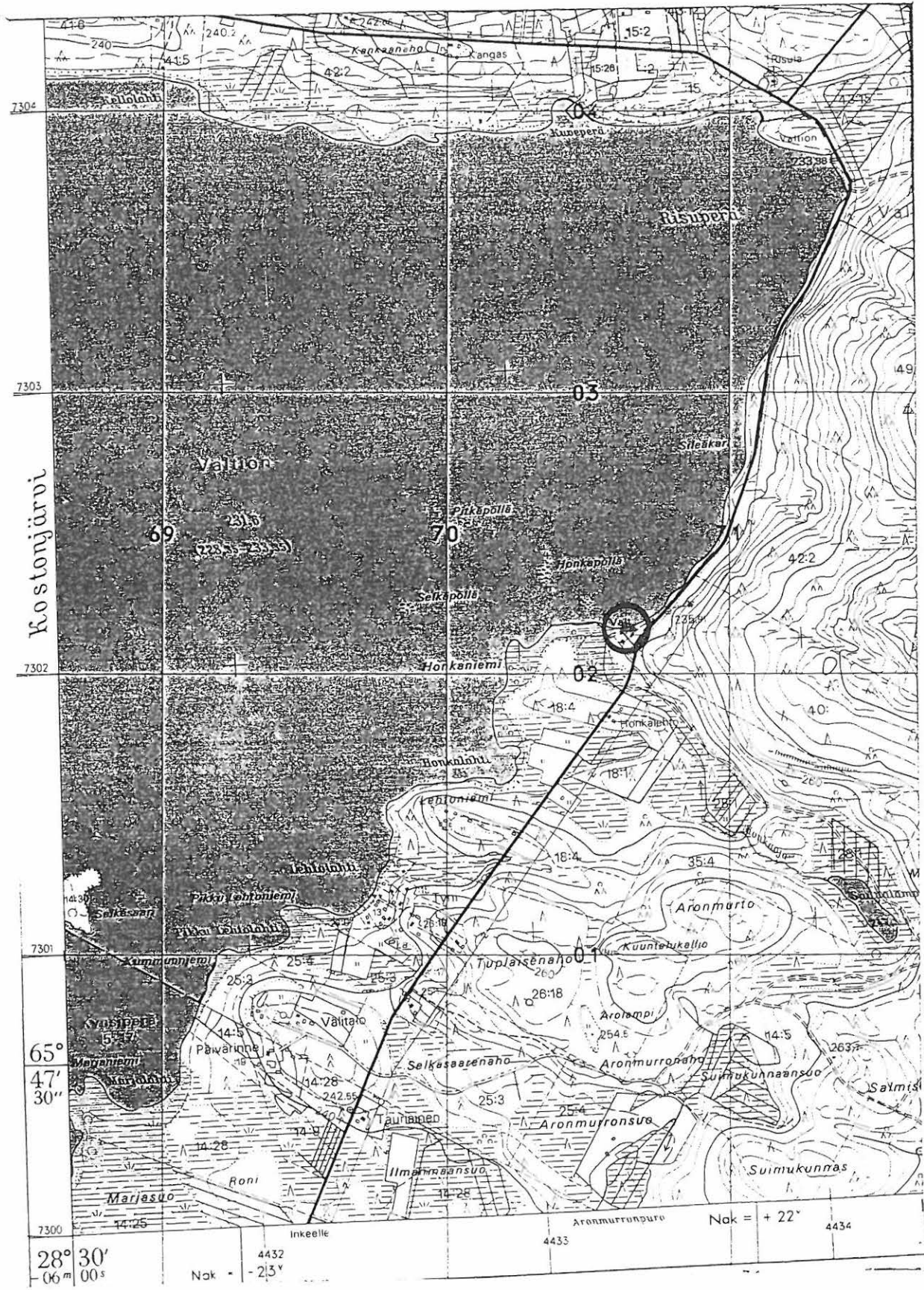
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 496 Asuinpaikkahavainnot mökin edestä vesijätöltä, lännessä.

Kartta: Peruskarttaote 4521 06 HUKKANEN, p. 1986

4521 06 HUKKANEN
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7302 17
 y = 4433 38
 z = n. 231,5

TAIVALKOSKI 56

Kohteen nimi:	Kellolahti
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.
Peruskartta:	4521 06 HUKKANEN
Koordinaatit:	x = 7304 10, y = 4451 83, z = n. 231,6
Kylä, kylänosa:	Kynsiperä, Kostonjärvi
Tila, rek:no:	41:5
Maanomistaja:	(Kynsiperäntie 142 b)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 30 km pohjoiskoilliseen, Kynsiperän koulusta noin 1,8 km kaakkoon, Kostonjärven itäosan pohjoisrannan Kellolahden rannalla. Varsin jyrkästi järveen laskevan kankaan loivalla rantamalla on kesämökki. Mökille pohjoisesta johtavan tien kohdalla on kaksi vähäkivistä venepoukamaa. Venepoukamat ovat pieniä hiekkasoraisia käytön kuluttamia aukkoja muuten kasvillisuuden, murakon ja kivikon peittämällä rannalla.

Poukamien vesijätöllä ja nilkkavesissä tavattiin parikymmentä kvartsi-iskosta, joista valtaosa veden hiomia, sekä palaneita kiviä. Ala, jolta havainnot tehtiin oli noin 10 x 10 metriä. Muuten ranta oli murakon peittämä eikä käytännössä tuhoutuneen kohteen laajuudesta saatu tarkempaa selkoa. Ylempää rannalta ei havaintoja tehty. Tarkastuksen aikana vesi oli suhteellisen matalalla.

Kohde tarkastettu: 8.6.1999

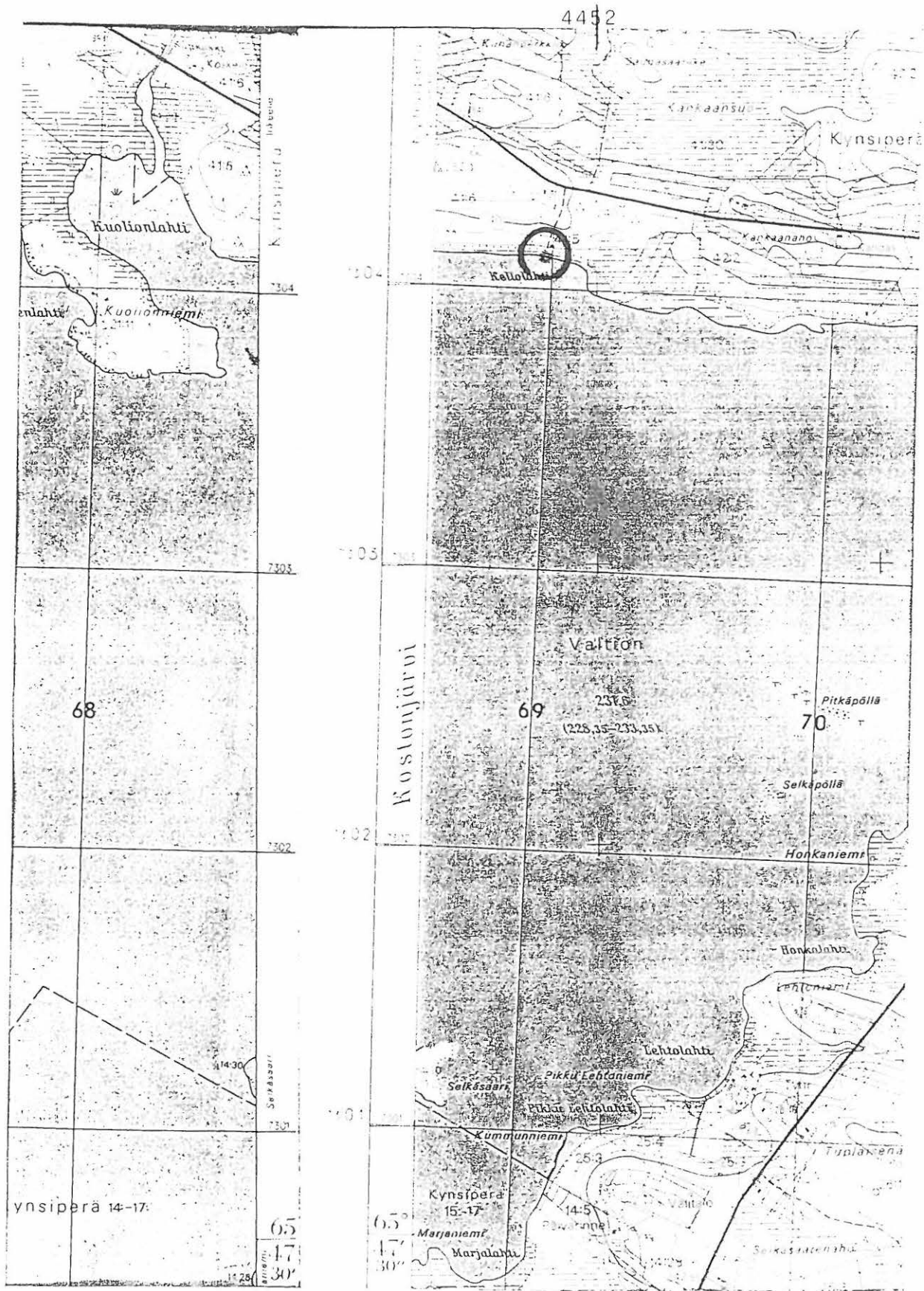
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 497 Asuinpaikkahavainnot vesijätöltä pusikon takana häämöttävän mökin venepaikan vesijätöltä, lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4521 06 HUKKANEN, p. 1986

4452

4521 06 HUKKANEN
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1998

x = 7304 10
 y = 4451 83
 z = n. 231,5

TAIVALKOSKI 57

Kohteen nimi:	Ukonlahti
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta:	3543 09 KOSTONJÄRVI
Koordinaatit:	a) x = 7304 34-50, y = 3566 71-81, z = n. 231,6 - 235 b) x = 7304 62, y = 3566 80, z = n. 231,6
Kylä, kylänosa:	Kynsiperä, Hautaniemi
Tila, rek:no ja maanomistaja:	a) 21:3 Niskanen; 21:8 Possakka; b) 21:4 Niskanen; 21:? Mikkonen Reino, Oulu; 21:14 Kuosmanen; 21:17 Lämsä; 21:12 Niemelä. (Tiedot R. Mikkoselta ja Hautaniemen isännältä)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 30 km pohjoiskoilliseen, Kynsiperän koulusta noin 1,2 - 1,4 km lounaaseen, Kostonjärven pohjoiseen kurottavan kapean lahden, Keminperän, suupuolen itärannalla. Ukonlahti on pienehkö lahdelma, jonka pohjois- ja etelärannat ovat korkeampaa moreenikangasta ja pohjukka alavaa soista, osin pelloksi raivattua kosteikkoa. Rannat ovat paikoin hyvin kivikkoiset. Pohjukan rantaa sivuaa Hautaniemeen johtava tie, lahden rannoilla on mökkiasutusta.

Alueelta tavattiin kivikautisen asuinpaikan merkkejä kahdelta alueelta. Eteläisempi alue sijoittuu lahden etelärannalle, lahden pohjukasta lukien ainakin neljän ensimmäisen mökin alueella (a-koordinaatit). Paikalta tehtiin pesäkkeellisiä havaintoja kaikkinsa noin 200 metrin matkalta. Vesijätöltä ja rantavedestä tavattiin kvartseja, osin veden hiomaa, ja palanutta kiveä. Taltta löydettiin lahden pohjukkaa lähinnä olevan mökin (21:4) kaakkoispuolelta vesirajasta. Alueella oli lisäksi jokunen kvartsi-iskos. Pohjukasta lukien toisen mökin (Mikkoset) rantaan oli ajettu hiekkaa ja rantaa oli kaivettu, sillä säännöstely syö rantaa ja laiturirakennelman kanssa oli hankaluuksia. Kone oli ajanut rantaan mökin eteläpuolelta rajan paikalta, missä ranta on hieman loivempi kuin muualla alueella. Tuolloin olivat telat rikkoneet maanpintaa ja nostaneet esiin useita kvartsi-iskoksia (telaketjukvartsista ei ole kyse), joten ainakin tällä paikalla (x = 7304 39, y = 3566 77) asuinpaikka esiintyy vesirajan yläpuolella, eikä ole säännöstelyn tuhoama kuten muualla. Muualla ylempällä rannalla ei vastaavia havaintoja tehty. Kuusamon inventoinnin aikana syyskuussa 1999 käytiin puhelinkeskustelu Kuusamon Purnuvaarassa asuvan Kostolta kotoisin olevan Mauno Luokkasen kanssa (Kuloharjuntie 101 b, Purnuvaara). Hän kertoi Ukonlahden eteläpuolella olevaa aluetta kutsutun Kenttärannaksi.

Lahden pohjoisrannalta tavattiin muutamia kvartsi-iskoksia palstan 21:3 mökistä etelälounaaseen olevasta pienestä sorapohjaisesta kivikon reunustamasta lahdekkeesta noin 5 x 5 metrin alalta (b-koordinaatit). Ylempää rannasta ei havaintoja tehty. Ilmeisen pienialainen kohde lienee tuhoutunut.

Kohde tarkastettu: 8.6.1999

Aiemmat tutkimukset: -

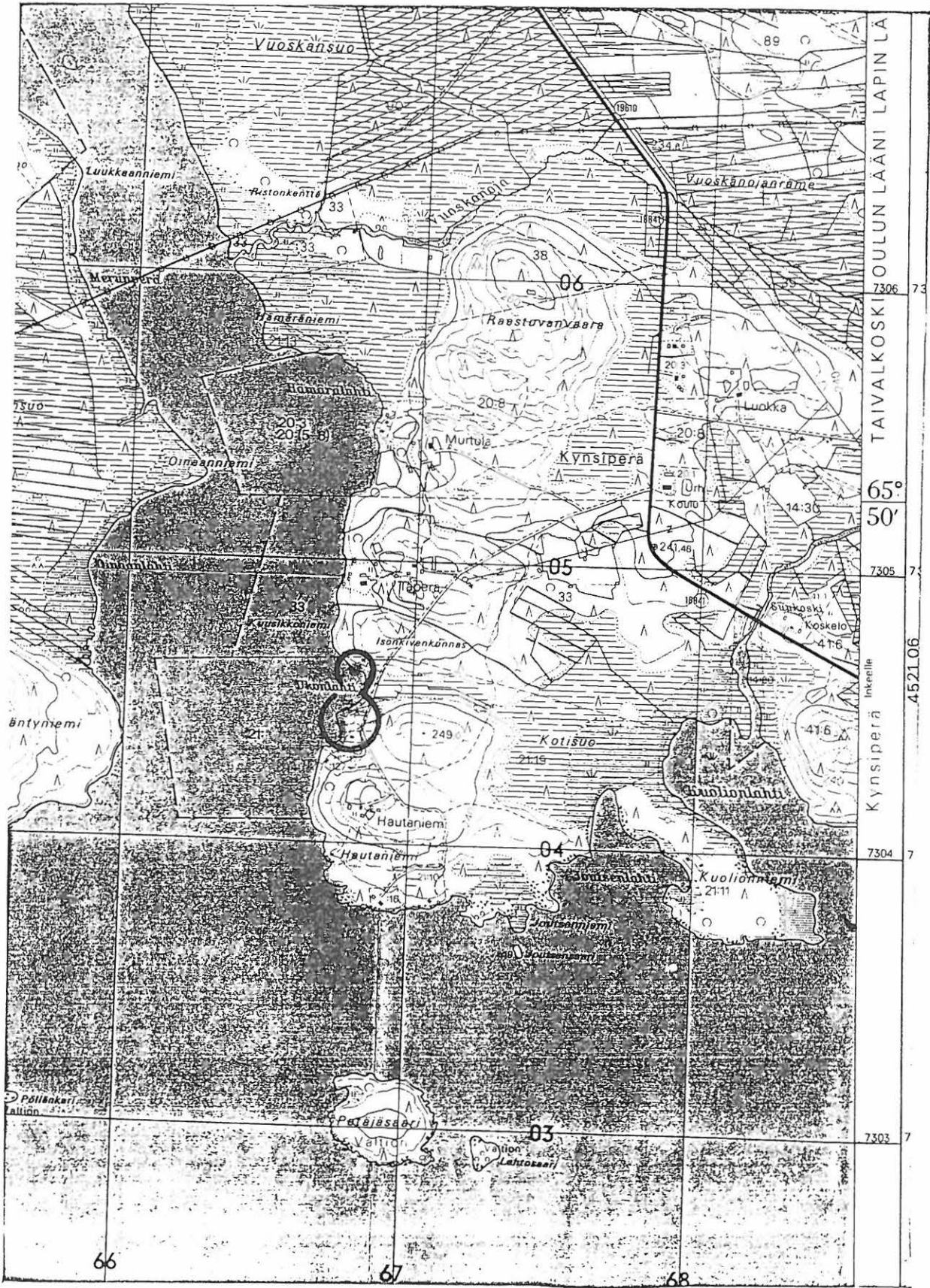
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31724:1-2 kivitaltta ja kvartsesine

Diat: D 461 Etelärannan itäosaa, taltan löytöpaikka rannalle nostetusta veneestä oikealle vesijätöllä, koillisesta.

D 462 Etelärannan kaakkoisosaa, kolmannen mökin pohjoispuolta, kvartseja rantatörmän päällä ajouralla ja vesijätöllä, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 09 KOSTONJÄRVI, p. 1986

3566

3543 09 KOSTONJÄRVI

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7304 34-50 ja -62

y = 3566 71-81 ja -80

z = 231,5 - 235

TAIVALKOSKI 58

Kohteen nimi:	Inkeenjärvi N ranta
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia. II.
Peruskartta:	4521 05 INKEE
Koordinaatit:	x = 7294 20, y = 4434 64, z = n. 245
Kylä, kylänosa:	Kynsiperä, Inkee
Tila, rek:no:	17:15
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 28 km koilliseen, Inkeen koulusta noin 600 metriä itään, Inkeenjärven pohjoisrannalla Inkeentien ja rannan välissä. Alue on hieman muuta suhteellisen alavaa, osin soistunutta rantaa korkeampi kuiva hiekkamoreeniranta. Mäntyä kasvavalle kankaalle tulee ajoura luoteesta Inkeentieltä. Ajouran länsipuolella on vanhoja maanottokuoppia.

Yritettäessä jäljittää Karvosen (1900) mainitsemia Inkeenjävällä olevia maakuoppia (ks. sekalaiset kohteet luettelon lopussa) tavattiin koordinaattien osoittamalla alueella asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Rannassa ja rantatörmän päällä tavattiin suhteellisen runsaasti kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Kvartsihavaintoja tehtiin rannan korkeimmalta osalta noin 10 metrin leveydeltä ja 25 metriä pitkälti rannansuunnassa. Löytöalueen molemmin puolin maasto laskee, muuttuu alavammaksi varvikoksi. Löytöpaikalla oli ohut kenttä, joka paikoin oli rikkoutunut, mm. traktorinrenkaiden jäljet. Kvartsien lisäksi alueella oli hajallaan useita palaneita kiviä ja ainakin yksi selvä keskittymä, jonka luona oli myös iskoksia. Noin puolimetrisen rantatörmän alta matalasta vedestä tavattiin yksi iskos, joka lienee paikalleen joskus sortunut, törmä tosin oli kasvillisuuden peittämä, eikä tuoreita sortumia ollut. Lisäksi alueella oli pari epämääräistä kuopannetta, joiden luonne jäi avoimeksi - voivat olla luontaisiakin. Paikalle johtavan ajouran viereisistä sorakuopista ei tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 9.6.1999

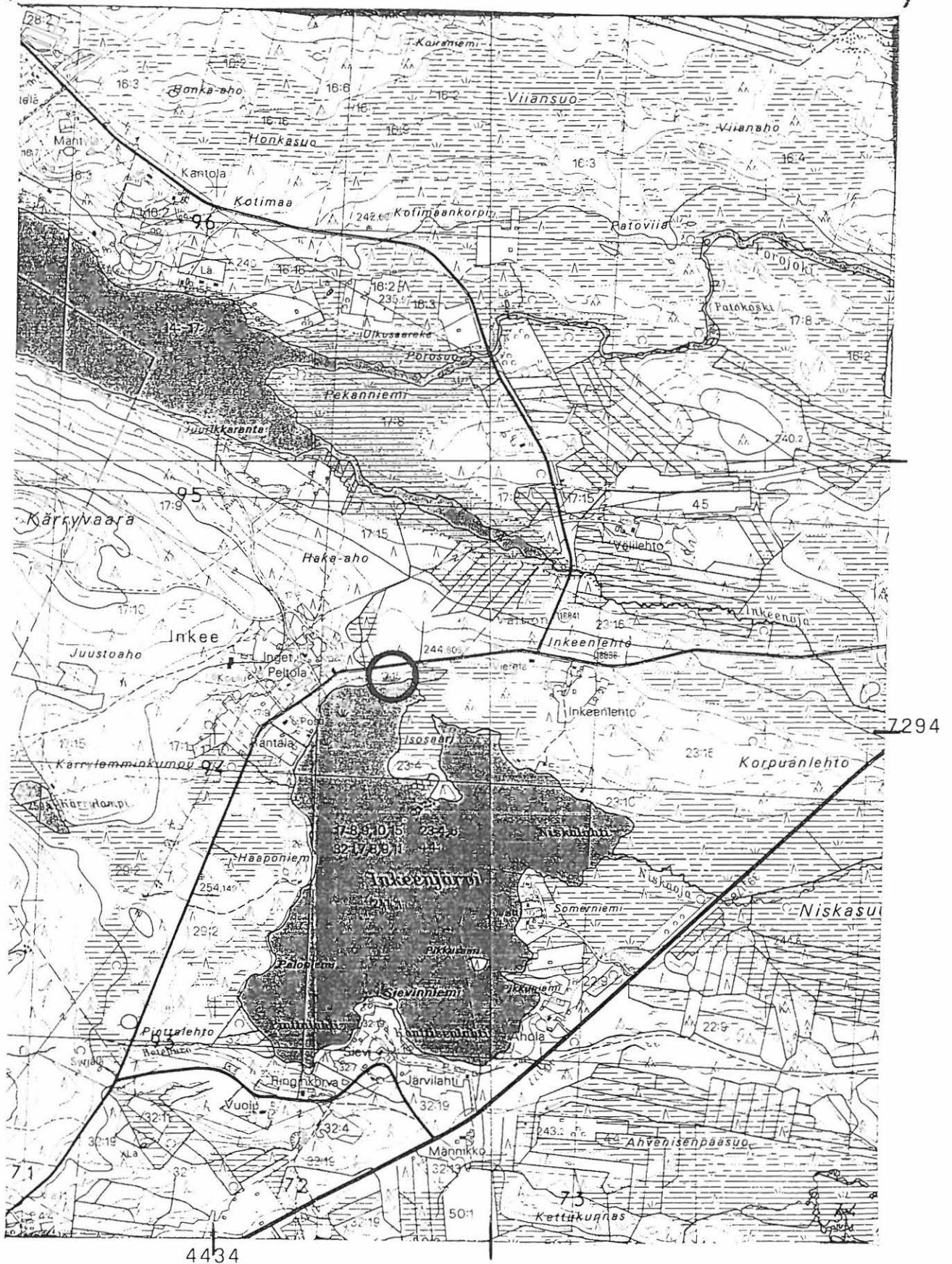
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 463 Asuinpaikkaa luoteesta
D 464 Asuinpaikkaa itäkoillisesta

Kartta: Peruskarttaote 4521 05 INKEE, p. 1986

4521 05 INKEE
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7294 20
 y = 4434 64
 z = n. 245

TAIVALKOSKI 59

Kohteen nimi: Myllykangas, Väliperä

Määrittely ja mj-luokka: maakuoppia. II.

Peruskartta: 4512 06 ISO-ULKU

Koordinaatit: $x = 7271\ 40$, $y = 4433\ 84$, $z = n. 227,5$

Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Väliperä

Tila, rek:no: 8

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 16 km itäkaakkoon, Jokijärven Väliperään luoteesta laskevan Vittuojan pohjoispuolisen Myllykankaan etelään laskevalla rinteellä, Kylmäluomaan johtavan metsäautotien länsipuolella. Alue on polveilevasti etelään laskevaa hiekkamoreenikangasta, joka kasvaa enimmäkseen mäntyä, vähemmän kuusta ja koivua. Kankaan eteläreunaa kulkee metsätie.

Kankaan eteläreunalla on ainakin kolme maakuoppaa, joiden halkaisija on 3 - 4 metriä ja syvyys 40 - 60 cm. Ne sijaitsevat kaakosta länteen kääntyvän metsätien mutkan ja Kylmäluomantien välissä kankaan reunassa sähkölinjan pohjoispuolella kankaan reunaa kulkevan ajouran molemmin puolin. Noin 2 metriä ajouran pohjoispuolella lähellä Kylmäluomantietä on yksi kuoppa, toinen tästä kaakkoon ajourasta 4 metriä etelään. Kolmas kuoppa on ajouran eteläpuolella edellisestä länteen pienen notkelman jälkeen. Kuoppiin tehdyt koepistot paljastivat selvän huuhtoutumiskerroksen. Ainakin yhdessä oltiin havaitsevinaan epämääräistä matalaa vallia. Myös Kylmäluomantien itäpuolella olevan harjanteen laella, missä sähkölinja taivuttaa, on modernien kuoppien lisäksi pari vanhalta vaikuttanutta maakuoppaa. Näistä toinen tolpasti noin 40 metriä pohjoiseen ja toinen noin 20 metriä etelään. Alueelta ei löydetty kvartssia tms. asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 10.6.1999

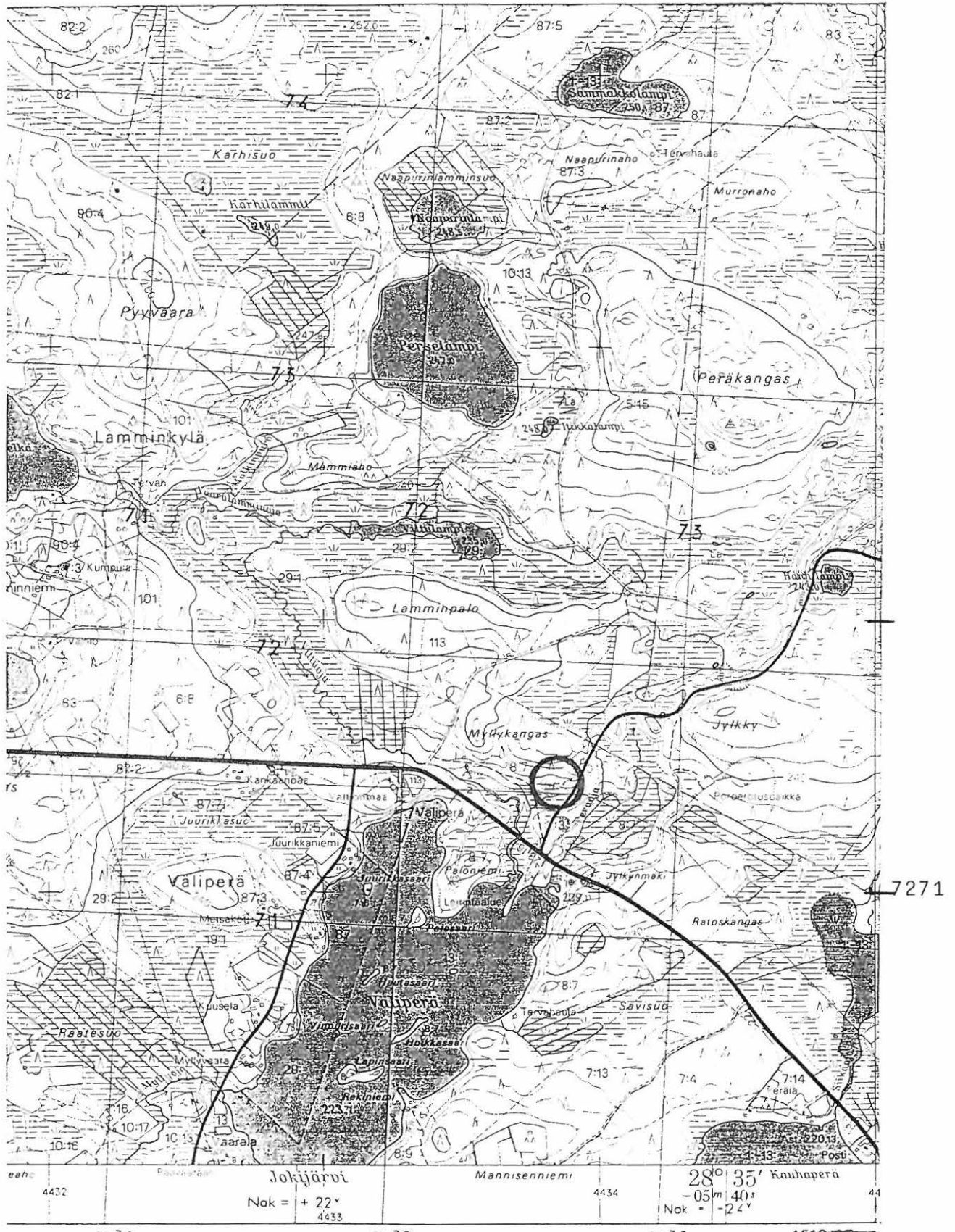
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 465 Etualalla itäisin maakuoppa, sen takana kankaan reunaa kulkeva ajoura, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 06 ISO-ULKU, p. 1986

4512 06 ISO-ULKU
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7271 40
 y = 4433 84
 z = n. 227,5

TAIVALKOSKI 60

Kohteen nimi:	Alasaari N ranta
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppa. II.
Peruskartta:	3534 08 RIITAINJÄRVI
Koordinaatit:	x = 7268 72, y = 3569 18, z = n. 225
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Alasaari
Tila, rek:no:	10:13
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 14 km itäkaakkoon, Iijoen luusuassa olevan noin 2 km pitkän Alasaaren länsiosassa. Alasaari on pitkän ja kapean moreeniharjanteen muodostama saari, jonka etelärannalla on kaksi laajaa niemeä. Harjanne ja valtaosa niemistä on kuivaa vaihtelevan ikäistä mäntymetsää, alemmilla paikoilla kasvaa koivua. Länsiosassa on lisäksi jonkin verran suota. Saaren pohjoispuolitse virtaa lyhyt Vääräjoki.

Harjanteen pohjoispuolisella kapealla tasanteella suon reunalla tavattiin pitkänomainen maakuoppa, jonka ala on noin 3 x 5 metriä ja 50 cm syvyys. Maakuopan suunta oli itäkaakko - länsiluode, mikä noudattaa jokseenkin tasanteen suonpuoleisen kankaanreunan suuntaa. Kuopassa oli ohut, mutta selvä huuhtoutumiskerros, palanutta kiveä, kvartssia tms. ei kuopasta tavattu, ei myöskään tasanteelta kuopan läheltä. Tasanne, jolla kuoppa sijaitsee on kymmenisen metriä leveä. Tasanteen eteläpuolisessa harjanteen rinteessä on rajapyykki, josta noin 20 metriä lounaaseen. Mitään löytöjä ei alueelta tehty.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

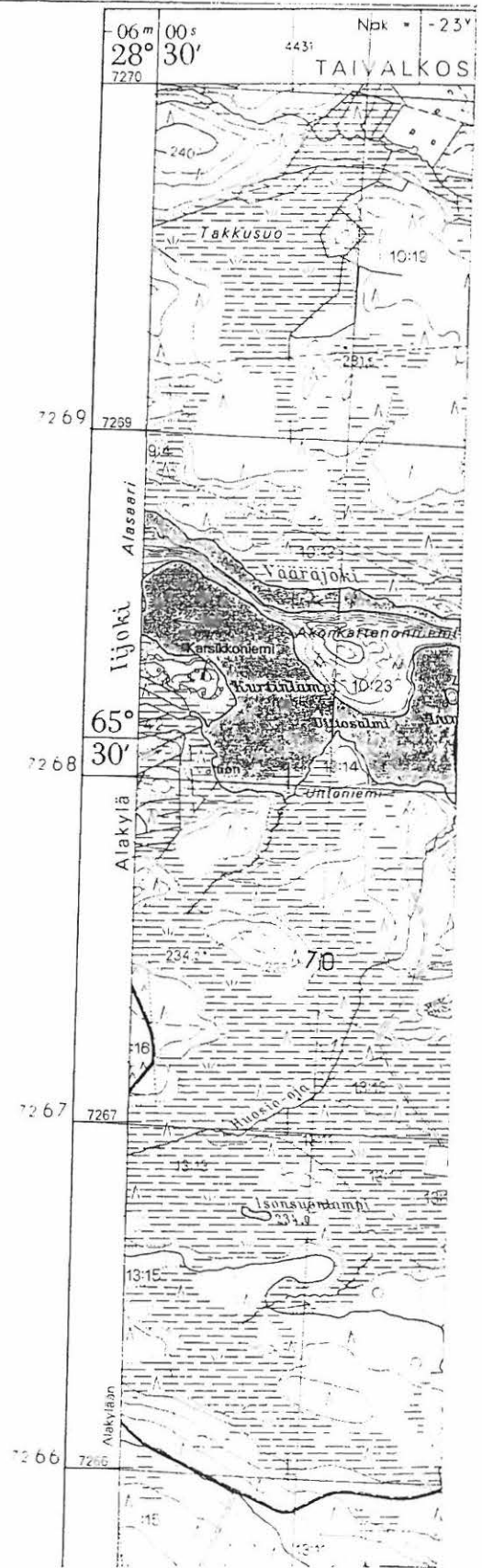
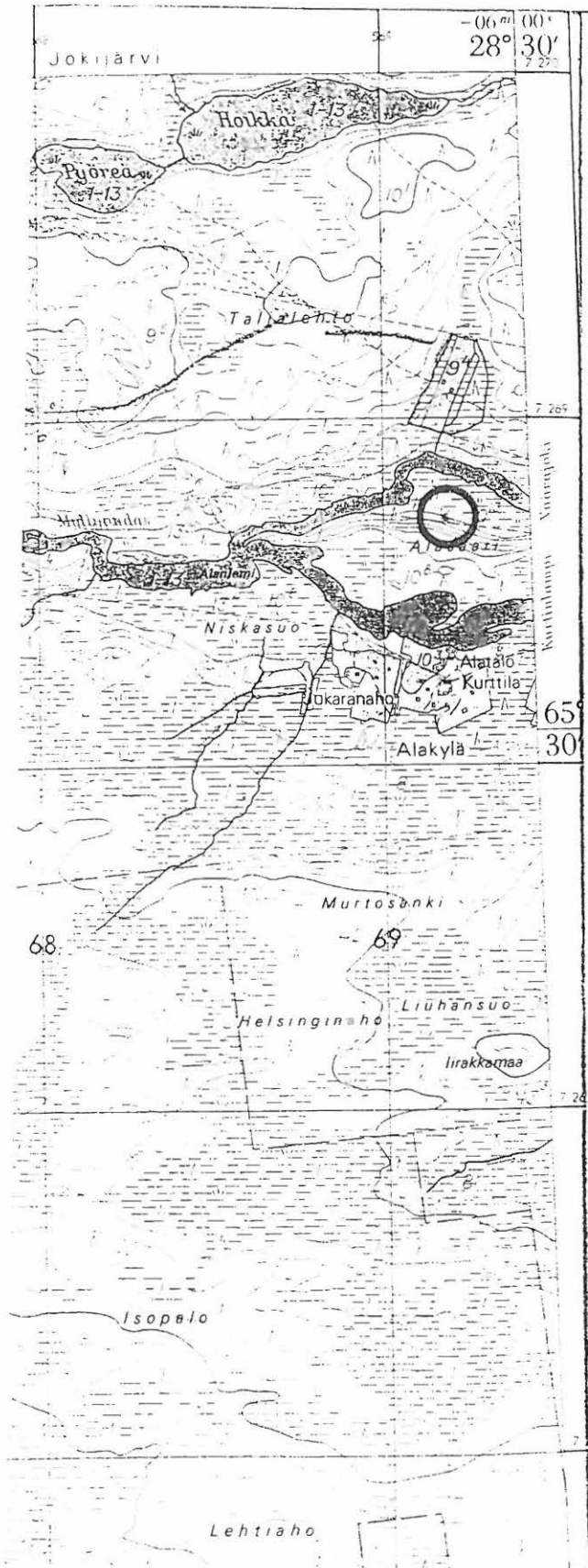
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 466 Maakuoppa, itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 3534 08 RIITAINJÄRVI, p. 1972

3534 08 RIITAINJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 72
 y = 3569 18
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 61

Kohteen nimi:	Alasaaren lahti NW
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?), maakuoppia. II-III.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI ja 3534 08 RIITAINJÄRVI
Koordinaatit:	a) x = 7268 61, y = 4430 62, z = n. 225 b) x = 7268 64, y = 4430 65, z = n. 232,5 c) x = 7268 63, y = 3569 40, z = n. 235
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Alasaari
Tila, rek:no:	10:8
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 14 km itäkaakkoon, Iijoen luusuassa olevan noin 2 km pitkän Alasaaren länsiosassa. Alasaari on pitkän ja kapean moreeniharjanteen muodostama saari, jonka etelärannalla on kaksi laajaa niemeä. Harjanne ja valtaosa niemistä on kuivaa vaihtelevan ikäistä mäntymetsää, alemmilla paikoilla kasvaa koivua. Länsiosassa on lisäksi jonkin verran suota. Saaren pohjoispuolitse virtaa lyhyt Vääräjoki.

Alasaaren etelärannan läntisemmän niemen itärannalta, saaren keskikapeikon länsipään rannan vesirajasta tavattiin asuinpaikan merkkeinä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä (a-koordinaatit). Havainnot tehtiin kahluuvedestä rantatörmän alapuolelta soistuneen lahdelman ja jyrkkärinteisen harjanteen rajalta noin 30 - 40 metrin matkalta. Asuinpaikka on ilmeisesti lähes kokonaan huuhtoutunut veteen. Suoraan asuinpaikan rippeiden pohjoispuolella harjanteen laella sekä tästä noin 200 metriä länteen samoin harjanteen laella on maakuopat, molemmat aivan harjanteella kulkevan polun vierellä. Ensimmäisen kuopan ala on noin 1,5 x 2,5 metriä ja syvyys 30 - 40 cm (b-koordinaatit). Jälkimmäisen kuopan ala on noin 2 x 3,5 metriä ja syvyys 20 - 30 cm (c-koordinaatit). Näiden välittömästä läheisyydestä ei tehty kvartsi- tms. asuinpaikkahavaintoja.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

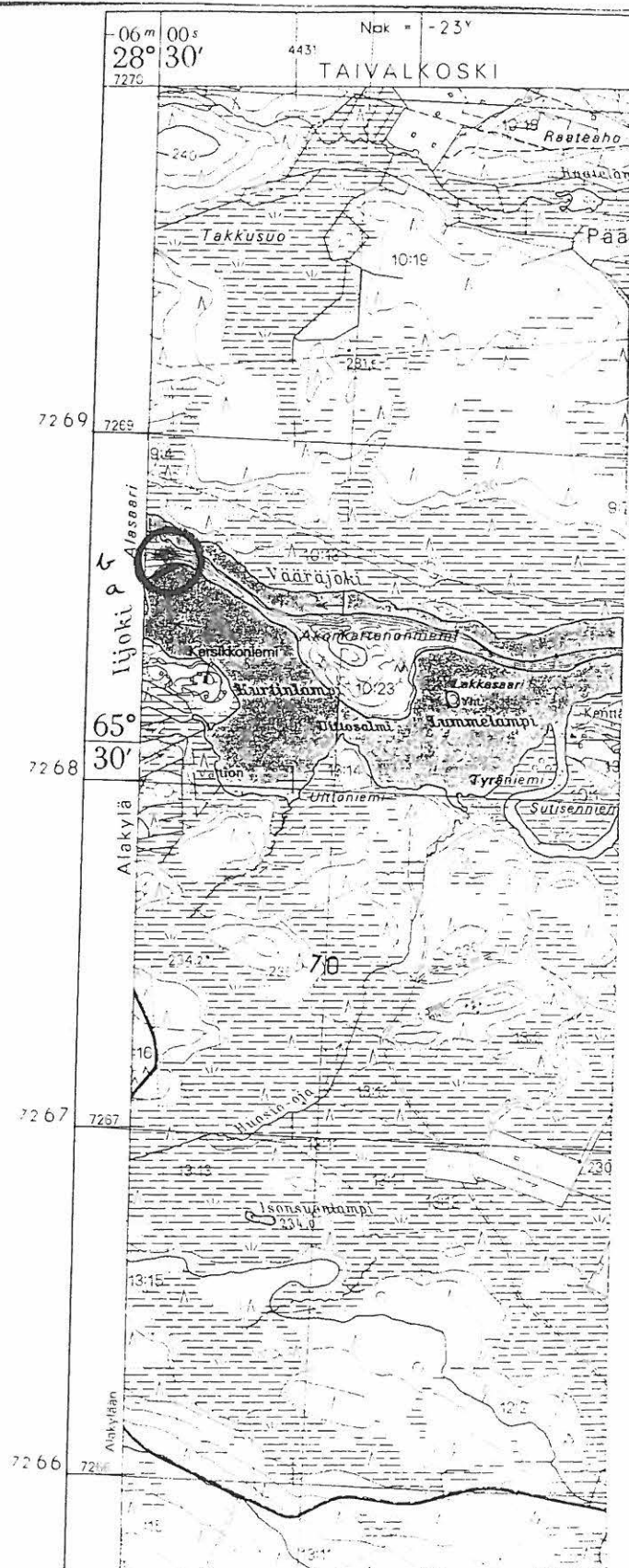
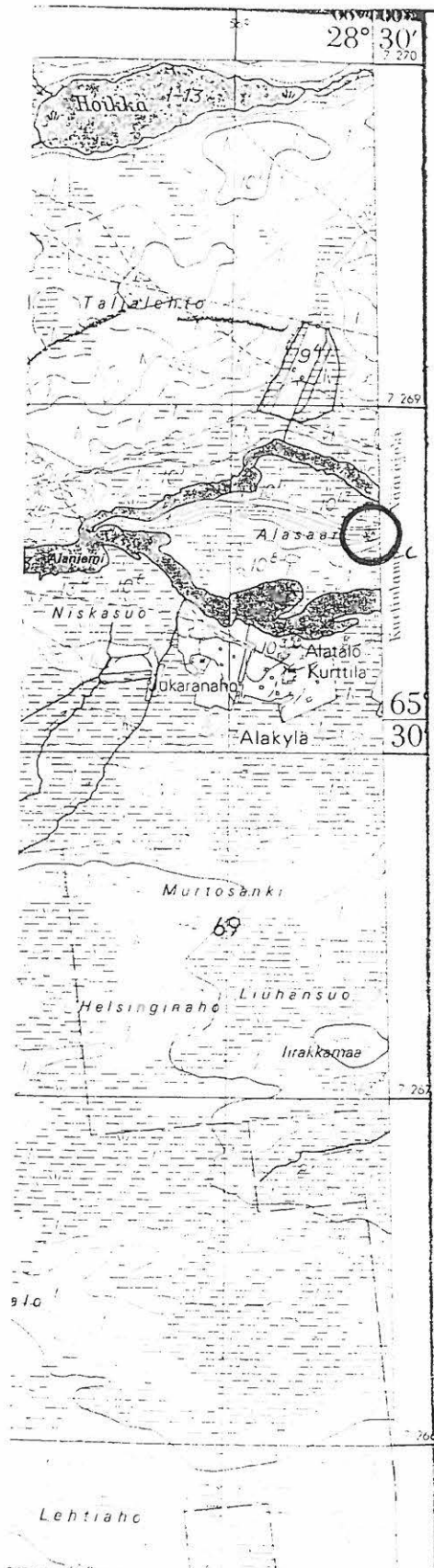
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31725:1-2 käyttöjälkinen kvartsiesine ja -iskoksia

- Diat: D 467 Kvartsia ja palanutta kiveä rantavedessä harjanteen reunametsikön ja vasemmalla olevan soisen rannan rajalla ja siitä oikealle, idästä.
D 468 Kvartsi-iskoksia vedessä.
D 469 Toinen harjanteen kuopanteista polusta vasemmalle varjossa, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI ja 3534 08 RIITAINJÄRVI, p. 1986, 1972

3534 08 RIITAINJÄRVI
M. Sarkkinen,
Taivalkosken inventointi 1999

4512 05 TYRÄMÄKI
x = 7268 61, - 64 ja 7268 63
y = 4430 62, - 65 ja 3569 40
z = n. 232,5 - 235

TAIVALKOSKI 62

Kohteen nimi: Kurtinlampi N
 Määritys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 4512 05 TYRÄMÄKI
 Koordinaatit: $x = 7268\ 38$, $y = 4431\ 02$, $z = n. 225$
 Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Alasaari
 Tila, rek:no: 10:23
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 15 km itäkaakkoon, Iijoen luusuassa olevan noin 2 km pitkän Alasaaren keskiosassa. Alasaari on pitkän ja kapean moreeniharjanteen muodostama saari, jonka etelärannalla on kaksi laajaa niemeä. Harjanne ja valtaosa niemistä on kuivaa vaihtelevan ikäistä mäntymetsää, alemmilla paikoilla kasvaa koivua. Länsiosassa on lisäksi jonkin verran suota. Saaren pohjoispuolitse virtaa lyhyt Vääräjoki.

Alasaaren keskikapeikon itätyven eteläpuoleisella rantatörmällä, itäisemmän laajan niemekkeen länsirannalla tavattiin vesirajassa ja rantatörmällä kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Jälkimmäiset havainnot viittaavat siihen, että ainakin osa asuinpaikasta on säilynyt veteen huuhtoutumatta. Maaperä paikalla on hiekkaa ja rantatörmä varsin korkea, noin 2 - 3 metriä. Niemi on hakattu ja kasvaa tiheää nuorta mäntyä. Asuinpaikka voi liittyä pesäkkeellisesti pitkin rantaa Lummelammen länsirannan asuinpainannekohteeseen, jonka länsireuna sijaitsee tästä kohteesta noin 200 metrin päässä.

Mainittakoon tässä yhteydessä kaksi ilmeisesti nuorehkoa maakuoppaa, jotka sijaitsevat kapeikon laella kohdassa $x = 7268\ 45$, $y = 4431\ 28$, $z = 235$. Kuoppien ala on 1,5 - 2,5 x 3 metriä ja syvyys 30 - 40.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

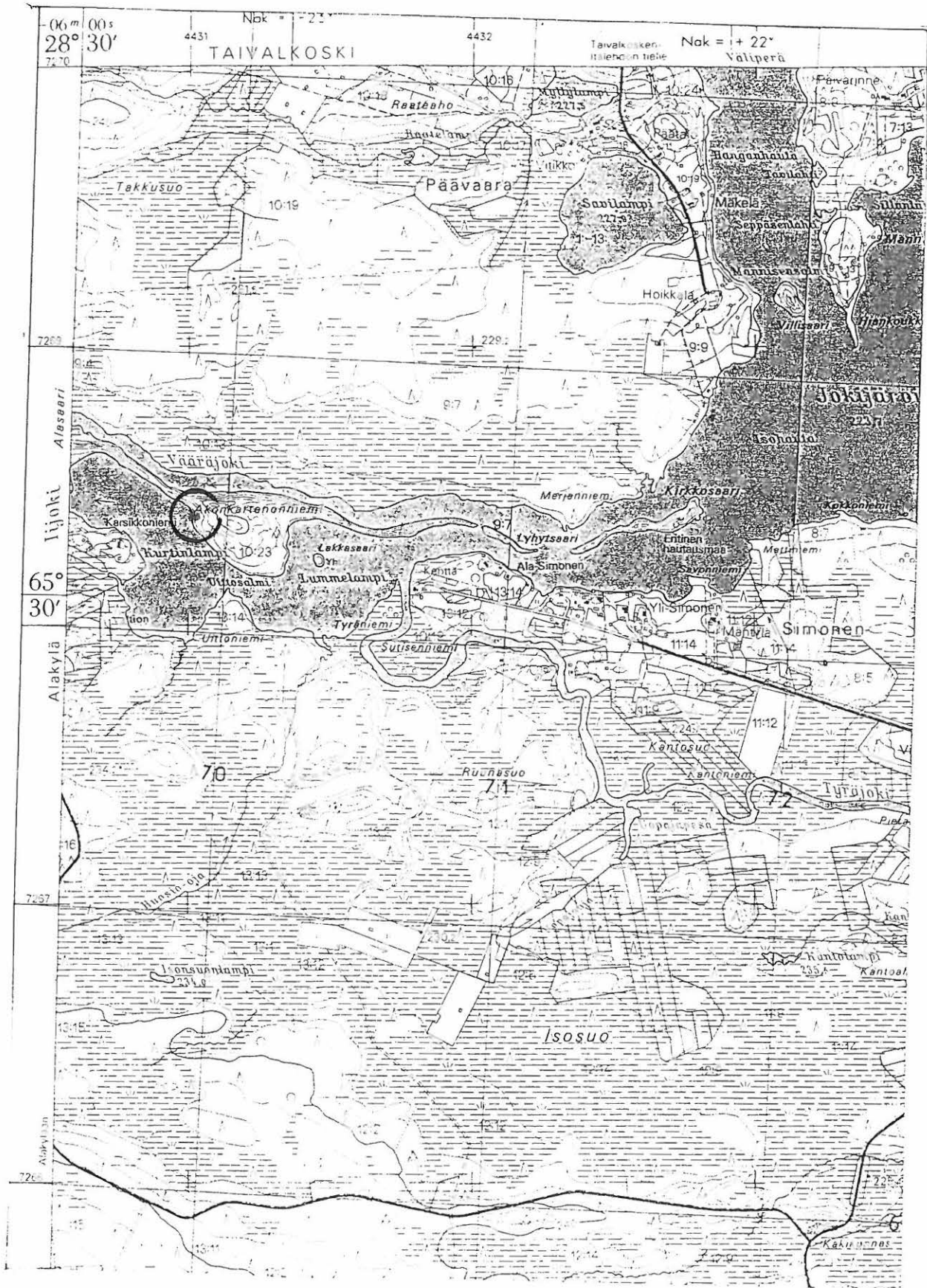
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 470 Kvartsia ja palanutta kiveä etualan kankaalla törmän päällä ja reunassa, lahden takana äärimmäisenä vasemmalla kohde 61, kaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

4512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 38
 y = 4431 02
 z = n. 225

TAIVALKOSKI 63

Kohteen nimi:	Lummelampi W
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	x = 7268 18-36, y = 4431 20-38, z = n. 225-230
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Alasaari
Tila, rek:no:	10:23(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 15 km itäkaakkoon, Iijoen luusuassa olevan noin 2 km pitkän Alasaaren keskiosassa. Alasaari on pitkän ja kapean moreeniharjanteen muodostama saari, jonka etelärannalla on kaksi laajaa niemeä. Harjanne ja valtaosa niemistä on kuivaa vaihtelevan ikäistä mäntymetsää, alemmilla paikoilla kasvaa koivua. Länsiosassa on lisäksi jonkin verran suota. Saaren pohjoispuolitse virtaa lyhyt Vääräjoki.

Alasaaren itäisemmän laajan niemen etelä- ja itärannalla on suhteellisen laaja asuinpaikka, joka tehtyjen havaintojen perusteella vaikuttaa pesäkkeelliseltä. Alueella on useassa kohdin merkkejä asuinpaikasta, lisäksi paikalla ainakin kuusi asuinpainannetta. Etelärannalla Uittoniemeä vastapäätä tavattiin rantatörmän reunalta kvartsia ja palanutta kiveä. Ne sijaitsivat molemmin puolin paikalta kohti saaren poikki vedettyä uutta rajalinjaa. Kummankin aivan törmän partaalla olevan painanteen ala on noin 3 x 4 metriä ja syvyys noin 20 cm. Toinen sijaitsee rajalinjan kohdalla ja toinen rajasta noin 5 metriä itään. Jälkimmäinen on selvempi. Siihen tehty koeruutu paljasti kvartsin lisäksi palanutta luuta ja kiveä sekä likamaata. Jokseenkin näiden kanssa samalla korkeudella näistä itäkoilliseen kuivalla törmällä usean kymmenen metrin päässä rannasta oli kolmas vastaavanlainen painanne, jossa myös kvartsia ja palanutta kiveä. Kuvatut painanteet sijaitsevat tiheässä nuoressa männikössä, joka voi kätkeä useampiakin heikosti erottuvia painanteita. Kahdesta ensimmäisestä itään lähellä rantaa on ainakin kolme maakuoppaa, joiden halkaisija on 1,5 - 2,5 metriä ja syvyys 50 - 80 cm.

Niemen kaakkoiskärjestä pohjoiseen, Lakkasaaresta miltei suoraan länteen, aivan rannalla olevalla kuivalla niemekemäisellä kankaalla, jonka molemmin puolin on alavaa varvikkoa sijaitsee kaksi asuinpainannetta. Pohjoisempi on rannasta noin 6 - 7 metrin päässä. Painanteen ala on noin 6 x 7 metriä ja syvyys noin 40 - 50 cm. Painanteen muoto on neliömäinen tai pyöreähkö. Koekuopasta tavattiin likamaata, palanutta kiveä ja kvartsia. Heti tämän eteläpuolella, hieman alemmalla kankaalla on toinen kooltaan edellisen kaltainen, mutta hieman epämääräisempi painauma, josta siitakin tavattiin voimakasta likamaata ja palanutta kiveä. Kolmas kookas asuinpainanne sijaitsee edellisistä 60 - 70 metriä pohjoiseen kohti rantaa kurottavalla alanteiden ympäröimällä matalalla harjanteella. Painanteen koko ja muoto on jokseenkin sama kuin edellä kuvatuissa. Ainoa ero on painannetta ympäröivä valli. koekuopassa tavattiin jälleen voimakas likamaa, palanutta kiveä ja kvartsia. Turpeen ja huuhtoutumiskerroksen välissä näytti olevan jonkinlainen hiekka tai murakerros, joka lienee jonkin tulvan tms. aikaansaama. Likamaata peittänyt huuhtoutumiskerros oli ohuehko, mutta selvä. Painanteen pohjoispuolella on laaja luonnollinen painauma.

Lisäksi tavattiin pohjoisimmasta asuinpainanteesta noin 60 - 80 metriä koilliseen niemen ja harjannekapeikon muodostaman lahdelman perukasta useita kvartsi-iskoksia vesirajasta matalan rantatörmän alapuolelta

Alueella on siis kahdenlaisia asuinpainanteita, joista pienemmät ja matalammat sijaitsevat arviolta noin 2 - 3 metriä korkeammalla ja osin rannasta kauempana kuin laajemmat ja syvemmät. Lisäksi laajemmissa oli selvästi vahvempi ja rikkaampi kulttuurikerros kuin pienemmissä painanteissa. Ajoittavia löytöjä ei alueelta tehty, mutta laajat asuinpainanteet muistuttavat pitkälti Pohjois-Pohjanmaan rannikon kivikauden loppupuolelta tunnettuja, Tuntuu luonnolliselta pitää niitä nuorempina kuin korkeammalla olevia pienempiä painanteita. Ilman kaivaustutkimuksia sanottu jää oletukseksi. Joka tapauksessa alueen havainnot puhuvat intensiivisestä asutuksesta paikalla, joka maastollisesti on ollut houkutteleva ilmeisesti aina.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

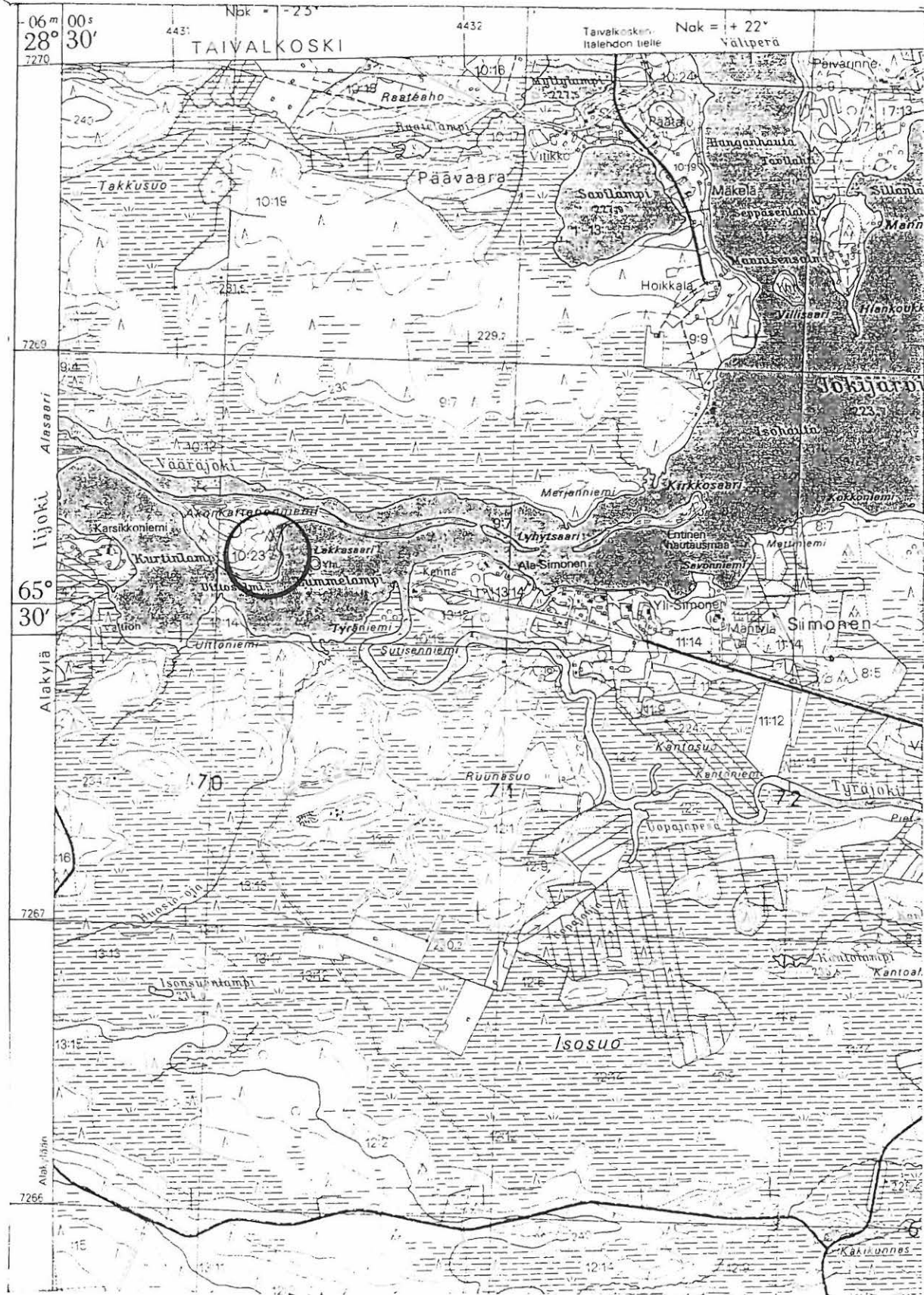
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31726:1-2 kvartsi-iskoksia, palanutta luuta

- Diat: D 471 Kohteen toiseksi läntisin asuinpainanne rajan itäpuolella törmän partaalla, idästä.
D 472 Lakkasaaresta länteen oleva pohjoisempi asuinpainanne, jonka läpi kulkee ajoura, toinen painanne sen takana keskellä, luoteesta.
D 473 Pohjoisin yksittäinen iso painanne, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

3512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 18-36
 y = 4431 20-38
 z = n. 225 - 230

TAIVALKOSKI 64

Kohteen nimi:	Lummelampi N, harjanne
Määritys ja mj-luokka:	kivikautinen asuinpaikka(?), maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 05 TYRÄMÄKI
Koordinaatit:	a) $x = 7268\ 40$, $y = 4431\ 48$, $z = n. 230$ b) $x = 7268\ 35$, $y = 4431\ 58$, $z = n. 227,5 - 230$
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Alasaari
Tila, rek:no:	10:23(?)
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 15 km itäkaakkoon, Iijoen luusuassa olevan noin 2 km pitkän Alasaaren länsiosassa. Alasaari on pitkän ja kapean moreeniharjanteen muodostama saari, jonka etelärannalla on kaksi laajaa niemeä. Harjanne ja valtaosa niemistä on kuivaa vaihtelevan ikäistä mäntymetsää, alemmilla paikoilla kasvaa koivua. Länsiosassa on lisäksi jonkin verran suota. Saaren pohjoispuolitse virtaa lyhyt Vääräjoki.

Alasaaren itäisemmän laajan niemen itäpuoliselta korkealta harjanteelta, Lakkasaaresta suoraan pohjoiseen kohdassa, missä harjanne alkaa vähitellen levetä niemeksi tavattiin kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä (a-koordinaatit). Löydöt tehtiin heti itäpuolisen hakatun alueen länsipuolelta. Osa kvartseista sijaitsi harjanteen laella olevassa tuulenkaantaman puun kannon paljastamassa hiekkamaassa, missä oli kolme kvartsi-iskosta ja pari palanutta kiveä. Lisäksi kannosta noin 10 - 15 metriä kaakkoon lakea seuraavalla polulla oli yksi kvartsi-iskos. Koekuoppia ei alueelle tehty.

Asuinpaikasta noin 100 metriä itään pari maakuoppaa (b-koordinaatit). Kuoppien halkaisija on noin 1,5 ja 2,5 ja syvyys 20 - 30 cm.

Kohde tarkastettu: 15.6.1999

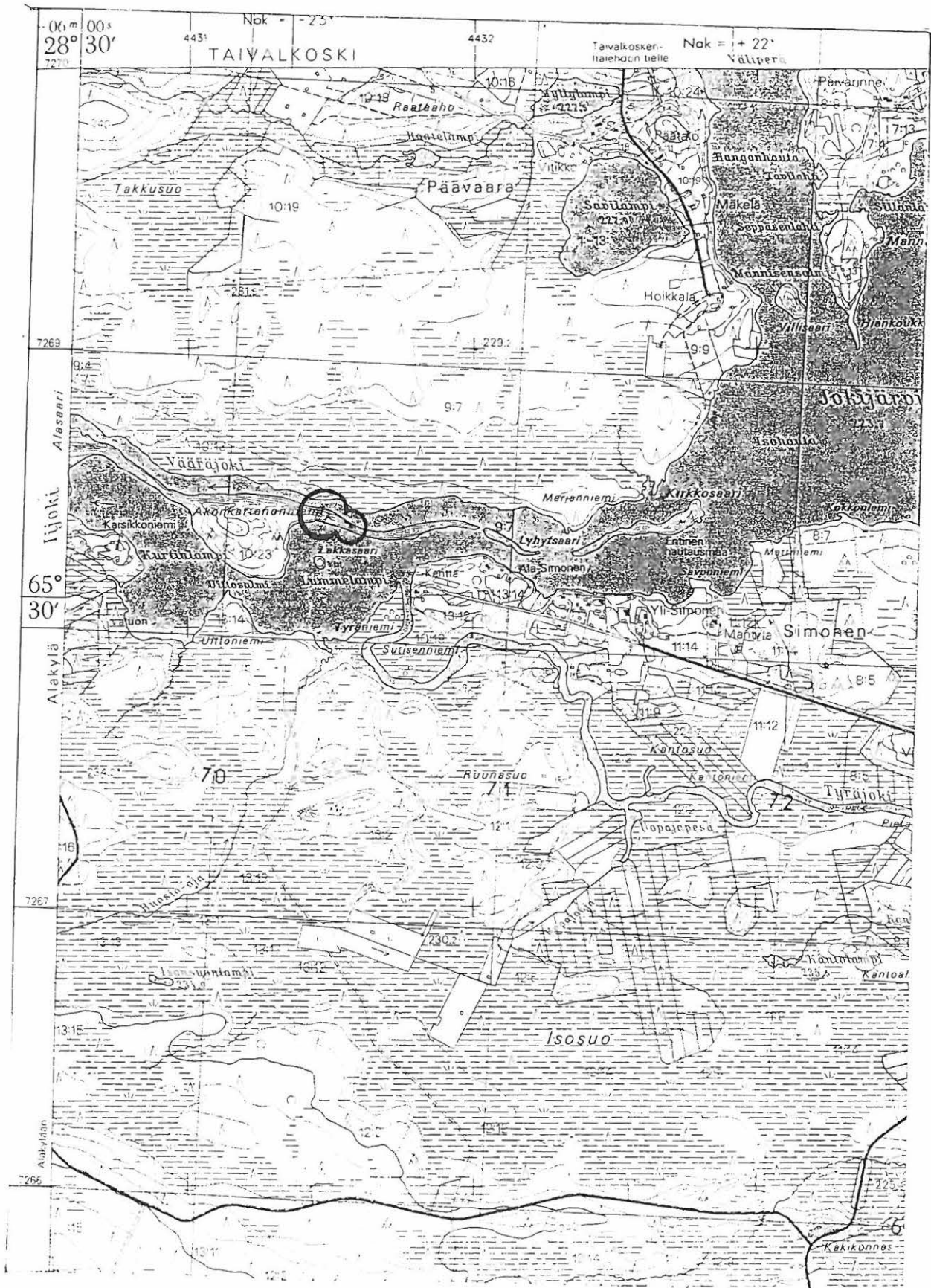
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 474 Harjanteen laella olevan asuinpaikan aluetta, lahden takana kohteen 63 rantaa, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 05 TYRÄMÄKI, p. 1986

3512 05 TYRÄMÄKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7268 40 ja -48
 y = 4431 48 ja -58
 z = n. 227,5 - 230

TAIVALKOSKI 65

Kohteen nimi:	Eskola
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
Peruskartta:	3532 10 YLI-KURKI
Koordinaatit:	x = 7258 50, y = 3539 92, z = n. 155 (päärakennuksen sijainti)
Kylä, kylänosa:	Jurmu, Elkonniemi
Tila, rek:no:	10
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 25 km lounaaseen, Iijoen länsirannalla olevalla loivasti kumpuilevalla leveällä hiekkaniemellä. Jokitörmät ovat suhteellisen jyrkät. Elkonniemellä on noin 25 vanhaa talonpoikaista rakennusta levittäytyneenä taloa ympäröivälle alavalle viljelysmaalle, joka tarkastuksen aikana kauttaaltaan ketona.

Paikalta on löydetty suppiloreikäinen, lähinnä kartionmuotoinen vuolukivestä tehty nuijakivi, jonka tarkkaa löytöpaikkaa ei kuitenkaan tunneta. Esine on talletettuna Tyrämäen kylämuseossa (pitäjä Outi Alapirtti, p. 08-847438). Löytöaluetta tarkastettaessa ei alueelta onnistuttu löytämään asuinpaikasta kertovia jälkiä, vaikka paikka sinänsä on asuinpaikaksi erittäin sopiva. Rikkoutuneita maankohtia oli ainoastaan pohjoisesta pihapiiriin tulevalla tilustiellä, muuten pellot ja pihamaa olivat peitteisiä. Pari satunnaisesti kenttälapiolla tehtyä koepistoa paljasti vain hiekkaisen peltomaan.

Kohde tarkastettu: 4.6.1999 (esine dokumentoitu 16.6.1999)

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: Tyräjärven museossa kaksoiskairattu vuolukivinen reikäkivi

Inventointilöydöt: -

Diat: D 475 Vuolukivinen reikänuija sivulta.
D 476 Vuolukivinen reikänuija päältä.

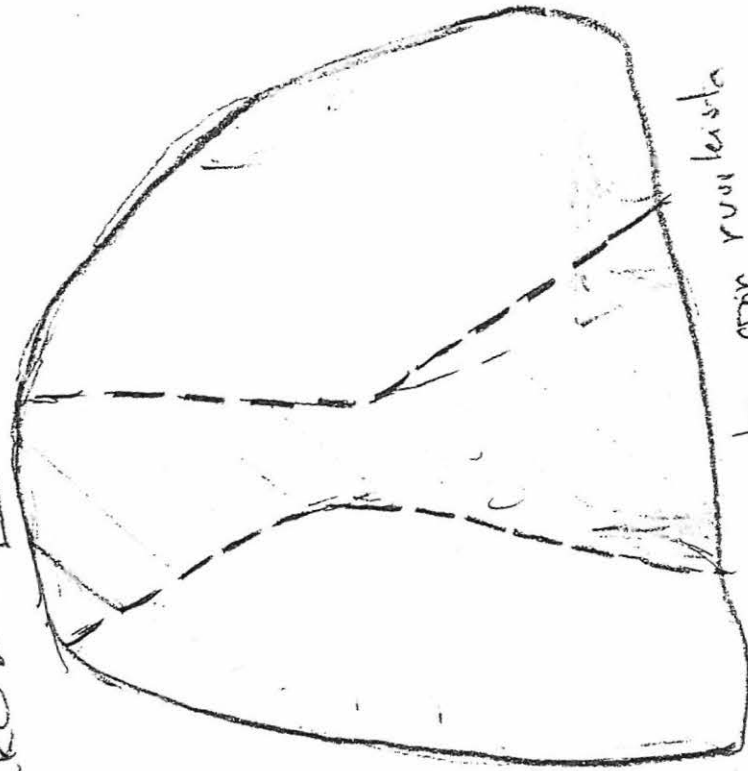
Kartta: Peruskarttaote 3532 10 YLI-KURKI, p. 1971

"Elkonnimienmästä
löydetty"

"poronruusjo" laupakamion jäijillä
tyrämäen
tylämusee, ei nroa

Tyvä

65 Eskola
TAI VALKOSKI

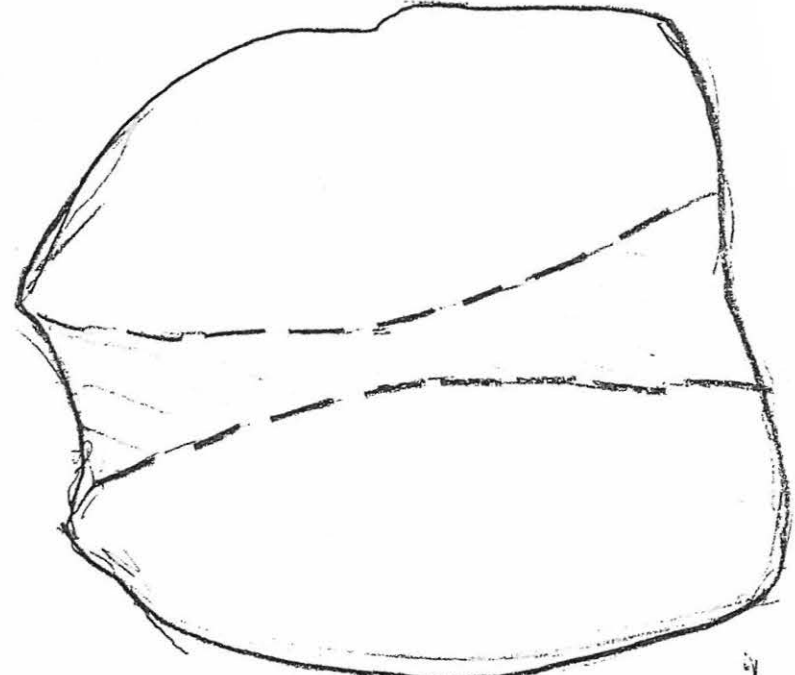
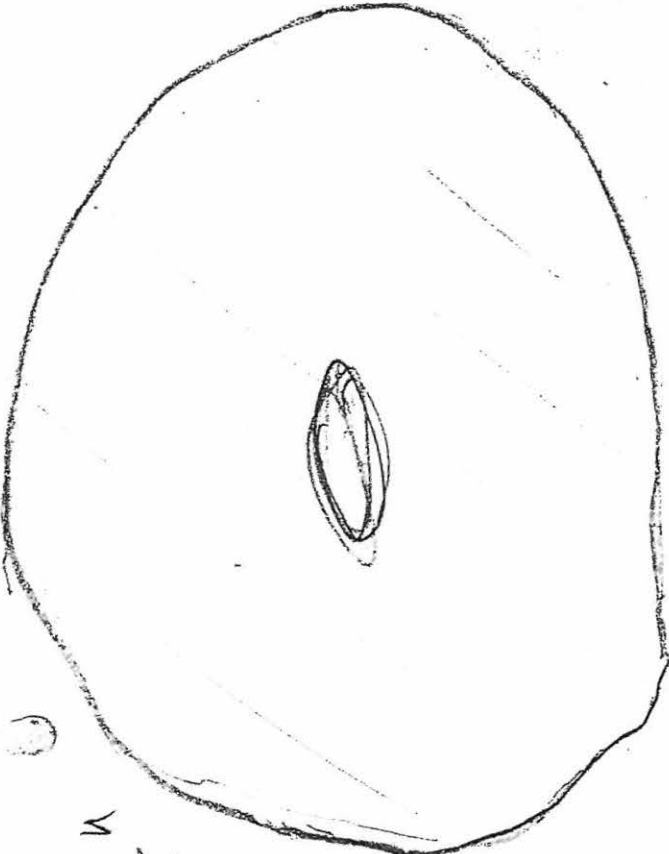

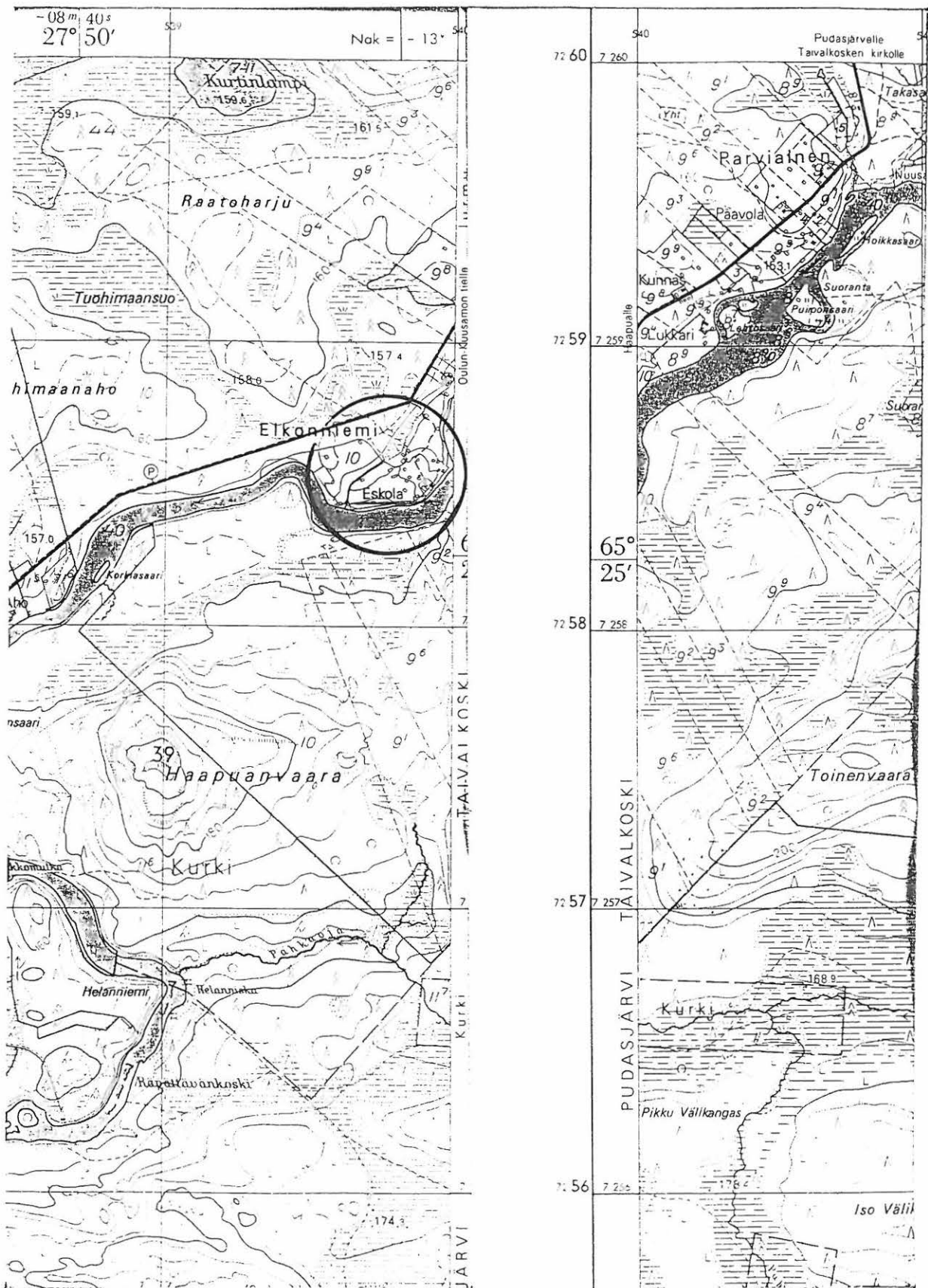
ruuista

Vuolunivie, harmaata, on ruuista
"soikea"

Reikä "rakentajien kaivanto" juua
Pöytäin ruuista on juua

muuta
muuta

3532 10 YLI-KURKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7258 50
 y = 3539 92
 z = n. 155 (talo)

TAIVALKOSKI 66

Kohteen nimi:	Myllykangas N, Pisto
Määritys ja mj-luokka:	maakuoppia, ”lappalaisten asuinpaikka”. II.
Peruskartta:	4512 11 PISTO
Koordinaatit:	x = 7263 84, y = 4454 53, z = 240 - 242,5
Kylä, kylänosa:	Jokijärvi, Pisto
Tila, rek:no:	22:12
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 38 km itäkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Pistojärven pohjoispäästä noin 900 metriä pohjoiseen, Järveen pohjoisesta laskevan lauttapuron itärannalla, puron ja Itävaaraan johtavan metsäautotien välisellä kankaalla. Alue on kuivaa mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, joka pistää pienenä niemenä pohjoiseen puron varrella olevaan suolahdekkeeseen. Niemekkeen eteläpuolella maasto nousee ja muuttuu kivikkoiseksi moreenikankaaksi.

Piston Kunnaksen talon Väinö Keränen (Hietalantie 1, Tyrävaara) kertoi Myllykankaan kuopista, jotka perimätieto tietää lappalaisten haudoiksi. Kuoppia on ilmeisesti kaiveltu sotien jälkeen etsittäessä kultaesineitä niiden pohjalta. Ainostaan palanutta puuta oltiin löydetty. Mistä ajatus kultaesineistä oli saanut alkunsa, ei ollut tiedossa.

Koordinaattien osoittamalta paikalta löydettiin kaksi laakeaa maakuoppaa, joista toisessa oli vanhan kaivelun jäljet. Kaivellun kuopan halkaisija oli noin 4 metriä ja alkuperäinen syvyys 30 - 40 cm, kaivellusta kohdasta noin 50 - 60 cm. Tämän eteläpuolella oleva kuoppa oli halkaisijaltaan noin 2 metriä ja syvyydeltään 30 - 40 cm. Kuoppa oli ehjä ja siinä oli havaittavissa huuhtoutumiskerros. Alueelta ei tavattu kvartsia tms. asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

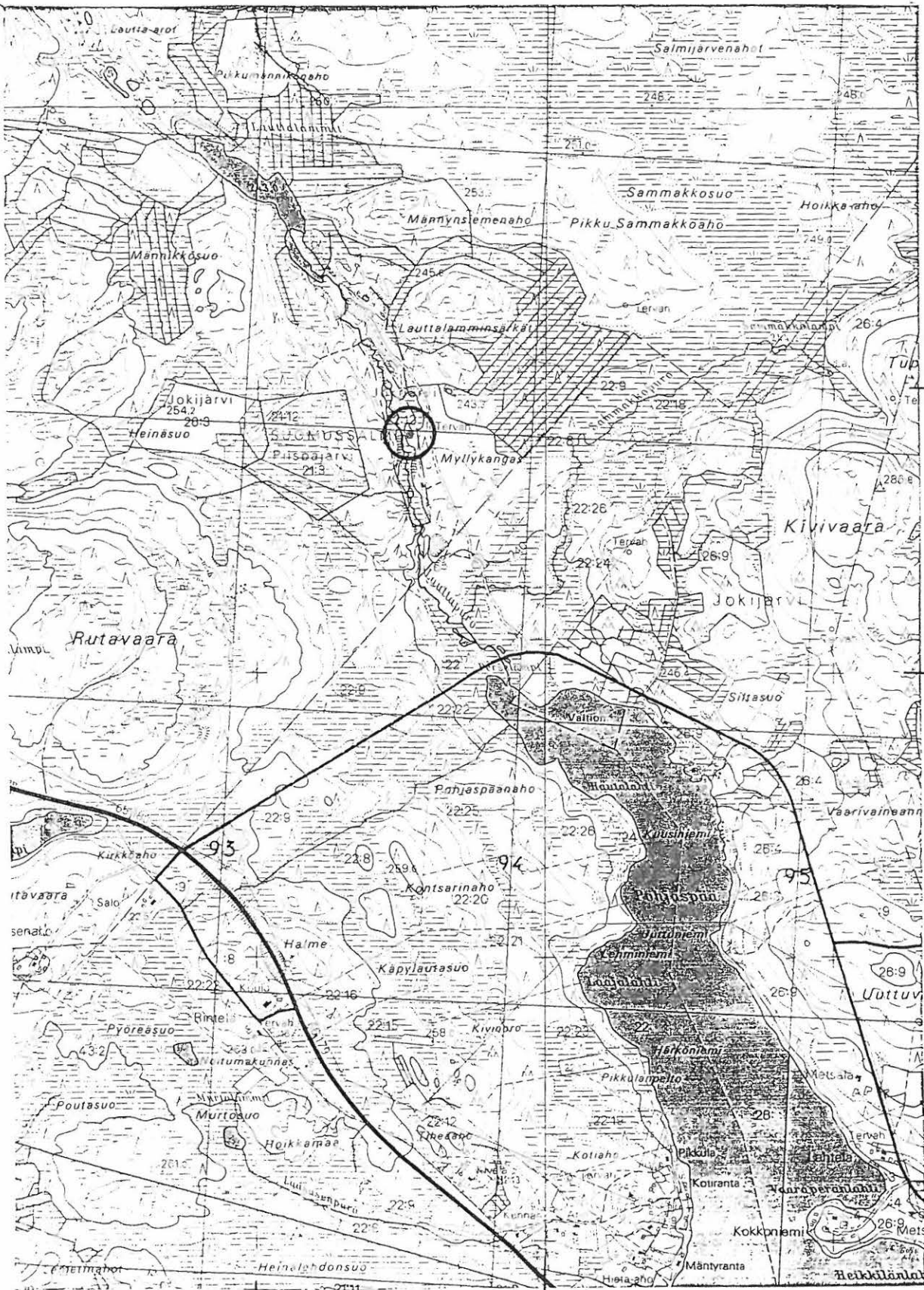
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 477 Maakuoppa etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 11 PISTO, p. 1986

4454

4512 11 PISTO
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7263 84
 y = 4454 53
 z = 240 - 242,5

TAIVALKOSKI 67

Kohteen nimi: Myllykangas S
 Määrittely ja mj-luokka: maakuoppa/painanne(?), asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 4512 11 PISTO
 Koordinaatit: x = 7263 40, y = 4454 69, z = n. 240
 Kylä, kylänosa: Jokijärvi, Pisto
 Tila, rek:no: 22:9
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 38 km itäkaakkoon, Suomussalmen rajalla olevan Pistojärven pohjoispäästä noin 450 metriä pohjoiskoilliseen, Järveen pohjoisesta laskevan lauttapuron itäpuolisella puron ja Itävaaraan johtavan metsäautotien välisellä kankaalla. Alue on etelään loivasti laskevaa kuivaa mäntyä kasvavaa hiekkakangasta, jolla on kylänrajan molemmin puolin kaksi soranottoaikkaa.

Eteläisemmälle sorakuopalle idästä johtavan ajotien puolivälin tienoilla kohdassa, missä maasto nousee aavistuksen jyrkemmin sorakuopalle päin mentäessä, tavattiin heti tien eteläpuolella loivan törmän päällä pyöreä maakuoppa, tai paremminkin painanne, jonka halkaisija on noin 7 metriä ja syvyys 60 - 70 cm. Ainakin osin kuopan ympärillä oli leveähköä vallia. Kuopan keskustaa oli kaiveltu, reunalla oli huuhtoutumiskerros, selvää likamaata ei tavattu. Kuopan luonne jäi avoimeksi. Sen vierestä tieltä oli paljastunut 3 kvartsia, joista osa työstettyjä. Lisäksi eteläisemmän sorakuopan itäreunalla edellisestä länteen on toinen maakuoppa, jonka halkaisija on noin 2 metriä ja syvyys noin 40 cm.

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

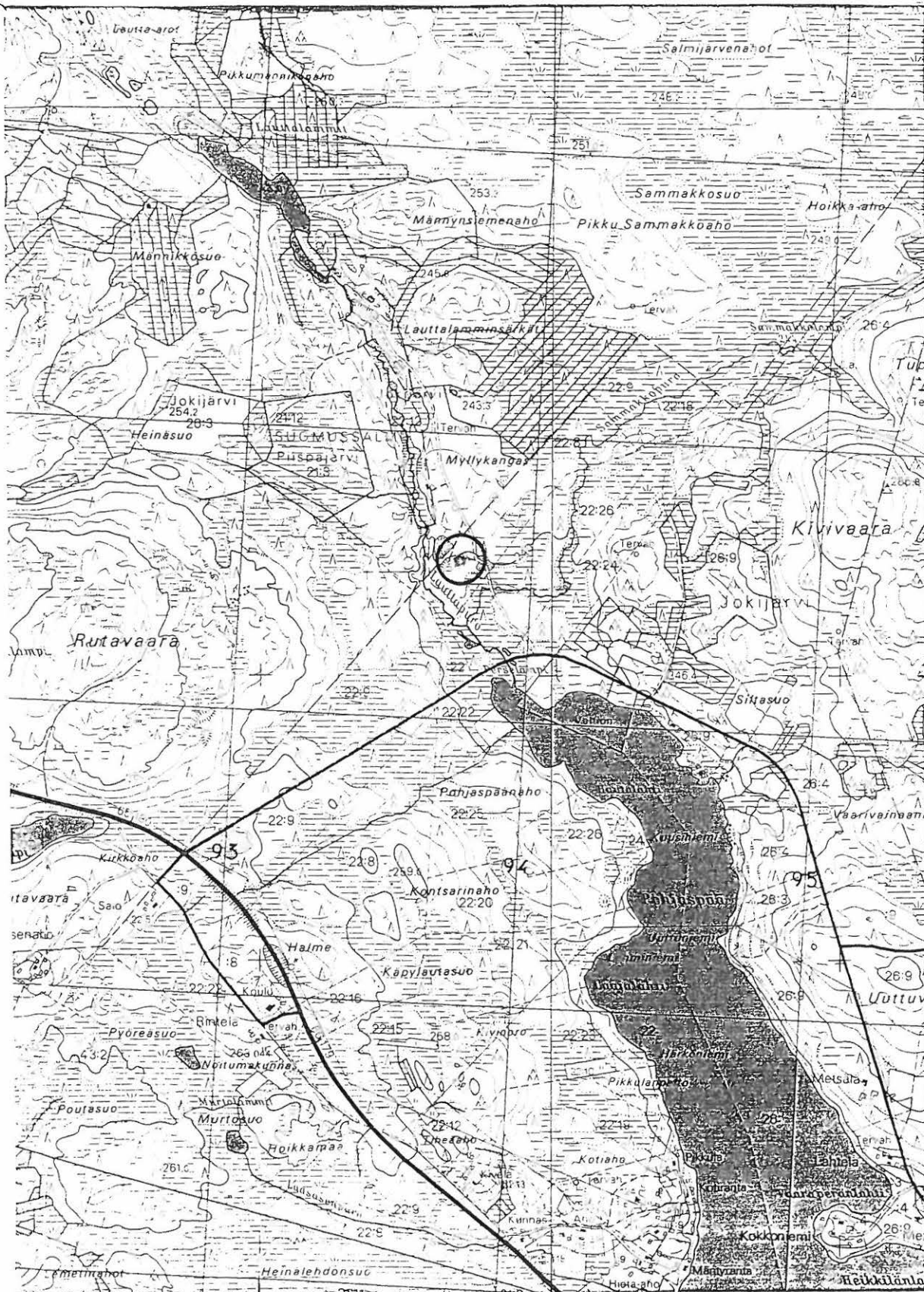
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31727:1-2 työstettyjä kvartseja

Diat: D 478 Etuoikealla maakuoppa/painanne, kvartsihavainnot tieltä varjon kohdalta missä tie alkaa laskea, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 11 PISTO, p. 1986

4454

4512 11 PISTO
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7253 40
 y = 4454 69
 z = n. 240

TAIVALKOSKI 68

Kohteen nimi:	Kenttäniemi
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 09 KYLMÄLUOMA
Koordinaatit:	a) $x = 7274\ 70$, $y = 4442\ 53$, $z = 247,5$ b) $x = 7274\ 75$, $y = 4442\ 13$, $z = 247,5$
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Kylmäluoma
Tila, rek:no:	Kylmäluoman retkeilyalue
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 23 km itään, Kylmäluoman retkeilyalueen keskuksesta noin 7,5 km länsilounaaseen, Kylmäluoman Kotaselän pohjoisrannalla olevalla niemellä. Kyseessä on noin 500 metriä leveä harjanteinen niemi, jonka keskellä on soisia alanteita. Maasto vaihtelee kuivasta mäntykankaasta ja kuusikkoon ja alavaan koivikkoon ja suohon.

Alueelta tavattiin maakuoppia kahdesta eri kohtaa, joilta kummaltakaan ei tavattu kvartsia tms. asuinpaikkaan viittaavaa. Niemen itäisessä kärjessä (a-koordinaatit) tavattiin niemenkärjestä noin 70 - 80 metriä sijaitsevan pitkänomaisen kumpareen laelta pitkänomainen maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 - 2 x 4 - 5 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Harjanteen mukaan pohjois - etelä -suuntaista kuoppaa on ehkä myöhemmin kaiveltu. Pohjalla oli kiviä. Niiden päällä turpeessa oli lahoa lautaa, joka on ilmeisesti kuoppaan myöhemmin heitetty, sillä kuopan reunalla oli havaittavissa selvä huuhtoutumiskerros. Tämän kaakkoispuolella olevan kumpareen laella lähellä niemen kärkeä tavattiin epämääräinen kuopanne. Sen ala on noin 2 x 3 metriä, ympärillä epämääräinen noin metrin levyinen matala valli. Kuopan syvyys on noin 40 cm. Koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen. Niemen länsikärjessä oleva kuoppa sijaitsee kärkeen kulkevan polun ylä- eli pohjoispuolella, niemen kärkeen päin olevan kaarevan harjanteen kärkimutkassa harjanteen laen reunalla, petäjän ja kuusten suojassa (b-koordinaatit). Myös tämä on suunnaltaan pohjoisesta etelään. Kuopan ala on noin 2 x 3 - 3,5 metriä ja syvyys noin 1 metri.

Kenttäniemen itäpuolisen Porolahden perukan lounaisrannalla tavattiin talonpoikaisen hirsimökin jäänteet kiukaineen ($x = 7274\ 88$, $y = 4442\ 59$). Lähes tyystin maatuneen hirsikehikon koko oli 5 - 6 x 5 - 6 metriä. Kehikon koilliskulmassa oli sammalen peittämä kiuas (ala n. 2 - 2,5 x 2 - 2,5 metriä ja korkeus 60 - 80 cm) ja keskellä kuoppa (kellari?).

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

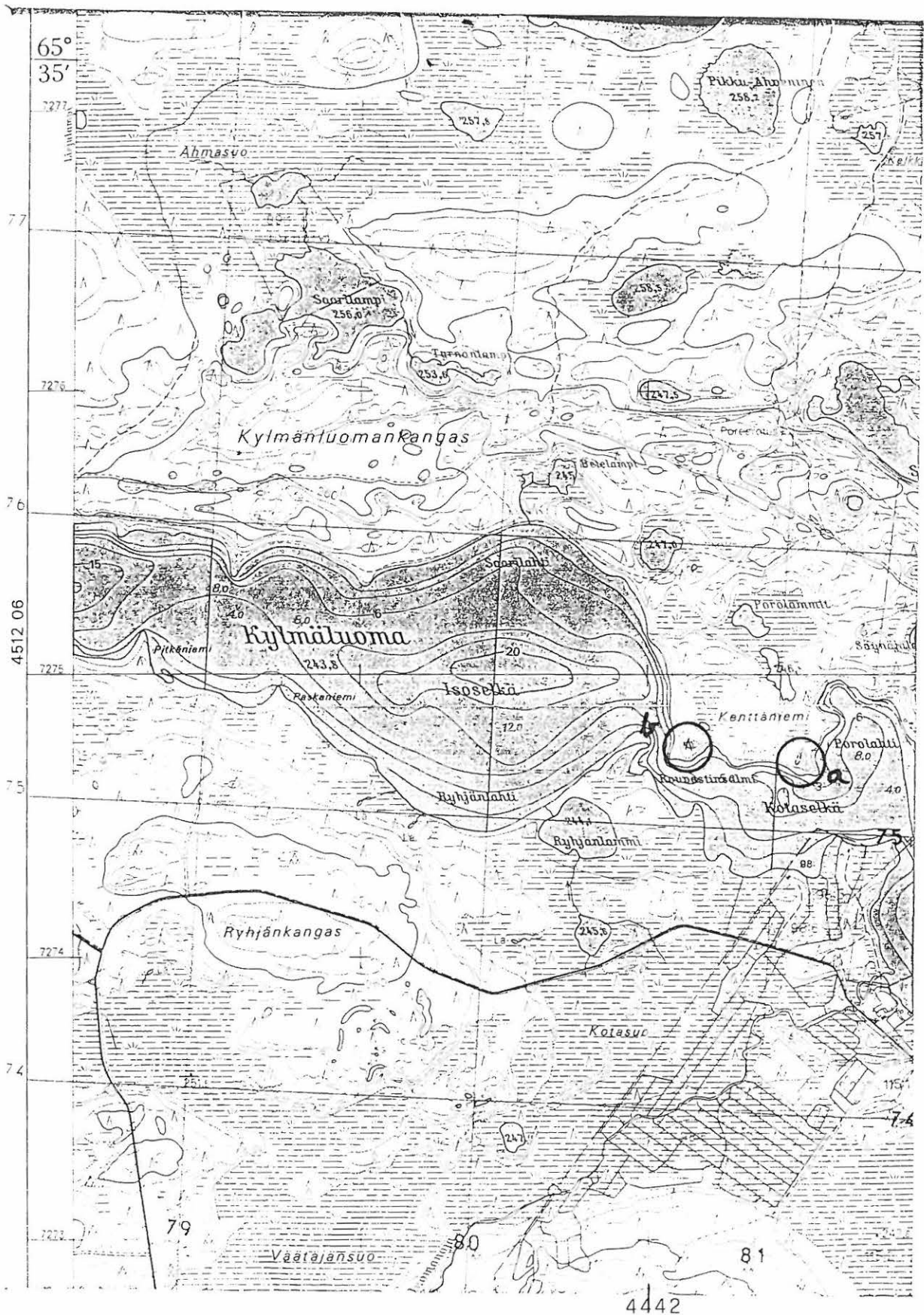
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 479 Niemen itäkärjessä oleva painanne, pohjoisesta.
D 480 Itäinen harjanteella oleva maakuoppa, pohjoisesta.
D 481 Itäinen harjanteella oleva maakuoppa, idästä.
D 482 Yleiskuva niemen itäosasta, lännestä.
D 483 Niemen länsiosan maakuoppa, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 4512 09 KYLMÄLUOMA, p. 1986

4512 09 KYLMÄLUOMA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7274 70 ja -75
 y = 4442 53 ja -13
 z = n. 247,5

TAIVALKOSKI 69

Kohteen nimi:	Pitkäniemi
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 09 KYLMÄLUOMA
Koordinaatit:	a) $x = 7275\ 10$, $y = 4440\ 24$, $z = 247,5$ b) $x = 7275\ 01$, $y = 4440\ 25$, $z = 247,5$
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Kylmäluoma
Tila, rek:no:	Kylmäluoman retkeilyalue
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 21 km itään, Kylmäluoman retkeilyalueen keskuksesta noin 9,5 km länsilounaaseen, Kylmäluoman etelärannalla olevalla niemellä, Pitkäniemen laavusta noin 250 - 300 metriä luoteeseen. Kyseessä on noin 100 metriä pitkä matala hiekkaniemi.

Niemen keskellä olevalta rantoihin päin laskevalta kankaalta tavattiin kaksi maakuoppaa noin 100 metrin etäisyydellä toisistaan. Pohjoisemman lähempänä niemen kärkeä olevan itä-länsi -suuntaisen kuopan ala on noin 1,5 - 2 metriä ja syvyys noin 50 cm. Eteläisemmän pohjois-etelä -suuntaisen kuopan ala on noin 1,5 x 3 metriä ja syvyys 40 - 50 cm. Molemmissa oli havaittavissa huuhtoutumiskerros. Niemen hiekkainen kärki ja runsaan puolimetrisen törmän alapuolinen vesiraja tarkastettiin, jolloin tavattiin länsirannan vyörymästä pari palanutta kiveä, mutta mitään muuta viitettä asuinpaikasta ei tavattu.

Kohde tarkastettu: 17.6.1999

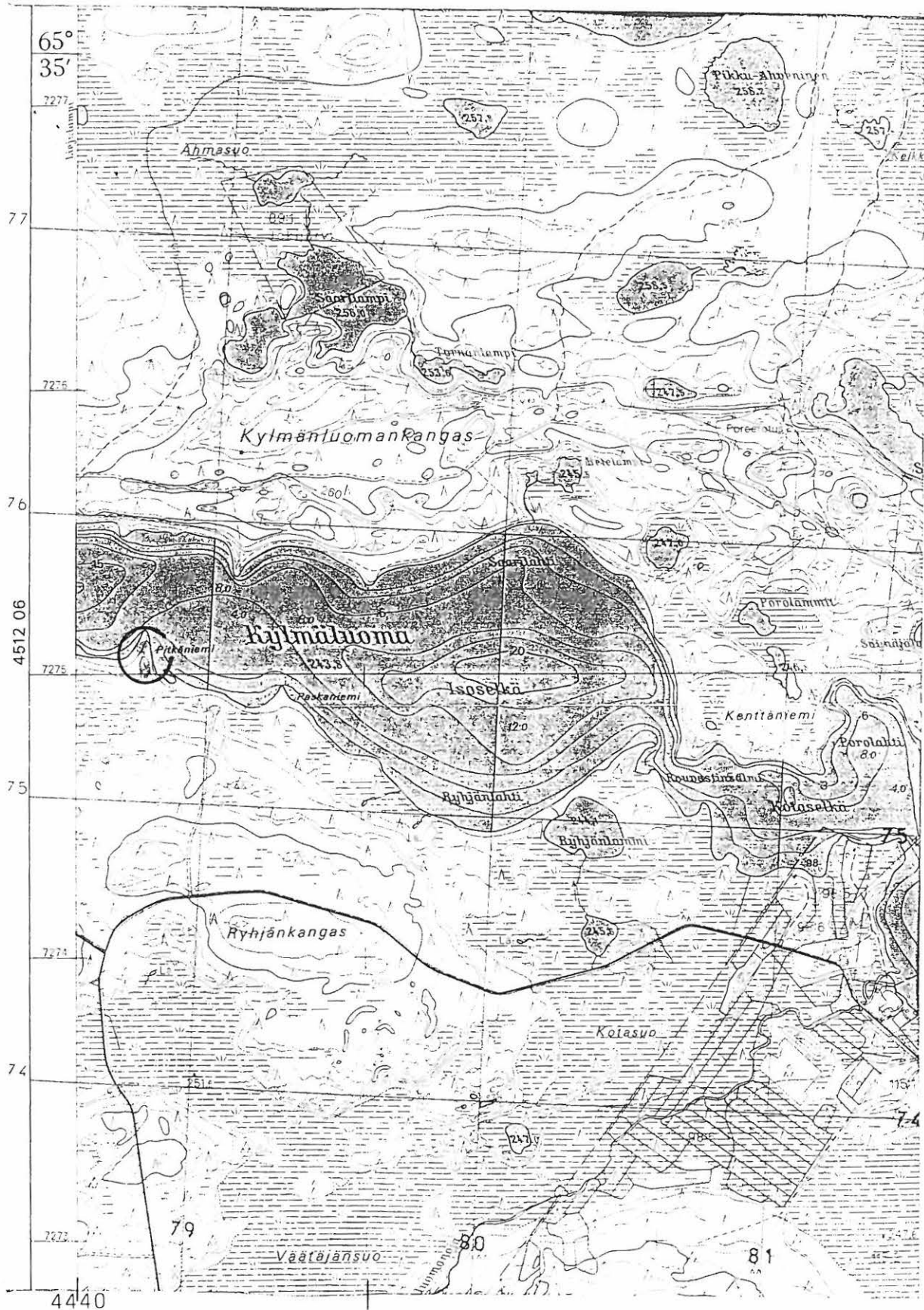
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 484 Lähellä niemen kärkeä oleva maakuoppa, etelästä.

Kartta: Peruskarttaote 4512 09 KYLMÄLUOMA, p. 1986

4512 09 KYLMÄLUOMA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7275 10 ja -24
 y = 4440 24 ja -25
 z = n. 247,5

TAIVALKOSKI 70

Kohteen nimi:	Loukusanharju, Pyöreäniemi
Määrittys ja mj-luokka:	asuinpaikka (?), asuinpainanne. II.
Peruskartta:	3543 02 LOUKUSA
Koordinaatit:	x = 7292 52, y = 3546 52, z = n. 242,5 - 245
Kylä, kylänosa:	Valtiomaa, Loukusa
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 20 km luoteeseen, Loukusanjärven ja sen itäpuolisen Uudentalonjärven välisen pitkän ja kapean Loukusanharjun kaakkoispäässä järvien välisen salmen rannalla noin 700 metriä länteen järveen lounaasta laskevan Latvajoen suupuolen ylittävästä sillasta ja 350 metriä pohjoiseen Latvavaaran talosta. Alue on kumpuilevaa pääosin mäntyä kasvavaa paikoin hiekkavaa moreenikangasta.

Pyöreäniemen itäisimmällä kuivalla harjannetasanteella havaittiin matala hieman epämääräinen soikeahko painanne. Koordinaattien osoittamassa kohdassa olevan painanteen ala on noin 4 - 5 x 5 - 6 metriä ja syvyys 15 - 20 cm. Sen keskelle tehty koekuoppa paljasti runsaasti palanutta kiveä, heikon likamaan ja epämääräisiä kvartsi-iskoksia. Vaikka asutuksen merkit jäivät vähäisiksi, voidaan puhua asuinpainanteesta. Muita vastaavanlaisia painanteita ei alueelta enempää erotettu. Painanteesta lähes suoraan pohjoiseen Pitkälahden etelärannalta löydettiin metrisen rantatörmän alta vesirajasta palaneita kiviä ja epämääräinen kvartsiesine. Palaneita kiviä tavattiin myös asuinpainanteen etelän puoleiselta rannalta vesirajasta. Kankaalle painauman lähistölle tehdyt koepistot olivat tuloksettomia.

Oppaina paikalla olivat loukuslaiset Reijo Uusitalo ja Ilpo Kylmäluoma.

Kohde tarkastettu: 21.6.1999

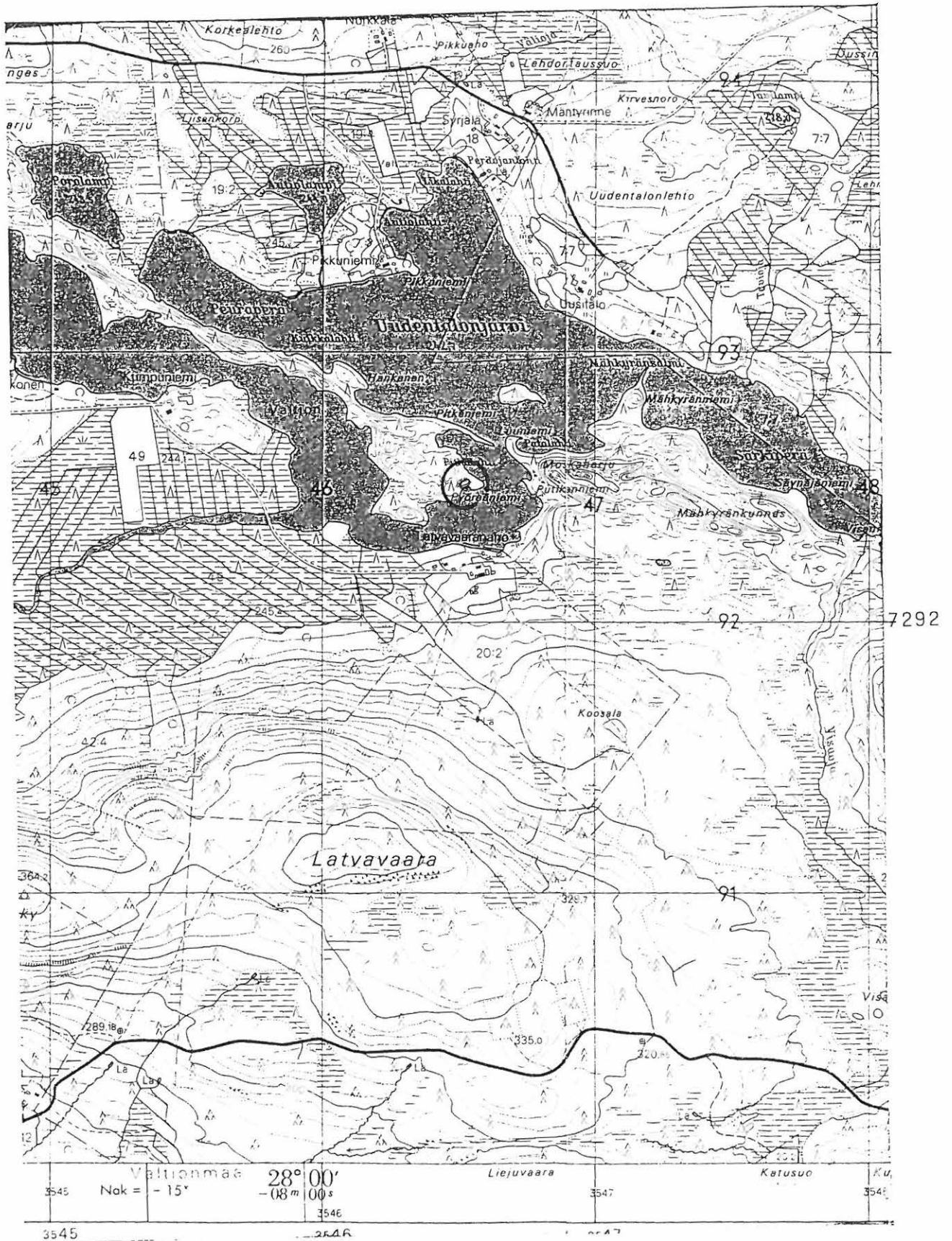
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 31728:1-2 kvartsiesine, -iskos

Diat: D 485 Asuinpainanne juurakon edessä, koillisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 02 LOUKUSA, p. 1987

3543 02 LOUKUSA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7292 52

y = 3546 52

z = n. 242,5 - 245

TAIVALKOSKI 71

Kohteen nimi: Latvajoen suun E puolinen salmi

Määrittys ja mj-luokka: pyydysrakennelma(?), vedenalainen puuaita. II.

Peruskartta: 3543 02 LOUKUSA

Koordinaatit: $x = n. 7292\ 32$, $y = n. 3546\ 22$, $z = n. 241$
(keskikohta)

Kylä, kylänosa: Valtionmaa, Loukusa

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 20 km luoteeseen sijaitsevan Loukusanjärven kaakkoispäässä, Loukusanharjun ja Latvavaaranahon välisessä salmessa, noin 400 - 450 metriä länteen järveen lounaasta laskevan Latvajoen suupuolen ylittävästä sillasta ja saman verran länsiluoteeseen Latvavaaran talosta.

Salmessa on matalan salmen poikki ulottuva vedenalainen puuaita, ilmeisesti jonkinlainen pyydyslaite (kala-aita tms?). Se on tehty pohjaan vieriviereen upotetuista neljännespuolikkaista tai puolikkaista mäntypuista, joista yksi ongittiin oppaina olleiden Reijo Uusitalon ja Ilpo Kylmäluoman kanssa ylös. Mudassa ollut rautakirveellä teroitettu pää oli säilynyt hyväkuntoisena. Pituutta nostetulla "aidaspuulla" oli nykyisellään noin 2,5 metriä ja paksuutta säilyneiltä osin 10 - 13. Pituutta kala-aidalla(?) lienee satakunta metriä.

R. Uusitalo kertoi jonkinlaisia puuaitoja olevan myös Latvajoen suun matalikoilla. I. Kylmäluoma puolestaan kertoi Julmalammen poikki menevästä aitamaisesta vedenalaisesta rakenteesta, joka erottuu vedenpinnan ollessa peilityni. Julmalampi sijaitsee noin 9 km ko. kohteesta luoteeseen, heti Kylmäläntien pohjoispuolella (PK 3541 11 UKONVAARA, $x = n. 7296\ 95$, $y = n. 3538\ 80$, $z = n. 226$). Myös Mustalammen ja Kylmäjokeen laskevan Ristijärven välisessä salmessa on jonkinlaista puuaitaa (3541 11, $x = 7295\ 48$, $y = 3539\ 95$, $z = n. 226$). Paikalla käytiin Kylmäluoman kanssa, mutta jalkamiehenä oltaessa kohde jäi näkemättä.

Kohde tarkastettu: 21.6.1999

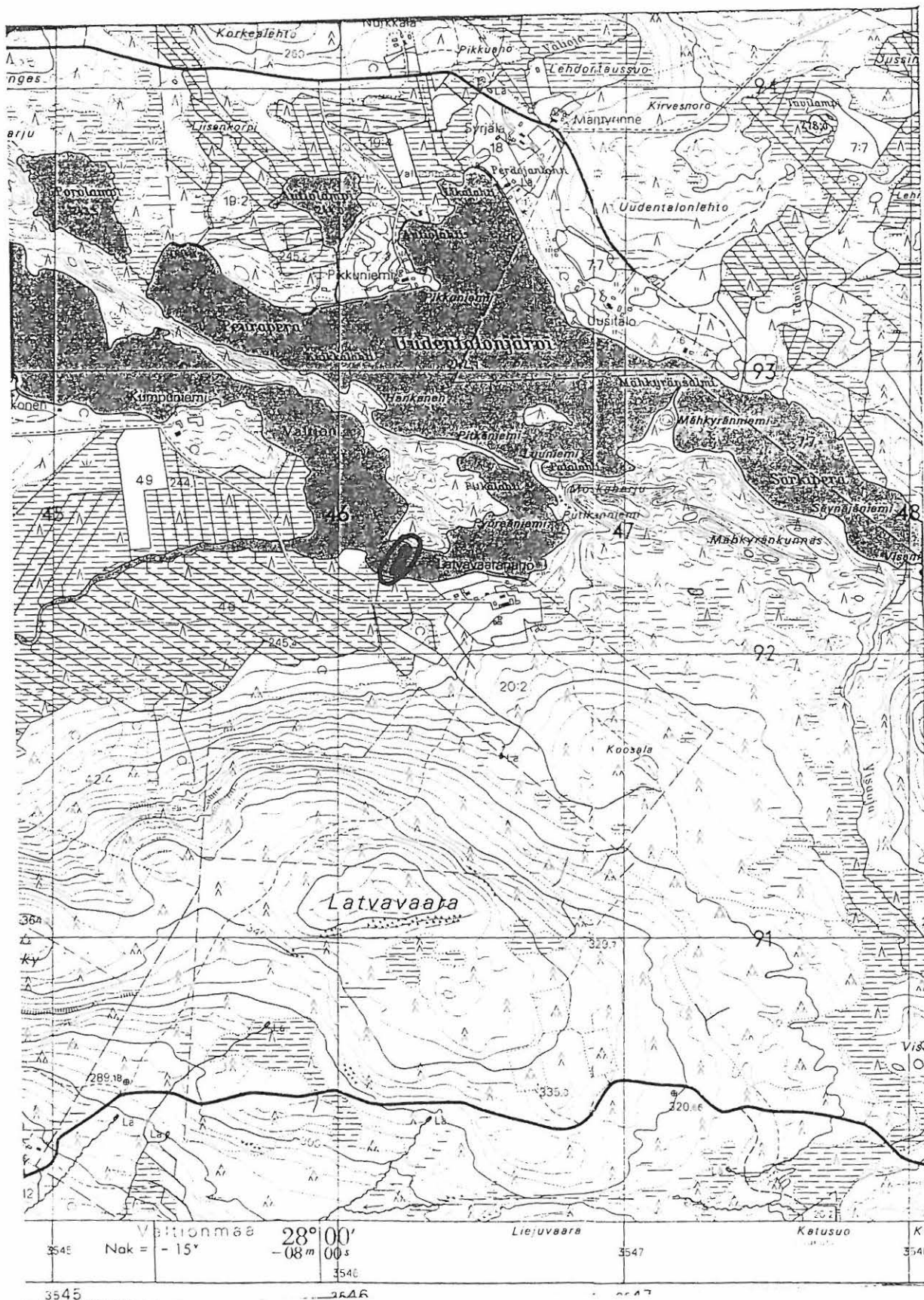
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3543 02 LOUKUSA, p. 1987

3543 02 LOUKUSA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7292 32
 y = n. 3546 22
 z = n. 241

TAIVALKOSKI 72

Kohteen nimi:	Loukusanharju, Hautalahti
Määrittely ja mj-luokka:	liesiä/asuinpaikka(?), rakkakuoppia. II.
Peruskartta:	3543 02 LOUKUSA
Koordinaatit:	a) x = 7293 57, y = 3544 65, z = n. 245 b) x = 7293 70, y = 3544 72, z = n. 250 c) x = 7293 60, y = 3544 80, z = n. 245 - 250
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Loukusa
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 22 km luoteeseen, Loukusanjärven ja sen itäpuolisen Uudentalonjärven välisen pitkän ja kapean Loukusanharjun luoteispäässä, Loukusanjärven Hautalahden rannalla Loukusan koulusta runsas kilometri itään. Lahden rannat ovat kivikkoista moreenia, etenkin lahden perukassa oleva harjun itärinne on kivikkoinen. Lahden eteläpuolella on maastoltaan vaihteleva Hautaniemi, jonka keskellä on pohjoiseen lahteen avautuva ”laguunimainen” suolahdeke, jonka kapeat kannakset erottavat lahdesta.

Suolahdelman ja järven välillä olevan itäisen kannaksen kärjestä tavattiin kaksi laakeaa painauma/kuopannetta (a-koordinaatit). Längisemmän, lähempänä ”laguunin porttia“ olevan painanteen ala on noin 2 x 3,5 metriä ja syvyys 20 - 40 cm. Soikean painauksen keskellä oli huuhtoumassa erittäin runsaasti palanutta kiveä heti turpeen alla. Syvemmälle ei katsottu. Tästä noin 5 metriä itään olevan kuopan ala on noin 2 x 3 metriä ja syvyys noin 40 cm. Edellistä muistuttavassa kuopanteessa oli tässäkin runsaasti palanutta kiveä. Molempien kuopanteiden suunta oli kannaksen mukaisesti idästä länteen. Asuinpainanteiksi kuopanteita on vaikea tulkita, kyseessä lienevät ns. keittokuopat tai niiden tapaiset tulipaikan jäljet. Kannas on niin kapea, että laajasta asuinpaikasta ei voi olla kyse.

Lahden pohjukan koillisrinteessä olevassa luonnonkivikossa tavattiin kaksi ainakin alemman rinteen puolelta vallin ympäröimää rakkakuoppaa (b-koordinaatit). Alemman kuopan ala on noin 2 x 3 metriä ja syvyys noin 50 cm. Ylemmän kuopan halkaisija on noin 2,5 - 3 metriä ja syvyys hieman alle metrin. Alarinteen puoleisen vallin leveys on 50 - 100 cm. Yksittäinen rakkakuoppa tavattiin kannaksen notkelman kivikossa noin 60 metriä itään lahden itäperukasta ja 100 metriä kaakkoon edellisistä (c-koordinaatit). Sen ala on noin 3 x 4 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Rakenteet muistuttavat suuresti yleensä rannikon harjujen lakikivikoissa yleensä 40 - 60 metrin korkeudella merenpinnasta olevia rakkakuoppia ja niitä muistuttavia kehärakenteita. Koillismaalta vastaavia tunnetaan ainoastaan Pudasjärven länsiosasta, ks. kuitenkin myös Taivalkoski 1.

Kohde tarkastettu: 21.6.1999

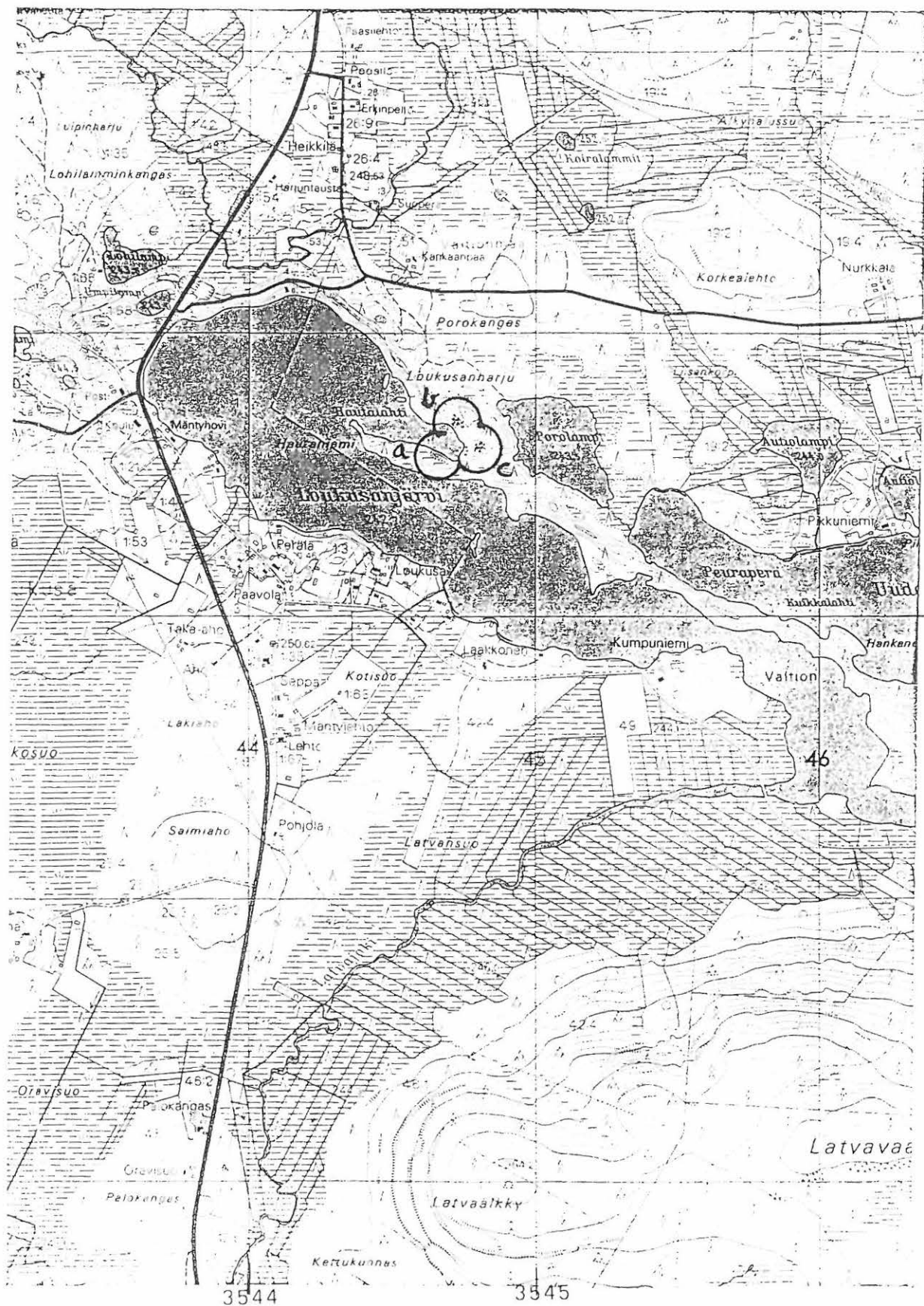
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

- Diat: D 486 Maakuoppa/kuoppaliesi lahden etelärannan harjanteella, lahden perukan kivikoissa rakkakuopat, lännestä.
D 487 Lahdenperukan ylempi rakkakuoppa, pohjoisesta.
D 488 Lahdenperukan alempi rakkakuoppa, pohjoisesta.
D 489 Kauempana rannasta notkelman kivikossa oleva rakkakuoppa, pohjoisesta.

Kartta: Peruskarttaote 3543 02 LOUKUSA, p. 1987

3543 02 LOUKUSA
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7293 57, -70 ja -60
 y = 3544 65, -72 ja -80
 z = 245 - 250

TAIVALKOSKI 73

Kohteen nimi:	Kärryoja E
Määrittys ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	3543 01 VIRKKUNEN
Koordinaatit:	a) x = 7286 29, y = 3541 31, z = 247,5 b) x = 7286 40, y = 3541 34, z = 245 c) x = 7286 62, y = 3541 12, z = 245 d) x = 7286 78, y = 3540 95, z = 245 e) x = 7286 25, y = 3541 20, z = n. 240
Kylä, kylänosa:	Loukusa, Luokanjärvi
Tila, rek:no:	5:31, 5 :32 ja 28
Maanomistaja:	Tuula Sirniö (5:31) Alpo Sirniö, Tynnyritie 5, 93400 Taivalkoski p. 040-528 3820 (5:32)

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 19 km luoteeseen, Luokanjärven pohjoispuolisilla kankailla, Luokanjärveen luoteesta laskevan Kärryojan koillispuolella kahtapuolta kankaiden koillispuolisesta Mustalammesta Kärryojaan laskevaa puroa. Alue on maastoltaan vaihtelevaa paikoin hiekkavaa soiden reunustamaa kumpuilevaa mäntyä ja kuusta kasvavaa moreenikangasta. Kohteen eteläosassa olevista kuopista kertoivat Alpo Sirniö ja Ilpo Kylmäluoma, jotka myös toimivat oppaina paikalla.

Neljästä maakuoppa-alueesta kaksi sijaitsee Mustalammen puron eteläpuolella ja kaksi sen pohjoispuolella. Näiden lisäksi alueella on yksi epämääräinen kuopanne, jonka läheisyydessä on tavattu liedenpohja. Eteläisin maakuoppa sijaitsee Luokanahon korkeimmalla kohdalla (a-koordinaatit) kankaan luoteisosassa. Paikalla on soikea harjanteensuuntainen vallillinen maakuoppa, jonka ala on 3 x 5 - 6 metriä ja syvyys 60 - 80 cm. Kuopassa on huuhtoutumiskerros, mutta muuta kuopan luonnetta valaisevaa ei tavattu. Tästä noin 100 metriä pohjoiskoilliseen olevalla seuraavalla korkealla mäennyppylällä (b-koordinaatit) oleva maakuoppa on alaltaan 3,5 x 5,5 metriä ja syvyydeltään 60 - 80 cm. Vallin ympäröimän soikean kuopan suunta on luode - kaakko. Keskellä oli kumttua ja hiiltä huuhtoutumiskerroksen päällä, joten kuoppaa on kaikesti pidetty tulipaikkana. Kuopan reunaan valliin tehdystä koepistossa havaittiin hiekassa muutama hiilenmuru.

Mustalammesta laskevan puron ja sen ylittävän polun risteyksestä noin 200 metriä luoteeseen pienen kankaan eteläreunalla olevalla kumpareella on useita maakuoppia. Kumpareen korkeimmalla kohdalla on itäkaakko-länsiluode -suuntainen pitkänomainen maakuoppa, jonka ala on noin 2 - 2,5 x 3,5 - 4 metriä ja syvyys noin 60 - 80 cm. Kuopan ympärillä on valli, jonka leveys on 1 - 1,5 metriä ja korkeus 15 - 20 cm. Kuopan pohjalla ja reunalla tavattiin selvä huuhtoutumiskerros ja noin 40 cm syvyydessä tavattiin hiekassa muutamia hiilenmuruja. Palanutta kiveä tms. ei tavattu. Tästä noin 7 metriä länteen on epämääräinen mahdollisen vallin ympäröimä kuoppa, jonka koko on noin 1,5 x 2 metriä. Tästä vajaan 10 metriä länsilounaaseen, kumpareen laen länsireunalla, on kaksi pyöreähköä kuoppaa, joiden halkaisija on 1,5 - 2 metriä ja syvyys 40 - 50 cm. Tästä kumpareesta noin 250 metriä luoteeseen, hakatulla ja äestetyllä alueella olevalla kumpareella tavattiin vielä yksi pitkänomainen maakuoppa, jonka ala oli noin 2 x 3,5 metriä.

Näiden selvien maakuoppien lisäksi on Kärryojan suun itäpuolella Luokanjärven pohjoisrannalla olevan Alpo Sirniön mökin pohjoispuolella hieman epämääräinen halkaisijaltaan pari metrinen matala kuopanne (e-koordinaatit). Mökin eteläpuolisella pellolla A. Sirviö kertoi havainneensa kivisen liedensijan. Alueelta ei kuitenkaan löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 22.6.1999

Aiemmat tutkimukset: -

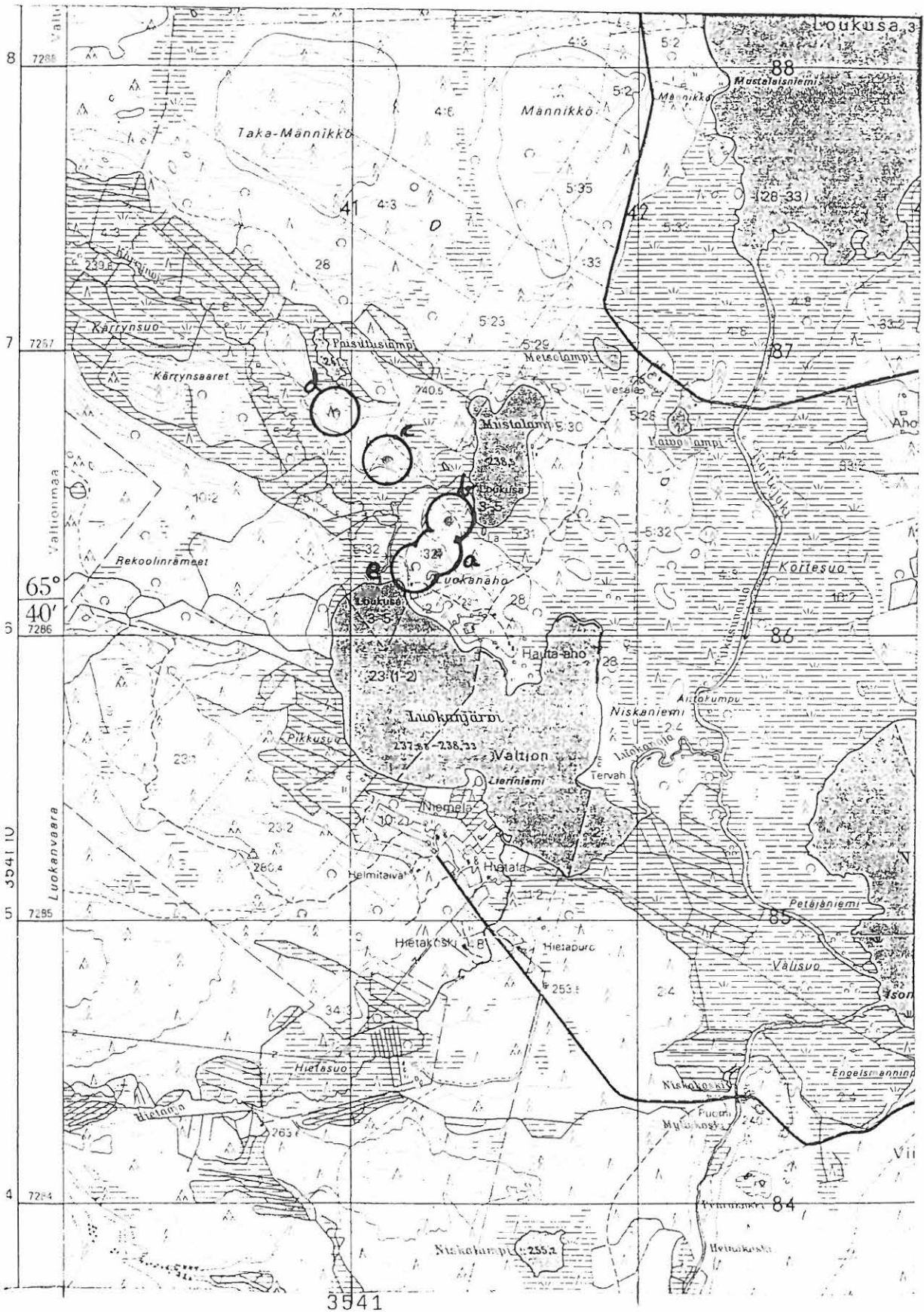
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 490 b-alueen maakuoppa, lännestä.

D 491 d-alueen yleiskuva, maakuoppa kuvan keskellä olevan kummun laella, idästä.

Kartta: Peruskarttaote 3543 01 VIRKKUNEN, p. 1987

3543 01 VIRKKUNEN

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7286 29, -40, -62, -78 ja -25

y = 3541 31, -34, -12, 3540 95 ja

3541 20

z = 240 - 247,5

TAIVALKOSKI 74

Kohteen nimi:	Lamminniemi
Määrittely ja mj-luokka:	maakuoppia. II.
Peruskartta:	4512 12 IRNIJÄRVI
Koordinaatit:	a) $x = 7276\ 34$, $y = 4456\ 13$, $z = 237,5 - 240$ b) $x = 7276\ 25$, $y = 4456\ 05$, $z = 237,5 - 240$
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Ala-Irni
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 37 km länteen Irnijärven ja Ala-Irmin välisen Hietasalmen pohjoispuolisella Lamminniemellä aivan Kuusamon rajan tuntumassa. Alue on mäntyä kasvavaa moreenikangasta.

Alueella on maakuoppia kahdella kohtaa. Niemen pohjoisella Hietalahden puoleisella rannalla tavattiin kaksi maakuoppaa (a-koordinaatit). Näistä itäisempi noin 20 - 25 metriä kunnanrajasta länteen ja 10 - 15 metriä rannasta matalan harjanteen päällä. Kuopan koko on 3 x 4 metriä ja syvyys noin 40 cm. Tästä noin 30 metriä länteen vastaavantapaisella maastonkohdalla on toinen kuoppa, jonka ala on noin 2 x 3,5 metriä ja syvyys noin 50 cm. Molempiin kuoppiin tehty koepisto paljasti huuhtoutumiskerroksen. Kuoppien läheisyydestä ei tehty asuinpaikkahavaintoja.

Lamminniemen eteläisellä Hietasalmen pohjoispuolisella rannalla tavattiin yksi maakuoppa (b-koordinaatit). Sen halkaisija on noin 2,5 - 3 metriä ja syvyys noin 30 cm. Se sijaitsee niemen etelärannalla olevasta vedensyömästä rantatörmästä noin 30 metriä pohjoiseen ympäristöstään hieman kohoavalla maastonkohdalla. Tämänkään kuopan läheltä ei tehty asuinpaikkahavaintoja.

Kohde tarkastettu: 23.6.1999

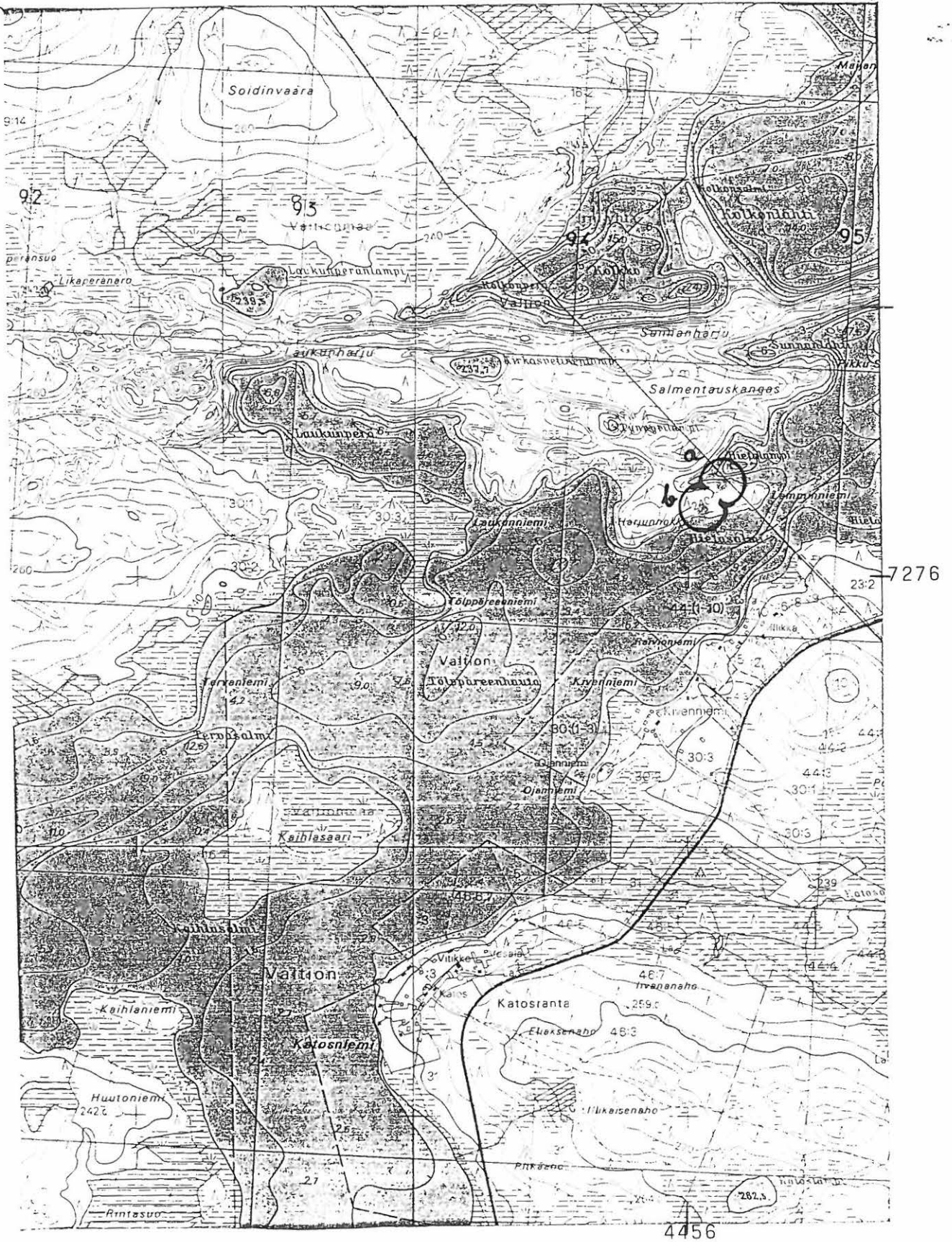
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 492 Yleiskuva niemen pohjoisrannalla olevien maakuoppien luota, länsilounaasta

Kartta: Peruskarttaote 4512 12 IRNIJÄRVI, p. 1986

4512 12 IRNIJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7276 34 ja - 25
 y = 4456 13 ja - 05
 z = 237,5 - 240

TAIVALKOSKI 75

Kohteen nimi:	Otsaojan suu W
Määrittys ja mj-luokka:	esihistoriallinen(?) tulisija. II.
Peruskartta:	3534 03 PIRINKOSKI
Koordinaatit:	x = 7277 44, y = 3549 40, z = n. 185
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Jurmu
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 8 km länteen, Iijokeen pohjoisesta laskevan Otsaojan suun länsirannan niemestä vajaat 100 metriä länteen Iijoen pohjoisrannalla. Alue on jyrkän 2 - 3 metrisen rantatörmän yläpuolista loivasti aaltoilevaa moreenikangasta.

Ohtaajan suussa olevalta nuotiopaikalta jokivartta länteen kulkevaa polkua noin 80 metriä nuotiopaikalta kohdassa, missä kahden loivan alanteen välissä on näitä hieman korkeampi tasanne, kiinnittyi huomio aivan polun pohjoispuolella olevaan hyvin loivaan epämääräiseen painaumaan. Turpeen alta paljastui huuhtoutumiskeroksessa hyvin runsaasti palanutta kiveä, jota oli ainakin lähes neliön laajuudelta. Syvemmälle ei kaivettu. Kvartsi-iskoksia tms. selvästi esihistorialliseen aikaan viittaavaa ei havaittu, ellei sellaiseksi sitten lueta yhtä epämääräistä kvartsilohelmaa. Myöskään polulta tai muualta lähialueelta ei asuinpaikkaan viittaavia havaintoja tehty. Tulisijan ajoitus jää epävarmaksi.

Kohde tarkastettu: 18.6.1999

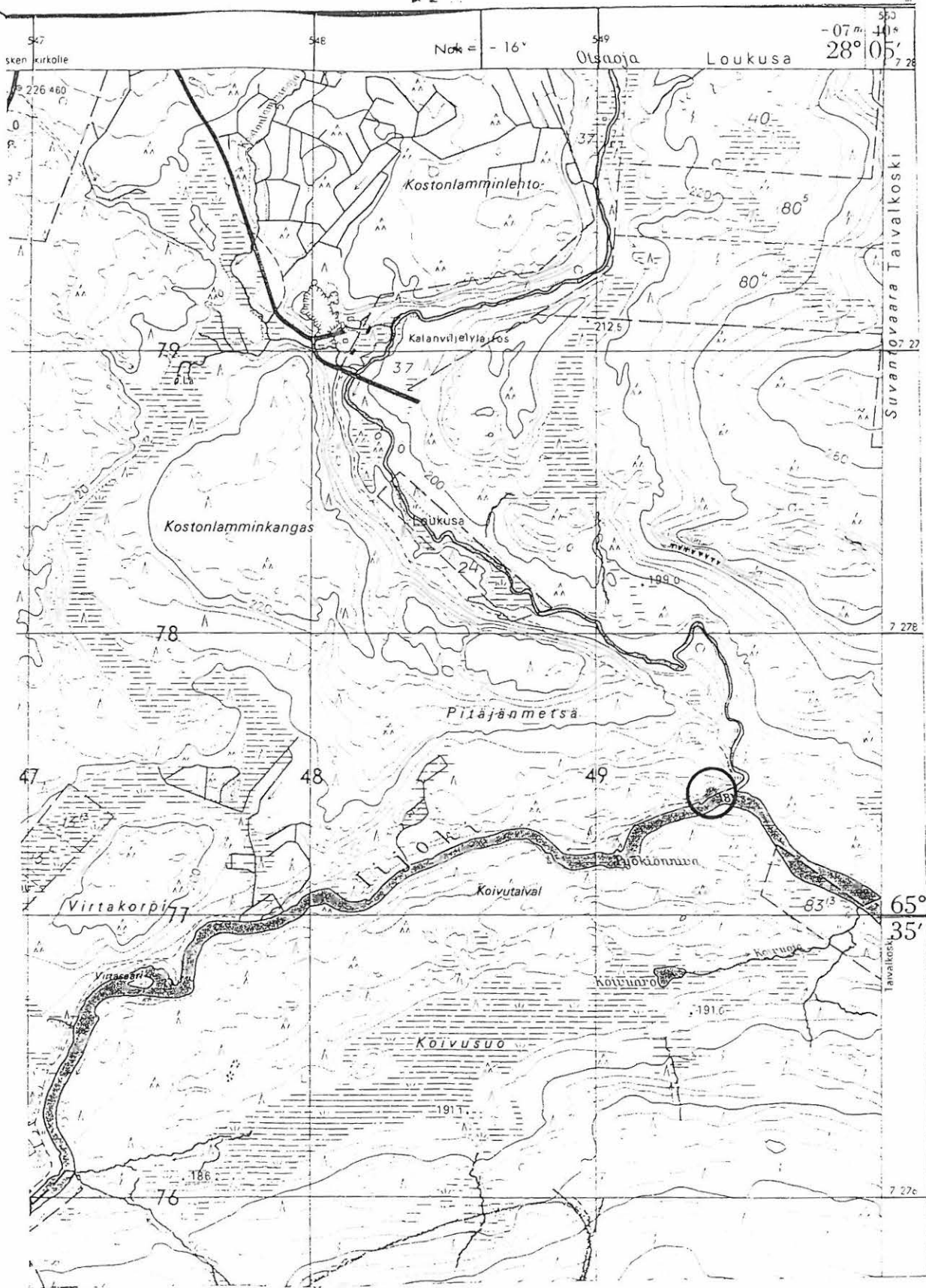
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 493 Tulisijan merkit ojan suuhun johtavan polun oikealta puolen, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 3534 03 PIRINKOSKI, p.1972.

3534 03 PIRINKOSKI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = 7277 44
 y = 3549 40
 z = n. 185

TAIVALKOSKI 76

Kohteen nimi:	Kangaslampi NW
Määrittäminen ja mj-luokka:	maakuoppa. Hist. aika
Peruskartta:	3541 11 UKONVAARA
Koordinaatit:	x = 7296 86, y = 3539 12, z = n. 245
Kylä, kylänosa:	Valtionmaa, Loukusa
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtio

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 27 km luoteeseen, Loukusan koulusta noin 5 km luoteeseen, Kylmälään johtavan tien koillispuolella Kangaslammen ja sen luoteispuolisen Julmalammen välisellä kannaksella, Kannaksen korkeimmalla kohdalla.

Loukuslainen Kalevi Ylisirniö on ilmoittanut PPM:oon 1977 ko. kannaksella olevan neliömäisen maakuopan, jonka koko on noin 5 x 5 metriä ja syvyys pari metriä. Hän oli kuullut isältään yli 40 vuotta sitten (1930-luvulla), että kyseessä on ison tai pikku vihan aikainen piilopirtti. Kertojan isä on ollut metsänvartija ja oli kuullut kertomuksen aikaisemmilta metsänvartijoilta.

Alue on jokin aika sitten hakattua kumpuilevaa kuivaa hiekkakangasta. Kankaan korkeimmalta kohdalta pienen etsimisen jälkeen löytyi em. kuvausta vastaava maakuoppa. Lisäyksenä kuvaukseen voidaan mainita sen ympärillä ollut heikko valli. Kuopan syvyys on paremminkin noin 1,5 kuin 2 metriä. Kuopasta ei tavattu huuhtoutumiskerrosta, joten sen ikä voisi hyvinkin sopia edellä mainittujen vihojen aikoihin. Huuhtoumasta on todettava, että kangas on niin kuiva, että kuopan ympärilläkin se oli melkoisen ohut. Kuopan sijainti on sellainen, että esimerkiksi käynnin aikana mukana ollut kankaalla usein liikkunut Ilpo Kylmäluoma ei kuoppaa ollut havainnut.

Kohde tarkastettu: 21.6.1999

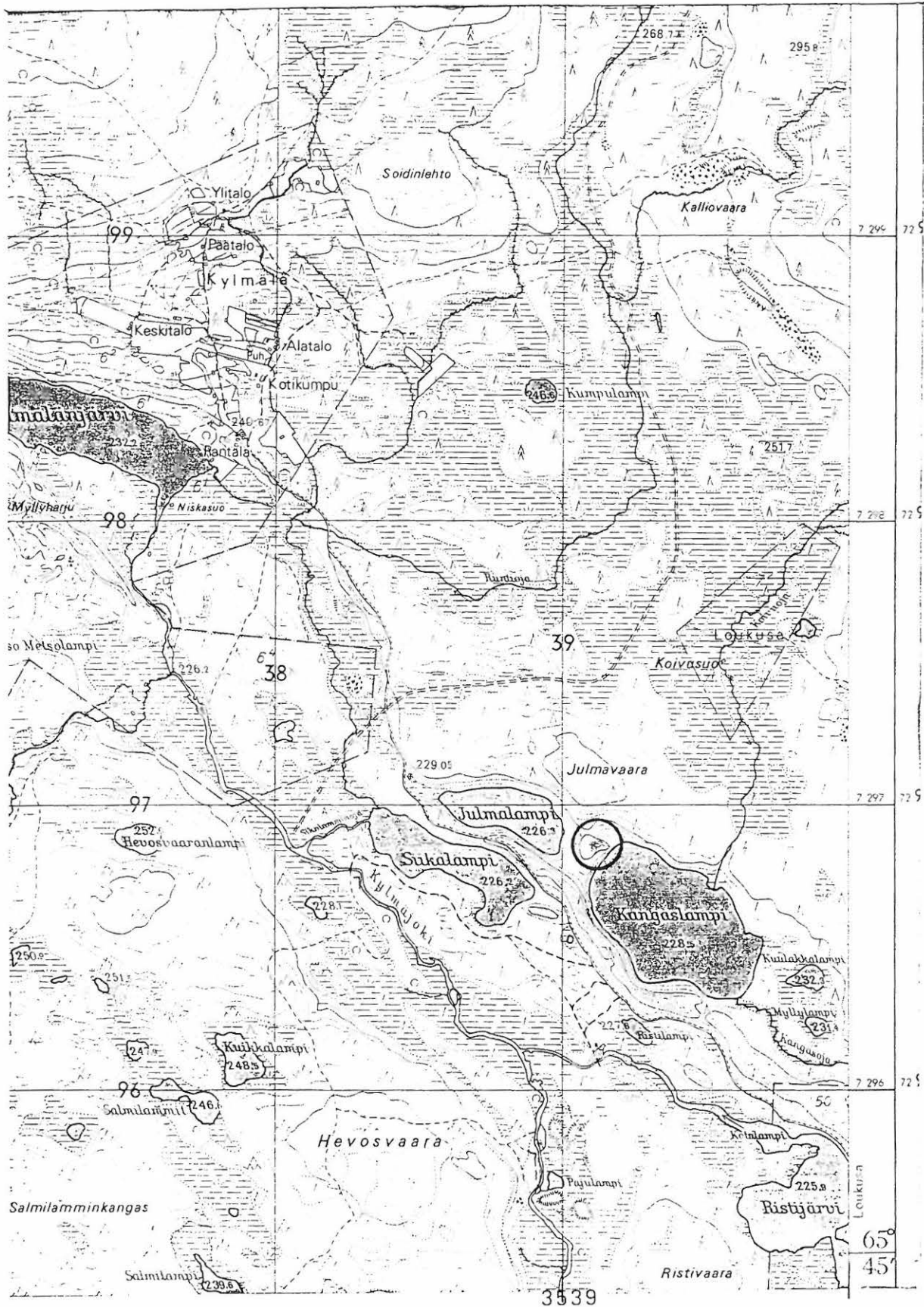
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: D 494 Maakuoppa, ”piilopirtin sija” kummun laella kuopassa Ilpo Kylmäluoma, länsilounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 3541 11 UKONVAARA, p. 1971

3541 11 UKONVAARA

M. Sarkkinen,

Taivalkosken inventointi 1999

x = 7296 86

y = 3539 12

z = n. 245

TAIVALKOSKI 77

Kohteen nimi:	Pyhityksenlahti
Määrittys ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	3543 09 KOSTONJÄRVI
Koordinaatit:	x = n. 7300 20, y = n. 3563 10, z = n. 231
Kylä, kylänosa:	Kynsiperä, Hiisiniemi
Tila, rek:no:	
Maanomistaja:	Valtionmaa

Kohde sijaitsee Taivalkosken kirkolta noin 25 km pohjoiseen Kostojärven länsirannalla, järveen lännestä laskevan Hiisijoen suussa olevasta Hiisilahdesta noin kilometrin etelään.

Kuusamon inventoinnin aikana 16.9.1999 kertoi Mauno Luokkanen (Kuloharjuntie 101 B, Purnuvaara) puhelimitse, että Pyhityksenlahden rannalta Pyhityksenkarin kohdalla löytyi välirauhan aikana muodoltaan soikea ja litteä reikäkivi. Kiven pituus oli kerrotun mukaan noin 15 cm, leveys noin 10 cm tai hieman vähemmän ja paksuus reiän kohdalla noin 5 cm. Esine oli ollut päihinsä kapeneva ja reikä molemmilta puolilta kaiverrettu. Lahti oli tuolloin ollut hiekkapohjainen, mutta nykyisin se on soistunut Kostojärven säännöstelyn ja vedenpinnan noston seurauksena.

Tässä yhteydessä voidaan mainita myös se, että Hautaniemen Täperän talossa kerrottiin Kostojärven länsirantojen paikoin olleen aiemmin hyvin tasaisia ja kauniita hiekkarantoja, jotka lienevät olleet edullisia asuinpaikkoja valittaessa. Säännöstely on kuitenkin rannat tuhonnut.

Kohde ei tarkastettu inventoinnin aikana

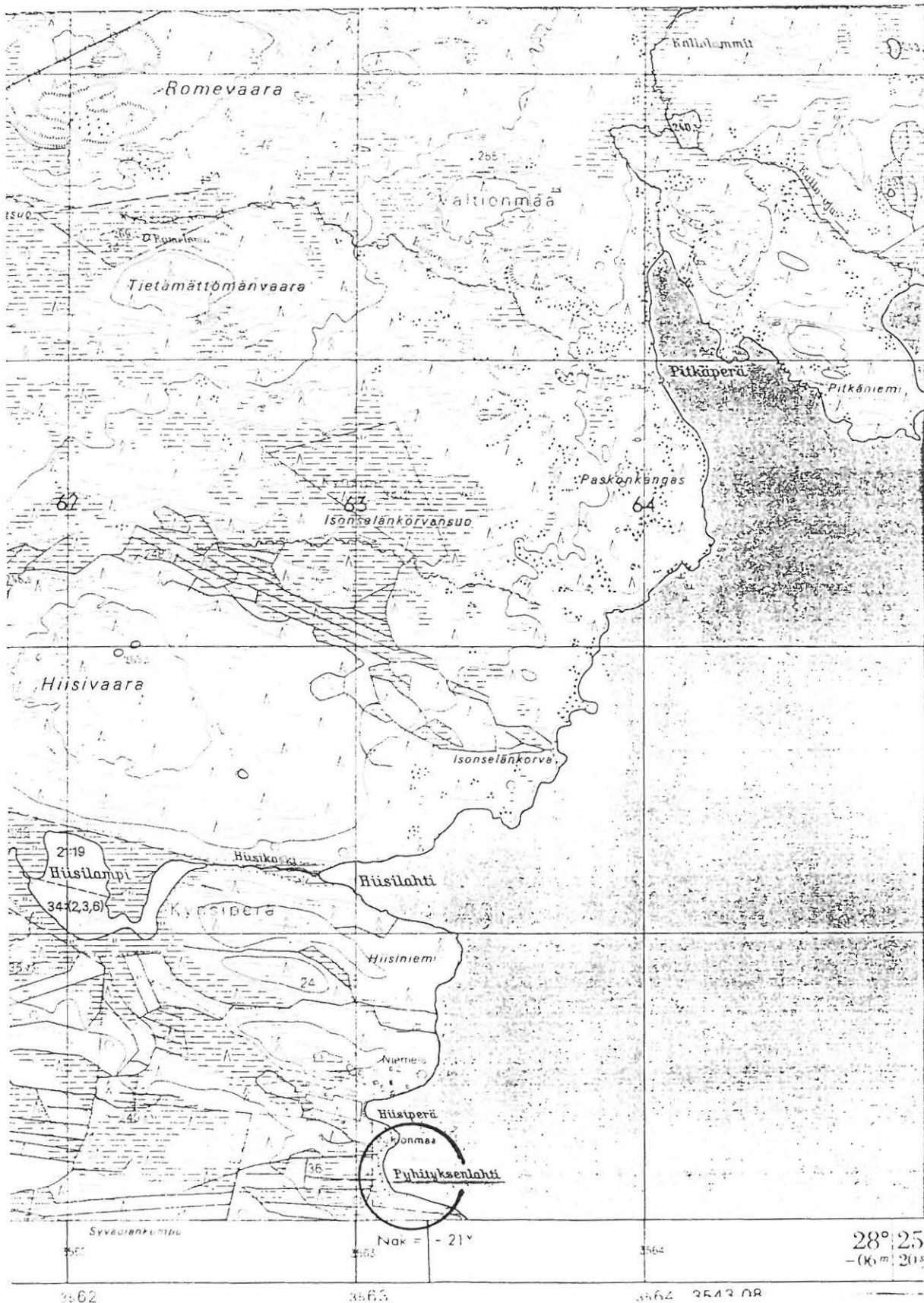
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: kadonnut kiviesine, ks. yllä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Peruskarttaote 3543 09 KOSTONJÄRVI, p. 1987

7300

3543 09 KOSTONJÄRVI
 M. Sarkkinen,
 Taivalkosken inventointi 1999

x = n. 7300 20
 y = n. 3563 10
 z = n. 231

MUITA KOHTEITA

Suksen löytöpaikka, Kynsiperä

Taivalkosken kotiseutumuseon luettelossa on numerolla 1000 luuteloitu suksen kärki. Luettelon mukaan kyseessä on lievästi kohoharjallinen kärki, jossa on uurreviivakoristelua. Katkelman pituus on 42 cm ja suurin leveys 9,5 cm. Esine on löydetty Kynsiperän kylän Valkeahelleen(?) suusta (1978?) ja sen on museolle lahjoittanut Paavo Tolkkinen. Suksea ei museosta löydetty huolimatta varsin perusteellisesta etsinnästä.

Reikäkiven löytöpaikka, Siiransaari

PK 3543 08 SIIRANJOKI

Kansallismuseon arkeologian osaston topografisessa arkistossa on tieto Siiransaaresta 1900 löydetystä reikäkivistä. Sen ovat löytäneet kaksi poikaa Kostojärven rannalta(?) Siiransaaresta metsästä ei kaukaa purosta. Paikalla oli ollut jonkinlainen kiveys. Siiranjoki laskee Kostojokeen lännestä, sen varrella on ainakin Siiransuo ja Siiranpalo. Siiransaarta ei pystytty tarkemmin paikallistamaan.

Liipan löytöpaikka, Saunaniemi

PK 4512 06 ISO-ULKU, x = 7270 82, y = 4432 98, z = n. 225

Taivalkosken inventoinnin aikana ilmoittivat Alpo ja Leena Laatikainen talonsa (Hautala) pellosta löytämästään talttamaisesta kiviesineestä Jokijärven Väliperän länsirannalla. Löytö osoittautui historiallisen ajan liippakiveksi. Talo perustettu noin 200 vuotta sitten, löytöpaikka vanhaa peltoa. Tark. 15.6.1999.

Maakuoppia, Inkeenjärvi

PK 4521 05, ruutu n. 7293/4434

J. H. Karvonen (1900) kertoo Inkeenjärveen pistävällä niemellä olevan 3 hautaa (so. maakuoppaa) ja lisäksi mainitsee vielä yhden olevan saman talon pellon pientareella. Kuoppia yritettiin turhaan paikantaa. Ainoa alueella tavattu muinaisjäänös on asuinpaikka järven pohjoisrannalla, kohde 58.

Ristonkenttä, Kostojärvi

PK 3543 09 KOSTONJÄRVI, ruutu 7306/3566

Inkeeläinen Lauri Kaukua (Inkeentie 43, 93470 Inkee) kertoi 8.6.1999 Taivalkosken ja Posion rajalla olevan Ristonkentän olevan viimeinen lappalaisten asuinkenttä Kostojärvellä. Ennen lähtönsä he olivat sivelleet veneen lahnanrasvalla ja sanoneet että ”teille on lahnat loppu”. Aiemmin lahnarunsaasta järvestä ei pitkiin aikoihin tämän jälkeen lahnaa saaliiksi saatu. Ristonkenttä sijaitsee Kostojärven pohjoisesta laskevan Kynsijoen suupuolen itärannalla ja sijaitsee suurimmaksi osaksi Posion puolella. Kyseessä on tasainen aiemmin kerrotun mukaan kuiva rantamaa, joka järven säännöstelyn jälkeen on soistunut. Paikka tarkastettiin tuloksetta 8.6.1999.

Lappalaisten asuinpaikka(?), Mustalampi

PK 3543 02 LOUKUSA; x = n. 7295 45, y = n. 3540 05, z = 226 - 242,5

Loukusan koululta nelisen kilometriä länsiluoteeseen, Kylmälään johtavan tien eteläpuolisen Mustalammen koillispuolisilla kunnilla on Ilpo Kylmäluoman kertoman paikallisen perimätiedon mukaan ollut jälkiä lappalaisten asuinpaikasta. Alueelle on rakennettu mökki ja tietä, osa on raivattu pelloksi. Kylmäluoman opastuksella paikalla käytiin 21.6.1999, mutta alueelta ei lappalaisen jälkiä onnistuttu löytämään. Mustalammen salmen puuaitauksesta, vrt. kohde 71.

Kiviraunio, Pirinvaara

PK 3532 12 NAAMANKA; ruutu 7272/3538

Syksyllä 1998 saatiin ilmoitus, jonka mukaan Pirinvaaralle johtavan polun varrella pitäisi olla selvä kiviraunio. Samasta rauniosta kuultiin myös Jurmulaisilta inventoinnin aikana. Raunio pitäisi sijaita Pirinojan tammen luoteispuolelta lähtevän UKK-reitin varrella. Polun vartta tarkastettiin tuloksetta 18.6.1999.

”Hakkauksia”, Kotirinne

PK 4521 06 HUKKANEN; x = n. 7302 14, y = n. 4433 71, z = n. 245 - 250

Reino ja Sisko Koivisto (Lempäälä, p. 03-3752854) ilmoittivat kesämökkinsä rakentamisen yhteydessä löytäneensä hakkauksia kahdesta kivistä Kostojärven itärannan Mustavaaran länsirinteeltä. Lisäksi paikalla kerrottiin olevan nuotionpohjan. Tarkastuksessa molemmat kivet todettiin luonnollisiksi, ilman mitään ihmisen tarkoituksellisen työstön merkkejä. Toinen kivi sijaitsi mökistä luoteeseen saunapolulla askelmakivenä ja toinen mökistä etelään varaston kaakkoiskulmalla. Molemmat kivet olivat paljastuneet rinnettä luiskattaessa maasta, joka on erittäin kivikkoista ja suhteellisen jyrkkää moreenirinnettä. Jälkimmäisessä kivessä olevasta nuolesta tehtiin piirros ja se kuvattiin. Talosta etelään olevan varaston itäpuolella liuskan yläreunalla oli kunnan alla, mutta huuhtoutumis-kerroksen yläpuolella, hiilinen nuotionpaikka, jolla ikää vähintään parisataa vuotta (päällä kuusenkanto). Esihistoriallisesta tulisijasta ei ole kyse. tark. 16.9.1999. Kuva: D 498.

Maakuoppia/”lapinhautoja”, Kostonniemi

PK4521 05 INKEE tai 4521 06 HUKKANEN tai 3543 08 SIIRANJOKI

Kuusamon inventoinnin aikana 16.9.1999 kertoi Mauno Luokkanen (Kuloharjuntie 101 B, Purnuvaara) puhelimitse, että Kostonniemen Purnuvaarassa olisi maakuoppia tai painuneita hautoja, ”lappalaisten hautoja”. Purnuvaaraa ei kartalta löydetty, kertojan mukaan ilmeisesti jossain Tynin talon lähellä (ruutu 7301/4432).

Maakuoppa, Suoja-aho

PK 4512 08 TYRÄVAARA; x = n. 7267 60, y = n. 4441 00, z = n.227,5

Tyrämäkinen Rauno Alapirtti kertoi 16.6.1999 koordinaattien osoittamalla kankaalla Suoja-ahon laidassa sijaitsevan ihmistyötä olevan maakuopan. Aluetta tarkastettiin, myös pohjoispuolista kangasta, tuloksetta 16.6.1999.

Kiviraunioita, Löytösuo

PK 3534 04 NARKIO; x = n. 7250 50, y = n. 3553 30, z = 225 - 227,5

Kurtinkylän koululla kuultiin 7.6.1999 koordinaattien ilmoittamalla kankaalla, sen kapealla lounaisniemekkellä, olevan kymmenkunta kivikasaa, joiden halkaisija on noin 1 metri. Päänkokoisista ja suuremmista kivistä kootut kasat eivät ole kunnan peitossa. Kasat sijaitsevat vähän louhikkoisella tasaisella kankaalla soikion muotoisessa kehässä. Kohdetta ei tarkastettu maastossa.

Ukonkivi, Kynsiperä

PK 3543 09 KOSTONJÄRVI; x = 7304 80, y = 3566 85, z = n. 242,5

Kostojärveen pohjoisesta laskevan Kynsijoen suupuolen lahden itärannalla Täperän talosta etelään olevalla Isonkivenkankaalla on kookas (n. 5 x 7 x 5 metriä) siirtolohkare, ns. Ukonkivi, johon rak. hist. os. arkistotietojen mukaan liittyy tarinoita. Paikkakuntalaiset kertoivat kiven lähinnä olleen ja olevan lasten kiipeilykivi. Kiven eteläpuolisen Ukonlahden rannalla asuinpaikka, ks. kohde 57. Tark.8.6.1999.

Kalaseita ”Naulapää“, Rääpysjärvi

PK 3543 04 SIEKKINEN; x = 7288 06, y = 3558 46

Taivalkosken taajamasta runsaat 10 km pohjoiseen olevan Rääpysjärven Kotalahden pohjukan rannalla tavattiin miehenkoruinen kalaseita. Se on veistetty kaksihaarisesta kelosta niin, että haarat ovat jalkoina. Pää on lähinnä kaksoiskartion muotoinen, myös kaula veistetty kartioksi. Äijän kasvot on veistetty karkeasti, silmäkuopissa on hiilenpalat ja päähän on naulattu sininen pipo. Jalkoihin on asetettu sammalta ja pystytetty pari kelottunutta oksaa. Äijä seisoo aivan lahden hiekkavan vesirajan yläpuolella puolimetrisen rantatörmän reunalla ja katselee luoteeseen järven selälle. Tark. 9.6.1999. Kuvat: D 499 ja D 500.

Pilkkapetäjä, Raudansuo

PK 4512 04 KORVUA; x = n. 7256 75, y = n. 4438 75

Korvuanjärven koillispuolella Raudansuon eteläosassa pienellä suosaarekkeella on vanha petäjä, jonka kyljessä on pilkka ja pilkassa kaiverrus ”Hallawuosi 190(?)”. Kertoi Eero Lohilahti 3.6.1999. Kohdetta ei tarkastettu.'

Talonpaikka, Korpiautio (Korpiemi)

PK 4512 04 KORVUA; ruutu 7256/4436

Korvuanjärven luoteisrannalla Korpiemien tyvessä vanha talonpaikka, jossa raunioita näkössä. Kertoi Eero Lohilahti 3.6.1999. Ei tarkastettu, ilmeisen nuori paikka, sillä peruskartalle merkitty niittyjä.

Peltoraunioita, Kisosvaara

PK 3534 02 JURMU; x = n. 7260 78, y = n. 3542 35, z = n. 237,5

Kisosvaaran laen tuntumassa Kisosvaaran talosta itään, taloon johtavan tien molemmin puolin. Tien eteläpuolella ainakin kaksi ja pohjoispuolella yksi kookas sammaloitunut peltokiviraunio, jotka ajettu poikkeuksellisen kauas pelloista. Kisosvaaran talossa tiedettiin peltoraunioiksi. Tark. 11.6.1999.

Pulkan/ahkion löytöpaikka, Pulkkala, Kisosvaara

PK 3534 02 JURMU; ruutu 7260/3541

Kisosvaaran länsirinteellä Kisosvaaran talosta länteen oleva pelto on saanut nimensä sitä kuokalla tehtäessä löydetyistä pulkasta tai pulkan osista. Ne olivat olleet turpeessa, ilmeisesti eivät kovin syvällä. Samalla oli löydetty hioinkivi, joka näytti olevan historiallisen ajan liippa. Ei siis kovin vanha tapaus. Pulkan osia ollut aikansa tallessa Kisosvaaran talossa. Tark. 11.6.1999.

Veistetty reiällinen lankku, Saarilampi

PK 3543 04 SIEKKINEN; ruutu 7288/3559

Taivalkosken taajamasta runsaat 10 km pohjoiseen olevasta Saarilammesta on löydetty 4 - 4,5 metriä pitkä, puolisen metriä leveä ja viitisen senttiä paksu lankku, jonka reunoissa pontintapaista(?) ja molempien päiden reunoissa neliömäiset veistetyt reiät. Lankku ilmeisesti kirveellä veistetty. Lisäksi lammessa ollut liisteaitoja/-ohjaimia. Näistä ilmoittanut PPM:oon 30.6.1995 Reino Kervinen, Koitilantie 8631, p. 08-848147. Kervistä ei inventoinnin aikana tavoitettu. Lampi alava, hiekkapohjainen ja kirkasvetinen, rannoilta käsin ei puista havaintoja, rannoilta ei merkkejä asuinpaikasta tms. tavattu. Tark. 9.6.1999.

Ruumissaari, Tyräjäjärvi

PK 4512 05 TYRÄMÄKI; x = 7264 77, y = 4437 98

Tyrämäen kylän eteläpuolella oleva, Tolvansaaren pohjoispäästä noin 200 metriä koilliseen sijaitsevan pienen Ruumissaaren kerrottiin olevan vanha kesähautapaikka. Kert. Huttulan emäntä ja Antti Moilanen 16.6.1999.